

МАНДАТ И ФУНКЦИИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

1879–1947

ТОМ I
НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ДЕЙНОСТТА
НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

ИСТОРИЯ НА ФИНАНСИТЕ И БАНКОВОТО ДЕЛО

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

145 ГОДИНИ

МАНДАТ И ФУНКЦИИ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

Посвещава се на 145-ата годишнина от основаването
на Българската народна банка

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

— 145 ГОДИНИ —

В тематичната издателска поредица на Българската народна банка „История на финансите и банковото дело“ се публикуват възложени и одобрени от Издателския съвет на БНБ научни изследвания за развитието на правомощията и функциите на Банката, за нейната дейност, за исторически явления и процеси в българската икономика, финанси и банковото дело, както и трудове на видни български икономисти и финансисти от миналото с ценен принос за развитието на икономическата теория и на паричната, фискалната и финансовата политика на България, които и днес представляват интерес за науката и практиката.

Досега в поредицата:

Roumen Avramov and Sevet Pamuk (eds.) **Monetary and Fiscal Policies in South-East Europe. Historical and Comparative Perspective.** Proceedings of the First General Meeting of the South-East Europe Monetary History Network, 13–14 April 2006, BNB, 2006, 216 p.

Марко Рясков. **Спомени и документи.** С.: БНБ, 2007, 344 с.

Мартин Иванов, Цветана Тодорова, Даниел Вачков. **История на външния държавен дълг на България (1878–1990).** С.: БНБ, 2009. В три части: 256 с., 232 с., 456 с.

Асен Христофоров. **Избрани произведения и документи.** С.: БНБ, 2010. В три тома: 590 с., 510 с., 511 с.

Михаил Тенев. **Живот и дейност.** С.: БНБ, 2014. В два тома: 480 с., 432 с.

МАНДАТ И ФУНКЦИИ
НА БЪЛГАРСКАТА
НАРОДНА БАНКА

1879–1947

ТОМ I
НОРМАТИВНА УРЕДБА НА ДЕЙНОСТТА
НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

София
2024

Настоящото издание е посветено
на 145-ата годишнина от основаването
на Българската народна банка и одобрено за публикуване през 2024 г.
от Издателския съвет на Българската народна банка.
Изследователската и подготвителната работа по този том бе извършена
в периода 2020–2022 г. от Издателския съвет на БНБ.

© Българска народна банка, 2024
ISBN 978-619-7409-24-6 (луксозна подвързия)
ISBN 978-619-7409-25-3 (онлайн)

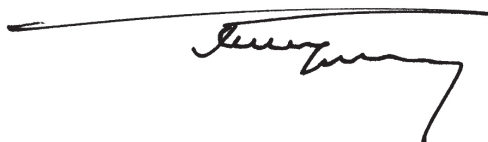
На корицата: рисунка на първата собствена сграда на БНБ на ул. „Александър I“, построена по проект на швейцарския архитект от германски произход Анри (Якоб Хайнрих) Майер.

Уважаеми читатели,

Книгата, която държите в ръцете си, е посветена на сто четиридесет и петата годишнина от основаването на Българската народна банка и е издадена с решение на нейния Управителен съвет. Замисълът ни като издател на този труд, който е част от поредицата на БНБ с надслов „История на финансите и банковото дело“, е да представи нормативната уредба на БНБ в периода 1879–1947 г. Надяваме се по този начин да предоставим на читателите нови възможности за по-задълбочено опознаване на историята на БНБ, както и на историята на банковата и паричната система на България през този период.

В книгата са включени най-важните нормативни актове, свързани с историческото развитие на БНБ в онези години – от първия ѝ устав, утвърден на 25 януари 1879 г., през Закона за учредяването на БНБ, Закона за ипотечния кредит при БНБ, Закона за монетите в Княжеството, Закона за защита на влоговете – до 26 декември 1947 г., когато влиза в сила Законът за банките. Текстът на Закона за банките, с който е поставено началото на нов период в развитието на Българската народна банка и на банковата система в България, не е част от настоящото издание. Нашето намерение като издател е нормативната уредба на БНБ в периода 1948–1991 г. да бъде представена в следващо издание.

Воден от разбирането, че институционалната памет е един от най-ценните активи на БНБ, Ви пожелавам ползотворен прочит на книгата и изследване на съдържащата се в нея богата документация.

Димитър Радев
Управител
на Българската народна банка

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	17
I. ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРАВНАТА РАМКА В БЪЛГАРИЯ (1879–1947).....	19
II. НОРМАТИВНИ АКТОВЕ	29
1 УСТРОЙСТВЕНИ ЗАКОНИ И УСТАВИ НА БНБ	30
№ 1 УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН ОТ РУСКИЯ ИМПЕРАТОРСКИ КОМИСАР В БЪЛГАРИЯ КНЯЗ АЛ. ДОНДУКОВ-КОРСАКОВ.	30 <i>25 януари 1879 г.</i>
№ 1.1 ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА И НЕЙНИТЕ ОТДЕЛЕНИЯ	38 <i>21 май 1879 г.</i>
№ 1.2 УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 9 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА.	62 <i>26 юли 1879 г.</i>
№ 2 УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	63 <i>15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29</i>
№ 2.1 УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 35 И 36 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА	81 <i>15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29</i>
№ 2.2 ПРАВИЛНИК ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОТДЕЛЕНИЕТО ЗА ЗЕМЕДЕЛСКИ КРЕДИТ ПРИ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА	82 <i>15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29</i>
№ 3 ЗАКОН ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I.	89 <i>5 февруари 1885 г.; ДВ, бр. 11</i>
№ 3.1 УКАЗ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА Т. 4 ОТ ЧЛ. 5 НА ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА	96 <i>11 януари 1890 г.; ДВ, бр. 8</i>
№ 3.2 ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	97 <i>27 януари 1892 г.; ДВ, бр. 20</i>
№ 3.3 ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 1 И НА АЛИНЕЯ ВТОРА НА ЧЛ. 3 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	98 <i>16 януари 1898 г.; ДВ, бр. 11</i>

№ 3.4	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА АЛ. 3 НА ЧЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	99
	<i>13 ноември 1899 г.; ДВ, бр. 247</i>	
№ 3.4.1	РЕШЕНИЕ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО И СЛЕД 31 ДЕКЕМВРИ 1900 Г., УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	100
	<i>28 декември 1900 г.; ДВ, бр. 283</i>	
№ 3.4.2	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1901 Г.	101
	<i>13 юли 1901 г.; ДВ, бр. 150</i>	
№ 3.4.3	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1902 Г.	102
	<i>12 януари 1902 г.; ДВ, бр. 9</i>	
№ 3.4.4	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ОТМЕНЯНЕ НА РЕШЕНИЕТО ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1902 Г.	103
	<i>29 ноември 1902 г.; ДВ, бр. 261</i>	
№ 4	УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	104
	<i>10 август 1885 г.; ДВ, бр. 82</i>	
№ 4.1	УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 17 И 20 И ВРЕМЕННО ОТМЕНЯНЕ НА ЧЛ. 13 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА	122
	<i>9 май 1887 г.; ДВ, бр. 150</i>	
№ 4.2	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 9 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА.	124
	<i>1 март 1888 г.; ДВ, бр. 23</i>	
№ 4.3	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НЯКОИ ЧЛЕНОВЕ ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА.	126
	<i>9 март 1890 г.; ДВ, бр. 54</i>	
№ 4.4	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 28, АЛ. 3 ОТ УСТАВА НА БНБ	129
	<i>2 октомври 1897 г.; ДВ, бр. 217</i>	
№ 4.5	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 28, АЛ. 3 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА.	130
	<i>23 февруари 1905 г.; ДВ, бр. 40</i>	
№ 5	ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	132
	<i>10 февруари 1906 г.; ДВ, бр. 32</i>	
№ 5.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД	141
	<i>27 февруари 1907 г.; ДВ, бр. 44</i>	
№ 5.2	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I	146
	<i>12 март 1911 г.; ДВ, бр. 55</i>	

№ 5.3	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I	153
	<i>11 февруари 1912 г.; ДВ, бр. 33</i>	
№ 5.4	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЩАТА НА БНБ, ПРИЛОЖЕН КЪМ ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I	157
	<i>7 март 1916 г.; ДВ, бр. 53</i>	
№ 5.5	ЗАКОН ЗА УВЕЛИЧЕНИЕ НА ОСНОВНИЯ И ЗАПАСНИЯ КАПИТАЛ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	158
	<i>4 януари 1919 г.; ДВ, бр. 298</i>	
№ 5.6	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	159
	<i>29 декември 1920 г.; ДВ, бр. 221</i>	
№ 5.7	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	161
	<i>5 май 1922 г.; ДВ, бр. 26</i>	
№ 6	ЗАКОН ЗА ИЗВЪНРЕДЕН СВРЪХСМЕТЕН КРЕДИТ ОТ 879 650 ЛЕВА ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ОСНОВНИЯ КАПИТАЛ НА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	165
	<i>2 януари 1907 г.; ДВ, бр. 1</i>	
№ 7	ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	166
	<i>14 март 1924 г.; ДВ, бр. 280</i>	
№ 8	ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	180
	<i>20 ноември 1926 г.; ДВ, бр. 189</i>	
№ 8.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ СЪГЛАСНО ПРОТОКОЛА НА ОБЩЕСТВОТО НА НАРОДИТЕ ОТ 10 МАРТ 1928 Г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	197
	<i>4 октомври 1928 г.; ДВ, бр. 151</i>	
№ 8.2	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	211
	<i>20 март 1931 г.; ДВ, бр. 282</i>	
№ 8.3	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	212
	<i>25 ноември 1931 г.; ДВ, бр. 196</i>	
№ 8.4	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	214
	<i>4 юли 1933 г.; ДВ, бр. 73</i>	
№ 8.5	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	215
	<i>25 май 1935 г.; ДВ, бр. 115</i>	
№ 8.6	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	216
	<i>19 октомври 1935 г.; ДВ, бр. 236</i>	
№ 8.7	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 58, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	217
	<i>13 януари 1936 г.; ДВ, бр. 7</i>	

№ 8.8	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, ОДОБРЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	218 <i>13 януари 1936 г.; ДВ, бр. 7</i>
№ 8.9	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	219 <i>4 юни 1936 г.; ДВ, бр. 121</i>
№ 8.10	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	220 <i>8 февруари 1937 г.; ДВ, бр. 27</i>
№ 8.11	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	221 <i>2 февруари 1939 г.; ДВ, бр. 24</i>
№ 8.12	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 35, Т. 17 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	222 <i>9 март 1940 г.; ДВ, бр. 55</i>
№ 8.13	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	223 <i>30 май 1941 г.; ДВ, бр. 116</i>
№ 8.14	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	224 <i>27 март 1942 г.; ДВ, бр. 67</i>
№ 8.15	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	226 <i>10 февруари 1943 г.; ДВ, бр. 30</i>
№ 8.16	ПОСТАНОВАНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ	229 <i>8 септември 1944 г.; ДВ, бр. 196</i>
№ 8.17	ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ НА ПОСТАНОВАНИЕ ЗА ВРЕМЕННО ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 9 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ	230 <i>19 септември 1944 г.</i>
№ 8.18	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	231 <i>10 септември 1945 г.; ДВ, бр. 210</i>
2	ТЪРГОВСКО-БАНКОВА ФУНКЦИЯ	233
№ 9	ЗАКОН ЗА ИЗДАВАНЕ ОТ БНБ НА ОБЛИГАЦИИ ЗА 10 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	233 <i>8 юли 1886 г.; ДВ, бр. 65</i>
№ 10	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА СКЛЮЧИ ЗАЕМ С ДОЙЧЕ БАНК ПОД ЗАЛОГ НА ЧАСТ ОТ ИПОТЕКАРНИТЕ СИ ОБЛИГАЦИИ.	234 <i>12 ноември 1890 г.</i>
№ 11	ЗАКОН ЗА ИЗДАВАНЕ ОТ БНБ НА ИПОТЕКАРНИ ОБЛИГАЦИИ ЗА 20 МИЛИОНА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I.	235 <i>3 януари 1892 г.; ДВ, бр. 2</i>
№ 12	ЗАКОН ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	236 <i>7 март 1907 г.; ДВ, бр. 50</i>

№ 12.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I	247
	<i>17 април 1912 г.; ДВ, бр. 86</i>	
№ 12.2	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	249
	<i>21 април 1924 г.; ДВ, бр. 17</i>	
3	ЕМИСИОННА ФУНКЦИЯ	254
№ 13	ЗАКОН ЗА ПРАВОТО НА РЯЗАНЕ НА МОНЕТИ В КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	254
	<i>4 юни 1880 г.; ДВ, бр. 49</i>	
№ 14	ЗАКОН ЗА ЗАБРАНЯВАНЕ НА КУРСА НА РУМЪНСКИТЕ И СРЪБСКИТЕ СРЕБЪРНИ МОНЕТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	258
	<i>20 ноември 1884 г.; ДВ, бр. 107</i>	
№ 15	ЗАКОН ЗА НАМАЛЯВАНЕТО НА КУРСА НА СРЕБЪРНИТЕ РУБЛИ И ДЕМОНИТИЗИРАНЕТО ИМ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I	259
	<i>5 февруари 1885 г.; ДВ, бр. 11</i>	
№ 16	УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ ЗА ИЗТЕГЛЯНЕ НА СРЕБЪРНАТА РУБЛА ОТ ОБРАЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ	260
	<i>13 март 1887 г.</i>	
№ 17	ЗАКОН ЗА МОНЕТИТЕ В КНЯЖЕСТВОТО, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	261
	<i>17 април 1897 г.; ДВ, бр. 81</i>	
№ 18	УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ДОГОВОРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЪЛГАРСКИ ДЪРЖАВЕН 5% ЗАЕМ В ЗЛАТО ОТ 1902 Г.	263
	<i>4 юли 1902 г.; ДВ, бр. 141</i>	
№ 19	ЗАКОН ЗА КУРСА И ПОКРИТИЕТО НА БАНКНОТИТЕ В БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	265
	<i>3 януари 1919 г.; ДВ, бр. 297</i>	
№ 20	ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	266
	<i>17 август 1922 г.; ДВ, бр. 110</i>	
№ 20.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	268
	<i>14 декември 1922 г.; ДВ, бр. 207</i>	
№ 20.2	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ОТМЯНА НА ЗАКОНА ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	269
	<i>12 април 1938 г.; ДВ, бр. 80</i>	
№ 21	ЗАКОН ЗА ПАЗЕНЕ, ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	270
	<i>14 декември 1922 г.; ДВ, бр. 207</i>	
№ 22	ЗАКОН ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА КАСОВИТЕ БОНОВЕ, СРОЧНИТЕ КАСОВИ БОНОВЕ И ДЪРЖАВНИТЕ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ КАТО ПАРИЧНИ ЗНАЦИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	272
	<i>7 март 1923 г.; ДВ, бр. 273</i>	

№ 23	ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ВСИЧКИ КАСОВИ БОНОВЕ И БАНКНОТИ, ПЕЧАТАНИ В ПЕТРОГРАД, БЕРЛИН, ЛАЙПЦИГ, МЮНХЕН И ЛОНДОН, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ ОТ БНБ, ОДОБРЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	273
	<i>8 декември 1923 г.; ДВ, бр. 204</i>	
№ 24	НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ НОВИ БАНКНОТИ, ЕМИСИЯ 1922 Г.	274
	<i>27 март 1924 г.; ДВ, бр. 291</i>	
№ 24.1	НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ	276
	<i>7 март 1925 г.; ДВ, бр. 271</i>	
№ 24.2	НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ	278
	<i>18 януари 1936 г.; ДВ, бр. 12</i>	
№ 25	ЗАКОН ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ВСИЧКИ КАСОВИ БОНОВЕ И БАНКНОТИ, ПЕЧАТАНИ В ПЕТРОГРАД, БЕРЛИН, ЛАЙПЦИГ, МЮНХЕН И ЛОНДОН, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ ОТ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	281
	<i>19 април 1924 г.; ДВ, бр. 16</i>	
№ 26	ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ ОТНОВО В ОБРАЩЕНИЕ НА 200 000 000 ЛЕВА МЮНХЕНСКИ И 800 000 000 ЛЕВА ЛОНДОНСКИ КАСОВИ БОНОВЕ ПО 1000 ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III.	282
	<i>2 май 1924 г.; ДВ, бр. 24</i>	
№ 27	ЗАКОН ЗА НАСИЧАНЕ НА 100 000 000 РАЗМЕННИ АЛУМИНИЕВИ МОНЕТИ И ИЗТЕГЛЯНЕ ОТ ОБРАЩЕНИЕ НА ЕДНО- И ДВУЛЕВОВИТЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	284
	<i>18 юли 1924 г.; ДВ, бр. 85</i>	
№ 28	НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЩЕМПЕЛУВАНИТЕ 1000-ЛЕВОВИ КАСОВИ БОНОВЕ	285
	<i>11 ноември 1924 г.; ДВ, бр. 180</i>	
№ 29	ЗАКОН ЗА НАСИЧАНЕ И ДОСТАВЯНЕ НА 150 000 000 РАЗМЕННИ МЕДНО-НИКЕЛОВИ МОНЕТИ И ИЗТЕГЛЯНЕ ОТ ОБРАЩЕНИЕ НА ЕДНО- И ДВУЛЕВОВИТЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . . .	287
	<i>29 януари 1925 г.; ДВ, бр. 241</i>	
№ 30	ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ ВРЕМЕННО ОТНОВО В ОБРАЩЕНИЕ НА КАСОВИ БОНОВЕ ОТ 1000 ЛЕВА, ЛОНДОНСКИ И МЮНХЕНСКИ ТИП, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	288
	<i>2 януари 1926 г.; ДВ, бр. 226</i>	
№ 31	ЗАКОН ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	289
	<i>3 декември 1928 г.; ДВ, бр. 200</i>	
№ 31.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 3 ОТ ЗАКОНА ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	292
	<i>15 март 1930 г.; ДВ, бр. 281</i>	
№ 31.2	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	293
	<i>22 януари 1937 г.; ДВ, бр. 14</i>	

№ 32	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПОСТИГНАТОТО СЪГЛАСИЕ МЕЖДУ БНБ И ФИРМАТА „ГИЗЕКЕ & ДЕВРИЕН“ ЗА ПРИЕМАНЕТО НА ДОСТАВЕНИТЕ ПЕТСТОТИНЛЕВОВИ БАНКНОТИ, ЗАПАСНА ЕМИСИЯ 1938 Г., УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	294
	<i>7 ноември 1942 г.; ДВ, бр. 251</i>	
№ 33	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПОСТИГНАТОТО СЪГЛАСИЕ МЕЖДУ БНБ И ФИРМАТА „ГИЗЕКЕ & ДЕВРИЕН“ ЗА ПРИЕМАНЕТО НА ДОСТАВЕНИТЕ ПЕТСТОТИНЛЕВОВИ БАНКНОТИ, ЕМИСИЯ 1942 Г., УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	296
	<i>7 ноември 1942 г.; ДВ, бр. 251</i>	
№ 34	ПОСТАНОВАЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА РЕШЕНИЕТО НА УС НА БНБ ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ОБМЯНА НА ВСИЧКИ ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ ОТ 1000 ЛВ. И ОТ 5000 ЛВ. ОТ ВСИЧКИ ЕМИСИИ	298
	<i>22 юни 1943 г.; ДВ, бр. 136</i>	
№ 35	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ЧЕТИРИ ПОСТАНОВАЕНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТПЕЧАТВАНЕ И ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА БАНКНОТИ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	299
	<i>23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265</i>	
№ 36	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ 1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	301
	<i>25 ноември 1944 г.; ДВ, бр. 262</i>	
№ 36.1	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА-ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ 1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	302
	<i>26 май 1945 г.; ДВ, бр. 119</i>	
№ 37	ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ 1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	304
	<i>7 май 1946 г.; ДВ, бр. 101</i>	
№ 38	ПОСТАНОВАЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА НАРЕДБА № 21 НА УС НА БНБ ЗА ИЗТЕГЛЯНЕТО ОТ ОБРАЩЕНИЕ И ОБМЯНАТА НА БАНКНОТИТЕ ОТ 200, 250, 500, 1000 И 5000 ЛВ. И НА ВСИЧКИ 3% ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ	306
	<i>8 март 1947 г.; ДВ, бр. 54</i>	
4	ФУНКЦИЯ ПО ПРОВЕЖДАНЕ НА ПАРИЧНАТА ПОЛИТИКА	318
№ 39	ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, ВЗЕМАНИЯ И КРЕДИТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	318
	<i>19 декември 1918 г.; ДВ, бр. 286</i>	
№ 39.1	ЗАКОН ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДА ОТМЕНИ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, ВЗЕМАНИЯ И КРЕДИТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	324
	<i>14 май 1919 г.; ДВ, бр. 32</i>	
№ 40	ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	325
	<i>3 януари 1919 г.; ДВ, бр. 297</i>	
№ 40.1	ОКРЪЖНО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО	328
	<i>3 юли 1919 г.; ДВ, бр. 71</i>	

№ 40.2	ПОСТАНОВАЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТМЕНЯНЕ НА ЧЛ. 5, 6, 13 И 16 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО	329
	<i>25 юни 1923 г.; ДВ, бр. 67</i>	
№ 40.3	ПОСТАНОВАЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО	330
	<i>25 юни 1923 г.; ДВ, бр. 67</i>	
№ 40.4	ПОСТАНОВАЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЧИТАНЕ НА ОТМЕНЯНЕТО НА ЧЛ. 5, 6, 13 И 16 И ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО ОТ ДАТАТА НА ПРИЕМАНЕ НА ПОСТАНОВЛЕНИЯТА, А НЕ ОТ ДАТАТА НА ОБНАРОДВАНЕТО ИМ В ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК	330
	<i>6 октомври 1923 г.; ДВ, бр. 153</i>	
№ 41	ЗАКОН ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНОСТРАННА ВАЛУТА ОТ ИЗНОС НА СТОКИ ЗА ЧУЖБИНА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	331
	<i>22 януари 1921 г., ДВ, бр. 236</i>	
№ 41.1	ЗАКОН ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДА СПРЕ ДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНА ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНОСТРАННА ВАЛУТА ОТ ИЗНОС НА СТОКИ ЗА ЧУЖБИНА	333
	<i>23 юли 1921 г.; ДВ, бр. 89</i>	
№ 42	ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	334
	<i>2 май 1924 г.; ДВ, бр. 24</i>	
№ 42.1	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	337
	<i>26 януари 1925 г.; ДВ, бр. 238</i>	
№ 42.2	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	338
	<i>11 юли 1925 г.; ДВ, бр. 81</i>	
№ 43	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТАРИФАТА НА ИЗНОСНИТЕ СТОКИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	340
	<i>12 май 1926 г.; ДВ, бр. 31</i>	
№ 44	ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	341
	<i>1 юли 1929 г.; ДВ, бр. 72</i>	
№ 44.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	343
	<i>15 октомври 1931 г.; ДВ, бр. 161</i>	
№ 44.2	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	345
	<i>13 май 1932 г.; ДВ, бр. 32</i>	
№ 44.3	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	347
	<i>13 май 1932 г.; ДВ, Притурка, бр. 32</i>	
№ 44.4	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	348
	<i>13 юни 1932 г.; ДВ, бр. 56</i>	

№ 44.5	ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	350
	<i>31 януари 1933 г.; ДВ, Притурка, бр. 244</i>	
№ 44.6	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . . .	351
	<i>14 март 1934 г.; ДВ, бр. 279</i>	
№ 44.7	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . .	352
	<i>14 юни 1935 г.; ДВ, бр. 131</i>	
№ 44.8	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . .	353
	<i>29 май 1936 г.; ДВ, бр. 117</i>	
№ 44.9	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . .	355
	<i>30 август 1937 г.; ДВ, бр. 188</i>	
№ 44.10	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	356
	<i>26 януари 1938 г.; ДВ, бр. 17</i>	
№ 44.11	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III . .	358
	<i>12 април 1938 г.; ДВ, бр. 80</i>	
№ 45	УКАЗ НА ЦАР БОРИС III ЗА ЗАБРАНА НА ИЗНОСА НА СРЕБРО И ИЗДЕЛИЯ ОТ НЕГО, КАКТО И НА БЪЛГАРСКИТЕ И ЧУЖДЕСТРАННИТЕ СРЕБЪРНИ МОНЕТИ	359
	<i>28 март 1933 г.; ДВ, бр. 291</i>	
№ 46	УКАЗ НА ЦАР БОРИС III ЗА ОТМЯНА НА ЗАБРАНАТА НА ИЗНОСА НА БЪЛГАРСКИ СРЕБЪРНИ И ДРУГИ МОНЕТИ	360
	<i>25 юли 1933 г.; ДВ, бр. 90</i>	
№ 47	ЗАКОН ЗА БЕЗКАСОВИТЕ ПЛАЩАНИЯ И ПОЛЗВАНЕТО НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	361
	<i>8 април 1947 г.; ДВ, бр. 80</i>	
№ 47.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЕЗКАСОВИТЕ ПЛАЩАНИЯ И ПОЛЗВАНЕТО НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ	367
	<i>2 юли 1947 г.; ДВ, бр. 150</i>	
5	ФУНКЦИЯ НА ФИСКАЛЕН АГЕНТ	369
№ 48	ЗАКОН ЗА КАСОВАТА СЛУЖБА НА ДЪРЖАВАТА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I	369
	<i>18 януари 1907 г.; ДВ, бр. 14</i>	
№ 49	ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА УС НА БНБ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ИЗИСКВАНЕ НА ОПРАВДАТЕЛНО ПИСМО, ЗА ДА СЕ ПРЕВИШИ ПРЕДВИДЕНАТА В ЗАКОНА ЗА БНБ НОРМА ЗА АВАНСИТЕ НА ДЪРЖАВАТА	372
	<i>6 октомври 1912 г.</i>	

№ 50	ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПОСТАНОВЛЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА БНБ ДА ОТПУСКА АВАНСИ НА ДЪРЖАВАТА НАД ПРЕДВИДЕНИТЕ В ЗАКОНА ЗА БНБ	374
	<i>10 октомври 1912 г.</i>	
№ 51	ЗАКОН ЗА ЗАЕМИТЕ НА ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	375
	<i>4 януари 1919 г.; ДВ, бр. 298</i>	
№ 52	ЗАКОН ЗА ОГРАНИЧЕНИЕ НА БАНКНОТНАТА ЕМИСИЯ И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА СЪКРОВИЩЕТО КЪМ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	376
	<i>30 юни 1922 г.; ДВ, бр. 70</i>	
№ 53	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ТРИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ПОД ГАРАНЦИЯ НА ДЪРЖАВАТА НА ЗАЕМИ ОТ БНБ НА БЪЛГАРСКАТА ЗЕМЕДЕЛСКА БАНКА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА БЕЖАНЦИТЕ И НА БЪЛГАРСКАТА ЦЕНТРАЛНА КООПЕРАТИВНА БАНКА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ПОСТРАДАЛИТЕ ОТ ВОЙНАТА ЗАНАЯТЧИИ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	378
	<i>19 март 1923 г.; ДВ, бр. 283</i>	
№ 54	ЗАКОН ЗА ДАВНОСТНИЯ СРОК НА ДЪРЖАВНИТЕ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	380
	<i>17 октомври 1924 г.; ДВ, бр. 161</i>	
№ 55	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА ОБЩЕСТВОТО НА НАРОДИТЕ ОТ 10 МАРТ 1928 Г. ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ДЪРЖАВЕН СТАБИЛИЗАЦИОНЕН ЗАЕМ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	381
	<i>12 май 1928 г.; ДВ, бр. 32</i>	
№ 56	ЗАКОН ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВАТА ЗА 1933/1934 ФИНАНСОВА ГОДИНА, В ЧИЙТО ЧЛЕН 81 СЕ РАЗРЕШАВА УВЕЛИЧЕНИЕ НА РАЗМЕРА НА СЪКРОВИЩНИТЕ БОНОВЕ, КОИТО ДЪРЖАВАТА МОЖЕ ДА СКОНТИРА СЪГЛАСНО ЧЛ. IX ОТ ЖЕНЕВСКИЯ ПРОТОКОЛ ОТ 10 МАРТ 1928 Г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	393
	<i>28 юни 1933 г.; ДВ, бр. 68</i>	
№ 57	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ЗАКУПУВАНЕ ОТ ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ И ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРОДАВАНЕ ОТ БНБ НА РАЙХСМАРКИ ПО ГАРАНТИРАН КУРС, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	394
	<i>20 юли 1936 г.; ДВ, бр. 160</i>	
№ 58	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ЗАКУПУВАНЕ ОТ ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ И ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРОДАВАНЕ ОТ БНБ НА РАЙХСМАРКИ ПО ГАРАНТИРАН КУРС, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	395
	<i>9 ноември 1936 г.; ДВ, бр. 254</i>	
№ 59	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА 6-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОСТАВАНЕ В ТЕЖЕСТ НА БНБ НА РАЗЛИКАТА МЕЖДУ ОЗНАЧЕНИТЕ КУРСОВЕ В 95-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ОБЯВЯВАНИТЕ ОТ БНБ КУРСОВЕ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ . . .	397
	<i>23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265</i>	
№ 60	РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОСТАВАНЕ В ТЕЖЕСТ НА БНБ НА РАЗЛИКАТА МЕЖДУ ОЗНАЧЕНИЯ КУРС В 8-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ОБЯВЕНИЯ ОТ БНБ КУРС, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ	398
	<i>23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265</i>	

№ 61	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА РАЗСРОЧВАНЕ НА ПЛАЩАНЕТО НА ДЪЛГА КЪМ БНБ ПО ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ С ПАДЕЖ ПРЕЗ 1945 Г., ИЗДАДЕНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ДОСТАВКИ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ . . .	400
	<i>7 февруари 1945 г.; ДВ, бр. 30</i>	
№ 62	ЗАКОН ЗА ОТСРОЧВАНЕ И РАЗСРОЧВАНЕ ПЛАЩАНЕТО НА ДЪЛГА КЪМ БНБ ПО ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ, ИЗДАДЕНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ДОСТАВКИ, С ПАДЕЖ ПРЕЗ 1946 Г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ.	401
	<i>16 август 1946 г.; ДВ, бр. 186</i>	
6	РЕГУЛАТОРНА И НАДЗОРНА ФУНКЦИЯ	403
№ 63	ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	403
	<i>12 януари 1931 г.; ДВ, бр. 227</i>	
№ 63.1	ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	410
	<i>13 май 1933 г.; ДВ, бр. 32</i>	
№ 63.2	НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА СПЕСТОВНИТЕ ВЛОГОВЕ ПРИ ЧАСТНИТЕ БАНКИ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III	417
	<i>29 юли 1937 г.; ДВ, бр. 162</i>	

ВЪВЕДЕНИЕ

Изследователите на историята на Българската народна банка и на българската банкова и парична система през периода 1879–1947 г. несъмнено добре познават досегашните издания на БНБ, посветени на този период*. Те съдържат ценни данни за създаването и развитието на нормативната уредба на Банката, но нямат за цел да представят тази уредба в нейната цялост. В настоящата книга са събрани всички нормативни актове, свързани с устройството и дейността на БНБ, с цел да бъде предоставена възможност на читателите да се запознаят с нейната нормативна уредба, която представя устройството и дейността на Банката, тясно обвързана е с нейното историческо развитие и определя основните насоки в историята на институцията.

В книгата са включени всички най-важни нормативни документи (общо 135 броя), свързани с устройството и дейността на БНБ в периода 1879–1947 г. Документите са обособени в шест раздела: 1. Устройствени закони и устави; 2. Търговско-банкова функция; 3. Емисионна функция; 4. Функция по провеждане на паричната политика; 5. Функция на фискален агент; 6. Регулаторна и надзорна функция.

От гледна точка на произхода им, т.е. според институцията, в която са съставени, документите оформят шест групи: 1. Документи на Съвета за управление на императорския руски комисар в България (т.нар. Временно руско управление) – устав и инструкция за дейността; 2. Документи на държавния глава (Княз Александър I, Княз/Цар Фердинанд I, Цар Борис III, Регентски съвет/Регентство) – укази; 3. Документи на Народното събрание – устави, закони, решения; 4. Документи на Министерския съвет – наредби-закони, постановления; 5. Документи на Министерството на финансите – доклади до Министерския съвет, окръжни писма; 6. Документи на Българската народна банка – протоколи от заседания и решения на Управителния съвет, наредби.

Археографската обработка е направена според установените правила за публикуване на документи. Оригиналите на документите са написани на български език, с изключение на първите два (№ 1 и № 1.1), чиито оригинали са на руски език, като в изданието тяхното съдържание е в превод на български език. Документите са подредени в хронологична последователност, притежават пореден номер, заглавие, съдържание на оригинала, данни за мястото на съхранението му (или за изданието, в което е публикуван за първи път), пояснителни бележки.

* 120 години Българска народна банка 1879 – 1999, С.: БНБ, 1999, 286 с.; Българска народна банка. Сборник документи. В пет тома. С.: ГУА (Държавна агенция „Архиви“) и БНБ, 1998–2009. Т. I. 1879–1900 г. С.: ГУА и БНБ, 1998, 456 с.; Т. II. 1901–1914 г. С.: ГУА и БНБ, 1999, 600 с.; Т. III. 1915–1929 г. С.: ГУА и БНБ, 2001, 1168 с. Т. IV. 1930–1947 г. С.: ГУА и БНБ, 2004, 1168 с.

Съдържанието на основната част от публикуваните тук документи (128 броя) е възпроизведено по техния оригинален текст, обнародван в „Държавен вестник“. За улеснение на читателите, непосредствено след датата, поставена след заглавието на всеки от тези документи, е посочен съответният брой на „Държавен вестник“, в който е обнародван оригиналният текст. Съдържанието на пет документа е възпроизведено по техните оригинали, съхранявани в Централния държавен архив – в архивните фондове на Българската народна банка (ф. 285 К), Министерството на финансите (ф. 159 К) и Министерския съвет (ф. 284 К). Съдържанието на два документа е възпроизведено в съответствие с техния текст, публикуван в: „Сборник на законоположенията по уредбата на Банката, издадени през 1879–1905 години“. С., 1908, Издание на Българската народна банка.

Съдържанието на оригиналите на документи, създадени преди правописната и езикова реформа от началото на 1945 г., е възпроизведено с използваните днес буквени знаци, като са запазени характерните особености за езика, стила и някои правописни особености на епохата. В квадратни скоби са поставени направените от нас като издател добавки към съдържанието, както и обозначенията с многоточие пропуснати части от документа, които нямат връзка с темата на изданието. Пояснителните бележки са поставени под линия на страницата, на която се намира поясняваният текст.

I

ВЪЗНИКВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРАВНАТА РАМКА В БЪЛГАРИЯ (1879–1947)

След Освобождението управлението на новосъздаденото Княжество България се осъществява от Временно руско управление, ръководено от руски императорски комисар и от подчинения му Съвет за управление при руския императорски комисар в България (Съвета за управление), състоящ се от седем отдела.

Временното руско управление организира свикването в средновековната българска столица Търново на Учредително събрание съгласно предвиденото в Берлинския договор. То се открива на 10 февруари 1879 г. със слово на княз Александър Дондуков-Корсаков и трябва да приеме Органически устав на новата държава. Този правен акт е с по-нисък ранг от Конституцията и е характерен за държави, които не разполагат с пълна независимост и суверенитет. Учредителното събрание обаче единодушно приема наименованието „органически устав“ да бъде заменено с „конституция“. Така на 16 април 1879 г. Учредителното събрание приема Конституция на Княжество България (известна като Търновската конституция) и с това завършва своята работа. Тази конституция поставя основите за развитие на България като модерна светска национална държава.

Българското княжество е провъзгласено за конституционна и наследствена монархия с парламентарно представителство. Държавното устройство е уредено в духа на принципа на разделение на властите, като са предоставени широки права и свободи на гражданите.

Князът е обявен за върховен представител и глава на държавата, но княжеската власт не е неограничена.

Съгласно чл. 9 от Търновската конституция законодателната власт принадлежи на княза и на народното представителство. Законопроектите и предложенията на правителството се внасят в Народното събрание от министрите по княжеска заповед. Всеки народен представител също може да внесе в Народното събрание законопроект или предложение, ако те са подписани от една четвърт от народните представители. Нито един закон не може да бъде издаден, допълнен, изменен или отменен, докато не бъде обсъден и приет от Народното събрание, което има право също и да тълкува истинския смисъл на законите. Приетите от Народното събрание закони се представят на княза за утвърждаване. След като се утвърди от княза, законът се обнародва. Изрично е предвидено, че никой закон няма сила и действие, докато не бъде обнародван.

Търновската конституция предвижда обаче и специален законодателен ред в извънредни случаи. Съгласно чл. 47, ако държавата е заплашена от някоя външна или вътрешна опасност, а Народното събрание не може да се свика, то само в такъв случай князът по предложение на Министерския съвет и под обща отговорност на министрите може да издава наредби и да прави разпореждания, които имат задължителна сила като закон. Такива извънредни на-

редби и разпореждания трябва да се представят за одобрение на първото свикано след това Народно събрание. На практика използването на наредби-закони представлява форма на отнемане на законодателната власт от Народното събрание и предоставянето ѝ на основния орган на изпълнителната власт – Министерския съвет. С оглед на подчинеността на изпълнителната власт на княза (впоследствие царя) при използването на тази законодателна техника двете власти се концентрират само в ръцете на монарха. Все пак Търновската конституция не допуска прилагането на специалния законодателен ред по отношение на налагането на данъци и държавни берици, което трябва винаги да става със съгласието на Народното събрание. Разпореждания, за да се въведе един закон в действие и да се предприемат необходимите за това мерки, забиват от изпълнителната власт.

Изпълнителната власт принадлежи на княза – всички органи на изпълнителната власт действат от негово име и под негов върховен надзор. Князът осъществява върховен надзор и ръководство спрямо Министерския съвет и министрите. Министрите се назначават и уволняват от княза, а един от тях по избор на княза се назначава за председател на Министерския съвет (министър-председател). Министрите са отговорни пред княза и Народното събрание съвкупно за всички общи мерки, които те са взели, и лично всеки министър за всичко, което е извършил по управлението на „поверената нему част“. Всеки официален акт, подписан от княза, трябва да бъде припописан или от всички министри, или само от съответния министър (по принципа на контрасигнатура).

В Търновската конституция освен специфичните наредби-закони, посочени по-горе, не е предвидено изрично какви актове издава князът или приема Министерският съвет при упражняване на правомощията си. В българската практика са познати следните актове на монарха – укази, тронни слова, прокламации, манифести, заповеди и рескрипти. От своя страна Министерският съвет приема, освен вече посочените наредби-закони, и постановления, правилници, наредби и разпореждания. Последните два акта са изрично предвидени в Търновската конституция (чл. 47–50) при регламентирането на възможността за приемане на законодателни актове от Министерския съвет (наредба-закон).

Конституцията дава правна основа и за развитието на съдебната власт. И тук тя предоставя на монарха немалки правомощия. Съдилищата правораздават от негово име (чл. 13). Той има също право на помилване.

На 16 април 1879 г. Учредителното събрание се закрива. Непосредствено след това, на 17 април 1879 г., се открива Първото велико народно събрание, което по препоръка на руското правителство, дадена в съгласие с мнението на Великите сили, избира за първи български владетел принц Александър Батем-

берг. На 26 юни 1879 г. княз Александър I полага клетва пред Първото велико народно събрание, а на 5 юли 1879 г. е съставено първото българско правителство начело с Тодор Бурмов. Започва изграждането на новата българска държава.

Създаването на новата българска правна система е продължителен процес, съпътстван със значителни трудности. До Освобождението в българските земи са се прилагали нормите на правната система на Османската империя, но като източник на правото е било допуснато и българското обичайно право. Временното руско управление поставя началото на създаването на нова правна система, като приема редица временни актове, които имат за цел да регламентират някои от най-важните обществени отношения. Първоначално мълчаливо, а впоследствие и изрично се спира или отменя приложението на тези актове от османското право, които са несъвместими с уредбата на новата българска държава. За да бъде предотвратено създаването на юридически вакуум, се допуска продължаването на прилагането на някои от законите на Османската империя, главно в областта на стопанския оборот – Търговския закон, Закона за земите и др. Българското обичайно право продължава да се прилага в редица случаи, като например в семейните и наследствените отношения.

В първите години от съществуването на българската държава се приемат отделни закони, с които се създава регламентация на отделни обществени отношения, но все още липсва цялостна българска правна система. За приемането на някои от най-важните закони е необходимо значително време – Законът за наследството е обнародван през януари 1890 г., Законът за настояничеството – март 1890 г., а Законът за задълженията и договорите – през декември 1892 г. Създаването на българското търговско право се забавя още повече. Първият български Търговски закон е обнародван едва на 29 май 1897 г. Правоприлагането в страната се оказва сериозно затруднено с оглед на приложимите разнородни източници на правото.

Със Закона за устройството на съдилищата от 1880 г. в България се урежда и съдебната система. Този закон е последван през 1899 г. от закон със същото наименование. Утвърждава се следната система на организация на съдилищата: мирови съдии, окръжни съдилища, апелативни съдилища и Върховен касационен съд. През 1912 г. с приемането на Закона за административното правосъдие се създава и Върховен административен съд.

Създаването и изграждането на младата българска държава е съпътствано и с политически борби. На 27 април 1881 г. княз Александър I издава прокламация, в която заявява, че „днешното положение на работите в Княжеството прави невъзможно изпълнението на моята задача“, след което обявява, че ще свика Велико народно събрание, което да му даде специални пълномощия, или в противен случай ще абдикира от престола. На 1 юли 1881 г. в Свищов Второто велико народно събрание, което заседава само един ден, одобрява искането

на княза за получаване на извънредни пълномощия. Започва така нареченият Режим на пълномощията, по време на който Търновската конституция е суспендирана и фактически е извършен държавен преврат.

На 14 септември 1881 г. княз Александър I издава манифест, с който учредява Държавен съвет и утвърждава неговия устав. Държавният съвет има широки правомощия в законодателната, изпълнителната и дори в съдебната власт:

- дава мнение по всички въпроси, които му предлага правителството;
- изготвя законопроекти, които след това да се внесат в Народното събрание; изработва всички финансови законопроекти, които биха били поускани от Народното събрание, и дава мнение по всички законопроекти, които Народното събрание може да му изпрати;
- изготвя и обсъжда законопроекти, които князът по силата на извънредните си пълномощия реши да обнародва, без да ги внася за разглеждане в Народното събрание;
- обсъжда всички административни правилници;
- произнася се като последна инстанция по административни спорове;
- разрешава свръхбюджетни разноски в определени случаи;
- разрешава заеми за окръзи, околии и общини;
- преглежда докладите на Върховната сметна палата за изпълнението на бюджета преди внасянето им в Народното събрание;
- представя на княза случаите, в които се нарушават основните закони на Княжеството.

Без да е предвиден като орган в Търновската конституция, Държавният съвет представлява висш държавен орган, който ограничава функциите на Народното събрание и изпълнява функциите на изпълнителен и съдебен орган. От тази гледна точка създаването му противоречи на принципа на разделение на властите.

На 6 септември 1883 г. княз Александър I издава манифест, с който възстановява Търновската конституция, а на 9 декември 1883 г. е обнародван приетият от Народното събрание Закон за изменение на Конституцията, с което на практика се прекратява Режимът на пълномощията. Този закон обаче е отменен през юли 1886 г., тъй като при издаването му „не са спазени всички условия и форми[,] предвидени от самата Конституция”.

Стременията на българския народ за национално обединение водят до обявяването на 6 септември 1885 г. в Пловдив на Съединението между Княжество България и Източна Румелия. Политическите борби в страната продължават. Княз Александър I абдикира през 1886 г., а на 25 юни 1887 г. Третото велико народно събрание избира Фердинанд Сакскобургготски за нов български княз.

В тези години продължава и активната законодателна дейност. Нормативно се оформят редица отрасли на правото. Създават се съвременно търговско, гражданско и трудово право. За основа на първия български Търговски закон, приет през 1897 г., се приема унгарският Търговски закон, но относно несъстоятелността са възприети решенията на румънския закон, повлиян от френското законодателство. Развитието на промишлеността в страната има за резултат появата в първото десетилетие на XX век на трудовото право, уреждащо отношенията между работодатели и наемни работници. Постава са началото и на патентното право, респективно на защитата на търговските марки. В системата на гражданското право основно място заема правото на собственост. През 1904 г. е обнародван Закон за имуществата, собствеността и сервитутите (ЗИСС), уреждащ основните въпроси на вещното право. Той следва принципите на модерния за времето си италиански Граждански кодекс. С влизането на ЗИСС в сила се отменят окончателно нормите на османското законодателство в тази област.

Наред с развитието на земеделието и промишлеността през тези десетилетия се развива и кредитното дело. В края на 1903 г. Народното събрание приема Закон за Българската земеделска банка, с който от началото на 1904 г. в страната се създава нов кредитен институт – Българска земеделска банка. С този закон се преурежда дейността на Земеделските каси – взаимоспомагателни организации за кредитно подпомагане на селското население, действали през първите 25 години след Освобождението на България, които от своя страна са продължили традициите на преди това съществувалите така наречени Общеполезни каси. През 1910 г. е учредена Българската централна кооперативна банка. И нейното създаване става със закон – Закон за Българската централна кооперативна банка. Новата банка се основава с цел „насочване и развитие на кооперативните селски и градски сдружения, удовлетворяване на техните кредитни нужди, както и за успешното развитие на кооперативното застрахователно дело“.

Промените в законодателството засягат и Конституцията. Първата влязла в сила промяна на Търновската конституция е приета от Четвъртото велико народно събрание на 15 май 1893 г. Князът на България получава титлата „царско височество“, която заменя титлата „светлост“. Мандатът на Народното събрание се увеличава от три на пет години, променя се нормата на представителство, като един народен представител ще се избира на 20 000 души населението, а не както досега на 10 000 души, от шест на осем се увеличава броят на министерствата и др.

Втората промяна на Търновската конституция е приета почти 20 години по-късно и е резултат от реализирането на дългогодишния стремеж за постигане на независимост на българската държава. В началото на XX век България е още княжество, което съгласно Берлинския договор е зависимо от Османската империя. На 22 септември 1908 г. заедно с провъзгласяване на незави-

симостта на България в църквата „Свети Четиридесет мъченици“ в Търново Фердинанд I е обявен за „цар на българите“, с което се възстановява титлата на българските монарси от Първото и Второто царство. С това международноправното положение на България се променя. Провъзгласяването на независимостта и обявяването на страната за независимо царство е конституционно закрепено от свиканото през лятото на 1911 г. Пето велико народно събрание и на 11 юли 1911 г. то изменя Търновската конституция. Българският цар ще носи титлата „негово величество цар на българите“. Мандатът на Народното събрание отново е променен, като е намален от пет на четири години. Броят на министерствата е увеличен от осем на десет. Дава се право на правителството да сключва международни договори без предварителното одобрение на Народното събрание. След изменението разпоредбата на чл. 17 от Конституцията вече гласи: „Тези договори ще се сдобиват от министрите на Народното събрание, щом като интересите и сигурността на страната допускат това.“. Договорите за мир, търговските, както и всички договори, които налагат разходи на държавата или съдържат изменения на съществуващите закони, или засягат публичните или гражданските права на българските поданици, стават окончателни само след приемането им от Народното събрание. При нарастващата роля през тези години на държавния глава тази разпоредба на практика разширява и неговите възможности да влияе върху сключването на международни договори.

Всичко това е свързано и с подготовката на българската държава за провеждането на Балканската война. България, вече от позицията на независима държава, равноправна в международен план, преговаря със своите съседи за изграждането на Балкански съюз.

На 5 октомври 1912 г. България, Гърция и Сърбия обявяват война на Османската империя. Започва Първата балканска война. Държавите от Балканския съюз постигат военна победа над Османската империя и на 17 май 1913 г. е подписан Лондонският мирен договор между България, Сърбия, Гърция и Черна гора, от една страна, и Османската империя, от друга, с който се слага край на войната. Споровете между самите държави от Балканския съюз обаче не са решени и на 16 юни 1913 г. избухва така наречената Междусъюзническа война, в която България воюва срещу Сърбия, Гърция, Румъния, Черна гора и Османската империя. България губи войната и претърпява своята първа национална катастрофа. На 28 юли същата година е подписан Букурещкият мирен договор между България, от една страна, и Гърция, Черна гора, Румъния и Сърбия, от друга, по силата на който страната губи по-голяма част от териториалните си придобивки след победоносната Първа балканска война. На 29 септември 1913 г. е подписан и Цариградският мирен договор между България и Османската империя, в който се уреждат отношенията между двете държави, като България губи определени територии, но запазва излаз на Егейско море.

Военните конфликти обаче не спират. През лятото на 1914 г. започва Първата световна война. В началото България запазва неутралитет, но през август 1915 г. се сключва Конвенция между Германия, Австро-Унгария и България, с която страната ни окончателно се ориентира към Централните сили. Разпоредбите от финансов характер в конвенцията и тайната спогодба към нея са с явна военна насоченост. От началото на октомври 1915 г. България вече е воюваща държава.

Характерна черта на законодателството през военновременния период е засилената намеса на държавата в стопанския живот. Друга насока на законодателна дейност през тези години е приемането на нови актове със социална насоченост. Военновременните условия, мобилизацията на голям брой мъже в трудоспособна възраст и замяната им в редица случаи от жени и деца правят особено наложително създаването на такива актове.

В края на 1918 г. със Солунското примирие, подписано на 29 септември 1918 г., България излиза от Първата световна война и с подписването на Ньойския мирен договор от 27 ноември 1919 г. претърпява втора национална катастрофа.

Междувременно на 3 октомври 1918 г. цар Фердинанд издава Манифест към българския народ, с който се отказва от българския престол в полза по неговите думи на „Моя Първороден Син Негово Царско Височество Престолонаследника Борис Княз Търновски“.

Започва дълъг процес на възстановяване на българската държава.

След поредицата войни в периода 1912–1918 г. традиционните партии губят влияние заради националните катастрофи. Като нова управляваща партия на преден план излиза ръководеният от Александър Стамболийски Български земеделски народен съюз (БЗНС), който управлява отначало в коалиция с други партии, а впоследствие и самостоятелно. Срецу управлението на БЗНС се формира яростна опозиция. На 9 юни 1923 г. е извършен преврат и е съставено правителство начело с проф. Александър Цанков. Новата власт ликвидира избухналата на места земеделска съпротива, а Александър Стамболийски е убит. През септември 1923 г. избухва организирано от Българската комунистическа партия (тесни социалисти) въстание, което е потушено от армията. През следващата година със Закона за защита на държавата се забранява съществуването на всички видове организации, групи, сдружения и други, които използват нелегални структури и революционни методи за постигане на своите цели. Политическото и идейното противопоставяне в страната се задълбочава.

На 4 януари 1926 г. е образувано ново правителство начело с Андрей Лячев, при което се наблюдава съществено нормализиране на политическия живот.

При проведените на 21 юни 1931 г. парламентарни избори убедителна победа извоюва така нареченият Народен блок – коалиция, включваща редица

традиционни партии, като Демократическата и Радикалдемократическата, както и крила на Земеделския съюз. При тези избори за първи и последен път между 1919 г. и 1944 г. едно българско правителство е сменено чрез вота на гласоподавателите.

Правителството на Народния блок идва на власт в условията на икономическа криза. То приема редица закони, които имат за цел да облекчат последиците от кризата и да дадат възможност за развитие на икономиката. Нормалната парламентарна и законодателна дейност на Народното събрание е прекъсната от извършения на 19 май 1934 г. държавен преврат. Съставено е ново правителство начело с Кимон Георгиев, което веднага предлага на царя да разпусне Народното събрание. Само няколко дни по-късно, на 22 май 1934 г., новото правителство приема Постановление I, с което на основание чл. 47 от Търновската конституция приема наредба, че всички постановления на Министерския съвет, взети на и след 19 май 1934 г., имат силата на закон и отменят законовите разпоредби, които им противоречат. Започва период, през който Министерският съвет законодателства чрез наредби-закони. Използваният ред на чл.47 от Търновската конституция предполага обаче наличието на особени условия от външно- и вътрешнополитически характер – държавата да е заплашена от външна или вътрешна опасност и Народното събрание да не може да бъде свикано. С Постановление I изпълнителната власт в лицето на правителството изземва законодателните правомощия на Народното събрание. По този начин се налага едно делегирано законодателство. Търновската конституция практически не се прилага.

Наред с другите реформи се преустройствата и банковата система, като се засилва ролята на държавата в стопанския живот.

През 1938 г. в България се провеждат парламентарни избори. Избраното Двадесет и четвърто обикновено народно събрание възстановява утвърдената законодателна дейност. Издаването на наредби-закони се прекратява.

На 1 септември 1939 г. започва Втората световна война. Първоначално, както и през Първата световна война, България обявява неутралитет, но на 1 март 1941 г. министър-председателят Богдан Филов подписва във Виена присъединяването на страната към държавите от Трестранния пакт. На 28 август 1943 г. умира цар Борис III и на трона се възкачва малолетният цар Симеон II. На 9 септември 1943 г. Двадесет и петото обикновено народно събрание избира трима регенти (Регентски съвет) в състав княз Кирил Преславски, проф. д-р Богдан Филов и генерал-лейтенант Никола Михов, които да управляват страната от името на монарха.

На 8 септември 1944 г. армията на СССР навлиза на територията на България. Един от регентите – Богдан Филов, подава същия ден оставка, а останалите двама регенти издават Указ № 9а за утвърждаване на Наредба-закон за обявяване на Царство България във военно положение. На следващия ден, 9 септември, властта в България е завзета с въоръжена сила от Отечествене-

ния фронт и се сформира ново правителство на Отечествения фронт начело с Кимон Георгиев. На същия ден в противоречие с Търновската конституция правителството разпуска с указ Двадесет и петото народно събрание. Другите двама регенти – княз Кирил и ген. Никола Михов, също подават оставка пред новото правителство на 9 септември 1944 г.

След разпускането на Народното събрание новоназначеният Министерски съвет използва възможността да законодателства, като се позовава на разпоредбата на чл. 47 от Търновската конституция и използва познатата и вече прилагана правна форма на наредба-закон.

На мястото на разпуснатия Регентски съвет Отечественият фронт в нарушение на Търновската конституция назначава нов Регентски съвет в състав проф. Венелин Ганев, проф. Тодор Павлов и Цвятко Бобошевски. Този регентски съвет съществува до 15 септември 1946 г., когато е провъзгласена промяна в държавното управление на страната, като монархията е премахната и е обявено създаването на Народна република България. Започва подготовка за приемането на нова конституция, която да отразява настъпилите промени. На 4 декември 1947 г. новата Конституция на Народна република България е приета окончателно от Шестото велико народно събрание.

II

НОРМАТИВНИ АКТОВЕ

1

УСТРОЙСТВЕНИ ЗАКОНИ И УСТАВИ НА БНБ

№ 1

УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН ОТ РУСКИЯ ИМПЕРАТОРСКИ КОМИСАР В БЪЛГАРИЯ КНЯЗ АЛ. ДОНДУКОВ-КОРСАКОВ

25 януари 1879 г.

Проект за Устав на Българската народна банка *

Глава I Общи положения

§ 1

Българската народна банка се създава с цел да съдейства за възраждането и правилното развитие на местната търговия, а също и с цел да регулира търговските отношения и народния кредит в Княжеството.

§ 2

Българската народна банка има седилище в столицата на Княжеството.

§ 3

Бидейки правителствено учреждение, за първоначалното започване на своята дейност Българската народна банка получава еднократно от средствата на Княжеството като основен капитал два милиона франка **, двеста хиляди от които се превръщат в резерв за осигуряване на операциите, а с останалата сума Банката извършва операции.

§ 4

При започване на своята дейност Българската народна банка влиза във взаимоотношения както с възможно създадени свои Отделения ***, така и с чуждестранни банки.

* Оригиналът на документа е на руски език: ЦДА, ф. 159К, оп. 1, а. е. 10, л. 57–63. Ръкопис. (Тук и по-нататък бележките под линия, поставени в курсив, са на издателя.)

** Френски франкове, в които е изготвен и бюджетът на Княжество България през 1879 г.

*** Отделения – клонове.

§ 5

На Българската народна банка се разрешава да създава свои Отделения в други градове в Княжеството, като напр. в Търново, Русчук, Варна и др[угаде], където това се налага поради значителен търговски или промишлен оборот, искайки всеки път съгласието за това на Централното правителство посредством Управляващия Финансовия отдел*.

Глава II

Ръководство на Банката

§ 6

Висшето ръководство на Българската народна банка и управлението на всички нейни операции се възлага на Управител на Банката, който се назначава и уволнява от Централното правителство по предложение на Управляващия Финансовия отдел.

§ 7

В Българската народна банка се водят на служба контрольори, счетоводители, касиери и техни помощници съгласно приложеното щатно разписание. Разпределението на дейностите между тези лица и прекият надзор върху тяхната дейност се възлагат на Управителя на Банката.

Забележка. Назначаването на контрольори, счетоводители и касиери зависи от Управляващия Финансовия отдел по предложение на Управителя на Банката. Техните помощници се назначават и уволняват от Управителя на Банката.

§ 8

При разрастване на дейността на Банката вписаният в § 7 щат може да бъде променян, но едва след като такова предложение на Финансовото управление бъде разгледано и утвърдено от Централното правителство.

§ 9

Към Управителя на Банката се създава Сконтов комитет, състоящ се от Контрольор, Счетоводител, Касиер и шестима представители главно на търговското съсловие, избирани за период от три години в общо заседание на Градския и Окръжния съвет в града, където се създава Народната банка.

§ 10

Упоменатите в предходния параграф представители се събират в Банката в дните, определени от Управителя ѝ, за сконтиране на полици и други срочни задължения по търговски сделки.

§ 11

Въпросите, внасяни от Управителя на Банката за разглеждане от Сконтовия комитет, се решават с просто мнозинство на гласовете, като в случай

* Управляващ Финансовия отдел – впоследствие министър на финансите.

че гласовете се разделят поравно, гласът на Управителя има превес. Управителят на Банката има право да отказва сконтиране на полици въпреки мнозинството на гласовете, но за привеждане в действие на това свое право той трябва всеки път да иска разрешението на Управляващия Финансовия отдел.

§ 12

Възлага се както на Управителя на Банката, така и на останалите ръководни служители да изпълняват всички възлагани им задължения с пълно усърдие и стремеж към запазване на интересите на Банката. В противен случай тези лица подлежат на освобождаване от длъжност и носят отговорност съгласно законите.

§ 13

Членовете на Сконтовия комитет, избрани в общо заседание на Съветите, могат да излагат пред Управителя на Банката свои съмнения в случаи на забелязани от тях обстоятелства, можещи да водят до ущърб за Банката, и Управителят е длъжен незабавно да вземе мерки за проучването на подобни заявления.

§ 14

При назначаването на служба в Банката абсолютно всички лица подписват, че се задължават строго да съблюдават тайната за делата на частните лица, притежаващи сметки в Банката.

§ 15

Ръководенето на Отделенията, които Банката може да създаде в други градове в Княжеството, се възлага на нарочни Управляващи, които се назначават и уволняват от Централното правителство по съвместно предложение на Управляващия Финансовия отдел и Управителя на Банката. В тези Отделения се назначава необходимият брой служители съгласно приложеното щатно разписание.

§ 16

При всички свои действия Отделенията на Банката подлежат на надзор и контрол от страна на Управителя на Българската народна банка, пряко или чрез изпращани от него лица.

Глава III

Операции на Българската народна банка

§ 17

Операциите на Българската народна банка се състоят в следното:

- а) Приемане на парични влогове, както безсрочни, така и за определени срокове.
- б) Приемане на средства по текуща сметка.

в) Отпускане на парични заеми срещу надеждно обезпечение, а именно: лихвоносни ценни книжа, скъпоценни метали на слитъци* и монети и други подобни ценности.

г) Сконтиране на полици и всички други задължения по търговски сделки.

д) Превод на парични суми на други места в Княжеството или в странство срещу комисиона посредством своите Отделения или банки, с които Банката има взаимоотношения, а също и изплащане на суми по преводите.

е) Откриване срещу комисиона на подписки за различни държавни или обществени** заеми.

ж) Покупка и продажба за своя сметка или по поръчение на скъпоценни метали на слитъци и монети, трати и вътрешни и чуждестранни менителници.

з) Приемане за съхранение срещу определено възнаграждение на всички видове [ценни] книжа и ценности.

Забележка. Подробности за извършването на всички тези операции ще бъдат изложени в нарочна Инструкция за Банката, към която ще бъдат приложени и образци на всички необходими видове книги и документи.

§ 18

Освен тези обичайни операции, на Българската народна банка се възлага съхранението по безлихвена текуща сметка на всички онези суми от общия размер на приходите на Княжеството, които остават свободни в Окръжните ковчежничества. Тези суми може да се използват за операции на Банката, но само в границите, установявани за правителствените учреждения от упълномощеното за това народно представителство, така щото Управлението на Княжеството да може своевременно да удовлетворява бъдещите си разходи.

§ 19

Банката сама определя лихвените проценти, платими от нея по влогове и текущи сметки, и обяснявайки точно техния размер, ги публикува за всеобщо сведение, поотделно за срочните влогове и за текущите сметки.

§ 20

По същия начин Банката публикува за всеобщо сведение и процентите, които взема за сконтирането на полици и други търговски задължения, както и за отпусканите от нея заеми.

§ 21

Всеки път, когато във връзка с каквото и да било Банката сметне за необходимо да промени, повиши или понижи както лихвения процент, платим от нея по влогове и текущи сметки, така и своя сконтов процент, публикува това за всеобщо сведение.

* Слитък (остар.) – кюлче.

** Общински.

§ 22

Публикуването става чрез поставяне на обявления на видни места както в помещенията на Банката и нейните Отделения, така и на други многолюдни места в града, а също и чрез публикации в печатни органи.

§ 23

При извършването вобщее на всички операции на Българската народна банка на Управителя ѝ, а при сконтови операции, и на създадения към него Сконтов комитет, се възлага най-строго задължение да бди за цялостното съблюдаване на интересите на Банката, така че впоследствие, при неизпълнение от заемополучател на условията по плащането на дължимите към Банката пари, те да може без никакъв ущърб за Банката да бъдат безпрепятствено попълнени.

§ 24

Заеми срещу залог на недвижими имоти изобщо не се допускат.

§ 25

Българската народна банка приема за сконтиране (вж. § 17г) полици, чийто срок на падеж настъпва не по-късно от три месеца от деня на приемането им за сконтиране. По същия начин заеми (вж. § 17в) се отпускат от Банката за срок, не по-дълъг от три месеца.

§ 26

Ако заемател не изплати в срок заема, даден му от Банката, му се позволява удължаване с десет дни на срока за погасяване на неговия дълг. При погасяване на дълга в течение на този удължен срок до деня на плащането се заплаща лихва по заема в размера, определен при отпускането му. След изтичането на удължения срок Ръководството на Банката пристъпва към продажба на залога на комисионни начала или чрез публичен търг. Тези търгове се провеждат в самата Банка и от получената сума първо се удържа сумата на главницата на заема, след това лихвите, дължими на Банката по него, комисионата и разходите по продажбата, а след това останалата част от получената сума се дава на заемателя. Ако последният не се окаже на място, Банката внася до поискване на олихвяем влог сумата, подлежаща на плащане към заемателя.

§ 27

Възстановяването на суми по сконтирани от Банката полици и други търговски задължения се извършва по общия ред, установен за подобни плащания, при настъпване на срока на плащането.

§ 28

Разрешава се на Българската народна банка (вж. § 17е) да открива подписки за държавни или обществени заеми срещу комисиона при съгласие на Упра-

вляващия Финансовия отдел за всеки конкретен случай. Банката не може да поема отговорност за успеха на такива подписки.

§ 29

Покупки (вж. § 17ж), извършвани от Банката за сметка на трети лица, са допустими само до размера на сумата, намираща се по тяхна текуща сметка в Банката, или след предварително получаване на необходимата за това сума и отнасянето ѝ по текущата сметка на лицето, даващо поръчението.

§ 30

Лица, желаещи да ползват кредит от Българската народна банка за сконтиране на полици и други търговски задължения, трябва предварително да представят в Банката заявление за предоставяне на тяхно име на такъв кредит. Разглеждането на подобни заявления и определянето на размера на кредита зависят от Управителя на Банката след обсъждането на въпроса в Сконтовия комитет, при което на Управителя на Банката се позволява по свое усмотрение само да намалява, но не и да увеличава размера на предоставяния кредит.

§ 31

Българската народна банка приема за сконтиране само такива полици и други задължения по търговски сделки, които са подписани от най-малко две лица, ползващи кредит от Банката.

§ 32

При извършването на операция по сконтиране Ръководството на Българската народна банка е длъжно да следи полиците да не са насрещни, т.е. издавател на полица да не предяви за сконтиране полица на лице, което вече е предявило за сконтиране негови полици.

§ 33

Разписки на Банката по влогове се издават на определени от Банката и изготвяни под неин контрол бланки. За подправянето на такива разписки виновните подлежат на наказанията, определени за фалшифицирането на парични знаци и монети.

Глава IV

Отчетност

§ 34

Финансовата година на Банката е от 1 януари до 31 декември.

§ 35

Годишният отчет за операциите на Банката се представя на Управляващия Финансовия отдел не по-късно от края на януари през годината, следваща отчетната година.

§ 36

Независимо от представянето на годишния отчет за операциите на Банката Ръководството ѝ се задължава не по-късно от 3-то число на всеки месец да обявява за всеобщо сведение баланса за предходния месец и да предоставя на Управляващия Финансовия отдел сведения за обема на операциите си през същия месец.

Глава V

Резервен и основен капитал на Банката

§ 37

След като въз основа на годишния отчет на Банката се установи получената от нея печалба, т.е. цялата сума, която остава след покриването на разходите за издръжка на Банката и нейните Отделения и другите понесени загуби, а също и след приспадането на лихвите, дължими по влогове и текущи сметки, 25% от тази печалба се отчислява за резервния капитал на Банката, а останалите 75% се добавят към оборотния ѝ капитал.

§ 38

Резервният капитал е предназначен за покриване на възможни особени щети и загуби от операциите на Банката. Ако по-нататъшното му нарастване бъде признато от Ръководството на Банката за ненужно, Ръководството следва да уведоми за това Управляващия Финансовия отдел.

§ 39

Когато основният капитал на Банката се увеличи четири пъти спрямо първоначалния си размер, Българската народна банка връща в общия размер на приходите на Княжеството капитала от два милиона франка, даден ѝ авансово, от тези приходи. Оставащият след това основен капитал на Банката, макар и да представлява държавна собственост на Княжеството, се счита за неприкосновен.

Управляващ Финансовия отдел: *К. Бух*

[Върху проекта – резолюция:] *Утвърждават.
25 януари 1879 г.
Княз Дондуков*

**Щатно разписание
на Българската народна банка***

Наименования на длъжностите	Брой лица	Заплата на едно лице годишно		Заплата, всички	
			=		=
Управляващ банката	1	12000	=	12000	=
Контрольор	1	6000	=	6000	=
Счетоводител	1	6000	=	6000	=
Касиер	1	6000	=	6000	=
Помощници на контрольора, счетоводителя и касиера	3	4000	=	12000	=
Книги, канцеларски разходи, сметала, пазачи и пр[очие]**				10000	=
Общо	7			52000	

**Щатно разписание на отделенията
на Българската народна банка**

Наименования на длъжностите	Брой лица	Заплата на едно лице годишно		Заплата, всички	
			=		=
Управляващ банката	1	9600	=	9600	=
Контрольор	1	5000	=	5000	=
Счетоводител	1	5000	=	5000	=
Касиер	1	5000	=	5000	=
Помощници на контрольора, счетоводителя и касиера	3	3600	=	10800	=

* Паричните суми са посочени във френски франкове.

** Прочие (остар.) – тгй нататък.

Книги, канцеларски разходи, сметала, пазачи и пр[очие] **				8000	=
Общо	7			43400	

Управляващ Финансовия отдел: *К. Бух*

[Върху проекта – резолюция:] *Утвърждавам.*
25 януари 1879 г.
Княз Дондуков

№ 1.1

ИНСТРУКЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА И НЕЙНИТЕ ОТДЕЛЕНИЯ*

21 май 1879 г.

ГЛАВА I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

§ 1.

Разпределението на дейностите между служителите в Българската народна банка и в нейните отделиения при съблюдаването на долуизложените правила, както и надзорът за правилното изпълнение от служителите на техните задължения се възлагат от управителя на Банката и подведомствените му управляващи на Отделиенията ѝ, които носят и цялата отговорност пред Правителството за правилното управление на делата на Банката и нейните отделиения.

§ 2.

В случай на временно отсъствие или болест на управителя на Банката или на управляващ-отделение временно изпълняващ техните длъжности става контролорът на Банката или съответното отделение.

§ 3.

При откриването на Българската народна банка и нейните отделиения им се предоставят необходимите помещения, подготвянето на които за удобно разполагане в тях на Банката и нейните отделиения се възлага на грижата и преценката на управителя на Банката.

§ 4.

Трезорите на Банката и нейните отделиения трябва да се намират в сводести помещения, обезопасени спрямо огън и всякакви други случайности,

* *Превод от руски език. Оригиналът на инструкцията не е намерен; използван е текстът, публикуван в: Сборник на законоположенията по уредбата на Банката, издадени през 1879–1905 години. София, 1908.*

с прозорци, снабдени с железни или чугунени капандури и твърди железни решетки, и сигурно заключващи се железни врати.

§ 5.

Тези трезори се заключват от управителя на Банката или управляващите отделенията и се запечатват от тях и от съответните контрольори.

§ 6.

Пред вратите на трезорите, а нощем и извън зданието трябва постоянно да има въоръжен караул, назначен от войската. Освен това дежурните низши служители постоянно бдително наблюдават трезора.

§ 7.

Грижата за назначаването на военния караул при трезорите на Банката и нейните отделения е задължение на местния военен началник на града, където се намира Банката или нейното отделение; на военния началник се предават в два екземпляра отпечатъци от печатите, с които се запечатва трезорът.

Един от тези екземпляри остава при военния началник, а другият се предава на старшия на караула. Военният началник инструктира последния за реда при охраната на трезора и за отговорността при неизпълнението на служебния му дълг.

§ 8.

Трезорите на Банката и нейните Отделения се отварят от управителя на Банката или управляващия Отделението в присъствието на контрольора и касиера и след предварително удостоверяване целостта на печатите. При вагене на суми от трезора контрольорът записва в трезорната книга количеството на предаваните на касиера пари, като обозначава точно какви парични знаци се предават. Касиерът се разписва в същата трезорна книга за получаването на тези пари. Ежедневно след приключването на операциите на Банката касиерът връща, след като я провери, намиращата се при него наличност заедно с обяснителна записка на счетоводителя към дневната оборотна ведомост и с общата касова книга. При това в трезорната книга се внасят дневният приход и разход и се записва остатък.

§ 9.

Не се позволява на касиера на Банката нито да отпускат, нито да приема каквито и да било суми, освен по документи, на които са нанесени необходимите отметки на счетоводителя и контрольора.

§ 10.

На Управителя на Банката и на управляващите нейните отделения се дава право да извършват проверка на наличностите в трезора всеки път, когато сметнат това за нужно. Подобни проверки трябва да се провеждат за-

доблжително поне веднџж месечно. При тези проверки присџствват контролџор и касиер и за резултатите от тях се сџставя акт, който се записва в нарочна книга за актовете от проверки, сџхранявана в трезора.

§ 11.

С цел постоянно наблюдение за неотменно спазване от страна на Банката на устава, лицата, избрани сџгласно § 9 от Устава на Банката в Сконтовия комитет, избират помежду си двама представители да присџствват на заседанията на Рџководството на Банката и постоянно в течение на годината да проверяват неговите действия.

Забележка. При наличие на взаимно сџгласие помежду им тези представители може да се избират за повече или по-малко продължителен период от време.

§ 12.

След края на всеки месец специален сџстав, включващ управителя/управляващия, двамата представители, упоменати в предишните два параграфа, и нарочен представител, назначен с тази цел от Централното управление на финансите на Княжеството, извършва проверка на наличностите в трезора на Банката. Проверката се извършва в присџствието на контролџора и касиера.

§ 13.

След извършването на посочената в предишния параграф проверка се сџставя акт за случилото се, подписан от всички присџстващи, който се записва в книгата, упомената в § 10. Копие от сџщия акт, подписан от всички лица, извършили проверката, се представя в Управлението на финансите на Княжеството.

§ 14.

Счетоводителят е длџжен ежедневно след приключване на операциите на Банката и след проверка от контролџора да представи на управителя на Банката дневен баланс на операциите с приложени чернови на записите в главната счетоводна книга, дневната оборотна ведомост и всички приходно-разходни документи. След преглед от управителя всички тези документи се връщат на счетоводителя.

§ 15.

Банката трябва да е отворена за гражданите и всички операции в нея да се извършват ежедневно (без неделните и празничните дни) от 9 часа сутрин до 2 часа следобед.

§ 16.

Удовлетворявайки изискванията на клиентите, следва строго да се спазва техният ред, нарушаване на който не се допуска в никакџв случай.

§ 17.

Всички законни искания на клиентите трябва да се удовлетворяват възможно най-бързо, без никому да се причинява излишно забавяне.

§ 18.

Управителят на Българската народна банка веднага след откриването ѝ взема предвид в кои градове на Княжеството следва да се разкрият отделения на Банката. След това, заделайки част от ресурсите на Банката за евентуални [нови] отделения, представя своите предположения за утвърждаване от Централното управление на финансите на Княжеството.

§ 19.

Възложените на Българската народна банка в § 17 от нейния устав операции се извършват на основанията, изложени по-долу.

ГЛАВА II

ПРИЕМАНЕ НА СРОЧНИ ПАРИЧНИ ВЛОГОВЕ

§ 20.

Българската народна банка приема влогове с цел обращение срещу лихвен процент за следните срокове: за 5 години срещу 4% и за 10 години срещу 4 1/2%; влоговете, принадлежащи на малолетни, се приемат срещу 4 1/2% и със срок наг 10 години до навършване на пълнолетие на лицата, на чието име са направени.

§ 21.

На срочни влогове срещу 4 или 4 1/2% може да се внасят капитали, не по-малки от 500 франка и то закръглени до 100, без десетици франкове.

§ 22.

За суми, внасяни по срочни влогове, по желание на вложителя се издават един или няколко депозитни сертификата на името на самия вложител, на друго лице или на приносителя, така щото всеки от тези сертификати да бъде за сума, не по-малка от 500 франка.

§ 23.

Сертификати, издадени първоначално за големи суми, може впоследствие да бъдат раздробени на няколко сертификата, но за не по-малко от 500 франка всеки.

§ 24.

След съответна заверка поименните сертификати може да се прехвърлят с бланково джиро и новият притежател на такъв сертификат може да го обмени на свое име.

§ 25.

За да се предпази от изчезване или изгубване на своя сертификат, всеки вложител може да помолит Банката да постави върху него щемпел с означение, че сертификатът е изтеглен от обращение.

§ 26.

Сертификат на приносител или сертификат със заверено бланково джиро може да се прехвърля от едно на друго лице без всякакви формалности. Всеки приносител на такъв сертификат получава полагащата се по него лихва, а след изтичането на срока на предявителя му се изплаща и самият означен в този сертификат капитал.

§ 27.

Лихвата по сертификати за срочни влогове се изплаща от страна на Банката или от това нейно отделение, в което е направен вложът, за целия полугодишен или годишен срок, по желание. След изтичането на годината върху неполучената своевременно лихва не се начислява лихвен процент.

§ 28.

След изтичането на срока, за който е внесен, срочният влог се връща на неговия собственик или по негово желание може да бъде оставен и по-нататък в обращение срещу лихвен процент съгласно съществуващите към този момент правила. Непредставени в срока на влога сертификати след изтичането му се олихвяват с лихвения процент, установен за безсрочните влогове.

§ 29.

Българската народна банка може да издава срещу залог на сертификати за срочни влогове временни шестмесечни заеми в размер 90% от ценността* на сертификата и да приема обратно тези сертификати за сконтиране до три месеца преди изтичането на срока, за който е внесен вложът, означен в сертификата.

Забележка. При просрочване на заем, отпуснат срещу залог на сертификат за срочен влог, от сметката на влога се приспадат сборът от заложения сертификат и дължимата по влога лихва, като след прехвърлянето от капитала на дължимото за покриване на отпуснатия заем останалата сума се добавя към лихвата по операциите. Същевременно от лихвата, дължима до деня на плащането, се приспада лихвата за просрочие, а останалите пари се връщат на вносителя.

§ 30.

Книгите с бланки на сертификати ежедневно внимателно се проверяват от контрольора преди края на работното време, след което се предават на съхранение в трезора на Банката.

§ 31.

При настъпването на сроковете за връщане на влоговете всички непредадени сертификати се отписват от книгата на сертификатите и сумите по влоговете се прехвърлят на безсрочни влогове.

§ 32.

В случай на изгубване на поименен срочен сертификат, върху който няма поставено бланково джиро, неговият собственик може да уведоми за изгуб-

* Тук номинална стойност (остар.).

ването му Българската народна банка или нейно отделение (в зависимост от това кой е издал изгубения сертификат), като, ако не е познат на Банката, удостовери самоличността си и заплати сумата, необходима за публикуване на обявление за изгубване на сертификата.

§ 33.

В обявлението за изгубване трябва да се укажат стойността, срокът и номерът на изгубения сертификат, както и че върху него няма поставено бланково джиро. Вместо вписването на номера на сертификата се допуска уточнение за времето на неговото издаване.

§ 34.

Наследници на лицето, на чието име е издаден поименен срочен сертификат, могат да подадат уведомление за изгубването само в случай, че могат да докажат, че сертификатът е изгубен след смъртта на въпросното лице и че на сертификата не е имало бланково джиро.

§ 35.

Ако след справка по книгите на Банката се окаже, че сертификатът, обявен за изгубен, действително е бил издаден на името на лицето, посочено в уведомлението, и не е бил прехвърлен на името на друго лице, в обявлението се предупреждава, че ако до една година от датата на обнародването му въпросният сертификат не бъде предявен, той се признава за недействителен и вместо него се издава нов сертификат.

§ 36.

В случай че в течение на посочения в предходния параграф срок изгубеният сертификат не бъде предявен, ако срокът за връщане на капитала още не е изтекъл, на лицето, уведомило за изгубване на сертификат, вместо предишния му се издава нов за същите сума и срок, като в него пише, че е издаден във връзка с изгубването на сертификат с еди-какъв си номер и е обозначено изплащането на лихви за съответните срокове, за които се отнасят. А ако срокът за връщане на капитала вече е настъпил, изплаща се самият капитал заедно с дължимите по него лихви.

§ 37.

Ако до изтичането на установения в § 35 срок обявеният за изгубен сертификат бъде предявен със заверено бланково джиро, което след влизане във връзка с ведомството, заверило джирото, се окаже действителен, такъв сертификат се признава като принадлежащ на предявителя и уведомлението за изгубване остава без последствия.

§ 38.

Но ако обявеният за изгубен сертификат бъде предявен със законно бланково джиро след изтичането на установения в § 35 срок, след като на заяви-

теля за изгубването вече е издаден нов сертификат или капиталът заедно с лихвата са изплатени, представеният сертификат се отнема и унищожават като недействителен, а на преявителя му се предоставя формална справка за случилото се, така че той да може да търси правата си по съдебен ред. Но ако капиталът и лихвата не са върнати, сертификатът се признава за собственост на преявителя си.

§ 39.

В случай на изгубване на поименен сертификат с поставен върху него щемпел, че е унищожен (§ 25), на заявителя за изгубването му незабавно се издава нов сертификат, без да се публикува обявление.

§ 40.

Уведомления за изгубването на сертификати на приносител или на поименни сертификати с поставено бланково джиро изобщо не се приемат.

ГЛАВА III ЗА БЕЗСРОЧНИТЕ ВЛОГОВЕ

§ 41.

За суми, внесени до поискване, т.е. безсрочно, до получаването на нови разпореждания Българската народна банка и нейните отделения в градовете, където такива се откриват, заплаща по 3% годишно.

§ 42.

За всеки вложител при първа вноска в книгите се открива специална сметка и се издава една влогова книжка, в които се вписват, а после се отразяват и в общия резултат всички последващи вноски на същия вложител. Книжката се попълва само на името на лицето или ведомството, поради което се подава лично, или се изпращат подписани от вложителя уведомления. Позволява се на всеки да внася и взема книжката на името на друго лице, но получаването на такива влогове става единствено от лицето, вписано в книжката. Родители и опекуни, както и ведомства, които ги заместват, могат да внасят и теглят влогове, внесени на името на детето.

§ 43.

Безсрочно се приемат първи влогове при откриване на сметка със сума, не по-малка от 100 франка. Следващи вноски на същия вложител се приемат във всякакви кръгли суми, не по-малки от 30 фран[ка], и без сантими. Следващи вноски по влогова книжка, вече издадена на вложителя, може да се приемат от всяко лице, без изискване за уведомяване и подпис на вложителя.

§ 44.

Лихва по безсрочен влог се изчислява за всяка вноска от 1-во число на месеца след внасянето ѝ и до 1-во число на месеца, в който се заяви искане за полу-

чаване на сумата, така щото вложителят да ползва лихвата за всички пълни месеци на съхранение на принадлежащата му обща сума. За всички вложители лихви се начисляват само в края на годината, към 31 декември, и оттогава се записват по сметката на вложителя. По искане на последния, заявено своевременно при представяне на влоговата книжка, с лихвата може да се увеличава първоначалната сума на влога; недобавена на горното основание лихва, която е натрупана до 31 декември на изтеклата година, остава по сметката на вложителя до първото ѝ теглене, но без плащане по нея на лихва.

§ 45.

Сроковете на внасяне и теглене се изчисляват според времето на получаване на парите и заявяване на плащането.

§ 46.

Влоговете може да се теглят само от самия вложител или с негово упълномощаване, подписано самолично от него, или от лицата, заместващи вложителя по закон. За неграмотните се изисква потвърждение от полицията или от най-близкия ѝ местен началник. Лицата, книжките на чието име са получени от друго лице и те не са поставили при внасяне или след това подписите си, са длъжни при първо поискване да осигурят засвидетелствуване на своята личност.

§ 47.

При теглене от сметката на вложителя на част от капитала му се изплаща исканата сума, в която най-напред се включват натрупаните и записани във влоговата му книжка лихви за пълните месеци на изтеклата година, които са останали по сметката на вложителя и не са изтеглени, но за размера на исканата сума до 31 декември на текущата година не се начисляват никакви лихви.

§ 48.

При теглене на целия капитал и закриване на сметката на вложителя се прави пълен разчет за цялото време и за текущата година и сметката му се закрива, а книжката – унищожава.

§ 49.

Към книжката на вложителя се прилага таблица за лихвата за пълните месеци и с цел обяснение примерен разчет каква част от своята сума вложителят може да тегли, без да намалява капитала.

§ 50.

За последващи вноски и за теглене е необходимо да се предяви влоговата книжка.

§ 51.

Като изцяло поименен документ книжките, издадени по безсрочни влогове, не бива при никакви обстоятелства да се предоставят или залагат (с изключение на Банката и нейното отделение, което е издало съответната книжка) нито с бланково (т.е. на виждане), нито с поименно джиро, нито по решение на правителствени учреждения.

§ 52.

При прехвърляне на целия капитал от едно на друго лице или мястото съгласие или договореност за това трябва да бъде заявено на Банката или отделението, издало книжката, чрез представянето на самата книжка и уведомлението на новия приобретател. При това старата сметка се закрива и старата книжка се унищожава, а на новия вложител се открива сметка в книгите и се издава нова книжка.

§ 53.

Дава се право на Българската народна банка след предявяване от вложителя на книжката да му върне внесения капитал, както следва: след 3 дни, ако съгласно вписаното в нея се връщат над 25 х[иляди] фран[ка] и до 100 х[иляди] фран[ка]; след 7 дни – при изплащане между 100 и 300 хиляди; и след две седмици при изплащане на над 300 000 фр[анка].

§ 54.

В случай на изгубване книжката се възобновява, след като Банката или нейно отделение бъдат уведомени за изгубването ѝ и този факт официално бъде оповестен. Две седмици след обнародването му на вложителя се издава нова книжка с вписана дума „дубликат“ и с номер, който е първият свободен в книгата за уведомления. За новата книжка вложителят заплаща 50 сантима.

§ 55.

В дубликата се вписва като една сума целият остатък по сумата на лицето, а в сметката му се отбелязва издаването на дубликата и датата на издаването му. След това, в случай че старата книжка се намери, дубликатът остава в сила, а старата книжка се изземва, като всичките ѝ страници се зачертават.

§ 56.

Всички правила за безсрочните влогове са еднакво приложими за частни лица, дружества, ведомства и учреждения.

§ 57.

Ако вложител прави вноска на свое име, той бива помолен да се разпише в книгата за уведомления на първия свободен ред в предпоследната колона, след което чиновникът, отговарящ за книгата, старателно записва на същия ред, но в останалите колони фамилията на вложителя, името му, мястото на

раждане, възрастта, датата и месеца на вноската, местожителството, съсловието (професията) и внесената сума, при което, ако вложителят е неграмотен, същото се упоменава в книгата. При внасяне на влог на името на омъжена жена или вдовица към фамилията на съпруга се добавя и рождената ѝ фамилия.

§ 58.

Сведения за вложителите, изпращащи пари по пощата, както и указания за влогове, получени с книгата на различни дружества, ведомства и учреждения, се вписват в книгата за уведомятия от тези книжа, с които парите са изпратени, без да се искат допълнителни указания, дори ако в тези книжа не фигурират всички сведения, необходими за вписване в книгата за уведомятия. В такива случаи подписът в документите, на които се позовава служителят, заменя подписа на вложителя, полаган при първоначалната вноска.

§ 59.

При вноска на името на малолетен в книгата се записват името и фамилията на бащата, или ако той е починал – на майката, или при смърт и на двамата родители – името и фамилията на опекуна или наименованието на ведомството, което ги замества, като вносителят се подписва в предпоследната колона. Непълнолетно лице, което няма нито баща, нито майка, нито опекун, може само да прави вноски по своя сметка без никакви формалности.

§ 60.

Ако внасящ пари желае да направи първа вноска и да получи книжка на името на друго лице, той трябва да посочи всички необходими за книгата за уведомятия сведения за лицето, на чието име прави влога, и да се разпише в книгата, като в нея се отбелязва, че прави вноска по поръчение. Тегленето на такива влогове принадлежи изцяло на лицето, на чието име е издадена книжката.

§ 61.

Влогове на дружества, учреждения и други ведомства се записват на името на съответните дружества, учреждения и ведомства, а в книгата за уведомятия се подписва упълномощено лице или техен представител.

§ 62.

Безименни влогове или влогове на несъществуващи лица категорично се забраняват. Спрямо влоговете може да се допускат условия за връщането на капитала: при достигане на пълнолетие, или встъпване в брак и др[уги] п[одобни]. Но не се допуска поставянето на условия за тегленето на влога от самия вложител или за прехвърлянето му на друго лице.

§ 63.

Книжката, издавана на всеки вложител при първоначална вноска, която представлява документ на вложителя, се номерира цифром и словом и се подписва от управителя на Банката. Върху нея се поставя печат на Банката.

§ 64.

При издаване на книжка върху първата ѝ страница се изписват името и фамилията на вложителя, а за дружества, учреждения и други ведомства се изписва официалното им наименование. Други, по-подробни указания, които може да служат за удостоверяване на личността, в никакъв случай не се вписват в книжката; и най-вече не бива да се изисква подпис на вложителя в нея. И тези обстоятелства, и подписът на вложителя се съхраняват в тайна в книгата за уведомятия с цел сравняване на подписите и проверка на фактите в случай на съмнения относно личността при теглене, за да се избегнат злоупотреби в резултат от изгубване или изчезване на книжката.

§ 65.

Както приемането на суми, така и изплащането им се означават в книжката конкретно чрез събиране или изваждане, така че в нея винаги да е вписан целият остатък, принадлежащ на вносителя.

§ 66.

Натрупалите се през изтеклата година към 31 декември лихви се записват в книжката при първото ѝ представяне в Банката след тази дата като една обща сума върху всички отделни вноски през годината, в графа, различна от тази за капитала.

§ 67.

Тъй като лихвите се пресмятат веднъж годишно – към 31 декември, и само след изтичането на този срок се вписват в книжката на вложителя, затова при поискване на част от капитала в сумата, която вложителят желае да получи, се начисляват преди всичко записаните за изминалите години и останали непотърсени лихви, но в цели числа, без сантими, а останалата част до исканата сума се изважда от капитала.

§ 68.

Искане за връщане на капитала, целия или на негова част, се подава от самия вложител или от негов довереник до определен час и се състои в подаване на уведомление за това, съпроводено с представяне на книжката; уведомлението е в лявата част на бланката, а в дясната ѝ е разписка за получаването на парите. Бланката не трябва в никакъв случай да се разполовява и следва да се съгне така, че при подписването на дясната ѝ страна, получателят да не може да вижда лявата.

§ 69.

Ако вложител не може сам да подаде уведомление за теглене, то упълномощено от него лице трябва да представи писмо, подписано от самия вложител, в което той обяснява каква сума желае да получи, настоящото си местожителство и местожителството си при извършването на първата вноска.

§ 70.

В периода от време между подаването на уведомлението и заплащането подписът на вложителя, положен в уведомлението или в писмото, трябва да се сравни с подписа му в книгата за уведомления и ако е напълно тъждествен, контролът поставя до него отметка; при съмнение такава не се поставя и се пристъпва към въпроси по сведенията, съдържащи се в книгата за уведомлението.

§ 71.

Вместо книжката, която се взема от вложителя, незабавно при подаването на уведомление му се издава квитанция за тегленето, в която се вписват: номерът на книжката, фамилията на вложителя, теглената сума, ако част от нея се връща, или се упоменава връщането на целия капитал, датата и месеца на подаването на уведомление и датата на насроченото плащане.

§ 72.

По исканията за връщане на част от капитала при заявяването им се изготвя сводка с означаване на номера на книжката, фамилията на вложителя и исканата сума. По исканията за връщане на целия капитал при заявяването им се изготвя специална сводка с вписване на същите сведения и резултата от сумите по книжката.

§ 73.

Ако вложителят е неграмотен и влогът му не надхвърля 100 фр[анка], за да му се изплатят парите, е достатъчно той да отговори вярно на въпросите, чиито отговори са записани в книгата за уведомления при извършването на първоначалната вноска. Ако обаче влогът му надхвърля 100 фр[анка], то освен верни отговори според книгата за уведомления, за да се извърши плащане, трябва преди това да се удостовери личността от свидетели; изключение представляват случаите, когато вложителят лично е известен на управителя на Банката, когато може да не се търсят такива свидетели. При всички случаи на връщане на влога на неграмотно лице вместо с разписка, подписана вместо него от трети лица, изплащането се удостоверява с подписа на управителя.

§ 74.

До навършване на пълнолетие на вложителите влогове на малолетни се изплащат на онези лица и ведомства, които са внасяли пари, при наличие на издадена книжка.

§ 75.

След смъртта на вложител капиталът се изплаща срещу разписка на лицата, представили законни удостоверения, че влогът им принадлежи, според правилата, установени за това по съдебен ред. Документите, въз основа на които е изплатен влогът, по възможност се прилагат към разписката, като се изписват на гърба ѝ.

§ 76.

Когато изтече срокът на влог под условие, вложителят е длъжен да представи акт за раждане или друг документ: паспорт, билет или брачно свидетелство.

ГЛАВА IV
ТЕКУЩА СМЕТКА

§ 77.

Банката приема на текуща сметка пари в брой и срочни парични инструменти от частни лица, търговски къщи и дружества с цел по указание или нареждане на тези лица и ведомства да извършва плащане от сумите, намиращи се в разпореждането на вложителя, или извършва превод на суми от една сметка в друга.

§ 78.

Правителствени и обществени институции, управляващи обществени и съсловни капитали, използват такива операции наравно с частните лица.

§ 79.

Търговци и търговски дружества, имащи текуща сметка, могат да нареждат на банката плащане по издавани от тях полици или други търговски задължения, като плащането се извършва от сумите, намиращи се в тяхно разпореждане (по техните текущи сметки).

§ 80.

Банката извършва незабавно всички плащания от сумите, постъпили по текуща сметка, след предявяване на бланка с нареждане, издадено от техен вложител, върху което самият вложител отбелязва исканата от него сума.

§ 81.

Всички частни лица, дружества и правителствени учреждения, имащи текуща сметка в Банката, не заплащат нищо за изпълнението от Банката на плащания по техни нареждания в населеното място, където се намира тя или нейно отделение, при спазване на общите правила, установени за извършването на такава операция. При пребеждането на пари по текущи сметки в други градове, където има отделения или кореспонденти на Банката, тя издава за всяка сума, не по-малка от 200 фр[анка], специални преводни билети за 5 дена след предявяването им, за което клиентът заплаща $\frac{1}{6}\%$.

§ 82.

На текуща сметка се приемат всякакви суми в брой без ограничения в техния размер. На лице, което си е открило текуща сметка, по негово желание се внасят по тази сметка всички получени суми, изплащани му от Банката и нейните отделения.

§ 83.

За сумите, внесени по текуща сметка, Банката изплаща лихва, която се начислява от деня, следващ деня на внасяне на сумата. Начисляването на лихвата за годината се извършва еднократно на 31 декември и полагащата се на вложителя лихва се вписва от 1 януари като капитал по неговата лична сметка.

§ 84.

Размерът на лихвения процент може да се променя по разпореждане на Банката и за всяко негово изменение Банката и отделенията ѝ са длъжни да уведомяват своите вложители чрез публикуването му.

§ 85.

Текущата сметка се закрива: а) по всяко време по искане на вложителя; б) по разпореждане на Банката или отделението, когато в течение на достатъчно продължителен период от време по сметката няма никакви средства, или когато за осребряване бъде предявен чек на сума, по-голяма от тази, която остава на разпореждане на собственика на сметката. При закриването на сметката незабавно се извършва изплащане на лихвата, но след това вложителят се лишава от правото през същата година и без ново разрешение на управителя да си открие нова текуща сметка.

§ 86.

Чисто правителствените, т.е. представляващи част от приходите на държавата суми, при никакви обстоятелства не носят лихва по текущи сметки.

§ 87.

Суми, внесени по текуща сметка, не подлежат на никакво запрещение или секвестриране и както те, така и всички движения по сметките представляват тайна за всички лица, освен за самите вложители.

§ 88.

Когато на някое лице бъде разрешено откриването на олихвяема текуща сметка, на него му се издават: 1) разчетна книжка и 2) чекова или ордерна книжка. В първата се записват ден по ден всички статии на приходите (кредит) и разходите (дебит) по текущата сметка на вложителя с Банката и отделението.

§ 89.

Всички вноски на самия вложител, постъпления от други лица и ведомства, както и всички суми, наредени за изплащане от Банката или отделението на лицето, се записват от касиера на Банката или отделението в книжката като приход, което гарантира на вложителя, че парите му са получени.

§ 90.

Всички суми, които вложителят е наредил за изплащане от своята сметка, се отбелязват на лявата страница (дебит) на разчетната книжка саморъчно от самия вложител, който вписва и деня на издаването на чека, неговия номер и сумата.

§ 91.

Пари по текуща сметка се внасят след писмено съобщение. Ако вложителят не представи едновременно с вноската си своята разчетна книжка, касиерът му издава, както и на всяко друго лице, внасящо пари по чужда сметка, квитанция за приемането на парите; а в разчетната книжка приемането на парите се вписва при първото ѝ представяне.

§ 92.

Тъй като показва състоянието на всяка текуща сметка, разчетната книжка от време на време трябва да бъде представяна от вложителя с цел проверка и сравняване с книгите на Банката или отделението, а в началото на всяка година и за вписване в нея на размера на лихвата, полагаща се на вложителя.

§ 93.

Вложител по текуща сметка разполага със своите пари посредством чекове. Той може сам да получи посредством чек или да плати на друго лице с издаден чек, представен на касата на Банката или отделението. Лице, получило като заплащане от друго лице чек на Банката или нейно отделение и желаещо да преведе сума по своята текуща сметка, може да постави своя подпис, като изпише фамилията си напречно върху лицевата му страна. В такъв случай вместо да се осребри този чек сумата се отнася по сметката на лицето, чиято фамилия е изписана напречно, с което чекът от платежен става преводен.

§ 94.

Когато на вложителя се предоставят бланки на чекове, от него се изисква още веднъж да постави своя подпис върху отделно картонче с цел съставянето на подвижен азбучник, необходим за бързото и правилно осребряване на чекове. Освен това при издаването на чекове трябва непременно да са спазени следните правила: а) във всички книжки листата на чековете трябва да са номерирани последователно и поредно, като в книгите се отбелязва: на кого са издадени чекове и техните номера, което трябва да се извършива от един и същ служител, за да бъде почеркът постоянно един и същ; и б) отгоре на всеки чек в мрежесто поле се отпечатват пълното име и фамилия на лицето, за което се изготвя чековата книжка; за целта следва да се сключи споразумение с гържавна, или ако такава няма, с благонадеждна частна печатница. Ако ли тези дейности не може да се извършат в Банката или в самото отделение, то чековете в присъствието на служител се изпращат в печатницата и когато се приемат обратно, точно се

преброяват, което се възлага на същия служител, който ги номерира, за да може в случай на неточност в броя на листата да се установи виновното за това лице. Ако няма възможност да се склучи споразумение с печатница, то поставянето на имената и фамилиите върху чековете се възлага на същия служител, който номерира чековете, като бъде задължен да изписва името и фамилията в мрежестото поле с едър, по възможност четлив и винаги еднакъв почерк.

§ 95.

За да бъде чекът действителен, 1) той трябва да бъде означен с датата и месеца, 2) подписан от самия вложител, 3) вписаната в чека сума трябва да е изписана на посочените места цифром и словом, 4) върху чека трябва да бъде поставен пореден номер. Чекът се осребрява на предявителя, без да се удостоверява неговата личност. Но лицето, издаващо чек, може по свое желание да напише на чека фамилията на лицето, на което издава чека. Банката и Отделенията в никакъв случай не изплащат по чекове сума, по-голяма от тази, с която вложителят разполага по своята сметка.

§ 96.

Банката и отделенията не носят отговорност за последствията от изгубване или кражба на чекове, ако не са били своевременно предупредени за това.

§ 97.

Лица, осребряващи чек, трябва да го предявят на каса не по-късно от 5 дена от датата на издаването му с цел избягване на недоразумения, които могат да възникнат при късно негово предявяване. След изтичане на означения срок непредявените чекове се смятат за недействителни.

§ 98.

След първата вноска на всеки вложител се открива специална поименно сметка (контокорент), извлечения от която му се предоставят в началото на всяка година и при закриването на сметката. Тези сметки се водят и по дебитата, и по кредитата. Лихвите се начисляват винаги от деня, следващ деня на внасяне или плащане. С други думи, денят, в който се записва оборот по дебитата или кредитата, не се взема предвид.

§ 99.

Вписването на статията на прихода/разхода се извършва в кратка форма по колони, както следва: В 1-ата се отбелязва датата на записване на поредната статия; във 2-ата – сумата; в 3-тата – наименованието на предмета на прихода/разхода (с пари в брой, по сконтиране, по заеми, с чек № 0, плащане по полица и т.н.); в 4-тата – датата и месецът, от когото се начислява лихвен процент; в 5-ата – дните, т.е. броят на дните от 1 януари до деня, от когото започва да се начислява лихвен процент; в 6-ата – числото, т.е. произведението, което се получава, когато умножим броя на дните по сумата.

Забележка. Четвъртата колона може изобщо да не се използва при текущите сметки на Банката, тъй като от нея няма нужда, с изключение на редките случаи, когато статията е записана доста по-късно от деня, от който по нея започва да тече лихва; в такива случаи числото за срочността може да се вписва в 3-та колона. Като приложение е даден пример за воденето на текуща сметка.

§ 100.

По правило сметките се приключват веднъж годишно, на 31 декември, или по изключение, по всяко време на годината – при желание на вложителя или по разпореждане на Банката или отделението в определени случаи, изброени в § 85. За приключване на сметка се извършват следните операции:

1) Извежда се баланс на сумите и се вписва след цифрите; в същото време в колоната с числата и от страната, в която има разлика (за Банката е винаги по дебита), се въвежда произведението от разликата в броя на дните до приключването на сметката, т.е. до 360 дни, ако сметката се продължава, или в броя на дните (от 1 януари до датата на закриване на сметката през годината) до представянето на резултата по сметката; 2) колоните с числа се балансират и остатъкът или разликата в числата се записва в колоната с числата, като за тази разлика се извежда сума, съответстваща на това число, т.е. получена, като разликата се раздели на общия делител (при 3% – 12 000), която се въвежда в колоната със сумите. Точно последният резултат представлява лихвата, която се полага по текущата сметка; 3) накрая за приключване на сметката се сверяват колоните със суми и целият остатък се пренася за 1 януари в новата сметка. С други думи, при еднакъв лихвен процент по кредита и дебита (по 3%) при въвеждането на статията се вписват числата, получавани чрез умножаване на сумите и дните, и в края на годината се извежда разликата между сумата на числата по дебита и сумата на числата по кредита. Тази разлика се дели на 12 000 и се получава сумата на полагащата се на вложителя лихва. Лихвата заедно с остатък от капитала като обща сума се пренася като кредит по новата сметка на вложителя за следващата година и сметката продължава да се води, както е показано.

§ 101.

На всеки 10 дни заедно с мемориалните ордери отделенията представят в Банката извлечение от общата сметка, в което фигурират постъпленията, плащанията и лихвените начисления.

§ 102.

При искане да се изплати целият капитал и в резултат на това да се закрие текуща сметка лихвата по нея, която ще се изплати на вложителя през годината, се отнася по лихвена текуща сметка и при общото приключване на сметките на 31 декември всяка година се отписва от нея и се прехвърля по сметка на Банката.

§ 103.

В книгите на Банката и отделенията, както и в тяхната отчетност лихвените текущи сметки се отделят от безлихвените.

§ 104.

Ежегодно при приключване на текущите сметки и начисляване към 1 януари на лихвата отделенията представят на Банката подробна ведомост, съставена от извлечения от личните сметки, като посочват капитала и лихвените начисления по всяка отделна сметка.

§ 105.

Отделните лични сметки се водят по начина, описан по-горе. Статииите се записват в сметката въз основа на първичните документи. Независимо от това се води ежедневна ведомост на остатъците по всяка лична сметка и общата им сума се сверява с движението на общата сметка в Главната книга и в счетоводната книга. В Счетоводството се води лихвена сметка на общата текуща сметка и в края на годината всички суми на лихвите по отделните сметки задължително се сверяват с общо начислените лихви по общата текуща сметка в Главната книга.

За приходни документи се смятат оригиналните уведомления при внасянето на суми или ведомостите, по които сумите се отнасят като приход във връзка с операциите по: сконтиране, заеми, приемане на полици срещу комисиона и т.н.

За разходни документи се смятат чекове или други подписани от самия вложител разпореждания за плащане от неговата текуща сметка.

ГЛАВА V

ЗАЕМИ

§ 106.

Българската народна банка отпуска заеми срещу залог на: а) лихвоносни и други ценни книжа, чието приемане като обезпечение по заема бъде разрешено от управляващия финансите на България, и б) злато и сребро на кюлчета, чуждестранна валута и други подобни ценности.

§ 107.

Заемите срещу такива залози в никакъв случай не бива да надхвърлят 50% от цената, която Сконтовият комитет им определя всяко полугодие.

Забележка. При представянето им като залог поименните лихвоносни ценни книжа трябва да бъдат прехвърлени на името на Банката или снабдени с уведомление за джиросване, подписано от залогодателя.

§ 108.

Заеми по тези залози се отпускат за срок, не по-дълъг от три месеца и не по-кратък от 30 дни. Лихвата по заема се удържа при отпускането му. При

предсрочно погасяване на заема Банката си удържа лихвата за целите месеци, като започнатият месец се счита за цял, а лихвата за останалото време връща на заемополучателя.

§ 109.

Заемополучателят подписва на Банката задължение до посочената дата да изкупи залога и освен това да осигури на Банката или допълнителен залог, или съответно заплащане, в случай че през времето, за което е отпуснат заемът, цената на предоставените като залог ценни книжа се понижи с 10% спрямо цената, определена в момента на приемането им като залог. При таква понижение на цената на тези книжа Банката информира предварително заемополучателя, че ако след шест дена не получи допълнителното обезпечение, ще продаде целия залог или съразмерна негова част.

§ 110.

В случай на просрочване на залог, Банката има право да продаде залога без предварително да уведомява залогодателя; при това от продажната цена на залога Банката покрива отпуснатия заем и всички [свои] разходи, а излишъкa връща на залогодателя.

§ 111.

При определянето на лихвените проценти по заеми срещу залог на лихвоносни ценни книжа се взема предвид сконтовият процент, като в никакъв случай те не трябва да са по-ниски от него.

§ 112.

Златото и среброто на кюлчета и в чуждестранна валута се приемат от Банката като залог въз основа на съответен сертификат за тяхното тегло и проба.

ГЛАВА VI СКОНТИРАНЕ НА ПОЛИЦИ

§ 113.

За сконтиране в Банката може да се приемат полици от лица, имащи според съществуващите закони право да са задължени по полици, както и други срочни безспорни и сигурни вземания.

Банката приема за сконтиране полици от известни и благонадеждни лица:

- а) обикновени и преводни български полици, а също чуждестранни полици, акцептирани в България;
- б) полици, чието изплащане е гарантирано с подписите на най-малко две лица, ползващи кредит от Банката;
- в) наредени за плащане в града, в който се намира Банката или нейно отделение, приемащо полици за сконтиране;
- г) издадени на гербова хартия с необходимото качество; и

г) до чието изплащане остават не повече от три месеца.

Забележка. При приемането на полици за сконтиране трябва строго да се спазва § 32 от Устава на Банката относно насрещните полици.

§ 114.

Разрешава се на Банката в случаите, които сметне за подходящи за нейния оборот, да извършва покупка и продажба на преводни полици.

§ 115.

Полици, които не се базират на търговски сделки, не трябва да се приемат за сконтиране.

§ 116.

Сконто се удържа според броя на дните, оставащи от деня на разрешаване на плащането на парите от Банката до последния гратисен ден*.

§ 117.

По полици и трати, подлежащи на плащане извън града, в които се намира Банката, освен сконтото се удържа още $\frac{1}{8}\%$ за превод.

§ 118.

При равни други условия краткосрочните полици се приемат с предимство пред полици, чийто срок за плащане е по-отдалечен във времето.

§ 119.

Сконтовият процент се определя от Банката на всеки две седмици, а в особени случаи и по-често в зависимост от условията на търговия. За сведение на обществеността размерът на определения от Банката сконтов процент по полиците всеки път се обявява за всеобщо сведение и постоянно се поставят съобщения за това в салоните на Банката.

§ 120.

При благонадежност на издателите на полици и техните джиранти незначителна сума на полицата не може да служи като повод за отказ да се приеме тя за сконтиране.

§ 121.

Лица, които са били обявени в несъстоятелност, за да представят в Банката полица за сконтиране, са длъжни предварително да поискат специално разрешение от Сконтовия комитет.

§ 122.

Лице, допуснало да му се представи полица преди да бъде протестирана срещу него, може да бъде лишено за това от правото да предявява в бъдеще полици за сконтиране.

* Гратисен ден – първият работен ден след надежа на полица, в който законът позволява на платеца да изплати вписаната в нея сума без протест.

§ 123.

Банката поддържа списък на лицата, обявени за несъстоятелни длъжници, в който се вписват име, фамилия и местожителство на всеки длъжник, както и година, месец и дата на обявяването му в несъстоятелност. Ако неизправен длъжник е освободен със съдебно решение от всякаква отговорност, в посочения списък се отбелязва откога именно е това решение. Независимо от горното Банката по свои съображения изцяло наблюдава протестирането на полици.

§ 124.

Ако платец се окаже несъстоятелен преди изтичането на срока на полица, сконтирана от Банката, последната уведомява за това предявителя, който след три дни е длъжен или да изкупи полицата на несъстоятелния ѝ издател, или да я замени с друг благонадежден залог.

§ 125.

Събирането на сумите по полици се извършва от името на Банката въз основа на общи закони за събиране на подобни вземания. Държавните ведомства са длъжни незабавно да удовлетворяват исканията на Банката чрез продажба на имотите на длъжника, а получените пари, както и всички други средства, които му принадлежат, да изпращат в Банката за съхранение в полза на кредиторите до окончателното съдебно решение на делата.

§ 126.

Банката и отделенията са длъжни да следят щото едни и същи предявители да не представят полици за сконтиране на две различни места, т.е. никои [от тях] да не може да бъде [едновременно] предявител и в Банката, и в нейните отделения. За постигането на тази цел Банката и отделенията си разменят през определен период от време списъци на своите предявители, в които са отбелязани дълговете на тези лица вследствие на предявяването и издаването на полици, както и предоставеният им кредит.

§ 127.

Желаещите да се възползват от правото да предявяват в Банката и в отделенията полици за сконтиране своевременно и еднократно заявяват това писмено съответно на управителя на Банката или на управляващия отделение.

Лицата, известни на членовете на Сконтовия комитет, се явяват лично в Банката или в отделение, за да положат своя подпис под заявлението. Писменото заявление следва да съдържа името, фамилията, местожителството и занятието. Молителят е длъжен да посочи вида търговия и момента, откогато се е захванал с нея. Ако заявлението се подава от търговска къща, дружество или компания, необходимо е да се впишат фирмата, имената и подписите на служителите или управляващия делата или на лицата, упълномощени да

подписват полиците. Към заявлението на молителя членовете на Сконтовия комитет или две други вече известни на Банката или отделението лица, имащи с молителя търговски взаимоотношения, следва да приложат удостоверение, че подписът е автентичен и че познават молителя. За удостоверението се попълва приложен към заявлението формуляр. За заявлението и удостоверението се уведомява Сконтовият комитет, който взема формално решение, че допуска молителят да представя полици за сконтиране, като определя и определен размер на кредита, който той има право да ползва.

§ 128.

Лица, които някога са били обявени в несъстоятелност, макар и впоследствие оправдани от съда, се допуска да сконтират само след представяне на Сконтовия комитет на копие от решението на съда.

§ 129.

Банката и отделенията извършват сконтиране на полици два пъти седмично, избирайки за това определени дни, съобразени с местните традиции на търговия.

§ 130.

Полиците трябва да се представят на Банката и отделенията със специален списък. Банката и отделенията предоставят безплатно отпечатани формуляри на такива списъци на всички лица, получили право да представят полици за сконтиране. Списъците с полици се представят предварително или в деня на сконтиране, но не по-късно от конкретен, посочен от Банката и отделенията час.

След този час те се внасят в Сконтовия комитет на следващия ден за сконтиране.

Върху списъците следва да е отбелязана датата и те да са подписани от самия предявител или от негов довереник. При последния случай трябва да се представи пълномощно или негово копие, оставащо в Банката или отделението, които също трябва се приложат и удостоверят с подписа на доверителя.

Списъците трябва да съдържат следните сведения:

- а) името, фамилията, занятието и адреса на предявителя;
- б) сумата на всяка полица във франкове;
- в) сроковете на плащане, като полиците се подреждат, започвайки от най-кратките срокове;
- г) имената на дебиторите, т.е. при преводните полици – на платците, а при обикновените – на техните издатели;
- д) имената на издателите на преводни полици или при обикновените полици – на тези лица, в полза на които са издадени;
- е) местожителството на дебиторите, ако не е означено на полицата;

ж) общата сума на полиците трябва да бъде вписана саморъчно преди подписа на предявителя. Банката и отделенията не отговарят за последици от грешки в съдържанието на списъците или в полиците и затова обръщат особено внимание на предявителя за вярното вписване на необходимите данни. Те може да откажат приемането на списъци, неотговарящи на условията, които се изискват.

§ 131.

На всички обикновени полици, представени за сконтиране, трябва предварителна да е поставено бланково джиро на предявителя, а преводните и чуждестранните полици да са акцентирани.

§ 132.

От полиците, предявени за сконтиране, Сконтовият комитет предлага да се приемат само тези, които според него за Банката имат пълно обезпечение. Затова не се приемат за сконтиране полици от лица, които членовете на комитета познават слабо или съвсем не познават. Един от членовете на комитета отбелязва върху всеки опис или списък сбора от [сумите на] полиците, предлагани за утвърждаване. Управителят на свой ред преглежда описите, разгледани от членовете на Комитета, и утвърждава или не утвърждава избора, който те са направили измежду предявените полици. При никакви обстоятелства не може да се утвърждават описи, без предварително да са одобрени от членовете на комитета.

§ 133.

Сконтото става изискуемо най-рано след 10 дни по онези полици и ценни книжа, по които го плащането остава най-малко време. Размерът на сконтовия процент се определя от Банката.

§ 134.

Полици, определени за плащане в други градове, в които има отделения, се приемат за сконтиране в зависимост от разстоянието, когато го срока им на плащане остават не по-малко от две или три седмици. От общата сума на такива полици се удържат $\frac{1}{8}\%$ за превод.

§ 135.

След като се приспаднат процентите, удържани за сконтирането и превода, сумите, дължими на предявител на сконтирани полици, по негово желание се отнасят по текущата му сметка, ако има такава, или се изплащат в брой на следващия ден след приемането на полицата за сконтиране, ако размерът на операцията не позволява плащането да се извърши в същия ден.

Управляващ Финансовия отдел: *К. Бух*

Колежки съветник: *Карбоньор*

[Върху инструкцията – резолюция:] *Утвърждавам, 21 май 1879 г.*

Княз Дондуков

ПРИЛОЖЕНИЕ към § 99.
3-процентна текуща сметка при Българската народна банка
към 1 януари 1880 г.

Сметка №

на господин **И. Г. Александров**

Дъжки		Има									
Време на списване на статията	Сума	Предмет	Срокове	Дни	Числа	Време на списване на статията	Сума	Предмет	Срокове	Дни	Числа
1879 г.						1879 г.					
15 март	1 000 -	Чек № 1201	14 март	74	74 000	10 януари	575 -	Внесени в брой	10 януари	10	5 750
4 юни	2 000 -	Издадено по полица	3 юни	153	306 000	1 март	10 000 -	" "	1 март	61	610 000
17 септември	1 000 -	Чек № 1202	16 септември	256	256 000	1 юни	1 000 -	" "	1 юни	151	151 000
18 декември	1 000 -	Чек № 1203	17 декември	347	347 000	15 август	5 000 -	" "	15 август	225	1 125 000
1880 г.											
1 януари	15 575 -	Остатък от капитала		360	5 607 000	13 септември	4 000	Поставили с пощата от 1 септ.	1 септември	241	964 000
	— 311 18	% за 1879 г.					311 18	Разлика в % (% за 1879 г.)			3 734 250
Баланс	20 886 18				6 590 000	Баланс	20 886 18				6 590 000

ПРИЛОЖЕНИЕ към § 127.

Формуляр на удостоверение, необходимо с цел искане на право да се представят полица за сконтиране:

Ние, долуподписаните (...) с настоящото свидетелстваме, че познаваме лично *F. №.* (име и фамилия, звание или занятие, вид извършвана търговска дейност и местожителство), че поставеният тук подпис е негов (подпис на молителя), действително е поставен от него и имаме добро мнение за него.

Град, дата, месец, година.

(Подписи на двамата свидетели)

№ 1.2

УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 9
ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

26 юли 1879 г.

УКАЗ*

№ 47

Ний Александ[ъ]р I

По милост Божия и по волята на народа

Княз на България

По предложение на Нашия Минист[ъ]р на Финансите в доклада му от 25 тек[ущий месец] под № 8

Постановихме и Постановяваме:

1-во. Член 9-ий от Устава на Българската Народна Банка да се измени така:

„При управляющия Банката се нарежда Комитет за шконто, който се съставя от Контролера, Бухгалтера, Касиера и шест депутати, които се избират за една година от по-първите търговци на мястото, [къ]дето се отвори Банката или някой неин Клон, и измежду тия местни търговци, които имат продавници в това също място поне от една година насам.“

2-ро. Изпълнението на това постановление възлагаме на нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в нашия дворец в София на 26 Юлий 1879 [г.]

Александ[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите: *Г. Д. Начович*

* Оригиналт на указа не е намерен, затова текстът е възпроизведен по: Сборник на законоположенията по уредбата на Банката, издадени през 1879–1905 години. София, 1908.

№ 2

УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29

УКАЗ

№ 100.

НИЙ АЛЕКСАНД[Ъ]Р I

С Божия милост и народната воля

Княз на България.

Прогласяваме:

Ст. I. Народното Събрание прие, Ний утвърдихме и утвърждаваме следущий

УСТАВ*

на

БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

ГЛАВА I.

УСТРОЙСТВОТО НА БАНКАТА

Чл. 1. Под название България Народна Банка учреждава се едно безименно акционерно дружество, което действува и се управлява по настоящия устав.

Туй дружество има седището си в Столицата на Българското Княжество и отваря клонове, в които градове счете за нужно, със съгласието на Княжеското правителство.

Чл. 2. Българската Народна Банка има привилегия да издава банкноти, които тя ще изплаща в злато на предявителя.

Количеството на тези банкноти се определя от общото събрание на дружеството с одобрение на правителството съгласно с чл. 47 от настоящий устав.

Чл. 3. Банката ще да трае 30 години от деня на съставянето ѝ.

Подир свършването на този срок Българската Народна Банка може да продължи съществуването си по решение на общото събрание на акционерите и със силата на един закон.

* Уставът не влиза в сила.

ГЛАВА II ОСНОВЕН КАПИТАЛ

Чл. 4. Основният капитал на дружеството е 12 000 000 лева в злато, разделен на 40 000 акции по 300 лева едната.

Една третя част от тия акции ще се купи от държавното съкровище, а останалите две части ще се отстъпят на частни лица чрез публична подписка.

С купуването на акции всеки купувач се обявява [за] съгласен да се подчинява на настоящия устав.

Чл. 5. Капиталът на Банката ще се събере с издаване [на] акции на три пъти.

Първото издаване ще бъде от 6 000 000 лева (20 000 акции), от които 2 000 000 се купуват от правителството, а за остатък се открива публична подписка.

Чл. 6. Ако би при първата подписка да се подпишат повече от 20 000, тогава подписките за по една акция си остават несмаляеми, а подписките за по много акции се смаляват съразмерно с количествата им, докле се достигне до предопределения размер на капитала.

Чл. 7. Второто и третото издаване [на] акции ще стане по решение на общото събрание на акционерите, направено по предложението на управителния съвет на Банката, одобрено от Минист[т]ра на Финансите.

Чл. 8. При всяко издаване до допълнение на основния капитал държавното съкровище ще подписва и внася една третина от капитала на изданието.

Другите акции се изваждат на публична подписка, при която се дава предпощение на носителите на издадените по-напред акции съразмерно с количеството, което притежават.

Чл. 9. Ациите биват или на име, или на предявител. Това зависи от желанието на купувачите.

И едните, и другите носят № по ред и се отрязват от един регистър с кочан (*à souche*). Тия биват подписвани от директора на Банката, от един управител и един цензор.

Чл. 10. Ациите на правителството биват и си остават всякога поименни и освен туй неотчуждаеми. Тия се пазят в ковчега на правителството.

Тия акции дават право на правителството да [в]зема участие в общото събрание, да участвува в печалбите и дружествения имот, с една реч, да упражнява всичките права, с които се ползува всеки акционерин.

Чл. 11. Във времето на подписката всеки купувач на акции трябва да брои за всяка акция сумата, определена в обявлението в „Държавен Вестник“, и получава срещу нея една разписка, която не може да бъде предмет за търгуване. Купувачът на акции се задължава да изплати и остатък за подписаната акция в определените в обявлението срокове.

Закриването на подписката се обявява през вестниците и особено през „Държавен Вестник“.

Чл. 12. Лицата, които първоначално са се подписали за акции, ако не внесат навреме някой от следующите вносове, те ще заплащат глоба по 10% от следущия внос, и ако заплащането не стане в продължение на два месеца след срока, обявен в „Държавен Вестник“, разписката на неизплатената акция се обявява за унищожена и се заменява с друга от същия №, а самата акция се продава изново.

Купувачът на новата акция плаща, освен продажната цена, още и искания внос. От сумата, която е бройл първоначалний купувач, се [при]спадат разноските, глобите, лихвите и другите възможни загуби, причинени от закъсняването, а остатъкът се остава на разположение на първия купувач в разстояние на три години без лихва.

След изтичането на този срок остатъкът остава притежание на Банката.

Чл. 13. Когато акционерите изплатят цялата сума на акциите, срещу временните разписки им се дават действителните акции на име или на предявител.

Те могат да се преобръщат от един вид в други по желанието на притежателите им, за което преобръщане се плаща за всяка акция по един лев.

Чл. 14. Притежанието на една акция на име не може да стане освен чрез внасянето ѝ в регистрите на Банката.

Тези регистри са в два екземпляра и се държат в седището на Банката.

Записаният притежател получава едно свидетелство, което обаче не съставя една предаваема титра* само чрез едно просто предаване.

Чл. 15. Отстъпката на акциите на име става чрез едно писмено заявление за предаване, записано в регистрите, датирано и подписано от отстъпника и приемателя, или же от техните пълномощници, снабдени с надлежното пълномощие.

Това заявление се приподписва от един управител или от един чиновник на Банката, определен нарочно за това.

Ако би срещу преостъпването на поименна акция да се е предявило пред Банката съпротивление, преостъпването не може да се извърши.

Чл. 16. Отстъпването на предявителна акция става само с предаването на самата акция.

Чл. 17. Всеки акционерин има право на една съразмерна част от имота на дружеството. Обаче през цялото траяние на дружеството акционеринът няма право да иска припадащата се нему част от този имот. Той има право

* Титри (фр.) – ценни книжа.

да иска само оная част от печалбите, която по устава на дружеството се назначава за разделяне между акционерите.

Чл. 18. Забранено е да се определя отнапред количеството на дяловете (дивидендите) върху акциите било от първото, било от второто издание.

Ще се делят само печалбите, които ще се покажат след сключването на годишната равнoсметка, и то след като се извадят занаяпред всичките тежоби и разноси, каквито лежат на дружеството.

Също така е забранено да се иска дивиденд преди [по]пълнението на дружествения капитал, когато този капитал се е нацърбил вследствие на загуби.

Чл. 19. Веднъж раздаденият по законен начин дивиденд в никой случай не се повръща.

Чл. 20. Акцията е неделима за Банката, която не признава за притежател [друг] освен предявителя.

Чл. 21. Наследниците и заемодавците на акционерите не мо[г]ат да изискват налагане заповор на имуществата и ценностите на дружеството, ни да изискват дележ или продаване на тези имущества, ни да се месят в делата на дружеството.

Те могат за упражненение на техните права да се отнасят към инвентарите на дружеството и протоколите от общото събрание.

Чл. 22. Акционерите не отговарят за дълговете на дружеството, освен в размера на стойността на акциите.

ГЛАВА III ЗАПАЗЕН КАПИТАЛ

Чл. 23. От годишните печалби, като се извадят най-напред 6% като лихва за акционерите върху внесените им капитал, от остатъка ще се задържат за запазен капитал 20%.

Чл. 24. Запазеният капитал има следующите назначения:

а) да допълня загубите, за да се държи дружественият капитал в неговия първоначален размер, и

б) да допълня в случай на нужда количеството на печалбите, за да обезпечи на акционерите една лихва от 6% върху внесените им капитал.

Запазеният капитал ще се държи в най-здрави държавни ценни фондове.

Лихвите от запазеният капитал се прибавят към този капитал и се показват отделно между годишните сметки на Банката.

Чл. 25. Туй задържане (чл. 23) на една част от печалбите за образуване [на] запазен капитал ще престане, щом този капитал достигне до размер на една третия част от основния капитал.

Чл. 26. Подир изтичането на 30-тиях години запазеният капитал, както и всичките имущества на Банката, ще се разделят между акционерите съобразно с акциите на всекиго.

ГЛАВА IV ОПЕРАЦИИ НА БАНКАТА

Чл. 27. Банката се занимава със следующите операции:

А. По делата на Държавата:

1) да издава държавни доходни книги, като ренти и облигации, за една съгласена между правителството и Банката комисиона;

2) ако правителството ѝ възложи, Банката е длъжна да приема и съхранява в касата си, а така може и в касите на своите клонове, без възнаграждение, сумите, които се внасят от всичките източници на доходите на държавата;

3) да заплаща също тъй безплатно всичките парични искания по заповед на правителството до пълното изчерпване на внесените държавни суми;

4) да сконтира боновете на държавното съкровище или да прави заем за държавата срещу тези бонове за известно възнаграждение до изчерпване на една пета част от капитала на Банката;

5) да служи за хранилище на разни залози, дадени от правителството без ущърб на правото на държавата да си създаде за тая цел особена каса, и

6) Банката се задължава да приема съдебните и другите обязательни парични влогове и да плаща за тях една лихва от 3% на годината.

Когато влоговете не са в пари, но в други ценности и фондове, Банката не плаща никаква лихва, а напротив, [в]зема по $2\frac{1}{2}$ на $\frac{00}{00}$ право за хранение на годината.

Б. По банкерските дела:

1) да сконтира и да купува полици и записи на заповед, както и други ценни книги, които имат здрава стойност;

2) да приема на хранение срещу една комисиона от $2\frac{1}{2}$ $\frac{00}{00}$ под разписка, която не може да се продава другиму с джиросване, всякакви ценни книги и драгоценни метали;

3) да препраща суми и да купува или продава в брой и за сметка на трети лица разни ценни книжа срещу комисиона;

4) да прави търговия със златни или сребърни метали;

5) да приема на текуща сметка и с определена лихва суми, които биха могли да ѝ се внесат;

6) да приема пари с лихва на дълги срокове и да плаща в годината лихва на притежателите според определението на управителния съвет;

7) да открива, с разрешението на Минист[т]ра на Финансите, подписка за заеми в полза на държавата или на частни компании с непременно условие, че подписката ще става всякога не за сметка на Банката, а за сметка на трети лица, и

8) да дава назаем и за текуща сметка пари под залог на държавни ценни книги и на стоки под условия, които от време на време определя управителният съвет на Банката и одобрява Минист[с]рът на Финансите.

Чл. 28. За да улесни обръщанията си, Банката може да издава, наместо пари, мандати* и чекове.

За тях ще се държи в Банката особена сметка.

ГЛАВА V ПОЗЕМЛЕН КРЕДИТ

Чл. 29. С цел да удовлетвори временно една нужда, призната от общото мнение, и докато се състави специално учреждение, Банката се упълномощава да посвети най-много четвъртата част от основния ѝ капитал за операции на ипотечни заеми, като учреди едно отделение за поземлен кредит.

Една притурка към този закон определя подробностите за операции на туй отделение за поземлен кредит.

ГЛАВА VI ЗАПРЕТЕНИ ОПЕРАЦИИ

Чл. 30. Банката по никакъв начин не може да върши работи, които се не предвиждат в настоящия устав.

Чл. 31. Банката не може да дава в заем пари срещу индустриални акции. Нито срещу своите собствени. Тя не може такожде** да откупува своите акции. Също тя не може да [в]зема никакво участие направо или косвено в индустриални или търговски предприятия.

Чл. 32. На Банката са особено забранени операцията на игри и посредничество (меситство) по борсите.

Чл. 33. Банката не може да приобретава в собственост други недвижими имоти освен необходимите за нея и за отделенията ѝ помещения.

ГЛАВА VII УСЛОВИЯ ЗА СКОНТО

Чл. 34. На Банката е забранено да сконтира икономически полици, сиреч онези, които нямат за основа търговска операция или действителна стойност.

Чл. 35. Ще се сконтират само записи на заповед, които са облепени с нужните гербови марки, имат действителна стойност и носят три здрави подписа, и на които срокът изтича не по-късно от 91 ден след сконтирването.

Чл. 36. Записи с два подписа ще се сконтират само тогази, когато броевата срещу такъв запис сума се гарантира и с някакъв залог.

* Мандат (лат.) – платежно нареждане.

** Такожде (остар.) – така също.

Чл. 37. Никакво предпочтение не се прави на акционерите на Банката.

Чл. 38. Записи на изпаднали лица, с невъзстановена чрез съдилището чест, не мо[з]ат никога да бъдат сконтирани.

Забележка. За да се знаят таквизи лица, Банката ще държи един списък, в който ще се записват всичките изпадания и банкрутства.

Този списък ще съдържа името на изпадналия търговец или банкерин, датата на изпаднаването и времето, когато се е възстановила честта му, ако таквизи възстановление е станало.

Чл. 39. Размерът на сконто за София и за другите клонове на Банката, а [също] така и сумата на правителствените бонове, които трябва да приеме Банката за сконтиране, ще се определя всяка седмица от управителния съвет. Обаче във важни и спешни случаи управителният съвет има право да измени в течението на седмицата своите решения върху подобни въпроси.

Решенията на управителния съвет относително размера на сконто и количеството на правителствените бонове, които мо[з]ат да се приемат със сконто, се съобщават на Минист[ъ]ра на Финансите и се публикуват в „Държавен Вестник“.

ГЛАВА VIII

ЗАЕМ

Чл. 40. Заеми срещу стоки се дават за къси срокове, и то със следующите условия:

а) стоките да не подлежат на бърза развала и да се намират под надзора на Банката;

б) заемите да не надминуват две трети от стойността на стоката;

в) стоката да е застрахована за сума, която да надминува най-малко 1/10 част от количеството на заема, и за един срок, който да изтича поне един месец след изтичането [на] срока на заема;

г) застрахователните квитанции да се вложат в Банката;

д) помещенията, в които се намерват застрахованите стоки, да бъдат безопасни и одобрени от Банката, и

е) наемът на тия помещения да е заплащан поне за един месец повече от срока за изплащането на заема.

Чл. 41. Когато Банката дава пари назаем под залог на ценни книги, то тези книги се предават на Банката придружени с един акт, подписан от заемоприемателя, в който той обявява, че ако не плати дълга си на срока, то след едно известие в къщата му и чакане до пет дни от деня на известието Банката има право да продаде, без всяка друга формалност и намеса на правосъдието, заложените ценни книги, ако ще би било и поименни, и да задържи от получената стойност онова количество, което покрива дължимата ней сума.

Забележка. С такъв също акт се придружава и молбата за заем под залог на стоки.

Чл. 42. Заемоприемателят се задължава писмено, че ще допълни залога си в Банката, ако заложените ценни книги спаднат с 20% и повече.

Ако заемоприемателят не допълни залога си с други ценности до осем дни след известието, проведено в дома му, Банката има право да продаде заложените му ценни книги и да си обезпечи вземането. Ако заложените ценности не покриват заема, тогава Банката налага заповед върху другите движими и недвижими имуществена на длъжника по закона.

Чл. 43. Банката ще има неоспорима привилегия върху ценните книжа, както и върху стоките, които ѝ са заложени. Заповед върху заложените в Банката стойности може да стане само за излишък, който надминава количеството, дължимо на Банката.

Чл. 44. Количеството на сумите и размерът на лихвите за заемите, които ще се правят срещу залози от държавни фондове и други ценности, гарантирани от някоя държава, ще се определят всяка седмица.

Тия заеми не ще могат да се правят освен на лица състоятелни и за срок най-много до четири месеца.

Този срок не може да се продължи освен за време равно на първото, и то само по решение на управителния съвет.

Управителният съвет определя може кои държавни фондове и други ценности се приемат за залог от Банката и кои не се приемат.

Държавните фондове и другите ценности, гарантирани от някое правителство, ще се приемат като залози за $\frac{3}{4}$ части от тяхната стойност по дневния курс.

ГЛАВА IX БАНКНОТИ

Чл. 45. На Банката се дава привилегия да може да издава банкноти, които ще се заплащат на предявителя и ще се приемат за изплащане като чиста монета в ковчезничествата на държавата и във всичките правителствени учреждения.

Чл. 46. Банката е длъжна да пази постоянно в касата си металическа монета в едно количество, равно на третия част от стойността на издадените банкноти.

Обаче Банката не може в никой случай да издава банкноти повече от стойността на предметите и ценностите, които тя притежава и които лесно могат да се обръщат на пари.

Чл. 47. Формата на банкнотите, времето и начинът на издаването ще се определят по съвещание на управителния съвет с Минист[т]ра на финансите, като се има предвид готовата и спазената в касата на Банката металическа монета, размерът на целия капитал на Банката във времето, когато става за издаването, стойността на предишните издания и количеството, определено от общото събрание.

Чл. 48. Количеството на всяка категория ще се определи от управителния съвет със съгласието на Минист[т]ра на Финансите върху следующите основи:

Ще има пет категории банкноти: от 20, 50, 100, 500 и 1000 лева.

Чл. 49. Банкнотите ще се заплащат веднага по предявление в злато както в седалището на Банката, тъй и в клоновете ѝ.

Но ако на някой от тези клонове се представи за веднъж да размени банкноти за стойност по-голяма от 100 000 лева, в такъв случай изплащането на тези банкноти може да се отложи до седем дни най-много.

Чл. 50. Виновните в издаване [на] калпави банкноти или в преправяне на истинските, както и техните съучастници, подвързват се на същите наказания, както виновните за направа на калпави монети.

ГЛАВА X

РАВНОСМЕТКА И ДЕЛБА НА ПЕЧАЛБИТЕ И ДИВИДЕНДИТЕ

Чл. 51. На 30 юний и на 31 декемврий всяка година управителният съвет сключва равностметка на Банката. До десет дни подир това шестмесечната равностметка се подлага на разгледване в съвета на цензорите, които, като я разгледат в продължение на други десет дни, одобряват я за обнародване.

Чл. 52. Само одобрението на годишната равностметка от общото събрание на акционерите освобождава управлението от отговорност за периода на преминалото управление.

Чл. 53. При съставянето на равностметката трябва да се запазват следущите правила:

а) ценните и лихвоносните книги, от каквото естество и да бъдат, смятат се най-много по оная цена, която те имат, когато се прави равностметката. А дължимите от закъснелите длъжници суми, само наполовина от цялата им стойност;

б) разноските по управлението на Банката и всичките тежоби, които лежат на нея, се изваждат от дохода в равностметката, както се изважда и сконтото за останалото време на всичките полици и записи, които се намират в касата на 31 декемврий и на които срокът не е свършил. Това сконто се оставя за упражнението на следущата година.

Чл. 54. Заедно с годишната равностметка се обнародва една сравнителна таблица за резултатите на операциите през миналите години.

Чл. 55. От чистата печалба, която се показва в равностметката в края на годината, на носителите на акциите ще се раздаде като пръв дял 6% върху внесеня капитал съгласно с членове 21 и 25, а от останалата част на печалбите ще се задържат 20% за запазен капитал, ако той не е достигнал още до размера на $\frac{1}{3}$ от основний капитал.

Остатъкът подир това, разделен на 100 равни части, се разпределя, както следва:

20 части на държавата независимо от дяловете ѝ като акционер;

5 – на директора и на управителите на Банката;

3 – на цензорите и на правителствения комисар;

4 – на останалите служаци в седалицето на Банката и в клоновете ù;

3 – на касата за съставяне фонд за пенсии на служащите при Банката и за помощ на техните семейства, и

65 – на акционерите, като (дивиденд) втори дял върху акциите им.

Чл. 56. Припадающата на акционерите печалба (дивиденд) ще се заплаща както в седалицето на Банката, тъй и в местата на нейните клонове след решението на общото събрание на акционерите.

Чл. 57. Ако би печалбите на Банката не достигат да се раздаде на акционерите годишна лихва по 6%, тогава недостатъкът се допълня от запазения капитал (чл. 24, алинея „б“).

Чл. 58. Дяловете (дивидендите), които не би се потърсили в продължение на 5 години от деня, когато се е решило да почнат да се изплащат, ще остават в полза на Банката.

Чл. 59. Управлението на Банката ще обнародва всяка седмица едно кратко изложение за своите операции.

В края на всеки месец то ще изпраща в Министерството на Финансите и ще обнародва таблици за положението на Банката.

Равносметката и сметката на печалби и загуби за всяко шестмесечие ще се обнародват и в „Държавен Вестник“.

Чл. 60. Общата годишна равносметка, сметката по печалби и загуби и рпортите на управителния съвет и на цензорите върху делата на Банката през течението на годината ще се обнародват в „Държавен Вестник“ поне 10 дена (най-малко) преди отварянето на общото събрание.

Всичките тези документи се обнародват освен това в особена брошура и се турят в разположение на акционерите, в писалищата на Банката и на нейните клонове.

ГЛАВА XI

УПРАВЛЕНИЕТО

Чл. 61. Банката се управлява от един директор и трима администратори, на които помагат трима цензори.

Администраторите помагат на директора във воденето на делата на Банката и го заместват в случай на отсъствие.

Чл. 62. Директорът на Банката ще е български поданик и назначен от Главата на Държавата [з]а пет години.

Преди да постъпи на длъжността си, директорът трябва да покаже, че притежава 70 акции поименни.

Чл. 63. Директорът е длъжен да пребивава в столицата на Княжеството.

Годишната заплата на директора е 12 000 лева, плащани помесечно от Банката.

Чл. 64. Директорът свиква управителний съвет и общото събрание и председателствува в тях.

Той привождат в изпълнение техните решения и представя на общото събрание отчетите на управителния съвет.

Той ръководи делата на Банката, надзирава да се изпълнява уставът, подписва съглашенията, преследва по делата и в името на Банката пред съдилищата и по закона всяко лице и представлява Банката в нейните сношения с трети лица и с правителството.

Книжката, коюто са взн от реда на текущите дневни дела и коюто задължават Банката, се припописват от главния секретар на Банката.

Чл. 65. Администраторите ще са трима, от коюто един ще бъде назначен от Главата на Държавата, а двоицата избрани от общото събрание.

Директорът и администраторите не могат да занимават никаква служба държавна или обществена, коюто се плаща, нито да бъдат депутати в Народното Събрание. Те не могат тоже да участвуват в търговски предприятия или в правителствени или общински подряди и сгради, нито да вземат участие в управлението на друга някоя банка.

Чл. 66. Администраторите трябва да бъдат български поданици, обаче правителството заедно с общото събрание има право да назначи един иностранец специалист, ако се вижда това за нужно.

Чл. 67. Периодът на службата на администраторите е две години. След изтечението на тоя срок те могат да бъдат отново назначени или избрани за следующия период.

Чл. 68. На администраторите и на цензорите ще се дава годишна плата по определение от общото събрание и от средствата на Банката.

Чл. 69. Избраният от общото събрание или назначеният от правителството администратор, коюто замества един администратор умрял или в оставка, довършва времето на оногова, когото замества.

Чл. 70. В случай че мястото на някой администратор остане вакантно, в междулека до общото събрание управителний съвет на Банката може според нуждите и с упълномощението на Минист[т]ра на Финансите да назначи друго временно до отварянието на общото събрание.

Чл. 71. Директорът може да упълномощи един или повече администратори да подписват за него, но само за постоянната преписка и за джиросването на собствените ефекти (записи, полици, чекове и проч[ие]) на Банката.

Чл. 72. Цензорите са трима. Един[ия]т от тях се назначава от правителството, а другите двама се избират от общото събрание на акционерите.

Назначението и избиранието на цензорите ще става за една година.

Цензорите, на коюто срокът се е свършил, могат да бъдат отново избрани или назначени.

Чл. 73. Един само от тримата цензори може да бъде от чужда народност, ако правителството и общото събрание намерят това за нужно.

Чл. 74. Преди да постъпят в длъжност, администраторите и цензорите трябва да докажат, първите, че притежават по 30 поименни акции, а вторите [-] по 15 акции тоже поименни.

Тези акции, както и акциите на директора, са определени като гаранция за техните действия. Те ще се вложат в касата на Банката и ще се повърнат след окончателното одобрение на равносметката за периода на тяхното управление.

Този влог в качество на поръчителство се поменува в регистрите на Банката.

Чл. 75. Задълженията на Банката не могат по никоя начин да се считат за лични задължения на директора, администраторите и цензорите.

Тези лица са отговорни пред дружеството само за изпълнението на своите обязанности.

Чл. 76. Главний секретар и ковчежникът се назначават и отчисляват от управителния съвет.

Ковчежникът трябва да даде трима честни и състоятелни поръчителни.

Чл. 77. Членовете на управителния съвет, а тъй също и всичките служаци на Банката, са длъжни да пазят тайна[та] на частни[те] лица по всичките техни търговски дела и сметове* с Банката.

Чл. 78. Един особен правилник, изработен от управителния съвет и потвърден от Минист[р]а на Финансите, определява вътрешния ред и длъжностите на всичките служаци в Банката.

ГЛАВА XII УПРАВИТЕЛНИЙ СЪВЕТ

Чл. 79. Управителний съвет [се] състои:

от директора,

от тримата администратори, и

от тримата цензори.

Той направлява, съгласно с устава, всичките операции на Банката и определя условията им, а именно:

а) определя всяка седмица размера и условията на сконтото, сумата за сконтиране на държавните бонове, сумата за заемите срещу публични фондове и за покупката на такива фондове;

б) произнася се за назначаването на служащите лица, определя заплатата им и поръчителството, което би трябвало да се [в]земе от тях;

* Счет/счот (остар.) – сметка.

в) назначава лицата, които ще дават разписка за вносовете или залозите, както и лицата, които ще подписват изплатените менителници и записи;

г) произнася се върху лицата, на които ще се дава пълномощие да подписват актовете на Банката вЪн от Столицата;

д) решава въпроса за подигане на съдби, съпротивления (опозиция), оспорвания, въззиви за искания [на] огледи, или отказване от всичките тия мъжебни форми; за искание на проверка на почерки или за заявление на подлог, за предлагане и оттегляние [на] клетва, за спогаждане по любовен начин, за приемане на третейски съдби и за правяние [на] всякакви други актове по съдопроизводството;

е) установява, съгласно чл. 47, формата на банкнотите, решава надписите, които ще носят, както и издаването, прибирането и унищожението им.

Всяко разискване, което има за цел направата, отпущанието или унищожаването на банкнотите, трябва да бъде одобрено най-малко от двама цензори;

ж) определя условията, с които се приемат залозите, и които условия трябва да бъдат предложени на одобрението на Минист[т]ра на Финансите;

з) разисква предложенията за учредяването на клонове в окръжията и за тяхната частна организация, както и за назначение [на] кореспонденти на Банката;

и) разпределя приетият от общото събрание бюджет за разходите на Банката и в течението на годината разрешава извънредните разноски от всякакъв вид, и

к) приготвя документите и докладите за поднасяние в общото събрание.

Чл. 80. Събранието на управителний съвет става веднъж в седмицата.

Той се събира извънредно всякога, когато директорът намира за нужно или когато двама администратори или двама цензори поискат.

Съветът не може да разисква, ако болшинството на неговите членове не присъствува.

Решенията стават по вишегласие.

Ако при първото свикване не се състави вишегласие, съветът се свиква отново в кратък срок; ако и този път се случи равногласие, гласът на председателя превишава.

Чл. 81. Цензорите участвуват във всичките разисквания на управителния съвет, но със съвещателен глас.

Чл. 82. За разискванията на управителний съвет се държи протокол, в който се упоменават предметите на разискванията и решенията заедно с мотивировките.

Черновката на протокола се подписва на същото заседание от присъстващите членове и от секретаря.

ГЛАВА XIII ЦЕНЗОРИТЕ

Чл. 83. Цензорите са натоварени със специалната служба да бдят върху точното изпълнение на устава и на правилниците на Банката.

Поради това те имат право да контролират всичките действия на Банката и да преглеждат състоянието на касата, регистрите, хранимите в касата ценни книги, записи и менителници, кореспонденцията и писанията (écritures) от всякакъв вид.

Чл. 84. Когато цензорите участвуват в управителний съвет, те имат право, както и администраторите, да искат да се запишат техните предложения, които не са били приети от съвета.

Чл. 85. Цензорите излагат в един мотивиран рапорт до общото събрание на акционерите резултата на надзираването си върху воденето и хода на делата в Банката, както и забележките си върху равносметката. Такъв рапорт ще се печата всяка година и ще се раздава заедно с рапорта на управителний съвет.

ГЛАВА XIV СКОНТОВИЯТ КОМИТЕТ

Чл. 86. Сконтовият комитет при главното седалище на Банката [се] състои от две отделения, състоящи [се] всяко от три члена. Те работят едно подир друго по една седмица.

Директорът, когато намери за нужно, може да съедини двете отделения, за да работят заедно.

Членовете на сконтовия комитет се назначават за една година от управителния съвет, който определя тяхното възнаграждение.

Те се [в]земат изпомежду акционерите на Банката, които владеят по 10 акции, и по възможност помежду по-значителните търговци. Техните акции се влагат в Банката и им се повръщат след изтичането на службата им.

Чл. 87. Дните и часовете на събранието на сконтовия комитет се определят от един особен правилник.

Комитетът е изключително натоварен да приема или отхвърля, след разглеждане, ценностите, представени за сконтиране. На този комитет председателствува един от администраторите на Банката.

Цензорите могат да присъствуват в заседанията на комитета.

Решенията на комитета стават по вишегласие, в случаите на равногласие стойността трябва да се отхвърли и ни една ценност не може да се приеме без формалното одобрение от председателствующия администратор.

Списъкът за приемане на ценностите за сконтиране трябва да бъде подписан от всичките членове, които са присъствували в заседанието на комитета.

ГЛАВА XV ОБЩО СЪБРАНИЕ

Чл. 88. Общото събрание представя всичките акционери на Банката.

Правилно станалите решения на общото събрание са задължителни за всичките акционери на Банката, били те отсъствували, били на друго мнение.

Чл. 89. Общото събрание се съставя от акционерите, които притежават по пет акции, поименни или на предявител.

Тези акции се влагат поне 20 дни напред в касата на Банката или на нейните клонове.

Акции, представени по-късно от моя срок, не се приемат и не дават право на притежателя им да присъствува в събранието.

Чл. 90. Един акционерин може да бъде представен на събранието само от такъв повереник, който и сам има право да гласоподава.

Обаче държавата, дружествата, заведенията и корпорациите могат да бъдат представяни и от пълномощници неакционери. Малолетните, запорените (interdits) и всички онези, които се намират под настойничество, се представят от своите опекуни и настойници, а пък жените – от каквото и да е повереник, бил той акционер или не.

Чл. 91. Пълномощните писма и други книжа, които установяват правото на някое лице да присъствува на общото събрание, съгласно с предидущите параграфи, трябва да бъдат предадени на Банката два цели дни преди събранието, инак те си губят силата.

Тия книжа трябва да носят подписа на [у]пълномощителя и да бъдат заверени по законен начин.

Чл. 92. Преди да се открият заседанията на събранието, присъстващите акционери подписват списъка, с който се удостоверява тяхното присъствие. В този списък се показва числото на акциите, които всеки един от акционерите е вложил.

Чл. 93. Пет акции дават право на един глас; никой не може да има повече от пет гласа за себе си и 5 други по пълномощие, колкото и да е числото на неговите акции и на поверителите му.

Представителят на правителството има тридесет гласа.

Чл. 94. Редовните годишни общи събрания се свикват всяка година в Столицата на Княжеството през месец май.

Чл. 95. Извънредните общи събрания се свикват, когато това би се поискало или от управителния съвет, или от цензорите, или от правителството, или от няколко акционери, които представляват повече от $\frac{1}{4}$ на дружествения капитал, или най-после, когато станат загуби и дружествения капитал се намали наполовина.

Чл. 96. Всяко свикване на общото събрание ще бъде обявено чрез „Държавен Вестник“ четиридесет дни преди деня на откриването му.

В случай на спешност управлението на Банката може да намали тоя срок на 20 дни и тогава в обявлението се определя денят, в който трябва да се положат акциите в Банката, с които се дава право на акционерина да участвува.

В обявлението за свикване се съобщават и въпросите, които ще се обсъждат и решават в общото събрание.

Чл. 97. За да бъде общото събрание съставено правилно, то трябва да се състои най-малко от двест[a] (200) акционери, представлявани лично или чрез повереници.

Освен това записаните или вложените от присъстващите на събранията лица акции трябва да представляват непременно половината от реализованый дружествений капитал.

Чл. 98. Ако в назначения ден общото събрание не може да се състави според гореизложените условия, заседанието се отлага за три деня. На четвъртия ден събраниято се открива и наченва да действува без всяко друго известие или покана, колкото и да бъде числото на присъстващите акционери и на представените акции.

Чл. 99. За проверители на гласовете в общото събрание се избират по явно гласоподавание двама от по-главните акционери, които не са членове от управителний съвет.

Проверителите подписват протоколите заедно с председателя и с другите присъстващи членове на управителний съвет.

Протоколите се печатат и се изпращат на онези акционери, които биха ги поискали.

Чл. 100. Общото събрание постановява:

1) върху предметите, които са показани в обявлението и които ще бъдат подложени от управителний съвет и от цензорите на разгледване;

2) върху предложенията, които биха подписали 20 акционери. За да могат да се внесат на дневний ред в събраниято, тези предложения трябва да бъдат съобщени на управителний съвет поне 10 дни преди откриваниято на събраниято;

3) върху представената от управителний съвет равностетка за миналата година, върху водението на делата от него и върху разпределението на печалбите.

Тези постановления стават само след прочитанието и изучванието на годишните рапорти, които управителний съвет и цензорите представят на редовното общо събрание.

Чл. 101. Общото събрание избира лицата, които трябва да заменят онези цензори и управители, на които срокът от службата се свършва.

Чл. 102. Общото събрание може да извади администраторите и цензорите, които само е избрало.

То решава въпросите за увеличение на дружествений капитал.

То може да измени устава, но тези изменения се утвърждават всякога с особен закон.

Чл. 103. Решенията на общото събрание стават по вишегласие. В случай на равногласие предложението пада.

Обаче решенията върху мерките, указани в § 2 и 3 на предидущий член, ще се считат правилни само тогава, когато са били приети по вишегласие от $\frac{2}{3}$ на присъстващите акционери.

Чл. 104. Избирането на администраторите и на цензорите става по тайно гласоподаване.

Ако при първото гласоподаване избираемите лица не са получили вишегласие, пристъпва се към второ гласоподаване.

В такъв случай въпросът се решава и с относително вишегласие.

Ако при второ гласоподаване гласовете са се разделили поравно, то предпощение се дава на по-стария на години.

ГЛАВА XVI

РАЗТУРЯНИЕ НА ДРУЖЕСТВОТО

Чл. 105. Управителний съвет е длъжен да свика общо събрание и да му предложи въпроса за разтуряние на дружеството, щом види, че дружествения капитал се е намалил наполовина.

Чл. 106. Общото събрание има право да постанови: или да се [в]земат мерки, за да се доведе дружествения капитал в първоначалната му цифра (цифрата на подиската), или да се разтури дружеството.

Чл. 107. Когато капиталът се е смалил до една третя ($\frac{1}{3}$) част от първоначалния му размер, разтурянето става от само себе си.

Чл. 108. Когато предлежи да се разтури дружеството, общото събрание назначава ликвидаторите и им определя властта.

Чл. 109. Освен по казаните по-горе причини в никой друг случай разтурянето на дружеството не може да стане преди изтичането на показаний в настоящий устав срок.

ГЛАВА XVII

ПРАВИТЕЛСТВЕНИЙ КОМИСАР

Чл. 110. Правителството има право да надзирава и проверява всичките операции на Банката и да възпира изпълнението от нейна страна на всяка мярка, която би била противна на законите, уставите или на интересите на държавата.

За тая цел то назначава особен комисар, който наглежда всичките операции на Банката и особено издаването на банкнотите и сконтото.

Чл. 111. Заплатата на комисаря се определя от правителството по съгласие на управителний съвет на Банката и се заплаща от тая последната.

Чл. 112. Правителствения комисар има право да изучава хода и състояние на делата на Банката и да проверява книгите и касите.

Управлението е длъжно да му представя състоянието на Банката, което е заведено за точно, всякога, когато той поиска това.

Чл. 113. Комисарят заседава в общо[то] събрание, в съвета и комитетите на Банката, но неговият глас във всичките тия събрания е съвещателен.

Чл. 114. Отсъствието на комисаря не възпира съвета и комитета в техните решения, но станалите в такъв случай решения му се съобщават от председателя по-скоро.

Чл. 115. Комисарят може да поиска да се възпре временно изпълнението на решенията, които му се видят противни на законите, уставите и правилниците на дружеството или же на интересите на дружествата*.

В такъв случай той явява на правителството работата в по-скоро време и то решава окончателно.

ГЛАВА XVIII ПРЕХОДНИ РАЗПОРЕЖДАНЯ

Чл. 116. Щом се покрие подписването съгласно член 5 от моя закон, Минист[ъ]рът на Финансите в късо време и само чрез едно просто известие свиква акционерите на общо събрание за съставяние на дружеството и въвеждане на директора в длъжността му.

Акционерите, колкото и да бъде числото им, проверяват подписката на акциите и внесения капитал от първото издание, избират немедленно администраторите и цензорите и пристъпват към другите действия по съставянето на дружеството.

Чл. 117. Минист[ъ]рът на Финансите предава на дружеството всичките актове, както и разходните сметки, за да [за]почне дружеството по-скоро да действува.

Чл. 118. До съставянето на дружеството правителството ще вземе нужните мерки за временното уреждане на Банката, за да не би да окъснее наченването на действието ѝ.

Чл. 119. Настоящият устав ще се напечати на отделни книжки и ще се раздаде на всичките акционери, които го поискат.

Издаден в Нашата Столица София на 11 февруарий 1883 година.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите *Г. Д. Начович*

* *Интересите на дружествата... – вероятно печатна грешка: имат се предвид интересите на държавата.*

№ 2.1
УКАЗ
НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 35 И 36
ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29

УКАЗ

№ 141.

НИЙ АЛЕКСАНД[Ъ]Р

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

По предложението на Наш[ия]т Минист[ъ]р на Финансите представено Нам с доклада му от 25 тек[ущий] февруарий под № 3498.

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да се утвърди приетото от последното Народно Събрание изменение на чл. 35 и 36 от закона за Българската Народна Банка.

II. С изпълнението на настоящия указ да се натовари Наш[ия]т Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашия Дворец в София на 26 февруарий 1883 год.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александр[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите *Г. Д. Начович.*

[...]

Изменение на чл. 35 и 36 от устава
на Българската Народна Банка.

Чл. 35. Ще се сконтират само записи (полици) на заповед, които са облепени с нужните гербови марки, имат действителна стойност и носят два или три здрави подписи и на които срокът изтича не по-късно от 91 ден[а] след сконтирванието.

Банката може да сконтирва полици и с две жира (подписи), т.е. снабдени с подписа на един издател и един приемател (трасант и аксептант), когато тия подписи, или поне единът от тях, е подпис на една позната солидна търговска фирма или някой солиден проприетер; сконтовий комитет обаче може да не одобри сконтирванието на подобни полици, както и на такива, които са снабдени даже с повече от две джира (подписи), ако между тях няма нито едно солидно.

Чл. 36. Записи-полици с два подписа не от първа ръка търговци ще се сконтират само тогава, когато броената срещу такъв запис сума се гарантира и с някакъв залог.

№ 2.2

ПРАВИЛНИК ЗА ДЕЙНОСТТА НА ОТДЕЛЕНИЕТО ЗА ЗЕМЕДЕЛСКИ КРЕДИТ ПРИ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

15 март 1883 г.; ДВ, бр. 29

Правилник, по който отделението за поземелния кредит при Българската народна банка извършва службата си*

ГЛАВА I ОПЕРАЦИИ

Чл. 1. Отделението на поземления кредит при Българската Народна Банка има за предмет:

а) да дава заем в залог срещу недвижими имоти (ипотека) суми, които ще се изплащат за дълъг срок чрез годишни пламежи (*annuités*), или за кратък срок с погашение или без погашение (*amortissement*);

б) да дава в заем на окръжията, общините и на обществените заведения срещу залог или без залог на недвижими имуществва суми, разрешени от Държавния Съвет;

в) да издава поземелни облигации и да търгува с тях. Сумата на тези облигации не трябва да надминува сумите, дължими от заемодателите.

ГЛАВА II УСЛОВИЯ ЗА ЗАЕМИТЕ

Чл. 2. Съгласно чл. 1 отделението за поземелния кредит прави два вида ипотечни заеми:

1) едните се изплащат в дълъг срок чрез годишни пламежи, сметнати по начин така, щото да могат да погасят (*amortir*) дълга в един определен срок, траянieto на който да не надминува времето, през което ще трае Банката;

2) другите заеми се изплащат в кратък срок с погашение или без погашение (*amortissement*).

* В същия брой на „Държавен вестник“ са публикувани и Уставът на БНБ от 11 февруари 1883 г. и Указът за изменението на чл. 35 и чл. 36 от него.

Чл. 3. Заемите могат да се правят в пари и в поземелни облигации или залогови билети.

Чл. 4. Заемите се правят само срещу първа ипотeka, сиреч срещу залог от такива имуществва, които не са заложени другому. Ако недвижимото имущество е заложено другому, Банката може да даде заем срещу такoва имущество, като го освободи от първия заемодавец и го земни върху себе си.

Чл. 5. Не се приемат за залог срещу заеми:

1) мерите, пасищата и горите (балталъците), принадлежащи на общините, и други общински имущества, за които законът за земите не позволява да се продават;

2) рудниците и каменоломните;

3) неразделен недвижим имот, освен ако той се заложу със съгласието на всичките съпритежатели, и

4) театрите.

Чл. 6. Отделението за поземелния кредит приема в залог само недвижими имоти, които дават траен и оздравен доход.

Чл. 7. Количеството на заема не може да надминува половината от стойността на заложения недвижим имот.

За лозя, гори, ниви и други имоти, на които доходът произлиза от посеви и растения, заемът не може да надминува една третя от стойността им.

Големите и малки фабрики се ценят само по тяхната стойност независимо от индустриалното им значение.

Чл. 8. В никoй случай годишните пламежи, т.е. лихвите, погашението и други разноски, за които заемопримателят се задължава, не могат да надминат цялата сума на дохода от недвижимия имот.

Чл. 9. Размерът на лихвата на заемите се определя от управителния съвет по предложение на Управителя на ипотечното отделение.

Той не може в никoй случай да бъде по-голям от размера на лихвата за ония заеми, които се правят срещу залог на недвижимо имущество.

Чл. 10. Годишните пламежи стават в пари и съдържат:

1) лихвата;

2) погашението (*l'amortissement*), пресметнато според размера на лихвата и времето, колкото ще трае заемът;

3) годишно плащане (*allocation*) за право на комисиона и за разноски на управлението, на които цифрата ще се определява от управителния съвет, без да надминува 1%.

Чл. 11. Годишните пламежи (*les annuités*) стават по шестмесечие в срокове, определени от управителния съвет. При сключването на заема от капитала се задържа лихвата и определената комисиона (*allocation*), които се пагат за времето до изтичане на първия шестмесечен почек (срок).

Чл. 12. За всяко шестмесечно изплащане в определения срок плаща се лихва по пълно право и без формално известие (*mise en demeure*) за в полза на Банката.

Също се плаща лихва и за разноските, направени по преследванията за разчистване на сметките до събиране на дълговете, като се смята от деня, от който тия разноски са станали.

Чл. 13. След един месец от известяването, ако длъжникът не си заплати вноса в уречения срок, Банката ще прогаде с публичен търг заложения недвижим имот без всяка друга формалност и съгласно със Закона за публичните търгове.

От получената сума на прогадения недвижим имот Банката задържа глав[ни]ците, лихвите и всичките разноски по търга, а остатъкът се дава на длъжника.

Чл. 14. Длъжниците имат право да се отплащат преди срока на заема цяло или на части.

Тия преждевременни изплащания се извършват според желанието на длъжниците било в пари, било в поземелни облигации или залогови билети от изданието, показано в контракта на заема.

Тези облигации или залогови билети се приемат по номиналната им цена, какъвто и да им бѣде курсът.

За преждевременните изплащания Банката [в]зема едно обезщетение, което не може да надмине 2% от цялата сума на платеното преждевременно количество.

Капиталът, който се образува от преждевременните плащания, ще се употреби или за погашение, или за изкупване отново на поземелни облигации, или пък за даване на нови заеми.

Чл. 15. Заемоприемателят е длъжен да известява на Банката в едномесечен срок за продажбите на имуществата си, които може да е направил нацяло или на части.

Ако не извести в тоя срок, Банката може да поиска от него цялото внасяние на дълга му.

Освен това Банката има право на обезщетението, определено от предишния член.

Чл. 16. Заемоприемателят е длъжен може* да заплати същото обезщетение, когато не извести в показания по-горе срок за поврежданията, които заложените недвижими имущества са претърпели, и за всички случайности, каквото: за умаляване на стойността, за повреждане на имота му, или за нарушение [на] правото му на притежаване.

За неизвестяване във всичките гореизложени случаи Банката може да поиска от заемоприемателя изплащанието на заема.

* Тоже (остар.) – също.

Чл. 17. В случай че заемоприемателят укрива законните причини за унищожението на ипотеката, изплащанieto на дълга може се иска и обезщетението, определено в чл. 14, остава притежание на Банката.

Чл. 18. Имотите, които могат да загинат от огън, трябва да бъдат застраховани с разноски на заемоприемателя, освен ако Банката има за залог на заема си в същото време и други имуществва, на които стойността е двойна от заетата сума и които не ще могат да загинват от огън.

В акта за заема се упоменуба, че в случай на нещастие Банката приема направо обезщетението.

Застрахованието трябва да съществува през всичкото време, догдето трае залогът.

Банката може да иска, щото застрахованието да бъде направено в нейно име и количеството на годишните разноски да се изплаща през ръцете ѝ.

В този случай цифрата на годишните платежи на заема се увеличава с количеството на платежа за застрахованието.

Чл. 19. В случай на нещастие Банката приема направо обезщетението.

В срок на една година от оправянието на нещастие заемоприемателят има право да възстанови недвижимите си имоти в първобитното им състояние.

През това време Банката пази обезщетението под вид на гаранция за сумата, която има да взема, до изтичанieto на годината.

След преустрояванието на недвижимия имот тя предава обезщетението на длъжника, като при спадне това, което следва да взема.

Ако до изтичанieto на годината длъжникът не е упражнил правото си да възстанови изгорялото си недвижимо имущество и ако преди този срок той е обявил намерението си, че няма да упражни това си право, обезщетението окончателно минува на сметка на Банката и се спада като предварително изплащание срещу дълга му.

Чл. 20. Преждевременните изплащания, произходящи от нещастие, не дават повод на обезщетението, [у]поменато в чл. 14.

Ако Банката намира, че по следствие на това нещастие нейното обезпечение се поврежда, тя може да поиска плащанието на остатъкa, който ѝ се дължи.

Чл. 21. Оценението на имотите, които се залагат, се прави според документите, контрактите и другите сведения, доставени от стопанина, който иска да му се даде заем.

Освен това Банката има право да произведе оценение от експерти.

Във всеки случай оценението се прави върху двойни основи, като се гледа на чистия доход и на продажната цена.

Чл. 22. Когато притежанието е припознато за редовно и гаранцията за достатъчна, управителният съвет на Банката определя количеството на заема, който ще се направи, и условеният контракт се подписва.

Чл. 23. Ако след изпълнението на ипотечните формалности се е открил някой запис или някое действително право, което нарушава редовността на притежанието на недвижимия имот, условеният контракт се унищожавя чрез един акт, подписан от Управителя (администратора) на отделението на поземелния кредит.

В противен случай актът се приподписва от Директора на Банката и се облича с подписа на заемоприемателя и в този акт се поменува: за изпълнението на формалностите, за предаването на стойността, съставляваща количеството на заема, и времето, откогато начеват лихвите.

Чл. 24. Всичките разноски и иждивени пари по искане на един заем остават за сметка на лицето, което е направило това искане, даже в случай, в който заемът не се е свършил.

ГЛАВА III

ЗА ПОЗЕМЕЛНИТЕ ОБЛИГАЦИИ ИЛИ ЗАЛОГОВИ БИЛЕТИ

Чл. 25. Поземелните облигации, издадени от Банката, са на име или на предявител.

Чл. 26. Облигациите на име се преотстъпват по джиро или по всякакъв друг начин, който ще бъде определен от управителния съвет.

Банката в никои случай не отговаря за правилността на джирата, както и като плати облигацията на лицето, на името на което е джиросана, тя се счита, че се е правилно издължила.

Облигациите на предявител се отстъпват по просто предаване (*tradition*).

Чл. 27. Ипотечните облигации, издадени от Банката, образуват равностойността (*contre-valeur*) на заемите; тяхното количество не може да бъде по-голямо от количеството на дълговете на заемоприемателите.

Освен това в никои случай това количество не може да превишава повече от десет пети сумата на капитала, определен нарочно за поземелния кредит.

Ипотечните облигации имат за гаранция:

1) заложените (*hypothèques*) недвижими имоти, които представляват винаги стойност поне два пети по-голяма от стойността на облигациите, които са в обръщение;

2) отредената част от основния капитал на Банката, положена върху операции за поземелния кредит и която не може да бъде повече от четвъртата част на тоя капитал;

3) съответстващата част от Резервния фонд на Банката.

Чл. 28. Не се допуца никакво съпротивление от страна на трети лица за заплащането на капитала или на лихвите на поземелните облигации освен в случай на изгубване на акцията (*titre*).

Чл. 29. Поземелните облигации не могат да се издават за стойност по-малка от 100 лева.

Чл. 30. Поземелните облигации дават лихва, на която размерът, сроковете и начинът на плащането се определят от управителния съвет.

От внасянето на годишните плащанета от заемоприемателя до плащането на лихвите на предявителя на облигациите междулекът* бива най-малко от три месеца.

Каквато и да бъде формата на облигациите, лихвата се плаща на предявителя на акцията.

Чл. 31. Поземелните облигации ще бъдат представени с титри, отрязани от един регистър с кочан и с талонче и подписани от Управителя (администратора) на ипотечното отделение и от Директора на Банката, и подпечатани с печата на Банката.

Талоните на поземелните облигации след постъпнените издавания се проваждат в Министерството на Финансите, което ще ги съхранява, след като ги запише в един специален регистър, и ще гледа всеки месец, щото количеството на изпуснатите залогови билети да не надмине количеството на ипотечните заеми, на които те образуват равностойността (*la contre-valeur*).

Чл. 32. Управителният съвет може да позволи да се положат облигациите в касата на Банката за пазене.

До изтегляването им издава се срещу тях едно свидетелство на име.

Управителният съвет определява условията, начина на възвръщането им, разноските за свидетелствата и разноските за разменението на облигациите.

Чл. 33. Поземелните облигации се издават, без да се определява времето за изплащането им от Банката. Те се изплащат чрез теглене на жребий (тираж).

Всяко изплащане съдържа числото на облигациите, които трябва да се погасят (*amortissement*), тъй щото облигациите, които остават в обръщение, да не надминуват никога нито капиталите, които остават дължими от ипотечните заеми.

Чл. 34. Не ще се дават дялби (*lots*) или премии (*primes*) при изплащането на облигациите.

Чл. 35. Тегленето на облигациите, които трябва да се платят, извършва се от управителния съвет в присъствието на правителствения комисар.

Чл. 36. Осем дни след тегленето на жребие (тираж) изтеглените номера се залепват в седалището на Банката и се обнародват в „Държавен Вестник“ и в един иностранен.

* *Междулек (остар.) – протектутък.*

Чл. 37. Изтеглените по жребие облигации изплащат се в деня, показан в обявлението.

От моя ден лихвите на изтеглените облигации се спират с пълно право.

Чл. 38. Изплатените по следствие на тиража облигации се подпечатват веднага с един печат в знак на унищожението им. След това те се изтребят в присъствието на Директора, на Управителя (администратора) на ипотечното отделение, на един от Цензорите и на правителствения комисар. За това се съставя акт, който се подписва от горе[с]поменатите лица.

Чл. 39. Облигациите, принадлежащи на Банката по следствие на преждевременните изплащания, се подпечатват веднага с един особен печат и не могат да се турят в обръщение, освен с едно ново визиране от Управителя (администратора) на ипотечното отделение и от Директора.

Чл. 40. Независимо от поземелните облигации, на Банката се позволява да издава облигации в размер на количеството, изисквано за посрещане на заеми, които тя ще прави на обществени заведения без залог съгласно с действующите закони на държавата.

ГЛАВА IV

УПРАВЛЕНИЕ НА ОТДЕЛЕНИЕТО ЗА ПОЗЕМЕЛНИЯ КРЕДИТ

Чл. 41. Управителят (администраторът) на ипотечното отделение за поземелния кредит се назначава от Директора на Банката.

Чл. 42. Този Управител (администратор) е натоварен да изучава всичките дела, отнасящи се до операциите на поземелния кредит, да кореспондира със заинтересованите лица, да следи за изпълнението на решенията на управителния съвет, да надзирава за точното приспособление на настоящия устав, за правилното водение на регистрите и на счетоводството, с една дума, да води всичките подробности на управлението, със службата на което е специално натоварен.

Чл. 43. На Управителя (администратора) е забранено да взема под своя самоотговорност всяка мярка, която би могла да обвързва (*engager*) капитала на Банката.

Всичките дела, отнасящи се до отделението за поземелния кредит, полагат се от Управителя (администратора) на разглеждане в управителния съвет, също както се разглеждат и другите дела на Банката.

Чл. 44. За операциите на поземелния кредит се държи отделно счетоводство, по което всяка година се представят особени сметки.

Всеки път тия сметки трябва да са отделни от общото счетоводство на Банката.

Чл. 45. Цензорите надзирават операциите на поземелния кредит, както и другите операции на Банката.

За резултата на този надзор се съставя една особена глава в рапорта, който се представя всяка година от Цензорите за разглеждане в общото събрание.

ГЛАВА V

ЗА ПРИВИЛЕГИИТЕ, ДАДЕНИ НА БАНКАТА ОТНОСИТЕЛНО ДЕЙСТВИЯТА НА ПОЗЕМЕЛНИЯ КРЕДИТ

Чл. 46. Щом ипотечният закон се издаде, един специален закон ще определи, ако е нужно, привилегиите, които се дават на Банката относително процедурата за заздравяването и събирането на заемите, направени от отделението за поземелния кредит.

№ 3

ЗАКОН ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

5 февруари 1885 г.; ДВ, бр. 11

УКАЗ

№ 19.

НИЙ АЛЕКСАНД[Ъ]Р I

С Божия милост и народната воля

Княз на България

Прогласяваме:

I. Народното Събрание прие, Ний утвърдохме и утвърждаваме следующия

ЗАКОН

ЗА УЧРЕЖДЕНИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

Чл. 1. Под название Българска Народна Банка основава се едно държавно кредитно учреждение, което има седалището си в Столицата на Българското Княжество и отваря клонове със съгласието на Княжеското правителство, в които градове счете за нужно.

Чл. 2. Основний капитал на Банката е 10 000 000 лева в злато. Той се внася от Държавата и съставлява собственост на Банката. Той в никой случай не бива да се намали. Ако запасний капитал в някой случай се яви недостатъчен да покрие загубите от операцията, то първоначалното количество на основний капитал ще се допълни от държавното съкровище.

Чл. 3. Една третия част от чистите годишни печалби на Банката се задържа за съставлението [на] един запасен капитал, целта на който е да допъл-

ня загубите от операциите, та да държи основният капитал в първоначалният му размер.

Задържанието на третия част от печалбите за образуване запасен капитал ще престане, щом като тоя капитал достигне до размер на една третя част от основният капитал и в такъв случай всичките печалби се внасят в държавното съкровище.

И в единий, и в другий случай 3% от чистите годишни печалби се задържат за възнаграждение на чиновниците при Банката.

Чл. 4. Българската Народна Банка има изключителната привилегия да издава банкноти, които ще се приемат за платежи в ковчезничествата на държавата и във всичките правителствени учреждения.

Банката е длъжна да пази постоянно в касата си златна монета за едно количество, равно с третия част от стойността на изгадените банкноти.

Банкнотите ще се заплащат веднага на предявителя в злато както в централното седалище, тъй също и в клоновете на Банката. В последният случай плащанието може да се отложи до пристиганието на нужните фондове в клона.

Чл. 5. Операциите на Българската Народна Банка са следующите:

1. приемане [на] пари в текуща сметка с лихва и без лихва;
2. приемане [на] влогове лихвени и безлихвени, срочни и безсрочни;
3. приемане с лихва [на] съдебни и други правителствени влогове, както и [на] капиталите на спестовните каси;
4. даване на заем [на] пари в границите, които ще се определят в устава, под залог на недвижими имоти срещу записи, подписани от зложителите (соловексели)* със срок, не по-дълъг от година;
5. даване на заем пари най-много за шест месеци и отваряние на текущи сметки под залог на: 1) стоки; 2) лихвоносни ефекти, ценни книги, коносаменты** и товарителни[ци], и 3) скъпоценни метали, в ключе или в пари, и други скъпоценни вещи;
6. сконтиране [на] полици, записи и др. срочни обезпечения, снабдени най-малко с два подписа и до платежа на които оставят не повече от 3 месеца.

Забележка: Банката може да сконтирва полици и с две джира (подписи), т.е. снабдени с подписа на един издател и един притежател (трасант и акцептант), когато тия подписи, или поне единът от тях, е подпис на една позната солидна търговска фирма; сконтовий комитет обаче може да не одобри сконтирането на подобни полици и на такива, които са снабдени даже и с повече от две джира (подписа), ако между тях няма нито едно солидно;

* Соло-вексел – обикновена полица, т.е. безусловна писмена дългова ценна книга с установена форма, изразяваща задължение на издателя и (длъжника) да заплати на притежателя на полицата (кредитора) или по негово нареждане посочената парична сума в определен срок и на определено място.

** Коносамент – торска товарителница със стойност на ценна книга – запис на заповед, която може да се прехвърля с джира.

7. отваряние [на] текущи сметки в размер не повече от 50 000 лева на търговци и промишленици само срещу запис с гаранция на поне два други подписа, принадлежащи на състоятелни търговци и промишленици;

8. сконтиране [на] бонове на държавното съкровище и даване в заем пари на държавата срещу тия бонове, за едно количество, което ще се определи от устава;

9. даване на заем пари срещу залог на окръжията, общините и земеделческите каси по начина и границите, които ще се определят в устава;

10. събиране (инкасиране) [на] местни и чуждестранни полици и препращане [на] пари в други места на Княжеството или вън от границите му срещу комисиона.

11. отваряние, срещу комисиона, [на] подписки на разни държавни или обществени заеми;

12. купуване и предаване за своя сметка и по поръчка [на] скъпоценни метали в кюлче или в пари, както и [на] полици местни и чуждестранни;

13. купуване и продаване по поръчка и за чужда само сметка на разни лихвоносни ефекти;

14. приемане за пазение срещу определена комисиона на всякакъв вид акции, ценности и други залози, дадени от правителството или частни лица.

При това, ако правителството ѝ възложи, Банката е длъжна да приема и пази в касата си и в касите на клоновете си, без възнаграждение, сумите, които се внасят от държавните доходи, а тъй също да заплаща безплатно правителствените парични искания до пълното изчерпване на внесените държавни суми.

За улеснение на обръщанията си Банката може да издава, наместо пари, мандати и чекове.

Чл. 6. На Българската Народна Банка може да се дозволи от правителството да купи български държавни фондове за една сума, която не може да бъде по-голяма от цялата сума на основният ѝ капитал.

Чл. 7. На Българската Народна Банка строго се запретиават операциите, непредвидени в настоящия закон, а особено играницето на борсата.

Тя не може да дава на заем пари срещу индустриални акции, нито да взема участие прямо или косвено в индустриални или търговски предприятия.

Тя не може да купи други недвижими имоти, освен необходимите за нея и клоновете ѝ помещения.

Чл. 8. Заемите под залог на недвижими имоти се правят само срещу първа ипотека, сиреч срещу залог на имоти, които не са заложени другиму.

Количеството на заема не може да надминува половина от продавателната цена на заложенный недвижим имот.

Чл. 9. Подлежащите на загинване недвижими имоти и стоки, които се дават под залог на Банката, трябва да бъдат застраховани с разности на заемоприемателя.

Чл. 10. Стоките, които се дават под залог на Банката, не трябва да са такива, които подлежат на бърза развала.

Количеството на заема не трябва да надминува две трети от стойността на заложените стоки.

Чл. 11. Управлението на Банката определява с одобрението на Министерството на Финансите кои лихвоносни ефекти могат да се приемат като залог срещу заеми от Банката.

Количеството на заема не трябва да надминува четири пети от дневната цена на заложените лихвоносни ефекти.

Чл. 12. Размерите на лихвите, които плаща Банката за вложените в нея пари и които взема от направените от нея заеми, както и размерът на сконтовото ѝ, се определят от управителният съвет, одобряват се от Министерството на Финансите и се обнародват в „Държавен Вестник“.

Чл. 13. Управлението на Българската Народна Банка и на всичките нейни операции се възверява на управителя на Банката, който се назначава от Княза по представление от Минист[т]ра на Финансите.

Той (управителят) има за съветници четирма администратори или началници на отделите, назначени от Княза по представление от Минист[т]ра на Финансите. Управителят на Банката и администраторите не могат да бъдат уволнени от служба без предварителното решение на Народното Събрание. Те (управителят и четирмата администратори) съставляват управителния съвет на Банката, длъжностите и правата на които ще се определят в устава на Банката. В заседанието на управителния съвет [в]зимат участие поред и двама членове от сконтовия комитет, който е при централното седалище на Банката.

Чл. 14. Управлението на клоновете на Банката в другите градове на Княжеството се дава на особни директори, които Князът назначава по представление от Минист[т]ра на Финансите със съгласното мнение на управителния съвет на Банката

Чл. 15. Началниците на отделите в клоновете на Банката се назначават от Княза по представление от Минист[т]ра на Финансите със съгласното мнение на управителния съвет.

Всичките останали чиновници се назначават от управителя на Банката със съгласното мнение на управителния съвет.

Чл. 16. При централното седалище на Банката и при всякой неин клон се нарежда по един сконтовий комитет, който [се] състои от управителя или директора и от по шест изборни члена, които градският и окръжният съвети на тоя град, гдето се намира седалището или клона, в съединено заседание изби-

рат в двойно число кандидати по за една година измежду лица от търговско или промишлено съсловие.

Изборните членове на сконтовите комитети се потвърждават от Минист[т]ра на Финансите, откак се вземе мнението на управителния съвет на Банката. Те получават по едно възнаграждение на заседание, което възнаграждение ще се определи в устава.

Чл. 17. В цент[т]ра на всяка околия, която би пожелала, ще има по една комисия за оценение на недвижими имоти, състояща от кореспондента на Банката, от касиера на земеделческата каса и от трима членове, избрани от местния градски съвет.

До тая оценителна комисия Банката ще се отправя и за сведения върху кредитоспособността на частните лица от нея околия, които биха се обърнали към Банката, за да искат заем или сконтиране [на] полици.

Чл. 18. Правителството има право да надзирава и проверява всичките операции на Банката, както и да наблюдава за точното пазение и изпълнение на законите и уставите. В случай на нужда датира* изпълнението на операцияите, които намира за противни на законите и уставите.

Чл. 19. Операционната година на Българската Народна Банка се брои от 1 януарий до 31 декемврий.

Годишна сметка за операцияите на Банката се представя на Минист[т]ра на Финансите не по-късно от първата половина на февруарий от следующата година.

Освен тая годишна сметка банката праща на Министерството на Финансите всяка неделя своя баланс и го обнародва в „Държавен Вестник“.

Чл. 20. Уставът на Българската Народна Банка ще се изработи на основа на тоя закон от управлението ѝ и откак се одобри от Министерството на Финансите, ще се утвърди чрез указ.

Чл. 21. Числото на служащите при централното управление и в клоновете на Банката, както и количеството на годишната им заплата, се определят по приложения в края на тоя закон щат, който ще изработи Министерството на Финансите и ще се одобри от Народното Събрание в ближната сесия.

Чл. 22. Един специален закон ще определи, ако е нужно, привилегиите, които се дават на Банката относително процедурата за оздравлението и събирането на заемите, направени от нея.

Чл. 23. Унищожават се уставите на Българската Народна Банка от 25 януарий 1879 г. и 11 февруарий 1883 г.

Както активът, тъй и пасивът на настоящата Българска Народна Банка минават на новоучреждаемата банка, с изключение на направените по заповед

* „... датира...“ – вероятно печатна грешка; да се чете: „то спира“, както гласи същият текст в „Сборник на законоположенията по уредбата на Банката, издадени през 1879–1905 години“. София, 1908.

на правителството заеми, които не могат да се подведат под операциите, изброени в чл. 5 от настоящия закон, и които оставят за сметка на правителството.

Чл. 24. Настоящият закон ще влезе в действие вътре в шест месеца от деня на обнародването си, до който срок правителството е длъжно да внесе в Банката три пети от основният ѝ капитал.

Горният закон се вотира и прие в настоящата форма от IV Обикновено Народно Събрание в заседанието му от 18 януарий 1885 год.

II. Заповядаме, щото този закон да се облече с Държавний Печат, обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

III. Изпълнението на този указ възлагаме на наш[ия]т Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 27 януарий 1885 година.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите *Каравелов*

На първообразното приложен Държавний Печат, регистрирано на 31 януарий 1885 година под № 51.

Подписал: Пазител на Държавний Печат и

Минист[ъ]р на Правосъдието *В. Радославов*

Щат на служащите на Българската народна банка и клоновете ѝ*

(Утвърден с височайши указ от 17 декемврий 1887 г. под № 270, обнародван в „Държавен Вестник“, брой 9 от 25 януарий 1888 г.)

Наименования на длъжностите	Число на служащите	Годишна заплата в левове на едного
A. Централно седалище		
Управител	1	10,000
Администратори	4	7,200

* *Забележка:* Числото на служащите, отбелязано съ[с] звезда, ще се определя от Минист[ъ]ра на Финансите, според разширението [на] операциите на Банката и клоновете, по ходатайството на Банката, основано върху постановлението на Управителния ѝ Съвет.

Касиер	1	6,000
Секретар за българска кореспонденция	1	5,400
Секретар за иностранна кореспонденция	1	5,400
Счетоводител	1	4,800
Проверител	1	4,000
Помощник[-]касиер	*	3,600
Помощник[-]счетоводител	*	3,600
Книгководители I клас	*	4,000
„ II „	*	3,000
„ III „	*	2,400
Архивар	1	2,700
Бройци	*	1,200
Разсилни	*	960
Б. Клонове		
Директор	1	7,200
Контрольор	1	4,800
Касиер	1	4,200
Счетоводител	1	4,200
Секретар	1	4,000
Помощници на счетоводителя, касиера и секретаря	*	2,700
Книгководители I клас	*	2,400
„ II „	*	2,200
Архивар	1	1,800
Броец-инкасатор	*	1,200
Разсилни	*	960

№ 3.1

УКАЗ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА Т. 4 ОТ ЧЛ. 5 НА ЗАКОНА ЗА
УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

11 януари 1890 г.; ДВ, бр. 8

УКАЗ

№ 262.

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

Обявяваме на всички Наши Верноподаници:

V-то Обикновено Народно Събрание в заседанието си на 8 декемврий
1889 год. прие,

Ний утвърдихме и утвърдяваме следующий:

ЗАКОН

за изменението на 4 пункт от чл. 5 от закона за учреждението на
Българската Народна Банка.Пункт 4 от чл. 5 на закона за учреждението на Българската Народна Бан-
ка се изменява така:„4) давание на заем пари в границите, които ще се определят в устава,
под залог на недвижими имоти срещу записи, подписани от заложителите (со-
ловексели) със срок не по-дълъг от тридесет години.Забележка: Ипотеката, направена за горнята цел, има сила за тридесет години и угасва
само след изплащанието на дълга или след изтичането на тоя срок.“Заповядваме настоящий закон да се облече с Държавния Печат, да се об-
народва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.Разпорежданията по изпълнението на настоящий указ възлагаме на На-
ший Министр[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашия дворец в ст[аницата] София на 16 декемврий 1889 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:

Фердинанд.

Припогнисал:

Министр[ъ]р на Финансите *Ив. Саллабашев.*Първообразний закон е облечен с Държавний печат и зарегистриран под № 233 на
4 януар. 1890 год.

Пазител на Държавний печат,

Управляющий Министерството на Правосъдието,

Д-р А. Петров.

№ 3.2

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО
НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

27 януари 1892 г.; ДВ, бр. 20

УКАЗ

№ 235.

НИЙ ФЕРДИНАНД I,

С Божия милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници:

VI-то Обикновено Народно Събрание във II-та си редовна сесия, на 13 декември 1891 год., заседание XXXIX прие,

Ний утвърдихме и утвърдяваме следующия:

ЗАКОН

За допълнение чл. 4 от „Закона за учреждението на Българската Народна Банка“, утвърден с указ под № 19 от 27 януарий 1885 г.

Същата банка има може изключително право да издава и банкноти от сребърен еталон, които ще се приемат за платежи в ковчежничествата и във всичките правителствени учреждения с изключение на митниците.

Тя е длъжна да пази постоянно в касата си сребърна монета за едно количество, равно с третата част от стойността на издадените банкноти със сребърен еталон. Тия банкноти ще се заплащат веднага на предявителя в сребро както в централното седалище на банката, тъй също и в нейните клонове.

Финансовият Министр[ъ]р по решението на Министерския Съвет има право да спира издаването на банкнотите от сребърен еталон и даже да изисква от казаната банка откупването назад [на] част или всичките издадени банкноти от тоя еталон.

Формата и стойността на банкнотите със сребърен еталон се определя от банката и се одобрява от правителството.

ЗАПОВЯДВАМЕ:

Настоящият закон да се облече с Държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряние в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Министр[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашия Дворец в ст[олицата] София на 15 декември 1891 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ѣ]р на Финансите, *Г. Д. Начович.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистриран под № 19 на 15 януарий 1892 година.

Пазител на Държавния Печат,

Управляющий Министерството на Правосъдието,

Минист[ѣ]р на Външните Работи и Изповеданията *Д. Греков.*

№ 3.3

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 1 И НА АЛИНЕЯ ВТОРА НА ЧЛ. 3 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

16 януари 1898 г.; ДВ, бр. 11

УКАЗ

№ 234.

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че IX. Обикновено Народно Събрание, втора редовна сесия, в XXXIV. си заседание, държано на 12. декември 1897 год., прие,

Ний утвърдихме и утвърдяваме следуюция

Закон

за изменение чл. 1 и на алинея 2 на чл. 3 от Закона за учреждението
на Българската Народна Банка

Чл. 1 се изменява така:

„Под название Българска Народна Банка основава се едно държавно кредитно учреждение, което има седалището си в столицата на Българското Княжество. Тя отваря клонове и агентури със съгласието на Министерството на Финансите в които градове счита за нужно, както в Княжеството, така и в чужди държави.“

Алинея 2 на чл. 3 се изменява така:

„Щом запасният капитал достигне до размер на една трета част от основния, удържа се от чистите печалби по една десета за увеличение на запас-

ния, докогато достигне размера на основния капитал. Сумата на запасния капитал се облича преимуществено в държавни ценни книжа.“

Заповядаме: настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.

Разпорежданията за въвеждане в действие на настоящия закон възлага-
ме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 15 декември 1897 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Приподписал:

Минист[т]р на Финансите: *Т. Теодоров.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 13 на 12 януари 1898 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *Г. Згурев*

№ 3.4

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА АЛ. 3 НА ЧЛ. 4 ОТ ЗАКОНА ЗА УЧРЕДЯВАНЕТО НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

13 ноември 1899 г.; ДВ, бр. 247

УКАЗ

№ 120.

НИЕ ФЕРДИНАНД I.

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички наши верноподаници: X Обикновено Народно Събра-
ние, първа редовна сесия, в XVII си заседание, държано на 13 ноемврий т[ази]
г[одина], гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следующия

ЗАКОН

за допълнение към алинея III на чл. 4 от Закона за учреждението
на Българската Народна Банка

По решението на Министерския Съвет златните банкноти могат да се
обменят в сребро, като се плаща на предявителя ажио по дневния курс на
банката. Това разпореждане ще има сила само до 31 декемврий 1900 год.

Заповядаваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за изпълнението на този закон възлагаме на Нашия Министър на Финансите.

Издаден в Преображенския манастир на 13 ноември 1899 год.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Припописал:

Министър на Финансите: *М. Тенев.*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и регистриран под № 171 на 13 ноември 1899 год.

Пазител на държавния печат,

Министър на Правосъдието: *П. Пешев.*

№ 3.4.1

РЕШЕНИЕ ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО И СЛЕД 31 ДЕКЕМВРИ 1900 Г., УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

28 декември 1900 г.; ДВ, бр. 283

УКАЗ

№ 366

НИЕ ФЕРДИНАНД I.

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

По предложението на Нашия Председател на Министерския Съвет и Министър на Финансите, изложено в доклада му от 25 того под № 14.397, въз основа на постановлението на Министерския Съвет, взето в заседанието му от 23 сџци, протокол № 102, съгласно чл. 47 от Конституцията,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да разрешим, щото Законът за допълнение към алинея III на чл. 4 от Закона за учредяването на Българската Народна Банка, утвърден с височайшия указ от 13 ноември 1899 год., под № 120, относително обмяването до 31 декември 1900 год. на златните банкноти на Българската Народна Банка в сребро с ажио на дневния курс на сџцата, да се продължи и след 31 декември 1900 год.

II. Възлагаме на Председателя на Министерския Съвет и Министър на Финансите да приведе в изпълнение настоящия указ и да го внесе с доклада в най-близката сесия на Народното Събрание на одобрение.

Издаден в Нашата столица София на 25 декемврий 1900 год.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Припописал:

Минист[ъ]р на Финансите: *Т. Иванчов.*

№ 3.4.2

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1901 Г.

13 юли 1901 г.; ДВ, бр. 150

УКАЗ

№ 158.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници:

XI Обикновено Народно Събрание, I извънредна сесия, в LXXVII си заседание, сръжано на 19 юний 1901 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следующото

Решение:

„Да се продължи срокът за обменяване [на] златните банкноти на Българската Народна Банка в сребро с ажио по дневния курс до 31 декемврий т[ази] г[одина].“

Заповядваме настоящето решение да се облече с сръжавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за турянето в действие на това решение възлагаме на нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Евксиноград на 2 юлий 1901 год.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Припописал:

За Минист[ъ]ра на Финансите,

Главен секретар: *Хр. М. Бончев*

Първообразното решение е облечено с сръжавния печат и регистрирано под № 367 на 10 юлий 1901 год.

Пазител на сръжавния печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *А. П. Радев.*

№ 3.4.3

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА
ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ БАНКОТИ НА БНБ В СРЕБРО
ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1902 Г.

12 януари 1902 г.; ДВ, бр. 9

УКАЗ

№ 322.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници:

XI Обикновено Народно Събрание, първа редовна сесия, в XL си заседание, държано на 23 декемврий 1901 год., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърдяваме следующето

Решение:

„Член единствен. Разрешава се да се продължи срокът, който изтича на 31 декемврий 1901 год., за обменяване златните банкноти на Българската Народна Банка в сребро с ажио по дневния курс до 31 декемврий 1902 год.“

Заповядваме настоящето решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за турянето в действие на това решение възлагаме на Нашия управляющ Министерството на Финансите, Минист[т]р на Вътрешните Работи.

Издаден в София на 31 декемврий 1901 год.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Припогнисал:

Управляющ Министерството на Финансите:

Минист[т]р на Вътрешните Работи: *М. К. Сарафов.*

Първообразното решение е облечено с държавния печат и регистрирано под № 422 на 9 януарий 1902 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *А. П. Радев.*

№ 3.4.4

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ОТМЕНЯНЕ НА РЕШЕНИЕТО
ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ЗЛАТНИТЕ
БАНКНОТИ НА БНБ В СРЕБРО ДО 31 ДЕКЕМВРИ 1902 Г.

29 ноември 1902 г.; ДВ, бр. 261

УКАЗ

№ 182.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

с Божя милост и народната воля

Княз на България.

По предложението на Нашия Минист[ъ]р на Финансите, представено Ни с доклада му от 16 того, под № 14.519, и на основание чл. 25, ал.ал. 4 и 5 от Договора „Български 5% заем в злато от 1902 год., обезпечен със залог на данъците върху тютюна“.

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Отменява се решението на XI Обикновено Народно Събрание, вотирано и прието през първата му редовна сесия, в XI заседание, държано на 23 декември 1901 год., с което се продължаваше до 31 декември 1902 год. срокът за обменяването златните банкноти на Българската Народна Банка в сребро с ажио по дневния курс.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Евксиноград на 24 ноември 1902 год.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:

Фердинанд.

Припогнисал:

Минист[ъ]р на Финансите: *М. К. Сарафов.*

Доклад до Негово Царско Височество Княза
№ 14.519.

Господарю,

Съгласно чл. 25, ал. ал. 4 и 5* от договора „Български 5% заем в злато от 1902 год., обезпечен с[ъс] залог на данъците върху тютюна“, българското правителство има право да отмени, щом обстоятелствата позволят това, решението на XI Обикновено Народно Събрание, утвърдено с височайши указ от 31 декември 1901 год., под № 322, с което се е продължил до 31 декември

* Текстът на чл. 25, ал. 4 и 5 от Договора „Български 5% заем в злато от 1902 год., обезпечен със залог на данъците върху тютюна“ е публикуван тук, документ № 18.

1902 год., срокът за обменяването на златните банкноти на Българската Народна Банка в сребро с ажио, по дневния курс. Предвид успешното реализиране на този 5% гържавен заем от 1902 год., повереното ми министерство счита, че обстоятелствата достатъчно се измениха и позволяват отменяването на горекананото решение на Народното Събрание. С това мнение на повереното ми министерство напълно е съгласно и управлението на Българската Народна Банка. Вследствие на това, имам чест най-покорно да моля Ваше Царско Височество, ако одобрявате това, да благоволите да подпишете приложения тук указ за отменяването на горекананото решение на Народното Събрание.

Ст[олица] София, 16 ноември 1902 год.

Съм, Господарю, на Ваше Царско Височество най-покорен служител и верен подданик,

Минист[ъ]р на Финансите: *М. К. Сарафов*

№ 4

УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

10 август 1885 г.; ДВ, бр. 82

Указ

№ 134.

НИЙ Александ[ъ]р I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България

По предложението на наш[ия] Минист[ъ]р на Финансите, представено Нам с доклада му от 4 август т[ази] г[одина] под № 24751,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим изработения съгласно чл. 20 на закона от 27 февруарий 1885 год. „Устав на Българската Народна Банка“, според който банката ще има да върши занаяд своите операции.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Финансов Минист[ъ]р.

Издаден в Нашата Столица София на 4 август 1885 год.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите, *Каравелов*.

УСТАВ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

ГЛАВА I

Название и седалище на банката

Чл. 1. Българската Народна Банка е едно държавно кредитно учреждение, основано чрез закона от 27 януарий 1885 год. и което упражнява дейността си съгласно с настоящий устав.

Печатът на банката носи герба на Българското Княжество и около него думите „Българска Народна Банка“.

Чл. 2. Българската Народна Банка има седалището си в Столицата на Българското Княжество.

Банката има право, със съгласието на Княжеското Правителство, да отваря клонове в които градове счете за нужно, или да затваря ония, на които ползата не би се доказала от опита.

Преди да отвори или затвори някой клон, управителят на банката, по решението на Управителний Съвет, докладва на Минист[т]ра на Финансите, който дава или отказва съгласието на Княжеското Правителство.

Решението на Министерството трябва да последва вътре в месец от съобщението на доклада и отказването му трябва да бъде мотивирано.

В градове, гдето няма клонове, Управителний Съвет определя за кореспондент на банката някое лице, което да отговаря на назначението си.

ГЛАВА II

Основний и запасний капитали

Чл. 3. Основний капитал на банката е 10 000 000 лева в злато. Той се внася от държавата и съставлява собственост на банката. Той в никой случай не бива да се намали.

Увеличението му може да стане чрез закон.

Чл. 4. Целият имот на Българската Народна Банка отговаря за всичките нейни задължения.

Ако запасний капитал в някой случай се яви недостатъчен да покрие загубите от операциите, то първоначалното количество на основний капитал ще се допълни от държавното съкровище.

Чл. 5. Една третия част от чистите годишни печалби на банката се задържа за съставлението [на] един запасен капитал, целта на който е да допълня загубите от операциите, та да държи основният капитал в първоначалний му размер.

Задържанието на третията част от печалбите за образуване [на] запасен капитал ще престане, щом като тоя капитал достигне до размер на една

третя част от основний капитал, и в такъв случай всичките печалби се внасят в държавното съкровище.

И в единият, и в другият случай 3% от чистите годишни печалби се задържат за възнаграждение на чиновниците при банката. Цялото количество на това възнаграждение се разделя както между членовете на Управителния Съвет, тъй и между останалите чиновници съразмерно със заплатите им.

ГЛАВА III

Банкноти

Чл. 6. Българската Народна Банка има изключителната привилегия да издава банкноти, които ще се приемат за платежи в ковчежничествата на държавата и във всичките правителствени учреждения.

Чл. 7. Банката е длъжна да пази постоянно в касата си златна монета за едно количество, равно с третията част от стойността на издадените банкноти.

Във всякой случай стойността на банкнотите в кръгообращение трябва да се представлява в касата на банката от пари или от ценности, които лесно могат да се преобърнат в пари.

Банката не може да издава банкноти за едно количество, по-горне от два пъти основний и запасний ѝ капитал.

Чл. 8. Банкнотите ще се заплащат веднага на предявителя в злато както в централното седище, тъй също и в клоновете на банката. В градове, гдето Банката няма клонове, правителствените ковчежничества са длъжни да разменяват банкноти срещу злато за сметка на банката. В случай че клоновете или ковчежничествата не разполагат със злато, плащанието може да се отложи до пристиганието на нужните фондове.

Чл. 9. Формата на банкнотите, времето и начинът на издаването им, както и количеството им по категории, се определят от Управителния Съвет на банката със съгласието на Министерството на Финансите.

Ще има четири категории банкноти: от 20, 50, 100 и 500 лева.

ГЛАВА IV

Операции на банката

Чл. 10. Операциите на Българската Народна Банка са следующите:

- а) приемване [на] пари с текуща сметка, с лихва и без лихва;
- б) приемване [на] влогове, лихвени и безлихвени, срочни и безсрочни;
- в) приемване с лихва съдебни и правителствени влогове, както и капиталите на спестителните каси;
- г) даване на заем [на] пари в границите, определени от чл. 32 на устава, под залог на недвижими имоти срещу записи, подписани от заложителите (соловексели), със срок не по-дълъг от година;

г) даване на заем [на] пари най-много на шест месеци и отваряние на текущи сметки под залог на: 1) стоки; 2) лихвоносни ефекти, ценни книги, консаменти и товарителни[ци], и 3) скъпоценни метали, в ключе или в пари, и други скъпоценни вещи;

е) сконтиране [на] полици, записи и други срочни обвезателства, снабдени най-малко с два подписа и до пламежа на които остават не повече от три месеца;

Забележка. Банката може да сконтирва полици и с две [г]жира (подписа), т.е. снабдени с подписа на един издател и един притежател, или трасант и акцептант, когато тия подписи, или поне единът от тях, е подпис на една позната търговска къща; сконтовий комитет обаче може да не одобри сконтирването на подобни полици и на такива, които са снабдени даже с повече от два [г]жира (подписа), ако между тях няма нито едно солидно.

ж) отваряние [на] текущи сметки в размер не повече от 50 000 лева на търговци и промишленици само срещу запис, с гаранция на поне два други подписа, принадлежащи на състоятелни търговци и промишленици;

з) сконтиране [на] бонове на държавното съкровище и даване в заем пари на държавата срещу тия бонове за едно количество, определено в чл. 70 на устава;

и) даване на заем пари срещу залог на окръжията, общините и земеделческите каси по начина и в границите, определени от членове 32, 45 и 46 на устава;

к) събиране (инкасиране) [на] местни и чуждестранни полици и препращане пари в други места на Княжеството или вън от границите му срещу комисиона;

л) отваряние, срещу комисиона, [на] подписка на разни държавни или обществени заеми;

м) купуване и продаване, за своя сметка и по поръчка, [на] скъпоценни метали в ключе или в пари, както и полици, местни и чуждестранни;

н) купуване и продаване, по поръчка и за чужда само сметка, [на] разни лихвоносни ефекти;

о) приемване за пазение, срещу определена комисиона, на всякакъв вид акци, ценности и други залози, дадени от правителството или частни лица.

При това, ако правителството ѝ възложи, банката е длъжна да приема и пази в касата си и в касите на клоновете си, без възнаграждение, сумите, които се внасят от държавните доходи, а тѣй също и да заплаща безплатно правителствените парични искания до пълното изчерпване на внесените държавни суми.

За улеснение на обръщанията си банката може да издава, наместо пари, мандати и чекове.

Чл. 11. На Българската Народна Банка може да се дозволи от правителството да купи български държавни фондове за една сума, която не може да бъде по-голяма от цялата сума на основният ѝ капитал.

Дозволенето се иска по решението на Управителний Съвет. То е специално за всяка операция и остая без сила, ако банката не се възползува от него вътре в един месец.

Чл. 12. На Българската Народна Банка строго се запретават операциите, непредвидени в настоящий устав, а особено игрането на борсата.

Тя не може да дава назаем пари срещу индустриални акции, нито да [в]зема участие, прямо или косвено, в индустриални или търговски предприятия.

Тя не може да купи други недвижими имоти освен необходимите за нея и клоновете ѝ помещения.

Чл. 13. Платки* на Българската Народна Банка могат да стават само в нейни банкноти или в златни монети, на които кръгообращението е дозволено в България.

Среброто се приема само за преводи вътре в Княжеството.

ГЛАВА V

Текущи сметки

Чл. 14. Българската Народна Банка приема на текуща сметка налични суми и срочни парични документи от частни лица, търговски къщи и дружества, както и от правителствени учреждения, с цел, щото по заповедите на тия лица или места, издадени във вид на чекове, да прави платки из сумите, които се намират в разположението на владателя, или да ги минува от едни сметки в други.

Чл. 15. Частни лица, търговски къщи или дружества, които имат текуща сметка с банката, могат да наредят, щото полиците или другите търговски обвезателства, които те издават, да се плащат от банката из сумите, които стоят там в тяхно разположение.

Чл. 16. Банката прави платките по текущите сметки безплатно.

Чл. 17. За да се отвори една текуща сметка, първият внос трябва да бъде не по-малко от 500 лева. След отварянето се приемат всякакви суми.

Текущата сметка се закрива или по желанието на владателя, или по разпоредението на Банката, която не е длъжна да дава причините на своето решение.

Чл. 18. Текущите сметки биват безлихвени или лихвени.

Сумите на безлихвените текущи сметки се плащат веднага щом се явят чековете на владателите, в брой или чрез прекарване на друга сметка.

Тегления срещу лихвените текущи сметки в размер по-горе от 1000 лева не се плащат освен след известия, дадени преди петнадесет деня; могат обаче и такива суми веднага да се прекарат на друга лихвена текуща сметка.

Чл. 19. Собствено правителствените пари в никой случай не се ползват от лихви по текуща сметка.

* Платка – плащане, разплащане.

Изключават се съдебните и други подобни влогове, както и сумите на пощенските спестителни каси, които се ползват от установената лихва.

Чл. 17 и 18 не се прилагат към вносовете от последните две категории.

ГЛАВА VI

Влогове

Чл. 20. Всякакви суми, по-горни от 500 лева, могат да се внасят в Българската Народна Банка като влогове лихвени или безлихвени, срочни или безсрочни.

Чл. 21. Срочните влогове, било лихвени или безлихвени, не се приемат за по-малко от една година, и по никои начин не могат да се повърнат преди изтичанieto на срока, за който са вложени.

Безсрочните влогове, оставени без лихва, могат да се повърнат, когато се поискат.

Безсрочните влогове в размер по-горен от 1000 лева, оставени с лихва, могат да се повърнат само след известие, дадено петнадесет деня преди деня, в който влагателят иска да стане повръщанието.

Чл. 22. Срецу внесените влогове, срочни или безсрочни, Банката издава именни свидетелства с обозначение в тях на условията, по които тия влогове са приети от нея. Тия свидетелства съставляват изключителна принадлежност на самият влагател и не могат да се предадат или прекарат на името на друго лице без трансферт в книгите на банката.

Чл. 23. За да се вземе надире един влог, трябва да се представи именното свидетелство.

В случай че се изгуби свидетелството, банката издава незабавно ново на притежателя, като обяви на негови разноски в „Държавен Вестник“, че ново свидетелство се е издало и че първото трябва да се счита за недействително.

Чл. 24. Ако вносителят на един срочен влог желае след изтичанieto на срока да го остави за нов срок, трябва да обади за това обвреме на банката.

Ако той не направи това вътре в десет деня подир изтичанieto на срока, то влогът му се счита за безсрочен и като такъв се ползва от лихвата и е подложен на условията на безсрочните влогове.

Банката не плаща в никои случай лихви на лихви на влоговете.

Чл. 25. Управителний Съвет на банката определя, с одобрението на Министерството на Финансите, и обнародва в „Държавен Вестник“ размерите на лихвите, които тя плаща за вложените в нея пари, било по текуща сметка, било по срочни или безсрочни влогове.

Управлението на банката е длъжно да обяви поне месец напред всяко изменение в размерите на тия лихви, както и в другите условия, по които пари се приемат от нея по текуща сметка или по срочни влогове.

Ония вложители, които не са съгласни с новите размери на лихвите или с новите условия, са свободни да изтеглят влоговете си и преди срока им.

ГЛАВА VII

Заеми под залог

Чл. 26. Българската Народна Банка дава назаем пари:

- 1) най-малко за месец и най-много за година, под залог на недвижими имоти;
- 2) най-малко за месец и най-много за шест месеца под залог на: а) стоки; б) лихвоносни ефекти, ценни книги, конос[а]менти и товарителни[ци], и в) скъпоценни метали, в ключе или пари, и други скъпоценни вещи.

Всичките разноски както при оценението и залагането на заложените срещу заеми от тоя род имоти или ценни вещи, тъй и при освобождението на залога, са за сметка на заемоприимача.

Движимите имоти и ценни вещи, дадени срещу заеми на Банката, се считат като заложенени за обезпечение на заемите суми, които и да бѣде техният собственик.

Чл. 27. Размерите на лихвите, които банката [в]зема върху направените от нея заеми, се определят от Управителний Съвет и се одобряват от Министерството на Финансите.

Това определение се обнародва според начина, предвиден в чл. 26.

Чл. 28. Банката задържа напред лихвите връз заемите, които прави.

Ако преди изтичанieto на срока заемоприимачът изяви желание да си поднови заема и плати напред установената лихва, то заемът може да се поднови, стига заложенныйт имот или ценна вещь да не са претърпели някое обезценение, или да има друга причина, която банката не е длѣжна да яви.

За всичкото просрочено време на заемите под залог банката [в]зема, освен установената лихва, и 4% на година като глоба.

Чл. 29. Лицето, което е получило заем от банката, може да върне всичките заемени пари или част от тях и преди изтичанieto на срока, в който случай броените предварително лихви се връщат на заемоприимача в установеният от Управителния Съвет размер, но само за пълните месеци, които остаят до срока.

Чл. 30. Заложените в банката имоти и ценни вещи не могат да се секвестрират за дългове на частни лица или на правителството, но могат да се продадат по исканието на някое съдебно учреждение за удовлетворение на други искове, с условие че Банката ще си получи напълно сумата, която ѝ се дължи по закона заедно с лихвата.

Чл. 31. Ако чрез продажбата на заложените имоти или ценни вещи на неизправния заемоприимач се извадят повече пари, отколкото има да [в]зема банката, то за това се известява в „Държавен Вестник“ с обявление, че върхнината ще се предаде на заложителя или на неговите кредитори или наследници според общите закони. Но ако в течение на десет години от обнародванието никой се не яви за получаванието на тая върхнина, то тя се вписва в печалбите на банката.

А. Заеми под залог на недвижими имоти и заеми на окръжия, общини и земеделчески каси

Чл. 32. Половина до две трети от действителният капитал на банката се определят: 1) за заеми под залог на недвижими имоти срещу записи, подписани от заложителите (соловексели), и 2) за заеми под залог на окръжия, общини и земеделчески каси.

За същата цел може да се употреби и цялото количество на срочните влогове, както и три четвърти от количеството на: 1) съдебните и други по-добри влогове, и 2) капиталите на пощенските спестителни каси.

Ако тия суми не са достатъчни да удовлетворят всичките нужди, правителството, откак [в] земе съгласието на Народното Събрание, може да дозволи на Българската Народна Банка да издаде облигации, количеството, формата и начинът на издаването на които ще се определят от един правилник, обнародван с указ.

Чл. 33. Записите на заеми под залог на недвижими имоти не могат да бъдат за по-малко от 500 лева, нито пък може на едно и също лице да се дадат под залог на недвижими имоти повече от 50 000 лева.

Чл. 34. Заеми под залог на недвижими имоти се правят само срещу първа ипотeka, сир[еч] срещу залог на имоти, които не са заложени другиму.

Количеството на заема не може да надминува половината от продавателната цена на заложенный недвижим имот.

Чл. 35. Желаящия да заложу недвижият си имот трябва да представи на банката в София при едно заявление следующите документи:

1) крепостний акт, или други документи, които удостоверяват правото на собственост или право на ползуване върху имота, който има да се заложу;

2) подробно описание на имота;

3) свидетелство за покупката на имота в емлячната* книга, и

4) полиса на застрахование**, ако заемът се иска под залог на сграда.

Чл. 36. След получването на заявлението банката се отнася към оценителната комисия (чл. 93) на околията, в района на която лежи залагаемият имот.

Оценителната комисия, при определението на продавателната цена на имота, постъпя съгласно с особния правилник за ипотекарните заеми и съобщава на банката това определение с протокол, подписан от всичките ѝ членове.

Това определение се преглежда и количеството на заема се определя окончателно от Управителний Съвет на банката.

* Емляк (тур.) – недвижим имот.

** Полис на застрахование (остар.) – застрахователна полица.

Чл. 37. Ако заемът се иска под залог на фабрики или заводи, то при тяхното оценение стойността на машините, стоките и на другата фабрична движимост не влиза в оценочната сума.

Чл. 38. Щом количеството на заема се определи окончателно от Управителният Съвет, банката се разпорежда, за да извърши ипотеката на залагаемият имот, и се отнася до местната административна власт с молба да нагледва целостта на залога.

Чл. 39. Ако собственикът на заложенный имот иска да гради на него или да преправя съществуващата вече на него сграда, той е длъжен да заяви за това писмено на банката, която разрешава предлагаемата работа, ако е уверена, че тя няма да намали продавателната цена на заложенный имот.

Чл. 40. Който желае да продаде или отстъпи заложенный на банката имот, като прехвърли дълга си, е длъжен да изпроси дозволенieto на банката, която се разпорежда, за да станат нуждните променения в документите.

Чл. 41. След изплащанието на заема банката се разпорежда за вдиганieto на ипотеката и се отправя до местната административна власт за прекращение на нейният надзор.

Чл. 42. В случай че заемът не се плати в определен срок, заложенный имот се продава съгласно със закона за ипотеките.

Чл. 43. Ако при проданта на имота се констатира, че оценението не е било направено добросъвестно, та цялата сума, дължима на банката, не може да се извади, то недостигът се плаща по наполовина от оценителната комисиция, която го е била оценила, и от градският съвет, който е бил избрал и тримата нейни изборни члена.

Чл. 44. Българската Народна Банка прави заеми на окръжия, общини и земеделчески каси с одобрението на Управителният Съвет и съгласието на Министерството на Финансите.

Тия заеми не могат да бъдат за срок по-дълъг от година, но могат да се подновяват, като се пазят разпорежданията на чл. 28 от устава.

Чл. 45. Заемите на окръжия и общини се правят под залог на недвижими имоти или на приходи, произхождащи от законни окръжни или градски даждия*.

Размерите на заложените даждия не могат да се намалят, додето не се изплати заемът, направен срещу тях, освен ако на банката се даде допълнителен залог.

Членове 34 до 43 от настоящият устав се прилагат и при заемите на окръжията и общините.

Чл. 46. Българската Народна Банка прави заеми на земеделческите каси:

- 1) срещу гаранцията на правителството;
- 2) под залог на окръжни или общински приходи, и

* Даждие (тур.) – данък.

3) под залог на записи със срок не по-дълъг от година.

Б. Заеми под залог на стоки

Чл. 47. Българската Народна Банка дава назаем пари под залог на стоки, които са сложени или в митнически антрепозити^{*}, или в градски складове, или в частни помещения. Тия стоки не трябва да са такива, които да подлежат на бърза развала.

Приимат се само ония стоки, които са изброени в списъка, съставен от Управителният съвет и утвърден от Министерството на Финансите.

Чл. 48. Подлежащите на загинване стоки, когато се дават под залог на банката, трябва да бъдат застраховани и полиците да се предават на банката.

Платата за застраховане и наемът на помещенията, в които са турени стоките, трябва да са платени за един срок два месеца по-дълъг от срока на заемите.

Чл. 49. След получаването на заявлението за заем под залог на стока банката се отправя до оценителната комисия на околията, в района на която се намира залагаемата стока.

Оценителната комисия преглежда качеството и количеството на стока-та и пише за това на банката, като ѝ съобщава с протокол, подписан от всичките ѝ членове, сумата, на която тя оценява стоката.

Това оценение се преглежда и количеството на заема се определя окончателно от сконтовия комитет на банката или клона, дето се е отнесъл заявителят.

Чл. 50. Количеството на заема не трябва да надминува две трети от стойността на заложената стока.

Чл. 51. Щом количеството на заема се определи окончателно от сконтовия комитет, банката се разпорежда да се наложи запор на стоката.

Подир това, ако стоката е турена в реални антрепозити (чл. 121 от закона за митниците) или в градски складове, банката явява на надлежното митническо или общинско учреждение и им предлага да нагледват целостта на залога.

Ако стоката е положена в номинален антрепозит (чл. 123 от закона за митниците), банката явява на митническото учреждение за надзора, като [в]зема същевременно вторият ключ от търговеца-зложител.

Ако стоката се намира в частно помещение, магазина или [х]амбар, банката [в]зема ключовете и същевременно полага печата си на помещението.

Чл. 52. При даванието назаем банката [в]зема от заемоприимача особено обвезателство, с което той се задължава да откупи залога в назначеният срок, да се съобразява с устава и правилата на банката и в случай че не плати, да

^{*} Антрепозит (фр.) – място, помещение за съхраняване на стоки; склад.

отговаря пред банката не само със заложената стока, но и с всичкият си други имот. Препис от това обвезателство се дава на заемоприимача.

Чл. 53. Банката не отговаря за целостта на заложената ней стока.

Чл. 54. За удостоверение на състоянието на заложената стока банката я преглежда на месеца два пъти чрез своите служаци или кореспонденти в присъствието на залогодателя или неговият пълномощник. Ако при това прегледане се яви някоя повреда или загуба в стоката или ако цената на тая стока е спаднала, то притежателят е длъжен вътре в десет деня или да внесе заетата сума, или да представи за обезпечение друг залог, съобразен с указаната разлика. Ако не направи нито едното, нито другото, то със заложената стока се постъпва като с пророчена.

Чл. 55. Ако заемоприимачът не заплати на срока сумата, вземана под залог на стока, то му се дават десет деня, за да се издължи. Ако и подир изминаването на тия десет деня зетите пари не бъдат внесени, то банката се разпорежда за продаването на стоката чрез публичен търг, който в никой случай не бива да остане по-късно от два месеца подир изтичането на срока.

Чл. 56. Ако при проданта на стоката с публичен търг се констатира, че оценението не е било направено добросъвестно, та не се извади цялата сума, дължима на банката, и ако останалият имот на длъжника не може да покрие недостига, то тоя недостиг се плаща както е казано в чл. 43 от тоя устав.

В. Заеми под залог на лихвени книги, конос[а]менти и товарителни[ци]

Чл. 57. Управителният Съвет на банката определя с одобрението на Министерството на Финансите кои лихвоносни ефекти могат да се приемат като залог срещу заеми от банката.

Количеството на заема не трябва да надминува четири пети от дневната цена на заложените лихвоносни ефекти.

Чл. 58. Представляемите в залог именни лихвоносни и други книги трябва да се приписват на името на банката или да се снабдяват с удостоверение, че се предават на банката.

Чл. 59. При даванието на заем банката [в]зема от заемоприимача особено обвезателство, с което той се задължава да откупи залога в означеният срок, да се съобразява с устава и правилника на банката и в случай че не плати, да отговаря пред нея не само със заложените книги, но и с всичкият си друг имот. Той се задължава при това, че ще обезпечи банката със съответствующа платка или друг залог, щом цената на заложените книги спадне [с] 10% по-долу от цената, която е била определена, когато са били приети в залог. Когато последва подобно спадане, банката обажда на заемоприимача и ако той не я обезпечи вътре в 10 деня, то продава се всичкият залог или една съобразна част.

Чл. 60. Ако заемоприимачът не заплати на срока сумата, [в]зема под залог, то подир изтичането на десет деня банката, без да е длъжна да му обади, продава залога според както намери за по-сгодно за нея и заемоприимача.

Чл. 61. Заеми под залог на конос[а]менти и товарителни[ци] се правят само когато тия конос[а]менти и товарителни[ци] се отнасят до стоки под залог, на които Банката дава в заем пари (чл. 47); членовете 48, 49, 50, 52, 53, 55 и 56 се прилагат и на заемите от моя род.

Г. Заеми под залог на скъпоценни метали и други драгоценни вещи

Чл. 62. Под залог се приемат: скъпоценни метали в кюлче или пари, драгоценни камъни, бисер, златни, платинови и сребърни вещи.

Представляемите под залог вещи, освен парите, се приемат не инак, освен в здрави сандъчета или кутии според големината и свойството им.

Чл. 63. Оценката на залаганите вещи става от определените за тая цел оценители, които трябва да бъдат вещи по оценяването на подобни неща и които, преди определенето си, дават два състоятелни поръчителни, с които отговарят, в случай че произлезе някоя загуба за банката от тяхното оценение.

На тия оценители се плаща за всяка оценка установеното от Управителний Съвет на банката възнаграждение.

Чл. 64. Ако заемоприимачът не заплати на срока сумата, [в]земена под залог, то подир изтичанieto на десет деня банката, без да е длъжна да му обади, продава залога с публичен търг, който в никой случай не бива да стане по-късно от три месеца подир изтичанieto на срока.

ГЛАВА VIII

Сконтване полици и скрoвищни бонове

Чл. 65. Българската Народна Банка приема за сконтване от познати ней и благонадежни лица само такива полици, записи на заповед и други срочни обвезателства, които са:

а) издадени от лица, които по съществуващите закони имат право да издават подобни обвезателства;

б) обезпечени в плащанieto поне с два подписа (както е казано в чл. 10, ал. „е“, бележка от моя устав) на лица, които са вписани в кредитните списъци на банката;

в) назначени за плащание в градове, дето банката има клонове или кореспонденти;

г) облепени с нуждната гербова марка;

д) до пламежа на които остаят не повече от три месеца.

Чл. 66. Сконтото се [в]зема напред за цялото число дни, които останат от деня на сконтирването до последний ден на плащането. Най-малкото число дни, за което се [в]зема сконтото, е 10. Освен сконтото, за полици и други обвезателства, назначени за плащание в други градове, [в]зема се и определената комисиона.

Чл. 67. Незначителността на сумата на обвезателството не може да послужи за повод да се откаже сконтиранието, стига то (обвезателството) да изпълнява другите искани условия.

Банката не е длъжна да дава причините на своето отказване.

Чл. 68. Полици и записи на изпаднали лица, с невъзстановена чрез съдилището чест, не могат да се сконтират.

За да се знаят тия лица, банката ще държи един списък, в който ще се записват всичките спирания на платежи и банкротства.

Тоя списък ще съдържа: името на изпадналото лице, датата на изпаднаването и времето, когато се е възстановила честта му, ако такова възстановление е станало. Нуждните за тая цел сведения се доставят от съдилищата.

Чл. 69. Ако платецът падне преди изтичанieto срока на сконтираното обвезателство, то за това се явява на представителя, който е длъжен в три дена или да го изкупи, или да представи било залог, било другий състоятелен поръчител.

Чл. 70. Българската Народна Банка не може да сконтира бонове на държавното съкровище или да даде на държавата в заем пари под залог на тия бонове за едно количество по-голямо от петата част на нейний действителен капитал.

Условията за сконтиранието на тия бонове и за даване пари срещу тях, колкото се отнася до сконтото и срока, са същите, каквото и за полиците.

Чл. 71. Размерът на сконтото, за Софийското седалище и за банковите клонове, както и количеството на съкровищните бонове, които могат да се приемат за сконтиране или под залог, се определят всяка седмица от Управителний Съвет, одобряват се от Министерството на Финансите и се обнародват в „Държавен Вестник“.

ГЛАВА IX

Специални текущи сметки под залог или срещу гаранция

Чл. 72. Българската Народна Банка отваря специални текущи сметки от две категории:

1) под залог на: а) стоки, б) лихвоносни ефекти, и в) скъпоценни метали, в кюлче или в пари, и други скъпоценни вещи;

2) срещу гаранция на поне два други подписа, принадлежащи на състоятелни търговци или промишленици.

Текущите сметки от последната категория се отварят само на търговци и промишленици, и то в размер не повече от 50 000 лева.

Чл. 73. Както при отварянieto на специалните текущи сметки от първата категория, тъй и при тяхното течение и закриване, пазят се всичките предписания на тоя устав относително до заложените стоки, ценни книги или вещи.

Чл. 74. Текущи сметки както от първата, тъй и от втората категория се отварят по за шест месеца. Ако не се продължат, те се затварят на срока и дължимата сума се плаща веднага.

В случай на продължение те пак могат да се закрият, щом Управителният Съвет на банката го реши или по несъблюдение от страна на длъжника на предписаните правила, или по друга някоя причина, която банката не е длъжна да яви.

В такъв случай длъжникът трябва да брои количеството, което остана да дава, заедно с лихвите, вътре в два месеца от деня, в който му се е съобщило закриването на текущата му сметка.

Чл. 75. За текущите сметки от втората категория поръчителите дават безусловна гаранция за неопределено време, като подпишат заедно с длъжника и за цялото количество на кредита един запис, платим два месеца подир деня, в който се съобщи на издателите му за закриването на кредита.

Чл. 76. При даванието [на] пари срещу специални текущи сметки банката е длъжна да внимава, щото цялото количество на отворения кредит да не се авансира, а всякога да остана една разлика, достатъчна да покрие лихвите на авансираните пари поне за шест месеци.

Чл. 77. Лихвите връз специалните текущи сметки се пресмятат на края на всяко шестмесечие, на 30 юний и 31 декемврий, и се плащат веднага или в брой, ако кредитът е изпълнен, или чрез записване в сметката, ако той не е изпълнен.

Чл. 78. Размерите на лихвите, които банката взема връз специални текущи сметки, се определят от Управителният Съвет и се одобряват от Министерството на Финансите.

Това определение се обнародва според начина, предвиден в чл. 25.

ГЛАВА X

Комисионни операции

Чл. 79. Правата, които Българската Народна Банка [в]зема за комисионните операции, предвидени в алинеи „к“, „л“, „м“, „н“ и „о“ от чл. 10 на настоящия устав, се определят от Управителният Съвет и одобряват от Министерството на Финансите.

За бързото и удовлетворително водение на тия операции Управителният Съвет на банката избира някои първокласни чуждестранни банкови учреждения или банкиери, с които отваря текущи лихвени сметки.

На тия текущи сметки не се прилага максималният размер от 50 000 [лева], за които говори чл. 72 от този устав.

ГЛАВА XI

Управление и личния състав на банката

Чл. 80. Управлението на Българската Народна Банка се възверява на Управителя на банката, който се назначава от Княза по представление от Минист[ъ]ра на Финансите.

Управителят има за съветници четирма администратори или началници на отделите, назначени от Княза по представление от Минист[ъ]ра на Финансите.

Управителят и администраторите на банката не могат да бъдат уволнени от служба без предварително решение на Народното Събрание.

Те, управителят и администраторите съставляват Управителния Съвет на банката.

Чл. 81. Управителят свиква Управителния Съвет и председателства в него.

Той привождат в изпълнение неговите решения, ръководи делата на банката, надзирава да се изпълнява устава и другите ѝ правилници, подписва съгласенията, преследва по делата и в името на банката пред съдилищата според закона и представлява банката в нейните сношения с правителството и с трети лица.

Чл. 82. Администраторите помагат на управителя във воденето на делата на банката, като [в]земат всякоя от тях по един отдел.

Те заместват управителя в случай на отсъствие.

Чл. 83. Управителния Съвет направлява и надзирава управлението на банката. Той определя, съгласно с устава, главните условия на нейните действия, а именно:

а) произнася се върху отварянето и затварянето на клоновете и избирането кореспондентите на банката (чл. 1);

б) определя формата, времето и начина на издаването [на] банкноти, както и количеството им по категории (чл. 9);

в) определя размерите на лихвите и сконтото, както и количеството на съкровищните бонове, които могат да се приемат за сконтиране или под залог (чл. 25, 27, 70 и 71);

г) произнася се върху заеми под ипотeka на недвижими имоти (чл. 36) и съставя списък на стоките и лихвоносните ефекти, които могат да се приемат под залог (чл. 47 и 57);

д) определя правата за комисионните операции, както и банковите учреждения, с които Българската Народна Банка може да отвори текущи сметки (чл. 79);

е) одобрява заемите на окръжия, общини и земеделчески каси (чл. 44);

ж) дава мнение върху лицата, които могат да се назначат за чиновници в банката и в клоновете, както и за членове на сконтовите комитети (чл. 86, 87 и 91);

з) назначава администратора, който ще замества управителя в случай на отсъствие, както и лицата, които ще подписват книгата, изходящи из банката в София и из клоновете ѝ;

и) произнася се дали спорните въпроси трябва да се решат по съдебен или миролюбив начин;

к) определя разходния бюджет на банката и клоновете ѝ и в течението на годината разрешава извънредните разноски от всякакъв вид;

л) изработва и одобрява правилници по разните служби на банката;

м) приготвя годишната сметка на банката за представление на Минист[ъ]ра на Финансите.

При това той дава мнение върху всичките други въпроси, които му се подложат от управителя.

Чл. 84. Управителният Съвет заседава редовно всяка седмица.

Той се събира извънредно, когато управителят намери за нужно или когато двама администратори го поискат.

В заседанията му [в]земат участие със съвещателен глас по двама членове от сконтовия комитет, който е при централното седалище на банката. Тия членове се [в]зимат по азбучен ред на имената си и се менят всеки два месеца.

Чл. 85. Решенията на Управителният Съвет стават по вишегласие. При равногласие гласът на председателя превишава.

За разискванията и решенията се държи кратък протокол, черновката на който се подписва в същото заседание от присъстващите.

Най-младият от администраторите изпълнява длъжностите на секретар.

Чл. 86. Управлението на клоновете на банката в другите градове на Княжеството се дава на особни директори, които Князът назначава по представление от Минист[ъ]ра на Финансите със съгласното мнение на Управителният Съвет.

Чл. 87. Началниците на отделите в клоновете на банката се назначават от Княза по представление от Минист[ъ]ра на Финансите със съгласното мнение на Управителният Съвет.

Всички останали чиновници се назначават от управителя на банката със съгласното мнение на Управителният Съвет.

Чл. 88. задълженията на банката не могат по никой начин да се считат за лични задължения на управителя, администраторите или директорите на клоновете.

Тия лица са отговорни пред правителството само за изпълнението на своите обязанности.

Чл. 89. Служащите на банката имат всичките права и длъжности на държавните чиновници.

При постъпването си в банката те се задължават писмено да пазят тайно всичките нейни дела и сметки.

Чл. 90. Един особен правилник, изработен от Управителний Съвет и потвърден от Министерството на Финансите, определя вътрешний ред и длъжностите на всички служащи в банката.

ГЛАВА XII

Сконтови комитети и оценителни комисии

Чл. 91. При централното седалище на банката и при всякой неин клон се нарежда по един сконтовий комитет, който [се] състои от управителя или директора и от по шест изборни члена, които градский и окръжний съвет на тоя град, дето се намира седалището или клонът, в съединено заседание избират в двойно число кандидати по за една година измежду лица от търговско или промишлено съсловие. Изборните членове на сконтовите комитети се утвърждават от Минист[т]ра на Финансите, откак се [в]земе мнението на Управителний Съвет на банката.

Те получават по седем лева възнаграждение на заседание.

Чл. 92. В случай на нужда управителят или директорът могат да се заместят в заседанията на сконтовите комитети от един администратор или началник на отдела.

Чл. 93. В центра на всяка околия, която би пожелала, ще има по една комисия за оценение на недвижими имоти, състояща [се] от кореспондента на банката, от касиера на земеделческата каса и от трима членове, избрани от местния градски съвет.

До тая оценителна комисия банката ще се отправя и за сведения върху кредитоспособността на частните лица от тая околия, които биха се обърнали към банката, за да искат заем или сконтиране [на] полици.

В София и в градове, гдето банката има клонове, кореспондентът се замества от един чиновник на банката или клона.

На членовете на оценителните комисии (освен чиновниците на банката) се плаща установеното от Управителний Съвет възнаграждение.

Чл. 94. Дните на заседанията и начинът на действията на сконтовите комитети се определят от един особен правилник.

Чл. 95. Разискванията и решенията на сконтовите комитети и оценителните комисии се пазят тайно и никому не се дават обяснения за причините на техните заключения.

ГЛАВА XIII

Отношения на банката към правителството

Чл. 96. Правителството има право да надзирава и проверява всичките операции на банката, както и да наблюдава за точното пазение и изпълнение на законите и уставите. В случай на нужда то спира изпълнението на операциите, които намира за противни на законите и уставите.

Чл. 97. Правителството упражнява надзора си чрез двама свои депутати, първият от които е един от съветниците на Сметната Палата, а вторият един чиновник от Министерството на Финансите.

Правителствените депутати имат право във всяко време да проверяват книгите и касите на банката.

Чл. 98. Операционната година на Българската Народна Банка се брои от 1 януарий до 31 декемврий.

Годишна сметка за операциите на Банката се представя на Министр[ъ]ра на Финансите не по-късно от първата половина на февруарий от следующата година.

Освен тая годишна сметка банката праца в Министерството на Финансите всяка неделя свойт баланс и го обнародва в „Държавен Вестник“.

Чл. 99. При съставлението на годишната сметка спазват се следующите правила:

а) ценните и лихвоносни книги, от каквото естество и да бъдат, смятат се най-много по цената, която те имат в деня, когато се прави сметката. А из дължимите от закъснелите длъжници суми се спада такава част, каквато според Управителний Съвет е достатъчна да покрие предполагаемата загуба;

б) разноските по управлението на банката и всичките други разходи, които лежат на нея, се изваждат от дохода, както се изваждат и лихвите или сконтото за останалото време на всичките записи или полици, които се намират в касата на 31 декемврий и на които срокът не е още пристигнал. Тия лихви и сконтове оставят за следующото упражнение.

Чл. 100. Заедно с годишната сметка представляват се на Министерството и сравнителни таблици за резултатите на операциите през последната и предпоследната година.

Годишната сметка и сравнителните таблици се препращат до Министерството на Финансите, придружени от един доклад на управителя на банката.

Чл. 101. Къде средата на февруарий тоя доклад, заедно с годишната сметка, се предават на една комисия, състояща от двамата правителствени депутати (чл. 97), от още един съветник на Сметната Палата и началника на счетовното отделение при Министерството на Финансите.

Тая комисия, откак прегледа и провери сметката, поднася я за одобрение на Министерството на Финансите.

Чл. 102. Министерството е длъжно да се произнесе вътре в два месеца от деня, в който му се е препратила от банката сметката.

Ако то одобри тая сметка, управлението на банката се освобождава от отговорност за периода на миналото упражнение.

Тъй също то се освобождава, ако Министерството не се произнесе вътре в предвидения по-горе срок.

ГЛАВА XIV

Общи разпореждания

Чл. 103. Настоящият устав не може да се промени освен подир предварително съгласие между Министерството на Финансите и Управителния Съвет на банката.

Издаден в Нашата Столица София на 4 август 1885 година.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ъ]р

Припогнисал:

Минист[ъ]р на Финансите *Каравелов*

№ 4.1

УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 17 И 20 И ВРЕМЕННО ОТМЕНЯНЕ НА ЧЛ. 13 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

9 май 1887 г.; ДВ, бр. 150

УКАЗ

№ 82.

НИЙ РЕГЕНТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ,

Като одобряваме предложението на г-на Управляющий Финансовото Министерство, представено нам с доклада му от 27 априлий т[ази] г[одина] под № 10.271,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да изменим членовете 17 и 20 от устава на Банката в смисъл, щото първоначалните вноски по текущи сметки и по влогове срочни и безсрочни, вместо по 500, занаяпред да бъдат от 100 л[ева] нагоре.

II. Да отменим привременно чл. 13 от устава на Банката, щото новите заеми да стават в сребро и изплащанието им тоже в такива монети.

Изпълнението на тоя указ възлагаме на г-на Управляющий Финансовото Министерство.

Издаден в г. Руссе на 2 май 1887 г.

На първообразното със собствените ръце на Регентите написано:

*С. Стамболов.
Подполковник Муткуров.
Георги Живков.*

Припописал:

Управляющий Министерството на Финансите,
Министр-Председател и Министр на Вътрешните дела *В. Радославов.*

ДОКЛАД ДО РЕГЕНТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ*

№ 10.271

Българската Народна Банка с отношението си под № 2373 от 1 того ни съобщава, че Управителният ѝ Съвет в заседанието си на 30 минал март, като се е занимавал със заемите, които бяха спрени от 9 септември 1886 год. досега, и като взел предвид:

а) че съществуващата в Княжеството ни криза най-много материални загуби е докарала на търговците и занаятчииите в градовете, като е причинила пълна застой във [в]зиманье-даванията им;

б) че отсъствието на свободни капитали в страната и лишението от кредит са поставили местните производители и търговци в трудно положение, за подобренито на което без друго трябва да се помогне, и в) че едно народно кредитно учреждение, каквото е Банката, за да отговаря на истинската си цел и предназначение, трябва да [се] притече на помощ на населението тогава, когато то има най-голяма нужда от нея, е постановил, щото от 15 априлий да поднови Банката да дава предвидените в устава ѝ заеми, които беше спряла след 9 септември 1886 г.

Но за да може Банката да върши по-успешно и безпрепятствено своите операции и за да може да привлече повече капитали, а от друга страна, понеже закона за спестителните каси Т[елеграфо]-Пощенското Управление още не е турило в изпълнение, то Управителният Съвет е намерил за нужно да се разреши в изменение на чл. 17 и 20 от устава на Банката, щото първоначалните вноски по текущи сметки и по влогове срочни и безсрочни, вместо по 500, да бъдат от 100 лева нагоре, и още като няма достатъчно злато Банката, за да извършва подновените си операции, и понеже не се предвижда в скоро време да постъпи в страната злато, появява се още една нужда да се измени, но временно, чл. 13 от устава, щото новите заеми да стават и в сребро, в каквато монета да става и изплащанието.

* По неизвестна причина докладът не е получен от регентите Ст. Стамболов, подполк. С. Муткуров и Георги Живков. Искането на БНБ за изменение на членове 13, 17 и 20 им е съобщено с друг доклад на управляващия Министерството на финансите под № 10630 и е одобрено от тях с изпратена от Русе на 1 май 1887 г. телеграма.

Като намираме за уместно постановлението на управителния съвет на Банката, и от друга страна, като имам предвид настоящето положение на страната ни, чест имам най-покорно да Ви помоля, Господа Регенти, да благоволите и разрешите, чрез подписването на приложения тук указ, да се изменят членовете 17 и 20 от устава на Банката в смисъл, щото първоначалните вноски по текущи сметки и по влогове срочни и безсрочни, вместо от 500, за-напред да бъдат от 100 лева нагоре, а така също да се отмени, но временно, чл. 13 от същия устав, щото новите заеми да стават и в сребро, в каквито монети и ще се изплащат.

София, 27 априлий 1887 год.

Съм Ваш верен служител,

Управляющий Финансовото Министерство,

Минист[ъ]р-Председател и Минист[ъ]р на Вътрешните Дела,

В. Рагославов

№ 4.2

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 9 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

1 март 1888 г.; ДВ, бр. 23

УКАЗ

№ 37

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

Като одобряваме предложението на Нашия Финансов Минист[ъ]р, представено Нам с доклада му от 20 февруарий т. година под № 51.90,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да изменим чл. 9 от устава на Българската Народна Банка в смисъл, щото категориите на банкнотите да бъдат шест вместо четири, с прибавление „и от по 5 и 10 лева“.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Финансов Минист[ъ]р.

Издаден в Нашата столица София на 22 февруарий 1888 год.

На първообразното със собствената ръка на Негово Царско Височество написано:

Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите, *Г. Д. Начович.*

Доклад до Негово Царско Височество,

№ 2363.

Господарю!

Българската Народна Банка с писмото си от миналата година под № 8779 ни съобщава, че административния ѝ съвет в заседанието си на 29 октомврий м.г., като обмислил за причините, по които разпространението на банкнотите помежду производителната класа на населението не може да достигне желаемия резултат, дошел до убеждение, че една от най-главните причини на това е несъразмерно високата стойност на банкнотите сравнително с нашите вътрешни транзакции. – Член 9 от устава на Банката предвижда четири категории банкноти: от 20, 50, 100 и 500 лева, между това, известно е, че нашите селяни, занаятчии и др. въобще потребители и производители купуват и продават наведнъж толкова незначителни количества, щото размерът на банкнота от 20 лева става невъзможен: продавачът няма какво да повърне на купувача, ако последният му брой 20 лева в банкноти срещу една покупка от 7 или 8 лева. Крупната парична единица прави своята работа само там, гдето търговските и промишлени обороти се водят в големи размери; гдето има съсредоточени големи капиталы, гдето има множество фабрики, заводи и пр. Следователно, за да може да се разпространят банкнотите помежду производителната класа на населението, с което да се даде възможност на Българската Нар. Банка да се снабди с по-големи средства, които да употреби за раздаване на нуждащото се население, реченият съвет е намерил за твърде необходимо да се въведе и у нас дребната парична единица, която напълно да съответствува на търговските ни транзакции, и последствие на това е постановил да се отпечатаат банкноти и от по 5 и 10 лева.

Като намирам за уместно постановлението на административния съвет на Банката и съгласно даденото от Министерския Съвет в заседанието му от 5 февруарий т.год. протокол № 1 разрешение, чест имам да помоля Ваше Царско Височество да благоволите да разрешите, чрез подписването на приложения тук указ, да се измени чл. 9 от устава на Българската Народна Банка в смисъл, щото банкнотите да бъдат от шест категории, вместо само от четири, с прибавление „и от 5 и 10 лева“.

Съм, Господарю, на Ваше Царско Височество най-покорен служител и верен поданик.

София, 20 февруарий 1888 год.

Минист[р] на Финансите, *Г. Д. Начович.*

№ 4.3

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НЯКОИ
ЧЛЕНОВЕ ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА*9 март 1890 г.; ДВ, бр. 54*

УКАЗ

№ 39.

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

Като одобряваме предложението на Нашия Министр[ъ]р на Финансите, представено Нам с доклада му от 29 февруарий т[ази] година под № 6194

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. В устава на Българската Народна Банка да станат следующите изменения:

Чл. 18, алинея 3 да се измени така:

„Тегления по текущи лихвени сметки за суми до 5000 лева се плащат веднага при поискването. За суми от 5001 до 10 000 лева трябва да се предизвестява банката пет дни преди теглението; а за суми от 10 001 лева нагоре трябва да се известява десет дни преди теглението. От една сметка в друга може да се пренасят без предварително известие каквито и да било суми.“

Чл. 21, алинея 1 да се измени така:

„Срочните лихвени влогове се приемат за 1, 3 или 5 години и не се повръщат преди изтичанieto на срока, за който са вложени.“

Алинея 3 на същия член да се измени така:

„Тегления по безсрочни влогове за суми до 5000 лева да се изплащат веднага при поискването. За суми от 5001 до 10 000 лева трябва да се предизвестява банката пет дни преди теглението; а за суми от 10 001 лв. нагоре трябва да се известява десет дни преди теглението.“

Чл. 25, алинея 2 да се измени така:

„Управлението на банката е длъжно да обяви поне месец напред всяко изменение в размерите на тия лихви, както и в другите условия, по които се приемат от нея пари по текущи сметки или по срочни и безсрочни влогове.“

Алинея 3 на чл. 25 се унищожава.

Чл. 26, алинея 1 да се измени така:

„1) най-много до 30 години, под залог на недвижими имоти.“

Чл. 27 да се измени така:

„Размерите на лихвите, които банката [в]зема върху направените от нея заеми, се определят от Управителния Съвет, а одобряват от Министерството на Финансите и се обнародват в „Държавен Вестник“.“

Към чл. 28 да се прибави в нова алинея следующото:

„Изплащането на ипотечните заеми ще става по начина, който е определен в специалния за тях правилник.“

Чл. 33 да се измени така:

„Записите на заеми под залог на недвижими имоти не могат да бъдат за по-малко от 1000 лв., нито пък може на едно и също лице срещу една само сграда с пристройката ѝ да се дават повече от 100 000 лева.“

Чл. 35, пункт 3 да се измени така:

„Свидетелство за оценката на имота в емлячната книга.“

Чл. 37 да се измени така:

„Ако заемът се иска под залог на фабрики или заводи, стойността на машините и другите фабрични принадлежности не се вземат под внимание при оценението; но те се считат в ипотеката и притежателят им не може да разполага с тях, докогато не изплати дълга си в Банката.“

Чл. 38 да се измени така:

„Щом количеството на заема се определи окончателно от Управителния Съвет, банката се разпорежда, за да се извърши ипотеката на залагаемия имот. Оценителните комисии следят за целостта на заложения имот и в края на всяка година рапортират в управлението на банката за положението на всички, заложен в района им имоти.“

Чл. 41 да се измени така:

„След изплащането на заема Банката се разпорежда за вдигането на ипотеката и съобщава на Оценителната комисия за прекращение на нейния надзор.“

Чл. 44, алинея 2 да се измени така:

„Тие заеми не могат да бъдат за срок по-дълъг от 30 години.“

II. Заеми под залог на лихвоносни ефекти, ценни книжа, коносаменти и товарителници

Чл. 57 да се измени така:

„Управителният съвет на Банката определя, с одобрението на Министерството на Финансите, кои лихвоносни ефекти и ценни книги може да се приемат като залог срещу заеми от банката.

Количеството на заема не трябва да надминава четири пети от дневната цена на заложените лихвоносни ефекти и ценни книжа.“

Чл. 71 да се измени така:

„Размерът на сконтото, за Софийското седище и банковите клонове, както и количеството на съкровищните бонове, които може да се приемат за

сконтиране или под залог, се определят от Управителния Съвет на Банката, одобряват се от Министерството на Финансите и се обнародват в „Държавен Вестник“.

Чл. 72, пункт 1 да се измени така:

„1) под залог на: а) стоки; б) лихвоносни ефекти, ценни книжа, и в) скъпоценни метали в кюлче или пари и други скъпоценни вещи.“

Чл. 74, алинея 3 да се измени така:

„В такъв случай длъжникът или взаимопоръчителите трябва да броят количеството, което остава да дават заедно с лихвите, веднага или на срока, който се даде от банката, и който срок не може да бъде по-голям от два месеца от деня, в който им се е съобщило закриването на текущата сметка.“

Чл. 78 да се измени така:

„Размерите на лихвите, които Банката взема върху специални текущи сметки, се определят от Управителния Съвет, одобряват се от Министерството на Финансите и се обнародват в „Държавен Вестник“.

Чл. 83, буква „г“ да се измени така:

„Процнася се върху заеми под ипотeka на недвижими имоти (чл. 36) и съставя списък на стоките, лихвоносните ефекти и ценни книжа, които може да се приемат под залог (чл.чл. 47 и 57).“

Към чл. 86 да се прибави следующата алинея:

„Директорите на клоновете привеждат в изпълнение решенията на Управителния Съвет и разпорежданията на централното седище на банката; ръководят делата на клоновете, надзиряват да се изпълняват уставът и другите правилници на банката; подписват съглашенията, преследват по делата и в името на банката пред съдилищата според закона и представляват клоновете в техните сношения с правителствените и обществените учреждения и с трети лица.“

Към чл. 93 да се прибави в края:

„По за три години.“

III. Обезсилва се отменението, станало със ст. II от указа от 2 май 1887 г. под № 82.

Изпълнението на тоя указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашата столица София на 28 февруарий 1890 година.

На първообразното със собствената ръка на Негово Царско Височество написано:

Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите: *Ив. Салабашев*

№ 4.4

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 28, АЛ. 3 ОТ
УСТАВА НА БНБ

2 октомври 1897 г.; ДВ, бр. 217

УКАЗ

№ 176.

НИЙ ФЕРДИНАНД I,

С Божия милост и народната воля

Княз на България,

По предложението на Нашия Минист[ъ]р на Финансите, представено Нам с доклада му от 20 септемврий т. г., под № 8337, и съгласно постановлението на Министерския Съвет, взето в заседанието му от 10 септемврий т[ази] г[одина], протокол № 48,

Постановихме и постановяваме:

I. Да се измени третата алинея на чл. 28 от устава на Българската Народна Банка, както следва: „За всяко просрочено време на заемите под залог Банката взема, освен установената лихва, и по 3% на годината като глоба само върху тая част от дължимата сума, на която изплащанието е настъпило.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Евксиноград на 25 септемврий 1897 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите: *Т. Теодоров.*

Доклаз до Негово Царско Височество.

№ 8337

Господарю!

Вследствие оплакванията на някои градско-общински управления против големия процент (4%) на глобата, предвидена в алинея трета на чл. 28 от устава на Българската Народна Банка, и ходатайството на последната да се намали тая глоба, Министерският Съвет, в заседанието си от 10 септемврий т[ази] г[одина], протокол № 48, постанови да се изясни горнята алинея в смисъл, щото за всяко просрочено време на заемите под залог Банката да взема, ос-

вен установената лихва, и по 3% на годината като глоба само върху тая част от дължимата сума, на която изплащанието е настъпило.

Ако, Ваше Царско Височество, одобрявате това решение на Министерския Съвет, чест имам най-покорно да Ви помоля да подпишете тук приложения указ, чрез който се изменява реченият чл. 28 от устава на Българската Народна Банка.

Съм, Господарю, на Ваше Царско Височество най-покорен служител и верен поданик.

Гр. София, 20 септември 1897 год.

Минист[т]р на Финансите: *Т. Теодоров.*

№ 4.5

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 28, АЛ. 3 ОТ УСТАВА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

23 февруари 1905 г.; ДВ, бр. 40

УКАЗ

№ 24.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

По предложението на Нашия Минист[т]р на Финансите, представено Нам с доклада му от 8 того под № 1804,

Постановихме и постановяваме:

Изменението от 2 октомври 1897 год. на алинея 3 от чл. 28 от устава на Българската Народна Банка да се измени, както следва:

„За всяко просрочено време на заемите под залог Банката взема освен установената лихва и по 1% годишно като глоба само върху тази част от дължимата сума, амортизирането на която, съгласно договора за заема, е настъпило и остава неизплатена. Същото да е и за ония заеми, за събирането на които Банката е принудена да постъпи по съдебен ред.

Това изменение да има сила от 1 януарий 1905 год., като от тази дата се приспособи и за всички дадени вече в съд заеми, по които глобата до 1 януарий 1905 год. ще се събере съгласно старото изменение на устава и според както е присъдено от съдилищата.“

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в ст[аницата] София на 8 февруарий 1905 г.

Съгласно прокламацията на Негово Царско Височество Княза и по решение на Министерския Съвет, в качеството му на княжески наместник,

Председател на Министерския Съвет: *Р. Петров*.

Припописал,

Минист[ръ] на Финансите: *А. Паяков*.

Доклад до Негово Царско Височество Княза

№ 1804.

Господарю,

Според изменението от 2 октомврий 1897 год. на алинея 3 от член 28 от устава на Българската Народна Банка досега от нередовните ипотечарни длъжници се е събирало глоба 3%; с нея обаче, вместо да се направят казаните длъжници по-редовни, са бивали само твърде много обременявани, което често пъти е ставало причина тези длъжници да не могат да се издължат на Банката. Вследствие на това управителният съвет на Българската Народна Банка ходатайствува изменението от 2 октомврий 1897 год. на 3 алинея от чл. 28 на казания устав да бъде изменено, както следва:

[...]

„Като докладвам това на Ваше Царско Височество, най-покорно моля да благоволите да утвърдите, чрез подписване приложения тук указ, изменението от 2 октомврий 1897 год. на алинея 3 от чл. 28 от устава на Българската Народна Банка“.

Ст[аницата] София, 8 февруарий 1905 год.

Съм, Господарю, на Ваше Царско Височество най-покорен служител и верен поданик,

Минист[ръ] на Финансите: *А. Паяков*.

№ 5

ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I*10 февруари 1906 г.; ДВ, бр. 32*

УКАЗ

№ 48.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIII Обикновено Народно Събрание, трета редовна сесия, в LXIV си заседание, държано на 24 януарий 1906 год., вотира и прие

Ние утвърдихме и утвърждаваме следуюция

ЗАКОН
ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА

Глава I

Характер, капитал и привилегия на Банката

Чл. 1. Българската Народна Банка е държавно кредитно учреждение, централното управление на което има седалището си в София. С предварително съгласие на Минист[т]ра на Финансите Българската Народна Банка отваря клонове в ония градове на Княжеството и другаде, гдето намери за нужно.

Чл. 2. Българската Народна Банка има два вида капитали: а) основен, и б) запасен.

Чл. 3. Основният капитал на Банката е (10 000 000) десет милиона лева в злато, напълно внесени. Капиталът съставлява собственост на Банката и в никой случай не бива да се намали.

Чл. 4. Запасният капитал се определя също на (10 000 000) десет милиона лева [в] злато и се образува постепенно, като се удържат ежегодно за тая цел 15% от чистите печалби на Банката.

Чл. 5. Запасният капитал служи за покриване загубите на Банката. Когато запасният капитал се окаже недостатъчен да покрие загубите, недостигът се взема от основния капитал, а тоя последният се допълня веднага от държавата.

Запасният капитал се облича в ценни книги на държави, които Минист[т]рът на Финансите одобри.

Чл. 6. Чистата печалба на Банката, след изпълнението на чл.чл. 4 и 23, се внася ежегодно на приход в държавното съкровище.

Чл. 7. Българската Народна Банка има изключителната привилегия да пуска в обращение банкноти в злато и сребро.

Срещу пуснатите в обращение банкноти Банката пази постоянно в касите си съответстващо количество монета, равно на третата част от стойността на банкнотите в злато и на половина от стойността на ония в сребро.

Чл. 8. Със съгласието на Министерския Съвет Минист[т]рът на Финансите може да забрани пускането в обращение [на] банкноти в сребро, както и да поиска от Банката да изтегли част или всичките пуснати такива банкноти.

Чл. 9. Предадените в Банката и клоновете ѝ банкноти веднага се заменят с монета. Когато в някои от клоновете няма достатъчно наличност в монета, заменяването се отлага до пристигането на такава.

Банкнотите се приемат във всички държавни учреждения.

Чл. 10. Формата, количеството и стойността на банкнотите се определят по решение от Управителния съвет на Банката, одобрено от Минист[т]ра на Финансите.

Чл. 11. Когато пуснатите в обращение банкноти се заменят с други, разликата от невъзвърналите се в Банката банкноти съставлява печалба за държавното съкровище и се внася на приход в последното.

Глава II

Управление на Банката

Чл. 12. Общото управление на Банката е поверено на един Управителен Съвет, състоящ [се] от: един управител и четирима администратори. При Управителния Съвет се намира юрисконсултът, инспекторатът, централното счетоводство, секретариатът и другият нужен персонал.

Чл. 13. На Управителния Съвет принадлежи: а) да регулира паричното и кредитното обращение; б) да размишлява за развитието на търговския и промишлен кредит в кръга на закона; в) да ръководи и следи дейността въобще на централата и клоновете, както и да изпълнява всички други задължения, които законът и правилниците му възлагат, и г) да изказва мнение за изменението на закона и правилниците на Банката.

Чл. 14. В заседанията на Управителния Съвет вземат участие, със съвестелен глас, правителственият делегат и юрисконсултът. Тяхното участие не освобождава Управителния Съвет от отговорност по управлението на Банката.

Чл. 15. Управителят на Банката, а в отсъствието му неговият заместник, старшият по служба администратор, представлява Банката пред всичките учреждения и власти.

Чл. 16. Управлението на централата и клоновете на Банката се поверява на особни директори.

Чл. 17. При централата и клоновете има по един сконтов комитет, който има за цел да определя материалното положение и кредита на клиентите. Сконтовият комитет се състои: в централата – от директора, началника на сконтовото отделение и от 6 члена; в първостепенните и второстепенните клонове – от директорите и от 6 члена, а в останалите клонове – от директорите и от три члена. Членовете на сконтовия комитет се избират по за три години, и [по] 4 за централата и за I- и II-степенните клонове в съвместните заседания на окръжните и общински съвети на градовете, гдето се намират седищата на централата или на клоновете, и по 2 от надлежните общински съвети. За централата и I- и II-степенни клонове по двама, а за останалите клонове по един член, се избират от надлежните търговско-индустриални камари. За членове на сконтовия комитет се избират двойно число кандидати и измежду ония търговци и промишленици (с изключение на банкерите), които имат зарегистрирани фирми и плащат годишен данък за занятие най-малко 100 лева.

Чл. 18. Половината от така избраните кандидати Управителният Съвет представлява на Минист[ъ]ра на Финансите за утвърждение.

На утвърдените членове от сконтовия комитет се плаща възнаграждение на заседание в размер, определен в правилника.

Чл. 19. В седището на всяка околия, гдето е нужно, се учредява по една комисия, за да оценява недвижими имоти и да дава сведения за кредитоспособността на разни лица в околията. Тя се състои от началника на Земледелческата Банка или от кореспондента на Народната Банка и от трима души избрани – двамата от общинския съвет на града, а третия – от надлежната търговско-индустриална камара.

Чл. 20. Сконтовите комитети определят кредитоспособността на банковите клиенти. В началото на годината те задължително ревизират размера на определените кредити, а през течение на годината – винаги, когато е нужно.

Чл. 21. В случай че директорът не е съгласен с някое от решенията на сконтовия комитет, внася въпроса за окончателно решение в Управителния Съвет.

Чл. 22. Числото на чиновниците и служащите при Централното Управление и клоновете се определя в бюджета на Банката съгласно цтата, приложен към тоя закон. Те се считат държавни чиновници.

Чл. 23. От чистата годишна печалба на банката се задържат 1 $\frac{1}{2}$ % за възнаграждение на Управителния Съвет и директорите на централата и клоновете, и 2 $\frac{1}{2}$ % – за чиновниците и служащите в Банката. Тия възнаграждения обаче в никой случай не могат да бъдат повече от 25% от общата сума на заплатите им.

Чл. 24. Банката не дава лични заеми на своите чиновници и служаци, нито ги приема като поръчители.

Чл. 25. Управителят и администраторите на Банката се назначават с указ, по представление на Минист[т]ра на Финансите, а се уволняват по решение на Народното Събрание.

Правителственият делегат се назначава и уволнява с указ, по представление на Минист[т]ра на Финансите.

Директорите на клоновете, юрисконсултът, инспекторите, началниците на отделенията, контролорите, секретарите, касиерите, счетоводителите и адвокатите се назначават и уволняват с указ, по доклад на Минист[т]ра на Финансите и по представление на Управителния Съвет, а всички останали чиновници и служаци – от управителя, по решение на Управителния Съвет.

Чиновниците и служащите се приемат по ценз, определен в правилника.

Глава III

Операции на Банката

Чл. 26. Българската Народна Банка приема пари на срочни влогове, на текущи сметки и капиталите на пощенската спестовна каса (чл. 5 от Закона за спестовната каса).

Чл. 27. Банката сконтира търговски ефекти и други срочни обвезателства*, до падежа на които остават не повече от три месеца и снабдени с три подписа на състоятелни лица. Тя може да сконтира търговски ефекти и с два подписа, но когато тия подписи са на познати солидни търговци или промишленници. Банката може да сконтира също и бонове, издадени от държавното съкровище, със срок по-дълъг от три месеца, както и да поема неоспорвани, признати и подлежащи на изплащане парични вземания от държавата.

Чл. 28. Банката прави тримесечни заеми срещу двама солидни и солидарни поръчители за суми от 1000–50 000 лв. За повече се иска разрешение от Управителния Съвет. На занаятчиите и занаятчийските със солидарна отговорност сдружавания заеми могат да се правят и в по-малък размер.

Чл. 29. Банката събира (инкасира) местни и чуждестранни полици, както и разписки на застрахователни дружества.

Чл. 30. Банката отваря текущи сметки под залог на: а) стоки; б) лихвоносни ефекти и ценни книги; в) варианти**; г) коносаменти; г) скъпоценни метали – в кюлче или в пари.

* Обвезателство (остар.) – задължение, дълг, обвързаност.

** Вариант (остар.) – документ (ценна книга), издаден на притежателя на стоки, депозирани в публичен склад.

Чл. 31. Управителният Съвет на Банката определя кои стоки и ценни книги могат да се приемат като залог. Препис от решението на съвета се изпраща на Минист[т]ра на Финансите за одобрение.

Не се приемат в залог стоки, подлежащи на бърза развала, а предметите такива трябва да са застраховани за сметка на зложителя.

Чл. 32. Залагането [на] стоките и ценните книги при Банката става с частен акт, а продажбата им, ако длъжникът на падежа не плати дълга си, се извършва направо от Банката.

Чл. 33. Размерът на текущата сметка (заема) не трябва да надминава две трети от стойността на стоките и четири пети от дневната цена на ценните книги.

Чл. 34. Банката отваря текущи сметки под залог на портфейлите на Земледелческата Банка и клоновете ѝ, както и на други кредитни учреждения, турени под контрола ѝ. Тия портфейли трябва да бъдат с падеж не по-дълъг от 4 месеца и с бланково джиро (без право на повръщане от страна на депозантa).

Чл. 35. Банката отваря текущи сметки в размер не повече от 50 000 лв. на търговци и промишленици, срещу записи с гаранция най-малко на два други подписа, принадлежащи на състоятелни лица.

Чл. 36. По предприятията на държавни постройки, превишаващи 500 000 лв., Банката може да отвори текущи сметки и до 500 000 лв. по решение на Управителния Съвет. Отварянето на тия сметки обаче става винаги в размер на кредитоспособността на лицата, които гарантират сметката и събирането от държавата [на] сумите по предприятието да става чрез Банката.

Чл. 37. Всичките задължения на едно лице не могат да превишават размера на неговия кредит пред Банката. В какъв размер ще се смята всяко едно от тия задължения, ще се определи в правилника, като се запази постановлението на горния член относително предприятията на държавни постройки.

Чл. 38. Банката прави заеми най-много за шест месеца срещу залог [на]: а) стоки; б) свидетелства за срочни влогове и други лихвоносни ефекти и ценни книги; в) варанти; г) коносаменти, и д) скъпоценни метали – в кюлче или пари, по условията, показани в членове 33 и 34, с изключение на свидетелствата за срочни влогове.

Чл. 39. Банката прави заеми на окръжията и общините срещу залог на приходите им (чл. 60 от Закона за градските и чл. 46 от Закона за селските общини).

Чл. 40. Банката купува и продава: а) чекове и полици – местни и чуждестранни; б) скъпоценни метали – в кюлче или пари, за своя и чужда сметка, и в) разни ценни книги, по поръчка и за чужда само сметка; тя превежда пари в Княжеството и другде по дневния курс. Може да издава мандати и чекове.

Размерът на кредита по чекове се определя в съгласие с Управителния Съвет.

Чл. 41. Банката отваря подписка за държавни и разни обществени заеми и приема за пазене всякакъв вид ценности и ценни книги.

Чл. 42. До изработването на особен закон за ипотекарния кредит Банката дава заеми срещу залог на недвижими имоти със срок до тридесет години, с одобрението на Управителния Съвет. Ипотеките, направени на Банката, не подлежат на подновяване, докато трае срокът на заема (чл. 22 от Закона за ипотеките).

Чл. 43. Залагаемите недвижими имоти се приемат само срещу първа ипотeka и след като се застраховат. Сумата на заема не може да превиши половината от стойността на залагаемия недвижим имот, нито да е по-голяма от 100 000 лв. срещу един имот. Като допълнителна обаче гаранция на заеми, станали несигурни, може да се вземе и непърва ипотeka.

Чл. 44. Срещу ипотeka на недвижими имоти Банката отваря текущи сметки в размер не повече от 100 000 лв. на едного.

Чл. 45. Размерът на лихвите, които Банката плаща за внесените у нея пари и които взема за дадени от нея заеми, както и размерът на сконтото, комисионите, таксите и пр., се определя от Управителния Съвет, одобрява от Минист[т]ра на Финансите и публикува в „Държавен Вестник“.

Чл. 46. С разрешение на Минист[т]ра на Финансите Банката може да купува държавни фондове най-много в размер на основния ѝ капитал.

Чл. 47. Банката не може да дава заеми срещу индустриални акции, нито да взема пряко или косвено участие в индустриални или търговски предприятия. Тя не може да купува други недвижими имоти, нито да строи, освен за нейните помещения, с разрешение на Минист[т]ра на Финансите и съгласно Закона за отчетността, с изключение на останалите върху нея от публичен търг недвижими имоти срещу вземанията ѝ. Също забранява се на Банката да играе на борсата и изобщо да върши операции, непредвидени в тоя закон.

Глава IV

Отношение на Банката към Държавата

Чл. 48. Българската Народна банка се намира под върховния надзор на Минист[т]ра на Финансите. Тоя надзор [се] упражнява направо и чрез един правителствен делегат. Минист[т]рът на Финансите, както и правителственият делегат следят за правилното прилагане на закона и другите наредби за Банката. Минист[т]рът спира извършването на операцияите, които намира противни на закона и правилниците.

Чл. 49. Българската Народна Банка (централата и клоновете) приема държавни приходи и изплаща, в размер на постъпленията, държавни разходи. Изключение се прави само за консолидираните бюджетни разходи.

Чл. 50. Банката прави заеми на Държавата (чрез Минист[т]ра на Финансите), но в никакъв случай подобни заеми не могат да накърняват наличността, нужна за циркулацията ѝ. Заемите на държавата, както и на общините, могат да бъдат облигационни.

Чл. 51. Банката може да участвува в държавни заеми по решение на Управителния ѝ Съвет, одобрено от Минист[т]ра на Финансите.

Глава V

Бюджет и отчетност

Чл. 52. Бюджетът на Банката ежегодно се приготвя от Управителния Съвет и се одобрява от Минист[т]ра на Финансите. Упражнението на бюджета започва от 1 януарий и свършва на 31 декемврий.

Чл. 53. Бюджетните разходи на Банката се произвеждат и оправдават съгласно с наредбите за държавни разходи.

Чл. 54. След изтичането на годината банковите директори представляват чрез Управителния Съвет отчет за изтеклия бюджет във Върховната сметна палата за проверка, подкрепен с надлежните оправдателни документи.

Чл. 55. Операционната година на Българската Народна Банка се брои от 1 януарий до 31 декемврий.

Чл. 56. Всяка седмица Банката праца на Минист[т]ра на Финансите седмичния си баланс и го обнародва в „Държавен Вестник“, а след изтичането на операционната година тя приготвя годишен отчет за операциите си и го представя на Минист[т]ра на Финансите не по-късно от 1 март на следующата година.

Чл. 57. Годишният отчет на Банката, веднага след получаването му, се предава за проверка на една комисия, назначена от Минист[т]ра на Финансите, в състав: началника на отделието за отчетността в Министерството на Финансите, един съветник на Върховната сметна палата и един финансов инспектор.

Чл. 58. До два месеца от деня на представянето [на] акта за проверката от казаната комисия Минист[т]рът на Финансите е длъжен да се произнесе за редовността или не на отчета. След изтичането на този срок отчетът се признава за редовен и отговорните лица се освобождават от дисциплинарна отговорност. Във всеки случай този срок не може да се продължи повече от една година от представянето на отчета.

Чл. 59. За прилагането на този закон ще се изработи особен правилник, одобрен от Минист[т]ра на Финансите и утвърден с указ.

Чл. 60. Законът за Българската Народна Банка от 1885 година, заедно с всички последвали по него изменения и допълнения, както и всички закони, устава и правилници, които противоречат на моя закон, се отменяват.

Щ А Т
НА ЧИНОВНИЦИТЕ И СЛУЖАЩИТЕ
ПРИ БЪЛГ[АРСКАТА] НАРОДНА БАНКА

Наименование и длъжности	Числото на чиновниците и служащите	Годишна заплата
Централно управление на банката		
Управител	1	12 000
Администратори	4	8400
Правителствен делегат	1	7200
Юрист-консулт	1	6600
Инспектор	1	6600
Инспектор	1	5000
Контрольор	1	6000
Главен счетоводител	1	6000
Секретар на българ[ската] кореспонденция	1	5400
„ „ иностр[анната] „	1	5400
Книговодител I клас	*	4800
„ II „	*	4000
„ III „	*	3000
Архивар	1	2400
Регистратор	1	2100
Централата		
Директор	1	8400
Началници на отделения	*	6000
Адвокат	1	5400
Касиер	1	6600
Помощник-касиера	*	4800
Контрольор	1	5100
Помощник-контрольор	*	4000
Счетоводител	1	4800
Помощник-счетоводителя	*	3600
Секретар на иностр[анната] кореспонденция	1	4800
„ „ българ[ската] „	1	4800
Помощник-секретаря	*	3600
Книговодители I клас	*	4800
„ II	*	4000
„ III	*	3000
Архивар	1	3000
Регистратор	*	2400
Практик[ант] с висше търг[овско] образование	*	1800
„ „ средно „ „	*	1200

Вратар	1	1500
Броец-инкасатор	*	1500
Огняр	1	1500
Разсилен	*	960
Чистачка	*	600
Клонове I степен		
Директор	1	7200
Контрольор	1	5100
Юрист-консулт	1	4800
Счетоводител	1	4200
Касиер	1	4800
Секретар	1	4000
Помощник-счетоводителя	*	3600
» касиера	*	3000
» секретаря	1	3000
Книговодител I клас	*	4000
» II „	*	3600
» III „	*	3000
Архивар	1	1800
Регистратор	1	1800
Броец-инкасатор	*	1200
Огняр	1	960
Разсилен	*	960
Чистачка	*	480
Клонове II степен		
Директор	1	6000
Другите служаци, според нуждата, както по-горе.		
Клонове III и IV степен		
Директор III степен	1	5100
» IV „	1	4800
Счетоводител	1	3600
Касиер	1	3000
Книговодител I клас	*	2400
» II „	*	1800
Разсилен	*	720

Забележка. Числото на служащите, отбелязани със звездица, ще се определя в бюджета на Банката и одобрява от Минист[т]ра на Финансите.

Заповядаваме горният закон, приет в тая му форма от трета редовна сесия на XIII Обикновено Народно Събрание, да се облече с Държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 6 февруарий 1906 год.

На първообразния със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:

Фердинанд.

Припописал:

Минист[т]р на Финансите: *Л. Паяков.*

Първообразният закон е облечен с Държавния печат и зарегистриран под № 1150, на 8 февруарий 1906 год.

Пазител на Държавния печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *К. Панайодов.*

№ 5.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД

27 февруари 1907 г.; ДВ, бр. 44

УКАЗ

№ 64

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIII Обикновено Народно Събрание, четвърта редовна сесия, в LXVII заседание, гържано на 29 януарий т[ази] г[одина], вотира и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следуюция

Закон

за изменение и допълнение някои членове от Закона за банката*

Член 1.

Втората половина на чл. 1 се изменява така:

* Поправка от 5 март 1907 г.; ДВ, бр. 48:

П о п р а в к а. В Закона за изменение и допълнение някои членове от Закона за банката, публикуван в брой 44 на „Държавен Вестник“ от 27 февруарий т[ази] г[одина], са допуснати следните грешки:

1) в чл. 3 в предпоследния ред е напечатано „инспекторът“, а трябва да се чете „инспекторите“;

2) в чл. 10, редове 8 и 9 (тук ред 6) отдолу, думата „инспекторите“ трябва да не се чете, понеже я няма в оригинала;

3) в чл. 13, ред 5 (тук ред 3) отгоре, е напечатано: „За текущи сметки решава управителния[т] съвет“ и пр., а трябва да се чете: „За подобни текущи сметки решава управителния[т] съвет“ и пр., и

4) в прибавката към щата на чиновниците и служащите, срещу наименованието на длъжностите: агент-касиер I степен, агент-касиер II степен, агент-касиер III степен, агент-касиер IV степен и счетоводител са поставени единици (1) вместо звездици (*), както е в оригинала.

„С предварително съгласие на Минист[ъ]ра на Финансите Българската Народна Банка отваря клонове и агентури в ония градове на Княжеството и другаде, дето намери за нужно.“

Член 2.

Алинея първа на член 9 се изменява така:

„Предявените в банката банкноти веднага се заменават с монета. Когато в някои от клоновете и агентурите на банката няма достатъчно наличност, заменаването се отлага до пристигането на такава.“

Член 3.

Член 12 се изменява така:

„Управлението на банката се поверява на един управител: той има за съветници четирима администратори. Управителят и администраторите съставляват управителния съвет на банката. При управителния съвет се намира юрисконсултът, инспекторът, централното счетоводство, секретариатът и другият нужен персонал.“

Член 4.

Точка „в“ на член 13 се изменява така:

„в) да ръководи и следи дейтелността въобще на клоновете и агентурите, както и да изпълнява всички други задължения, които законът и правилниците му възлагат.“

Член 5.

Чл. 15 се изменява така:

„Управителят на банката, а в отсъствието му – неговият заместник, представлява банката пред всичките учреждения и власти.“

Член 6.

Член 16 се изменява така:

„Управлението на клоновете и агентурите на банката се поверява на особени директори и агент-касиери.“

Член 7.

Член 17 се изменява, както следва:

„При клоновете и агентурите има по един сконтов комитет, който дава сведения за материалното положение и кредита на клиентите.

Сконтовият комитет [се] състои: в софийския клон – от директора, началника на сконтовото отделение и от 6 члена; в първостепенните и второстепенните клонове – от директора и от 6 члена; в третостепенните и четиростепенните клонове и в агентурите – от директора или агент-касиера и от 3 члена.

Членовете на сконтовите комитети се вземат от списъка на кандидатите на окръжните и общински съвети и на търговско-индустриалните камари. По осемтина кандидати за Софийския клон и за I- и II-степените клонове се избират в съвместните заседания на окръжните и общинските съвети в градовете, дето се намират седалищата на клоновете, а по четирима – от надлежните общински съвети за останалите клонове и агентурите.

Освен това за Софийския клон и I- и II-степените клонове по четирима, а за останалите клонове и агентури по двама кандидати се избират от търговско-индустриалните камари.

Кандидатите за членове на сконтовите комитети трябва да бъдат търговци и промишленици (с изключение на банкерите и сарафите), които плащат годишен данък за занятие най-малко 100 лв. Тоя размер за кандидатите при III- и IV-степенните клонове и агентурите се намалява до 60 лв.“

Член 8.

Към чл. 18 се прибавя нова, трета алинея:

„Мандатът на сконтовите комитети трае три години.“

Член 9.

Чл. 21 се изменява така:

„В случай че директорът или агент-касиерът не е съгласен с някое от решенията на сконтовия комитет, въпросът се решава окончателно от управителния съвет.“

Член 10.

Алинея втора от чл. 25 се изменява така:

„Правителственият делегат и инспекторите се назначават и уволняват с указ по представление на Минист[ъ]ра на Финансите.“

Алинея трета от същия член се изменява така:

„Директорите на клоновете, юрисконсултът, инспекторите, началниците на отделенията, адвокатите, контрольорите, секретарите, касиерите, счетоводителите и агент-касиерите се назначават и уволняват с указ, по доклад на Минист[ъ]ра на Финансите и по представление на управителния съвет, а всички останали чиновници и служаци – от управителя, по решение на управителния съвет.“

Член 11.

Втората алинея на чл. 31 се изменява така:

„Залагаемите стоки трябва да бъдат застраховани и да не подлежат на бърза развала.“

Член 12.

Член 34 се изменява така:

„Банката отваря, по решение на управителния съвет, текущи сметки под залог на портфейлите на Земледелческата Банка и клоновете ѝ, на търговците на едро, на едрите промишленици, на банкерите и на кредитни учреждения, турени под контрола на банката.

Тия портфейли трябва да бъдат с падеж не по-дълъг от 5 месеца.

Залагането става чрез бланково джиро, без право на повръщане от страна на депозанта.“

Член 13.

Член 36 се изменява така:

„По предприятия за държавни, окръжни и общински постройки и доставки банката може да отваря текущи сметки от 5000 до 500 000 лева. За текущи сметки решава управителния [т] съвет, но в никой случай отпуснатата сума не може да надминава 1 500 000 лв.

Сметките по държавни постройки и доставки се гарантират: с поръчители, в размера на тяхната кредитоспособност, и с вземанията на предприемачите и доставчиците от държавата. Тия вземания се прехвърлят на името на банката. Поръчителството може да се замени с ипотека до размер на продавателната стойност на залаганя имот.

По окръжни и общински постройки и доставки сметките се отварят срещу горните гаранции, ако при това тия учреждения разполагат с готови средства за извършване на предприятието.“

Член 14.

След чл. 36 се прибавя нов член 36а.

„Банката издава, съгласно чл. 621 от Закона за задълженията и договорите, по държавни и обществени предприятия удостоверения за гаранции срещу записи на заповед и предявление, подписани от длъжника и две състоятелни лица като поръчители.

До повръщане на удостоверението записът служи за обезпечение. Банката може, когато намери за нужно, да поиска заменяването на записа с друго реално обезпечение или да го осребри по принудителен ред.“

Член 15.

Точка „в“ на чл. 40 се изменява така:

„в) Разни ценни книги, по поръчка и за чужда само сметка; тя превежда пари в Княжеството и другаде по дневния курс срещу определена комисииона. Може да издава мандати и чекове.“

Член 16.

Първата алинея на чл. 49 се изменява така:

„Българската Народна Банка (клонове и агентури) приема държавни приходи и изплаща, в размер на постъпленията, държавни разходи.“

Член 17.

Чл. 54 се изменява така:

„След изтичането на годината банковите директори и агент-касиери представляват чрез управителния съвет отчет за изтеклия бюджет във Върховната Сметна Палата за проверка, подкрепен с надлежните оправдателни документи.“

Прибавка към щата на чиновниците и служащите

Юрис-консулт	1	7200
Инспектор	*	5100
Агент-касиер I степен	1	4020
„ „ II „	1	3600
„ „ III „	1	3000
„ „ IV „	1	2400
Счетоводител	1	2220
Книговодител I клас	*	1800
„ II „	*	1200
Практиканти за всички клонове и агентури с търговско образование, а тъй също и с друго висше образование	*	960–1800
Разсилен	*	600

Заповядаме горният закон, приет в тая му форма от четвъртата редовна сесия на XIII Обикновено Народно Събрание, да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 22 февруарий 1907 год.

Съгласно писмото на Негово Царско Височество Князът от 14 февруарий т[ази] г[одина] и по решение на Министерския Съвет, в качеството му на Княжески Наместник.

За Министерския Съвет,

Председател на Министерския Съвет: *Д. Петков.*

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *А. Паяков.*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 1406 на 23 февруарий 1907 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *К. Панайодов.*

№ 5.2

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I

12 март 1911 г.; ДВ, бр. 55

УКАЗ

№ 27.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIV Обикновено Народно Събрание, III редовна сесия, в ХС си заседание, държано на 15 февруарий 1911 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за Българската Народна Банка от 10 февруарий 1906 г., изменен и допълнен със закона от 27 февруарий 1907 г.*

Чл. 1. Чл. 3 се изменя така:

„Основният капитал на Банката е двадесет милиона лева в злато. Той съставлява собственост на Банката и в никои случай не бива да се намали.“

Чл. 2. Чл. 4 се изменя и допълня така:

„Запасният капитал се определя на десет милиона лева [в] злато и се образува постепенно, като се удържат ежегодно по 25% от чистите печалби на банката.

Освен това банката отделя от чистите си печалби поне по 5% за образуване на един особен фонд за съмнителни вземания.“

Чл. 3. Чл. 5 се изменя така:

„Фондът за съмнителните вземания и запасният капитал служат за покриване загубите на банката. Когато фондът и запасният капитал се окажат

* Поправка от 5 април 1911 г.; ДВ, бр. 74:

От Министерството на Финансите.

П о п р а в к а. В Закона за изменение и допълнение на Закона за Българската Народна Банка от 10 февруарий 1906 год., изменен и допълнен със закона от 27 февруарий 1907 год., който е обнародван в брой 55 на „Държавен Вестник“ от 12 март т[азу] г[одина], е допуснато грешка, като по несъгледане е бил пропуснат цял ред, а именно: в оригинала на същия закон, приет от последната сесия на Народното Събрание, след чл. 17, който свършва с думите в петия параграф: „... и то ако банката се съгласи на това“, иде нов ред: „Чл. 18. Член 35 се изменя така:“ и тогава следва самият текст на чл. 18: „Банката отваря текущи сметки на търговци и промишленници...“, следователно новият ред: „Чл. 18. Чл. 35 се изменя така:“ трябва да се чете.

недостатъчни да покрият загубите, недостигът се взема от основния капитал, а тоя последният се допълва веднага от държавата.

Фондът за съмнителните вземания се оползотворява по начин, какъвто управителният съвет намери за добре.

Запасният капитал се облича в ценни книги на чужди държави, които министърът на финансите одобри. Лихвите от запасния капитал се прибавят към печалбите на банката.“

Чл. 4. В чл. 6 цифрата 23 се заместя с цифрата 22.

Чл. 5. Чл. 12 се изменя така:

„Управлението на банката се поверява на един управител и четирима администратори. Управителят и администраторите съставляват управителния съвет на банката.

При централното Управление се намират: инспекторатът, секретариатът, юрисконсултът, централното счетоводство, отделението за финансови изучвания и други централни служби.“

Чл. 6. Чл. 13 се отменява и се заменя със следния нов чл. 13:

„Управителят на банката свиква съвета на заседание и председателствува в него. Той ръководи делата на банката, привежда в изпълнение решенията на съвета, надзирава да се изпълняват законите и правилниците на банката и представлява банката пред властите и трети лица.

Администраторите помагат на управителя, като вземат всеки от тях по един отдел от общото управление на банката. Отделите се отделят и разпределят между администраторите по решение на съвета.

В отсъствието на управителя замества го старшият от администраторите.“

Чл. 7. Чл. 14 се отменява и заместя от следния нов член:

„Управителният съвет определя главните условия на действията на банката, а именно:

1) установява периодически размера и условията на сконтото, лихвите и условията по останалите активни и пасивни операции, както и количеството на сумите, които предстои да се употребят в сконтони и други банкови операции;

2) определя формата, количеството и стойността [на] банкнотите, тяхното издаване, оттегляне или унищожение;

3) установява формата, количеството и стойността на заложените облигации и тяхното погашение;

4) одобрява кои ценности или стоки могат да се вземат в залог;

5) разглежда и определя условията и тарифите по комисионните операции;

6) разрешава сключването на съдебни и извънсъдебни спогодби. Извънсъдебните спогодби, както и решенията на съвета за минаване в загуба на съмни-

телни или несъбираеми вземания, се утвърждават, след писменото заключение на Проверителния съвет, от минист[ъ]ра на финансите;

7) проучнася се по проектите за закони, правилници и инструкции за уреждане на банковите служби;

8) приема бюджета за разходите на банката и годишния отчет на същата;

9) решава за отварянето на клонове или агентури, както и за избиране кореспонденти на Банката;

10) избира и утвърждава членовете на сконтовите комитети и разрешава разногласията между тях и директорите или агентите;

11) решава по назначенията и уволненията на банковите чиновници и по дисциплинарните наказания, предвидени в чл. 42, букви „г“, „д“, „е“ и „ж“ от закона за чиновниците, и

12) разглежда всички други въпроси от негова компетентност съгласно закона и правилниците на банката.

В заседанията на управителния съвет взема участие като член на съвета със съвещателен глас и юрисконсултът на Банката.“

Чл. 8. Чл. 15 се отменява и се замества от следния нов член:

„Инспекторатът се състои от един главен контрольор и нужното число инспектори.

По делегация на управителя инспекторатът надзирава дейността на клоновете и агентурите и следи за изпълнението на разпоредбите на централното управление.“

Чл. 9. Чл. 20 се изменява и допълва така:

„Сконтовите комитети въз основа на личните си сведения и ония, събрани от банката, определят общия кредит на банковите клиенти. В началото на годината те задължително ревизират размера на определените кредити, а през течение на годината винаги когато е нужно.

Кредитът на клиенти, които се намират в имуществени или близки роднински отношения с някой член от комитета, се определя или ревизира в отсъствието на заинтересования член, който е длъжен да се отведе.

Ако директорът или агентът не е съгласен с някое от решенията на сконтовия комитет, той спира изпълнението му до окончателното разрешение на въпроса от управителния съвет.

Кредити, по-големи от 100 000 лв., се представят за одобрение от управителния съвет.“

Чл. 10. Чл. 21 се отменява и замества от чл. 22, като остава неизменен.

Чл. 11. Чл. 23 става чл. 22.

Чл. 12. Чл. 24 става чл. 23, изменен така:

„Банката не приема за сконтиране или в залог полица, снабдени с подписа на нейни чиновници и служаци.“

Чл. 13. Чл. 25 става чл. 24, изменен така:

„Управителят и администраторите на банката се назначават с указ по представление на минист[ъ]ра на финансите. Те се уволняват по решение на Народното Събрание вследствие доклада на минист[ъ]ра на финансите. Директорите на клоновете, инспекторите, началниците на отделения при Софийския клон, контролорите, юриконсултите, счетоводителите, секретарите, агентите и касиерите се назначават и уволняват с указ по решение на управителния съвет на банката и по доклад на минист[ъ]ра на финансите. Останалите чиновници се назначават и уволняват от управителя по решение на управителния съвет, а служащите – от управителя на банката и надлежните директори или агенти.“

Чл. 14. Вместо чл. 25 се поставя следният нов член:

„Кандидатите за служба при банката трябва да отговарят на условията, предвидени в правилниците на банката.“

Чл. 15. Чл. 27 се изменя така:

„Банката сконтира търговски ефекти, снабдени най-малко с два подписа. До падежа на тия ефекти не трябва да остават повече от три месеца.

Не могат да сконтират търговски ефекти лица, които не са търговци и промишленици със зарегистрована фирма пред надлежния съд.

Банката сконтира освен това и купони от ценни книги със срок не повече от три месеца.“

Чл. 16. Чл. 28 се изменя така:

„Банката прави тримесечни заеми срещу най-малко двама здрави и солидарни поръчителни до размер на 50 000 лв. За повече се иска разрешение от управителния съвет.“

Чл. 17. Чл. 34 се изменя така:

„Банката отваря по решение на управителния съвет текущи сметки под залог на портфейлите на търговци, промишленици, банкери и кредитни учреждения.

Заложените полици трябва да са снабдени най-малко с два подписа и до падежа им да не остават повече от шест месеци.

Авансът срещу заложените полици не бива да надминава 80% от общата им номинална стойност, нито да превишава открития кредит на залогодателя.

Залагането става чрез бланково [г]жиро.

Банката има право да преглежда търговските книги и портфейла на залогодателя, когато намери за нужно. Повръщането на заложените полици може да става само срещу вноски в брой, и то ако банката се съгласи на това.

Банката отваря текущи сметки на търговци и промишленици срещу поръчителство най-малко на две кредитоспособни лица. За кредити по-големи [от] петдесет хиляди лева с максимум двеста и петдесет хиляди лева решава управителният съвет.

Дължимите остатъци по тия сметки се събират по реда на заповедното съдопроизводство срещу заверени от банката извлечения по тях и преписи от договорите по сметките.“

Чл. 19. Чл. 36 се изменя така:

„По предприятия за държавни, окръжни и общински постройки или доставки банката отваря, по решение на управителния съвет, текущи сметки най-много до 1 ¹/₂ милиона лева.

Сметките по държавните постройки и доставки се гарантират с поръчителски в размер на тяхната обща кредитоспособност и с вземанията на предприемачите и доставчиците от държавата. Тия вземания се прехвърлят на името на банката.

Поръчителството може да се замени с ипотeka до размер на продавателната стойност на залаганя имот.

По окръжните и общински постройки и доставки сметките се отварят срещу горните гаранции, ако при това тия учреждения разполагат с готови средства за извършване на предприятието.

Освен това банката отваря текущи сметки или прави заеми срещу цесия и на безспорни и подлежащи на изплащане парични вземания от държавата.

Дължимият остатък по всички тия сметки се събира по реда, посочен в чл. 35.“

Чл. 20. Чл. 36а става чл. 37 и се допълня със следната алинея трета:

„Записите на заповед и предявление могат да бъдат със срок по-голям от една година, считан от деня на издаването на записа.“

Чл. 21. Чл. 37 се отменява.

Чл. 22. Втората алинея на чл. 40 се отменява.

Чл. 23. Втората алинея на чл. 43 се изменя така:

„За ликвидирани или за обезпечение на вземания, станали несигурни, банката може да вземе и не първа ипотeka до размер на пълната продавателна стойност на имота.“

Чл. 24. Заглавието на глава IV се изменя така:

„Надзор върху банката и отношение към държавното съкровище.“

Чл. 25. Чл. 48 се изменява така:

„Българската Народна Банка се намира под върховния надзор на минист[т]ра на финансите. Той може да спре, в случай на нужда, ония решения на управителния съвет, които намира за противни на закона и правилниците или на публичните интереси на държавата. Тоя надзор се упражнява чрез един проверителен съвет, състоящ от трима членове, назначавани и уволнявани с указ по представление на минист[т]ра на финансите.

Проверителният съвет следи за точното изпълнение [на] законите и правилниците на банката и за тая цел той има право, когато намери за нужно, да прегледва книгите, документите, касата и ценностите на банката.

Председателят на проверителния съвет, а в негово отсъствие един от членовете, може да участва в заседанията на управителния съвет със съветелен глас. Това участие обаче не освобождава управителния съвет от отговорност по управлението.

Освен това проверителният съвет е длъжен веднага да докладва на минист[ъ]ра на финансите, щом забележи разпореждания, противни на закона или правилниците на банката, или опущения, или злоупотребления, които оцетяват интересите на банката.

Той проверява годишния отчет на банката, за което прави особен доклад до минист[ъ]ра на финансите.

Никакви други служби и дела, освен контролните, не могат да се възлагат на проверителния съвет.“

Чл. 26. Чл. 49 се изменява така:

„Банката приема държавните приходи и изплаща в размер на постъплената държавните разходи съгласно със закона за касовата служба на държавата. За тая цел банката открива на държавното съкровище текуща сметка. За превишените тегления от тая сметка от десет милиона нагоре се плаща уговорена лихва.

Банката сконтурива или приема в залог съкровищни бонове на държавата за своя сметка или служи като посредник за тяхното пласиране срещу една комисиона, уговорена с взаимно съгласие.

Тя изплаща за сметка на държавата и анюитетите на консолидираните държавни външни или вътрешни дългове. Във всеки случай авансите на банката към държавата, в каквато форма да стават, не бива да надминават в своята съвокупност двойния размер от номиналния основен капитал на банката.

Тоя кредит се използва последователно по решение на управителния съвет, съобщавано периодически на минист[ъ]ра на финансите.“

Чл. 27. Чл. 50 се отменява и заменя със следния нов член:

„Размерът на лихвите по авансите на държавата се определя по взаимно съгласие между банката и държавата. Той не може обаче да бъде по-голям от 2% от размера на сконтовия процент.“

Чл. 28. Чл. 57 се изменя така:

„Годишният отчет на банката, веднага след получаването му, се предава на проверителния съвет, който го проверява и съставя своя годишен доклад, посочен в чл. 49, в един срок от четири месеци.“

Чл. 29. Чл. 58 се изменя така:

„До шест месеца най-късно от деня на предаването доклада на проверителния съвет Минист[ъ]рът на финансите, като изслуша и обясненията на управителния съвет на банката, е длъжен да се произнесе върху редовността на отчета.

След изтичането на този срок отчетът по право се счита за одобрен и управителният съвет се освобождава от отговорност по управлението за отчетната година.“

Чл. 30. Чл.чл. 59 и 60 минават под следната нова г л а в а VII:

„Последни и преходни разпоредби

Чл. 32. Прибавят се следните два нови члена след чл. 60:

Чл. 61. Удръжките за фонда за съмнителните вземания ще почнат от 31 декември 1911 г.

Чл. 62. Удръжките за запасния капитал ще се присъединяват към основния капитал, докато се изпълни сумата, предвидена за този капитал в настоящия закон.“

Допълнение

към щата на чиновниците и служащите при Българската Народна Банка

Централно управление на Банката

1 главен контролор 6000 лв.

Инспектори I клас 5100 „

Инспектори II клас 4800 „

Инспектори III клас 4500 „

Проверителен съвет

1 председател на проверителния съвет 7200 „

2 членове на проверителния съвет I клас 6600 „

II клас 6000 „

III клас 5400 „

„Заглавието „Централата“ се заменя със „Софийски клон на банката“.“

Заповядваме настоящият закон да се облече в Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията по прилагането на настоящия закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Двореца Врана на 2 март 1911 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано.

Фердинанд.

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *А. Ляпчев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 1951 на 11 март 1911 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *Хр. П. Славейков.*

№ 5.3**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I***11 февруари 1912 г.; ДВ, бр. 33***По Министерството на Финансите.****УКАЗ**

№ 8.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XV Обикновено Народно Събрание, I редовна сесия, в LXIV му заседание, държано на 9 февруарий т[азу] г[одина], гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следния

Закон**за изменение и допълнение на Закона за Българската народна банка****§ 1.**

Чл. 7 от Закона за Българската народна банка се допълня със следната прета алинея:

„Считат се за златна наличност и вземанията на банката срещу странство, облечени в срочно камбио или чуждестранни краткосрочни съкровищни титри.“

§ 2.

Алинея 1-ва на чл. 12 от същия закон се изменява, както следва:

„Управлението на банката се поверява на един управител и петима администратори. Управителят и администраторите съставляват управителният съвет на банката.“

§ 3.

Чл. 16 се отменява и замества със следния нов чл. 16:

„Управлението на клоновете и агентурите се поверява на особни директори и агенти, подпомогнати от местните съвети.

Местните съвети се състоят: при централния Софийски клон – от директора и началниците на отделения, които ще се посочат в надлежния правилник; при другите клонове – от директора, контролора или счетоводителя и касиера; в агентурите – от агента, счетоводителя и касиера.

По делата на клоновете и агентурите банката се представлява от надлежните директори или агенти.

Подробностите за отношенията между директорите или агентите към местните съвети, както и за длъжностите на контролорите, се уреждат от правилниците на банката.“

§ 4.

Чл. 17 се отменява и замества със следния нов чл. 17:

„При клоновете и агентурите има и по един сконтов комитет.

Членовете на сконтовите комитети се взимат из списъка на кандидатурите, който се съставява всеки две години от бюрата на търговските камари и утвърждава от общите събрания на същите.

Числото на кандидатите за Софийския клон е 18 души, за останалите клонове – 12, и за агентурите – 9.“

§ 5.

Чл. 18 се отменява и замества със следния нов чл. 18:

„Не могат да бъдат избрани като кандидати за членове на сконтовите комитети:

1) лица, които не са търговци или промишленици с регистрирана пред надлежния съд фирма;

2) търговци и промишленици, които плащат годишен данък за занятие по-малко от 60 лв.;

3) bankerите, сарафите и лихварите;

4) обявените в несъстоятелност търговци или промишленици с невъзстановени от съда права;

5) осъдените лица за позорни престъпления или за престъпни деяния, несъвместими с търговската чест, и

6) ония, които са съдружници помежду си или роднини било помежду си, било с членовете на местния съвет по пряка линия неограничено, по косвена – до четвърта и по сватовщина – до втора степен включително.

От списъка на кандидатите за членове на сконтовите комитети управителният съвет на банката избира и утвърждава две трети от общото им число за редовни и една трета за резервни членове на сконтовите комитети.“

§ 6.

Чл. 19 се отменява и замества със следния нов член 19:

„Сконтовите комитети заседават по шест души в Софийския клон, по четири души в останалите клонове и по трима души в агентурите, под председателството на надлежния директор или агент или техните заместници.

Тоя състав се образува за година време от редовните членове, разделени на две серии.

Резервните членове заместват редовните в случай на нужда или когато някой редовен член бъде отстранен по причини, посочени в предходния член,

алинея втора, както и за разгласяване [на] данните за кредитите на клиентите и разискванията на комитета.“

§ 7.

Между алинеи трета и четвърта на чл. 20 се притуря следната нова алинея:
„Управителният съвет обаче може и по своя инициатива, по реда на надзора, да намалява кредити.“

§ 8.

Чл. 24 се изменява така:

„Управителят и администраторите на банката се назначават с указ по представление на минист[ъ]ра на финансите. Те се уволняват обаче само по решението на Народното Събрание, взето по мотивиран доклад на минист[ъ]ра на финансите.

Директорът и началниците на отделенията при Софийския клон; директорите и контролорите при останалите клонове и агентите при агентурите се назначават и уволняват по постановление на управителния съвет и по доклад на минист[ъ]ра на финансите с указ.

Секретарят, юрисконсултът, главният контролор, главният счетоводител, контролорът, инспекторите и началниците при централното управление, касиерът, адвокатите, счетоводителят, контролорите и секретарят при Софийския клон; юрисконсултите, счетоводителите, секретарите и касиерите при клоновете и счетоводителите и касиерите при агентурите, както и всички други чиновници със заплата от 3000 лв. нагоре, се назначават и уволняват по постановление на управителния съвет със заповед от минист[ъ]ра на финансите.

Останалите чиновници при банката със заплата от 1500 лв. до 3000 се назначават и уволняват със заповед от управителя на банката по постановление на управителния съвет. Всички други чиновници и служаци до 1500 лв. годишна заплата включително се назначават и уволняват със заповед от управителя на банката или надлежния директор.“

§ 9.

Чл. 26 се изменява така:

„Българската народна банка приема частни влогове на определен срок или на текуща сметка.

Тя изпълнява и службата на влоговата каса в страната, съгласно особените за тая цел наредби.“

§ 10.

Вместо чл. 39, отменен със закона за употечния кредит при Българската народна банка, се поставя следният нов член:

„Банката извършва ипотечни заеми, заеми на общини, окръжия и обществени учреждения, издава заложни облигации и отваря текущи сметки срещу ипотечни съгласно особния за тая цел закон за ипотечния кредит при Българската народна банка.“

§ 11.

Вместо отменения член 42 със закона за ипотечния кредит при Българската народна банка се поставя следният нов член 42:

„С разрешение на Министерския Съвет банката може да взема участие в банкови учреждения, които имат за цел развитието на търговския и поземления кредит в средата на Българското население или подпомагането на вносно-износната търговия на царството.“

§ 12.

Вместо отменения член 44 със закона за ипотечния кредит при Българската народна банка се поставя чл. 45, който става чл. 44.

§ 13.

Чл. 46 става чл. 45.

§ 14.

Чл. 47 се отменява и се замества със следните два члена 46 и 47, именно:

„Чл. 46. – Банката не може да придобива други недвижими имоти, освен необходимите за нея помещения, и то с разрешение на минист[ъ]ра на финансите.

Недвижимите имоти, придобити по възлагане на публичен търг срещу вземанията на банката, трябва да се продадат при пръв удобен случай, аналогично с правилата на закона за гражданското съдопроизводство.“

„Чл. 47. – Забранява се на банката да прави аванси срещу търговски или индустриални акции, да участвува в търговски или индустриални предприятия, освен в случаите, посочени в чл. 42, да играе на борсата и изобщо да върши операции, непредвидени в тоя закон или в особните за банката наредби.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията по прилагането на същия закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в ст[ол]ицата] София на 11 февруарий 1912 г.

Съгласно телеграмата на Негово Величество Царя от 5 февруарий т[азу] г[одина] и по решение на Министерския Съвет, в качеството му на Царски Наместник,

Председател на Министерския Съвет: *Ив. Ев. Гешов.*

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *Т. Теодоров.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистриран под № 2045 на 11 февруарий 1912 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *П. Абрашев.*

№ 5.4

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЩАТА НА БНБ, ПРИЛОЖЕН КЪМ ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I

7 март 1916 г.; ДВ, бр. 53

УКАЗ

№ 8.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XVII Обикновено Народно Събрание, втора редовна сесия, в XX му заседание, гържано на 12 февруарий 1916 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

Закон

за изменение щата на Българската Народна Банка

Член единствен. Щатът на Българската Народна Банка, приложен към закона за щщата, се изменя, по отношение заплатите на разсилните, както следва:

а) разсилни при централното управление,

I- и II-степен[енни] клонове лв. 1200 год.

б) разсилни при III- и IV-степен[енни] клонове „ 1080 „

в) разсилни при всички агентури „ 960 „

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 29 февруарий 1916 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Фердинанд.

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *Д. Тончев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 2541 на 2 март 1916 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *Хр. Ив. Попов.*

№ 5.5

ЗАКОН ЗА УВЕЛИЧЕНИЕ НА ОСНОВНИЯ И ЗАПАСНИЯ КАПИТАЛ НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

4 януари 1919 г.; ДВ, бр. 298

УКАЗ

№ 56.

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XVII-то Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в XVI-то му заседание, държано на 30 ноември 1918 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за увеличение основния и запасния капитал на Българската Народна Банка

§ 1. Член 3 от закона за Българската Народна Банка се изменява тъй:

„Основният капитал на Българската Народна Банка е сто милиона лева. Той съставя собственост на банката и в никой случай не бива да се намали.“

§ 2. Член 4, алинея първа се изменява, както следва:

„Запасният капитал се определя на петдесет милиона лева и се образува постепенно, като се удржат всяка година по двадесет и пет на сто от чистите печалби на банката.“

§ 3. Членове 61 и 62 се сливат в един член 61, който гласи:

„Към сегашната сума на основния капитал от двадесет милиона лева се прибавят петдесет милиона лева, взети от фонда за съмнителните вземания, тъй че основният капитал веднага става седемдесет милиона лева.

Останалата сума до сто милиона лева се образува постепенно, като се прибавят всяка година към основния капитал:

а) Предвидените в чл. 4, алинея първа удръжки за запасния капитал, и

б) Предвидените в същия член, алинея втора удръжки за фонда на съмнителните вземания, ако тяхната сума надминава един милион лева.“

Заповядаваме настоящият закон да се облече с Държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагам на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 12 декември 1918 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

Борис III.

Приподписал,

Минист[т]р на Финансите: *С. Данев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистрирован под № 2810 на 24 декември 1918 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *Д-р П. Джигров.*

№ 5.6

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

29 декември 1920 г.; ДВ, бр. 221

УКАЗ

№ 83

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници, XIX-то Обикновено Народно Събрание, първа редовна сесия, в 25-то му заседание, държано на 17 декември 1920 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН

За изменение на Закона за Българската Нар[одна] Банка

Чл. 1. – Чл. 22 от Закона за Българската Народна Банка се изменя, както следва:

„От чистата годишна печалба на Българската Нар. Банка се отделя 5% за възнаграждение на всички чиновници и служащи при същата.

Размерът на това възнаграждение обаче не може да надминава 50% от пълната годишна заплата.

Разпорежданията на този член се прилагат за операциите, извършени от началото на 1920 година.“

Чл. 2. – Алинеи 2-ра, 3-та и 4-та на чл. 24 от същия закон се изменят, както следва:

„Главният касиер, юриконсултът, главният инспектор, главният счетоводител, контролърът по бюджета, началниците на отделения и на отделни служби (бюра), секретарите и инспекторите при централното управление, касиерът, началниците на отделения и на отделни служби (бюра), архитектът, адвокатът, секретарите и контролърите при Софийския клон, директорите, контролърите, юриконсултите, счетоводителите, секретарите и касиерите при останалите клонове, агентите и контролор-счетоводителите при агентурите се назначават и уволняват със заповед от Господина Минист[т]ра на Финансите по постановление на управителния съвет.

Останалите чиновници се назначават и уволняват със заповед на управителя по постановление на управителния съвет, а бройците, прислужниците и чистачките се назначават и уволняват със заповед на началника на учреждението, гдето служат.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държав. вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 23 декември 1920 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *М. Турлаков*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистрирован под № 148 на 27 декември 1920 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *Ал. Раголов*

№ 5.7

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР
БОРИС III

5 май 1922 г.; ДВ, бр. 26

У К А З

№ 24

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание през втората му редовна сесия, в 88-то заседание, държано на 12 април 1922 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за Българската народна банка

§ 1. Чл. 1 се изменя, както следва: „Българската народна банка е народно кредитно учреждение, централното управление на което има седалището си в София. С предварително съгласие на Минист[т]ра на финансите тя открива клонове и агентури в ония населени места на Царството и другаде, гдето намери за нужно.“

§ 2. Чл. 3 се изменя така:

„Основният капитал на Българската народна банка е двест[а] милиона лева. Той е собственост на банката и в никой случай не може да се намалява.“

§ 3. Чл. 4, ал. 1-ва се изменя, както следва:

„Запасният капитал се определя на половината от основния и се образува постепенно, като се удържат всяка година по 25% от чистите печалби на банката, начиная от 1922 година.“

§ 4. [В] чл. 12 думата „петима“ се изменя на „седем“.

§ 5. Точка б от чл. 14 се изменя така:

„Разрешава сключването на съдебни и извънсъдебни спогодби и минаване в загуба на съмнителни или несъбираеми вземания. Извънсъдебните спогодби, както и решенията на съвета за минаване в загуба на съмнителни или несъбираеми вземания на суми, по-големи от 1000 лева, се утвърждават, след писмено-то заключение на проверителния съвет, от Минист[т]ра на финансите.“

§ 6. В точка 11 на чл. 14 думите „чл. 42, букви г, д, е и ж от закона за чиновниците“ се заменят с „чл. 75, т. т. 3, 4, 5, 6 и 7 от закона за държавните служители“.

§ 7. В чл. 15 думата „главен контролър“ се заменя с думата „главен инспектор“.

§ 8. В чл. 16 думата „особни“ се премахва.

§ 9. Между сегашните 3-та и 4-та алинеи на чл. 16 се прибавя следната нова алинея:

„Пред съдилищата банковите клонове и агентури могат да се представляват и от други банкови чиновници, упълномощени с писмени съобщения до респективните учреждения от банковите клонове и агентури в седалищата на съдилищата, безразлично на кой клон или агентура са делата.“

§ 10. В точка 2 на чл. 18 сумата 60 се заменя с 300 и думите „данък занятие“ с думите „основен данък върху общия доход“.

§ 11. Алинея 4-та от чл. 20 се изменя, както следва:

„Определените от агентурите кредити над 100 000 лева се представят за одобрение от местните съвети на надлежните клонове, а определените от 3-то и 2-ро степенни клонове кредити над 300 000 лв. и от 1-во ст[епенни] клонове над 500 000 лв. – от управителния съвет на банката.“

§ 12. Към чл. 21 се прибавя след думата „клоновете“ и думата „агентурите“.

§ 13. Чл. 24, алинея 2-ра, 3-та и 4-та се изменят, както следва:

„Юрисконсултът, главният инспектор, главният счетоводител, главният касиер, началниците на отделения и секретарите при централното управление, директорите на клоновете, началниците на отделения при Софийския клон, контролърите на клоновете и агентите на банката се назначават и уволняват със заповед на господина Минист[т]ра на финансите по постановления на управителния съвет.

Останалите чиновници се назначават и уволняват по постановление на управителния съвет със заповед от управителя.

Бройците, огнярите, прислужниците и чистачките се назначават и уволняват със заповед на надлежния директор или агент.“

§ 14. Чл. 25 се изменя така:

„Кандидатите за служба при банката трябва да отговарят на условията, предвидени в закона за държавните служители и правилниците на банката.“

§ 15. В чл. 28 цифрата 50 000 лева се заменява със „за агентурите до размер на 20 000 лева, а за клоновете – до 100 000 лева“.

§ 16. В чл. 29 думата „полици“ се заменява с „търговски ефекти“.

Към този член се прибавя следната:

„Забележка. Преводите на Българската земеделска банка се извършват без комисиона.“

§ 17. Към чл. 30 се прибавя следната:

„Забележка. Българската народна банка отпуска варантен кредит и на кооперативните сдружения, включително земеделските, в населените места, [където има клонове или агентури.“

§ 18. В чл. 35 думите „петдесет хиляди“ се заменяват със „сто хиляди“, а думите „двесте петдесет хиляди“ с думите „петстотин хиляди“.

Прибавя се трета нова алинея към същия член със следната редакция: „Банката на същото основание открива текущи сметки на търговци и промишленици и срещу ипотеки, според специалния закон за ипотечния кредит, без да ангажира източниците на същия.“

§ 19. [В] чл. 36 цифрата „1 500 000“ се заменява с „3 000 000“.

§ 20. В края на първата алинея на чл. 37 се прибавят думите „като за кредити, по-големи от 250 000 лева с максимум до 1 000 000 лева, решава управителният съвет“.

§ 21. Към чл. 37 се прибавя нова алинея с текста „удостоверенията се издават на името на титуляра на сметката“.

§ 22. Към чл. 39 се прибавя следната нова алинея:

„За източници на тия ипотечни пласменти може да се вземат, по решение на управителния съвет на банката, и най-много до 1/3 (една трета) от основния капитал.“

§ 23. Към чл. 40 се прибавя нова алинея със следната редакция:

„Курсовете на Българската народна банка се обнародват в „Държавен вестник“ и са задължителни за всички длъжностни лица и официални учреждения.“

§ 23а. Към чл. 42 се прибавя следната нова алинея:

„С разрешението на Минист[т]ра на финансите Българската народна банка може да членува в кооперации, водни синдикати и други подобни кооперативни организации, предприятия на които могат да удовлетворяват непосредствените нужди на банката.“

§ 24. Към чл. 43 се прибавят думите: „както и в залог само за допълнителна гаранция акциите на солидни частни акционерни дружества и банки“.

§ 25. След чл. 43 се прибавя нов чл. 44 със следната редакция:

„Продаване, даряване, ипотекване, залагане за гаранция и вобщо прехвърляне на собствеността или правото на ползуване от недвижими имоти не може да се извърши, ако притежателят или владетелят на недвижимия имот – банков клиент, не представи заедно с документите, предвидени за подобни случаи в закона за нотариусите и мировите съдии, които извършват нотариални дела, и удостоверения от респективния клон или агентура от Българската народна банка, че са съгласни да се извърши проектираната сделка.

Последните са длъжни да издадат такова удостоверение, когато с останалите му имоти са гарантирани вземанията им. На същите условия са подложени и продажбо-покупките на недвижими имоти, извършени по частен рег.

Публичните и частни сделки, за които се говори по-горе, извършени без съгласието на респективните клонове и агентури на банката, са недействителни за последните.

Нотариусите поставят заверки върху частните продавателни за недвижими имоти и поръчителства там, где то има банкови клонове и агентури, след като им се представи банковото удостоверение; в заверките отбелезват номера и датата на удостоверението. Същото правят и при заверки на поръчителства.“

§ 26. Чл. чл. 44, 45 стават 45 и 46.

§ 27. Сегашният член 46 става чл. 47, като в края на втората му алинея се прибавя: „обаче ако в шестмесечен срок от деня на възлагането [на] имота върху банката бившият му собственик или законните му наследници не пожелаят да си откупят обратно имота за банковото вземане [на] всички прями и косвени задължения заедно с лихвите и разноските“.

Към тоя член се прибавя следната:

„Забележка. Възложените на Народната банка недвижими имоти, които длъжниците не са могли да изплатят на срока и са останали собственост на банката след 1912 год., но не прехвърлени върху трето лице, банката се задължава да ги повърне на длъжниците или на наследниците им, ако заплатят дълга заедно с лихвите и други разходи, направени по същите имоти, ако е единствено звание на просителя, ако не се употребяват за собствени нужди от банката и ако не надминава стойността 100 000 л[ева] сегашна оценка.“

§ 28. Чл. чл. 47–53 стават чл. чл. 48–54.

§ 29. Сегашният чл. 54 става чл. 55 със следната нова редакция:

„След изтичане на годината отчетите по бюджетните разходи на банката, подкрепени с надлежните оправдателни документи, се проверяват от една комисия в състав: един съветник от Върховната сметна палата, един член от проверителния съвет на Българската народна банка и един финансов инспектор. Тази комисия съставя нужния рапорт и го изпраща на Върховната сметна палата за издаване [на] окончателни постановления на отчетниците.“

§ 30. Чл. чл. 55, 56 стават чл. чл. 56, 57, като в последния датата „1 март“ се заменява с „1 май“.

§ 31. Чл. 57 става чл. 58, като думата в края „четири“ се заменя с „шест“.

§ 32. Чл. 58 става чл. 59 и в края на първата алинея се допълва с думите: „Управителният съвет е длъжен да даде обясненията си в срок от три месеца от деня на поискването им, в противен случай министърът се произнася и без тия обяснения.“

§ 33. Чл. чл. 59 става 60, 60 – 61.

§ 34. Чл. 61 става чл. 62 и се изменя, както следва: „Към сегашната сума на основния капитал от сто милиона лева се прибавят петдесет милиона лева, взети от запасния капитал, и другите петдесет милиона лева, отделени от чистата печалба на банката за 1921 год., тъй че основният капитал става веднага двесте милиона лева.“

Заповядаваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпореждането за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 2 май 1922 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[ъ]р на търговията, промишлеността и труда: *Ал. Раголов*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 553 на 3 май 1922 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *П. Янев*

№ 6

ЗАКОН ЗА ИЗВЪНРЕДЕН СВРЪХСМЕТЕН КРЕДИТ ОТ 879 650 ЛЕВА ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ОСНОВНИЯ КАПИТАЛ НА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

2 януари 1907 г.; ДВ, бр. 1

УКАЗ

№ 295.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIII Обикновено Народно Събрание, четвърта редовна сесия, в XX си заседание, държано на 13 ноемврий 1906 год., вотира и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следуюция

Закон

за извънреден свръхсметен кредит от 879 650 лв. и 25 ст., за попълване основния капитал на Българската Народна Банка,

Член единствен. Разрешава се на Минист[ъ]ра на Финансите един извънреден свръхсметен кредит от 879 650 лв. и 25 ст. за попълнение основния капитал на Българската Народна Банка. Тая сума да се вземе от резервния фонд

на същата (който фонд не се предвижда от Закона за банката), да се внесе на приход в държавното съкровище и едновременно с това да се произведе разходът за това попълване.

Заповядваме горният закон, приет в тая му форма от четвъртата редовна сесия на XIII Обикновено Народно Събрание, да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпореждането за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 18 декември 1906 год.

На първообразния със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ъ]р на Финансите: *А. Паяков.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 1309 на 28 декември 1906 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *К. Панайотов.*

№ 7

ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

14 март 1924 г.; ДВ, бр. 280

У К А З

№ 12

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 42-то заседание, държано на 1 март 1924 год., гласува и прие

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН за Българската народна банка*

Глава I

Характер, капитал и привилегия на банката

Чл. 1. Българската народна банка е обществено автономно кредитно учреждение, отделна юридическа личност, привилегировано от държавата.

Централното управление на банката има седището си в София. Тя открива клонове и агентури в ония населени места на царството и в странство, където намери за нужно.

Чл. 2. Българската народна банка има два вида капитали:

- а) основен, и
- б) запасен.

Чл. 3. Основният капитал на Българската народна банка е 500 милиона лева и е собственост на банката.

Чл. 4. Запасният капитал е неограничен и се образува постепенно, като се удържат по 25% от ежегодните чисти печалби на банката.

Освен това банката отделя от чистите си печалби поне до 5% за образуването на един особен фонд за съмнителни вземания.

Чл. 5. Фондът за съмнителните вземания и запасният капитал служат за покриване загубите на банката. Когато фондът и запасният капитал се окажат недостатъчни да покриват загубите, недостигът се взема от основния капитал, а тоя последният се допълва от държавата.

Тези два фонда, както и всичките други банкови фондове, се оползотворяват по начин, какъвто управителният съвет намери за добре, с оглед към тяхната по-голяма сигурност и ликвидност.

Чл. 6. Чистата печалба на банката, след изпълнението чл.чл. 4 и 21, се внася ежегодно на приход в държавното съкровище.

Чл. 7. Българската народна банка има изключителна привилегия да издава банкноти в злато.

* Поправка от 24 март 1924 г.; ДВ, бр. 288:

Министерство на финансите

ПОПРАВКА. – В закона за Б. н. банка, публикуван в „Държавен вестник“, брой 280 от 14 м[този] м[есец], са допуснати следните грешки: 1) в четвъртия (тук третия) ред на чл. 31 вместо погрешно отпечатаните думи „се извършва направо от бирника“ да се чете „се извършва направо от банката“, и 2) в чл. 35, алинея 7-ма вместо „Държавният остатък“ да се чете „Дължимият остатък“.

Поправка от 26 май 1924 г.; ДВ, бр. 42:

Българска народна банка

ПОПРАВКА. – В закона за банката, обнародван в „Държавен вестник“, брой 280 от 11 март т[ази] г[одина], е допусната грешка: В последния (тук предпоследния) ред на чл. 38 вместо думите „най-малко до $\frac{1}{3}$ (една трета) от основния капитал“ да се чете „най-много до $\frac{1}{3}$ (една трета) от основния капитал“.

Срещу пуснатите в обращение банкноти банкната пази постоянно в касите си съответствующето количество монети, равно на третата част от стойността на банкнотите в злато. Считат се за златна наличност и вземанията на банкната срещу странство, облечени в срочно камбио, портфейл срещу странство или чуждестранни краткосрочни съкровищни титри, приведени по паритет към златен франк.

Чл. 8. Предявените в банкната банкноти се заменят веднага с монети. Когато в някои от клоновете и агентурите на банкната няма достатъчно наличност, заменяването се отлага до пристигането на такава.

Банкнотите на Българската народна банка са законно платежно средство.

Чл. 9. Формата, количеството и купюрите на банкнотите се определят по решение от управителния съвет на банкната, одобрено от минист[ъ]ра на финансите.

Чл. 10. Когато пуснатите в обращение банкноти се заменят с други, стойността на невъзвърнатите се в банкната в срок [от] една година, определен от управителния съвет и одобрен от минист[ъ]ра на финансите, банкноти, остава в полза на банкната.

Когато се наложи обмяна на известна емисия поради фалшификация, определените по същия начин за това срокове са задължителни и неотменяеми.

Чл. 11. Повредените и негодни банкноти се обменят по наредби от управителния съвет, утвърдени от минист[ъ]ра на финансите.

Глава II

Управление на банкната

Чл. 12. Управлението на банкната се поверява на един постоянен комитет, състоящ се от един управител и двама подуправители, и на шест души администратори. Постоянният комитет и администраторите съставляват управителния съвет на банкната.

При централното управление се намират: юрисконсулството, инспекторатът, главното счетоводство, секретариатът и необходимите отделения за разните служби.

Освен това разрешението на въпроси от по-маловажен характер, по решение на управителния съвет, се възлага на единични лица или служби от помощния на администраторите персонал, а също така се определят техните функции и граници на компетентност.

Чл. 13. Управителят на банкната ръководи делата ѝ, надзирава изпълнението на законите и правилниците ѝ, представлява същата пред властите и третите лица и свиква управителния съвет на заседания, които председателства.

Подуправителите изпълняват част от същите функции, по делегация на управителя.

В отсъствие на управителя замества го един от тях.

Всеки администратор поема ръководството на един отдел от общото управление на банката. Определянето [на] работата на отделите и разпределението на последните между администраторите става по решение на постоянния комитет.

Чл. 14. Постоянният комитет дава директиви по всички служби на банката, като проучва и анкетира всички свързани с това стопански, финансови, кредитни и др. условия.

Управителят формира от администраторите два отделни състава, състоящи се от по трима администратори и един председателствующ подуправител, на които състави управителният съвет делегира поотделно част от функциите си, изброени в следующия член.

Управителят има право да председателствува в заседанията на отделните състави.

Решенията на отделните състави, противни на мненията на председателстващите, може, по искане на последните, да бъдат отнесени за пререшаване от постоянния комитет, който ги решава окончателно.

Когато при гласуванията в отделните състави или в целия състав на управителния съвет гласовете се разделят поравно, взема се решението, към което се присъедини председателствующият.

За да има кворум в заседанията на управителния съвет и отделните му състави, трябва да присъствуват поне половината от членовете, плюс един.

Чл. 15. Управителният съвет определя главните условия за операциите на банката, а именно:

1) установява периодически размера и условията на сконтото, лихвите и условията по останалите активни, пасивни и комисионни операции, както и размера на сумите, които предстои да се употребят в сконтони и други банкови операции;

2) определя формата, количеството и купюрите на банкнотите, тяхното издаване, оттегляне или унищожение;

3) установява формата, количество, вида и стойността на заложените облигации и тяхното погашение;

4) одобрява кои ценности или стоки могат да се вземат в залог;

5) разрешава сключването на съдебни и извънсъдебни спогодби и минаване в загуба на съмнителни или несъбираеми вземания;

6) съставя проекти за законите и одобрява правилниците и наредбите от принципален характер за уреждане на банковите служби;

7) приема бюджета за разходите на банката и годишния отчет на същата;

8) решава за отварянето на клонове или агентури в странство, както и за избиране [чужде]странни кореспонденти на банката;

9) решава използването от банката [на] кредити в чужди валути в странство и условията за това, а също определя при кои кореспонденти и при какви условия държи авоарите си в странство;

10) избира и утвърждава членовете на сконтовите комитети;

11) решава по уволнението и назначението на банковите чиновници и определя дисциплинарните наказания, предвидени в закона за държавните служители;

12) разглежда всички други въпроси от негова компетентност съгласно закона и правилниците на банката и с които бѣде сезиран от управителя на банката и финансовия министър, и

13) произнася се по всички проекти на закони и др. наредби от други ведомства, които имат връзка със средствата или операциите на банката, като тези ведомства са длъжни предварително да вземат в подобни случаи съгласието на банката.

В заседанията на управителния съвет и отделните му състави вземат участие със съвещателен глас и юрисконсултът на банката или неговите помощници.

Чл. 16. Инспекторатът се състои от един главен инспектор и нужното число инспектори, между които и съдебни инспектори, придадени към юрисконсултството.

По делегация на управителя инспекторатът надзирава дейността на клоновете и агентурите и следи за изпълнението на разпоредбите на централното управление.

Актовете на банковите инспектори, след произнасянето на управлението по констатираните в тях неиздѣлжения, се изпращат в Министерството на финансите, за да им се даде ход по наредбите на закона за финансовата инспекция. При разглеждане на делата, образувани по обжалване [на] постановленията на минист[ѣ]ра на финансите в апелативните съдилища, се призовава и банката, която, освен държавния адвокат, може да изпрати и свой представител. Изпълнителните листове се издават на името на банката и се привеждат в изпълнение от съдебните пристави. За вземанията си по тези листове или по влезлите в сила постановления на минист[ѣ]ра на финансите банката има привилегия при удовлетворението си след привилегията на държавата и тази на евентуалния ипотекарен кредитор.

Чл. 17. Считано от 1 януарий 1924 г., числото на служителите при централното управление, клоновете и агентурите и размерът на заплатите им се определят в бюджета на банката по щата, изработен от управителния съвет и одобрен от минист[ѣ]ра на финансите. Те се ползват с правата на държавни служители във всяко друго отношение.

Чл. 18. Кандидатите за служба при банката трябва да отговарят на условията, предвидени в специалния за това правилник на банката.

Чл. 19. Управлението на клоновете и агентурите се поверява на директори и агенти, подпомогнати от местните съвети.

Местните съвети се състоят: при централния Софийски клон – от директора, двама поддиректори и началниците на отделения, които ще се посочат в надлежния правилник; при другите клонове – от директора, контрольора или счетоводителя и началника на бюро за рисковата служба; в агентурите – от агента, контрольор-счетоводителя и касиера.

Юрисконсултът или съдебният чиновник, където има такива, вземат участие в местните съвети със съвещателен глас.

По делата на клоновете и агентурите банката се представлява от надлежните директори или агенти.

Пред съдилищата и другите учреждения централното управление на банката, също клоновете и агентурите, може, освен от титулярите, да се представляват и от един или повече други банков служители; това им се възлага с писмени съобщения до съдилищата и учрежденията и те важат без разлика на това, на кой клон или агентура са делата.

Чл. 20. Управителят, подуправителите и администраторите на банката се назначават с указ по представление на минист[ъ]ра на финансите. Те се уволняват обаче само по решение на Народното събрание, взето по мотивиран доклад на минист[ъ]ра на финансите.

Юрисконсултът, главният инспектор, главният счетоводител, главният касиер и директорите на първостепенните клонове се назначават и уволняват със заповед на минист[ъ]ра на финансите по решение на управителния съвет.

Останалите чиновници се назначават и уволняват по постановление на управителния съвет със заповед от управителя.

Архиварите, регистраторите, писарите, шефьорите, бройците, огнярите, стражарите, прислужниците и чистачките се назначават и уволняват със заповед от надлежния директор или агент.

Чл. 21. Считано от 1 януарий 1924 г., от чистата годишна печалба на Българската народна банка се отделят: 1% за възнаграждение на членовете на управителния съвет и юрисконсулта при централното управление; 1% за възнаграждение на председателя и членовете на проверителния съвет, главния инспектор, главния счетоводител, главния касиер, I-во-, II-ро- и III-тостепенните директори, секретарите на централното управление, началниците на отделения при централното управление, поддиректорите и началници на отделения при Софийския клон и инспекторите, и 6% за възнаграждение на всички останали банков служители. Тези възнаграждения се разпределят пропорционално на заплатите.

Чл. 22. При клоновете и агентурите има и по един сконтов комитет. Членовете на сконтовия комитет се взимат из списъка на кандидатите, кой-

то се съставя всеки две години от бюрата на търговските камари и [се] утвърждава от общите събрания на същите.

Числото на кандидатурите за Софийския клон е 18 души, за останалите клонове – 12, а за агентурите – 9.

Чл. 23. Не могат да бъдат избрани като кандидати за членове на счетоводните комитети:

- 1) банкерите, сарафите и лихварите;
- 2) обявените в несъстоятелност търговци или промишленици с невъзстановени от съда права;
- 3) осъдените лица за позорни престъпления или за престъпни деяния, несъвместими с търговската чест, и
- 4) ония, които са съдружници помежду си.

От списъка на кандидатурите за членове на счетоводните комитети управителният съвет на банката избира и утвърждава две трети от общото им число за редовни и една трета за резервни членове на счетоводните комитети.

Чл. 24. Счетоводните комитети заседават по шест души в Софийския клон, по четири души в останалите клонове и по трима души в агентурите, под председателството на надлежния директор или агент или техните заместници.

Тоя състав се образува за година време от редовните членове, разделени на две серии.

Резервните членове заместват редовните в случай на нужда или когато някой редовен член бъде отстранен по причини, посочени в предходния член, както и за разгласяване [на] данните за кредитоспособностите на клиентите и разискванията в комитета.

Чл. 25. Счетоводните комитети, въз основа на личните си сведения и ония, събрани от банката, при поискване дават мнение за кредитоспособността на банковите клиенти. Същото те правят и при ревизиране [на] размера на определените кредити в началото на годината, а през течение на година – винаги когато е нужно.

Мнения за кредитоспособността на клиенти, които се намират в имуществени или в близки роднински отношения с някой член на комитета, се дават в отсъствието на заинтересования член, който е длъжен да се отведе.

Решения за окончателното определяне на кредитите се вземат от местните съвети при клоновете и агентурите на банката.

Определените, а също и ревизираните от агентурите кредити над 100 000 лева се представят за одобрение от местните съвети на надлежните клонове, а определените от III-то- и II-степенните клонове кредити над 300 000 л[ева] и от I-востепенните клонове над 500 000 л[ева] – от управителния съвет на банката.

Управителният съвет може периодически по своя преценка да намалява неограничено или да увеличава най-много до троен размер тия компетентности.

Управителният съвет може да възлага, до известни размери, общите и ре-визираните кредити да се утвърждават лично от надлежния администратор.

Глава III

Операции на банката

Чл. 26. Българската народна банка приема влогове с определен срок или на текуща сметка, в български левове и в чужда валута.

Тя изпълнява и службата на влогова каса в страната съгласно с особените за тая цел наредби.

Чл. 27. Банката сконтирва търговски ефекти, издадени в местна или чуждестранни валути, снабдени най-малко с два подписа. До падежа на тия ефекти не трябва да остават повече от три месеца.

Не могат да сконтират търговски ефекти лица, живущи в страната, които не са търговци или промишленици със зарегистрована фирма пред надлежния съд.

При сконтирането на ефекти в чужда валута, издадени от държавата или от солидни и добре известни на банката лица и фирми, тези условия, изброени в предшестващите алинеи, не се спазват.

Банката сконтира освен това и купони от ценни книжа със срок не повече от три месеца.

Чл. 28. Банката прави лични заеми с максимален срок три месеца, с двама солидни поръчители. Компетентността и максимумът по тия заеми се определят от управителния съвет на банката. По изключение банката отпуща такива заеми и с един солиден поръчител, по условията, предвидени в правилника за личния кредит.

Чл. 29. Банката открива текущи сметки под залог на:

- а) стоки;
- б) срочни свидетелства и местни и чуждестранни ценни книжа;
- в) антрепозитни свидетелства;
- г) коносаменти, и
- д) скъпоценни метали – в ключе или в монети.

Чл. 30. Управителният съвет на банката определя кои стоки и ценни книжа може да се приемат като залог.

Чл. 31. Залагането на стоките, ценните книжа и скъпоценните метали при банката стават с частен акт, а продажбата им, ако длъжникът не плати дълга си на падежа, се извършва направо от бирника, по реда и условията, предвидени в правилника.

Залогът на стоките се счита действителен и тогава, когато те са оставени за пазене у самия заемател или у трето лице.

Чл. 32. Размерът на тек[ущата] сметка (заемът) не трябва да надминава $\frac{2}{3}$ от стойността на стоките и $\frac{4}{5}$ от дневната цена на ценните книжа.

Чл. 33. Банката отваря, по решение на управителния съвет, текуща сметка под залог на портфейлите на търговци, индустриалци, банкери и кредитни учреждения, като титулярите по тия сметки трябва да имат зарегистрирани фирми.

Част от компетентността си по тия операции управителният съвет може да делегира било самостоятелно на надлежния администратор, било на провинциалните си клонове и агентури.

Заложените полици трябва да са снабдени най-малко с два търговски подписа и до падежа им да не остават повече от 6 месеца.

Авансът срещу заложените полици не бива да надминава 80% от общата им номинална стойност, нито да надвишава открития кредит на залогодателя.

Залагането става чрез джиро.

Банката има право да преглежда търговските книги и портфейла на залогодателя, когато намери за нужно.

Може да се приема в депо и портфейл на Българската земеделска банка и Българската централна кооперативна банка, в който случай привилегиите на тия две банки минават върху Българската народна банка по отношение производството и събирането.

Чл. 34. Банката отваря текущи сметки на търговци и индустриалци срещу поръчителство най-малко на две кредитоспособни лица, като максимумите и компетентността по тях се определят от управителния съвет.

Дължимите остатъци по тия сметки се събират по реда на заповедното съдопроизводство, срещу заверени от банката извлечения по тях и преписи от договорите по сметките.

По същия начин банката открива текущи сметки на търговци и индустриалци и срещу ипотeka, според специалния закон за ипотечния кредит, без да ангажира източниците на същия.

Чл. 35. По предприятия за държавни, окръжни и общински постройки или доставки банката може да отваря текущи сметки, максимумът и компетентността по които се определят от управителния съвет.

Сметките по държавните, общинските и окръжните постройки или доставки се гарантират с поръчители, в размера на тяхната обща кредитоспособност, и с вземанията на предприемачите и доставчиците от държавата. Тия вземания се прехвърлят на името на банката.

Поръчителството може да се замени с ипотeka.

По окръжните и общинските постройки и доставки сметките се отварят срещу горните гаранции, ако при това тия учреждения разполагат с готови средства за извършването на предприятието.

Освен това банката отваря текущи сметки или прави заеми срещу цесия и на безспорни и подлежащи на изплащане парични вземания от държавата.

Управителният съвет определя максимума и компетентността по тия пласменти.

Държавният остатък по всички тия сметки се събира по реда, посочен в чл. 34.

Чл. 36. Банката издава по държавни и обществени предприятия удостоверения за гаранция срещу записи на заповед и предявление, подписани от длъжника и от едно или две състоятелни лица като поръчители, максимумът и компетентността на които се определят от управителния съвет.

До повръщане на удостоверението записът служи за обезпечение. Банката може, когато намери за нужно, да поиска заменяването на записа с друго реално обезпечение или да го осребри по принудителен ред.

Записите на заповед и на предявление са валидни и за срок, по-голям от една година, считано от деня на издаването на записа.

Същите удостоверения може да се издават срещу ипотeka и залог на портфейл.

На чуждестранни фирми подобни удостоверения може да бъдат издадени въз основа на определени от управителния съвет на открито кредити на [чужде]странните кореспонденти.

Чл. 37. Банката прави заеми най-много за шест месеца срещу залог на:

а) стоки;

б) свидетелства за срочни влогове и други в местна или в чуждестранна валута ценни книжа;

в) антрепозитни свидетелства;

г) скъпоценни метали – в кюлче или в монети, по условията, показани в чл. чл. 32 и 33, с изключение на свидетелствата за срочни влогове.

Чл. 38. Банката извършва ипотечни заеми, заеми на общини, окръжни и обществени учреждения, издава заложни облигации съгласно със закона за ипотечния кредит при Българската народна банка.

За източници на тия ипотечни пласменти може да се вземат, по решение на управителния съвет на банката, най-малко до $\frac{1}{3}$ (една трета) от основния капитал.

Чл. 39. Банката купува и продава:

а) чекове и полици в чужди валути, чуждестранни банкноти и скъпоценни метали в кюлче или в монети за своя и чужда сметка, и

б) разни ценни книжа по поръчка и за чужда само сметка.

Тя извършва преводи в царството и странство по дневния курс срещу определена комисиона.

Може да издава чекове и акредитиви.

Курсовете на Българската народна банка се обнародват в „Държавен вестник“ и са задължителни за всички длъжностни лица и официални учредения.

Чл. 40. Банката инкасира местни и чуждестранни търговски ефекти, както и разписки на застрахователни дружества.

Чл. 41. Банката не приема [за] сконтиране или в залог полицы, снабдени с подписи на нейни служители.

Чл. 42. Банката отваря подписа за държавни и разни обществени заеми и приема за пазене скъпоценности и ценни книжа.

Чл. 43. За ликвидирани или за обезпечаване на вземания, станали несигурни, банката може да вземе и под не първа ипотeka, до размера на пълната продавателна стойност на имота, както и в залог само за допълнителна гаранция, акциите на солидни частни акционерни дружества и банки.

Чл. 44. Продаване, даряване, ипотекване, залагане за гаранция и вобщо прехвърляне на собствеността или правото за ползуване от недвижими имоти не може да се извърши, ако притежателят на недвижимия имот не представи, заедно с документите, предвидени за подобни случаи в закона за нотариусите и мировите съдии, които извършват нотариални дела, и удостоверения от респективния клон или агентура на Българската народна банка, че са съгласни да се извърши проектираната сделка.

Последните са длъжни да издават такова удостоверение, когато с останалите му имоти са гарантирани вземанията им.

Нотариусите поставят заверки върху поръчителствата с недвижими имоти, след като им се представи банково удостоверение; в заверките отбелязват нумера и датата на удостоверението.

Когато се отчуждава имот по регулация или принудително, сумата за него се изплаща на притежателя след получаване [на] съгласието на банката.

Удостоверенията по този член се издават от банката без такса.

Такива удостоверения не се изискват, когато се касае за отчуждение и пр. на имоти, предмет на земеделско селско стопанство, освен за ония лица длъжници или поръчителы към Българската народна банка, за които тя е съобщила предварително на съответния нотариус или мирови съдия да изисква такова удостоверение.

Чл. 45. Размерът на лихвите, които банката плаща за внесените у нея пари и които взема за дадени от нея заеми, както и размерът на сконтото, комисионите, таксите и пр. се определят от управителния съвет и публикуват в „Държавен вестник“.

Ако в специални случаи, по нареждане на държавата, банката направи заеми с по-малка лихва от оная, определена в тарифата, разликата се понася от държавния бюджет.

Чл. 46. Банката не може да придобива и задържа за себе си от длъжниците си други недвижими имоти освен необходимите за нея помещения.

Недвижимите имоти, придобити по възлагане на публичен търг срещу вземанията на банката, се ликвидират по най-износен за банката начин, публично, чрез наддаване и по подробни наредби, изработени от управителния съвет.

Продажбата се извършва, ако бившият притежател на имота или всичките негови наследници не пожелаят да откупят обратно имота от банката или ако пожелаят [да] не реализират продажбата в дадения от банката срок. Право да откупят имота имат наследниците по права линия, съпруг или съпруга, и по сребрена – братята и сестрите или техните деца. Желанието за откупуване трябва да се заяви писмено най-късно 6 месеца след въвеждането на банката във владение на имота. Този срок по изключение и за отделни случаи може да бъде съкратен и тогава банката дава срок за това две седмици от поканата. Откупуването става срещу всичките вземания на банката от предишния притежател, плюс лихвите, разноските и пр., ако имотът е бил възложен за тази последната, плюс лихвите, разноските и пр. до деня на откупуването.

Горните нареджания не се отнасят до заварените при влизане в сила на настоящия закон неразпродадени присъдени върху банката недвижими имоти.

Даването на имотите от банката под наем, преди да бъдат продадени или откупени, става чрез наддаване и по условия, изработени от управителния съвет.

Продаването и даването под наем може да става и по доброволно съгласие, след като е бил обявен поне един път търг и той не се е състоял, или добитата цена не е задоволителна.

Чл. 47. При кредитирането на индустриалците, под всички гореизброени форми на личния кредит, поръчителите може да бъдат заменени с първа ипотeka на индустриалните им предприятия (постройки, машинарии и други уреди) и при установен контрол от страна на банката върху последните, издържан за сметка на индустриалеца.

За всяка отделна индустрия специални технически лица определят кои от инвентарните предмети може да се вземат под внимание при общата оценка.

Чл. 48. Всички видове кредитирания, предвидени в настоящата глава, може да стават и в чужда валута, изключително по решение на управителния съвет.

Глава IV

Надзор върху банката и отношение към държавното съкровище

Чл. 49. Българската народна банка се намира под върховния надзор на минист[ъ]ра на финансите. Той може да спира, в случай на нужда, ония решения на управителния съвет, които намери за противни на закона и правилниците или на интересите на държавата. Тоя надзор се упражнява чрез един про-

верителен съвет, състоящ се от един председател и трима членове, назначава-ни и уволнявани с указ по представление на минист[ъ]ра на финансите.

Проверителният съвет следи дали всички операции на банката са извършени съобразно със законите и правилниците на банката и за тая цел той има право, когато намери за нужно, да преглежда книгите, документите, касата и ценностите на банката.

Проверителният съвет е длъжен веднага да докладва на минист[ъ]ра на финансите, щом забележи решения или разпореждания, противни на закона или правилниците на банката.

Той проверява годишния отчет на банката, за което прави доклад до минист[ъ]ра на финансите.

Никакви други служби и дела, освен контролните, не може да се възлагат на проверителния съвет чрез правилници или по административен ред.

Чл. 50. Банката приема държавните приходи и изплаща, в размер на постъпленията, държавните разходи съгласно със закона за бюджета, отчетността и предприятията. За тая цел банката открива на държавното съкровище текущи сметки.

Банката сконтирова или приема в залог съкровищни бонове на държавата за своя сметка или служи като посредник за тяхното пласиране срещу комисиона, уговорена по взаимно съгласие.

Тя изплаща, за сметка на държавата, и анюитетите на консолидираните държавни външни или вътрешни дългове.

Авансите на банката към държавата, в каквато форма и за каквато и да било нужда да стават, не бива да надминават в своята съвкупност двойния размер от номиналния основен капитал на банката.

Чл. 51. Размерът на лихвите по авансите на държавата се определя по взаимно съгласие между банката и държавата. Той не може обаче да бъде по-малък от 1%.

Чл. 52. Банката може да участва в държавни заеми по решение на управителния съвет, одобрено от минист[ъ]ра на финансите.

Глава V

Бюджет и отчетност

Чл. 53. Бюджетът на банката се приготвя ежегодно от управителния съвет и се одобрява от минист[ъ]ра на финансите. Упражнението на бюджета започва от 1 януарий и свършва на 31 декемврий.

Чл. 54. Бюджетните разходи на банката се произвеждат и оправдават съгласно с наредбите на специален правилник, изработен от управителния съвет на банката и утвърден от минист[ъ]ра на финансите.

Чл. 55. След изтичане на годината отчетите по бюджетните разходи на банката, подкрепени с надлежните оправдателни документи, се проверяват

от една комисия в състав: един съветник от Върховната сметна палата, един член от проверителния съвет на Българската народна банка и един финансов инспектор. Тази комисия съставя нужния рапорт и го изпраща на Върховната сметна палата за издаване [на] окончателни постановления на отчетниците.

Чл. 56. Операционната година на Българската народна банка се брои от 1 януарий до 31 декемврий.

Чл. 57. Всяка седмица банката праща на минист[т]ра на финансите седмичния си баланс и го обнародва в „Държавен вестник“, а след изтичане на операционната година тя приготвя годишен отчет за операциите си и го представя на минист[т]ра на финансите не по-късно от 1 май на следующата година.

Чл. 58. Годишният отчет на банката, веднага след получаването му, се предава на проверителния съвет, който го проверява и съставя своя годишен доклад, посочен в чл. 49, в един срок от 6 месеца.

Чл. 59. До три месеца най-късно, считан[о] от деня на предаване доклада на проверителния съвет, министърът на финансите е длъжен да поиска, в срок от три месеца, обяснения от управителния съвет на банката. В срок от два месеца след това министърът на финансите е длъжен да се произнесе окончателно върху редовността на отчета.

След изтичане на този срок отчетът по право се счита за одобрен и управителният съвет се освобождава от отговорност по управлението и делата на банката за отчетната година.

Глава VI

Общи и преходни разпоредби

Чл. 60. Основният капитал от 500 милиона лева ще се образува чрез прибавяне към сегашния основен капитал на запасния капитал и от постепенното прибавяне по $\frac{1}{3}$ от следующите се на държавното съкровище по чл. 6 годишни печалби.

Чл. 61. За прилагането на този закон ще се изработят правилници, одобрени от минист[т]ра на финансите и утвърдени с указ.

Чл. 62. Законът за Българската народна банка от 1906 г., заедно с всички последвали по него изменения и допълнения, както и всички закони, устави и правилници, които противоречат на този закон, се отменяват.

З а б е л е ж к а 1. Законът за курса и покриването на банкнотите в Българската народна банка от 3 януарий 1919 г. и законът за ограничение на банкнотната емисия и задълженията на съкровището към Българската народна банка от 30 юний 1922 г. остават в сила до тяхното отменение или изменение.

З а б е л е ж к а 2. Законът за пазене, заменяване и изплащане на повредените в обращение нови банкноти от декемврий 1922 г. се отменява.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия закон възлагаме на Нашия Минист[ѳ]р на финансите.

Издаден в София на 8 март 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Минист[ѳ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с Държавния печат и зарегистрирован под № 993 на 11 март 1924 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[ѳ]р на правосъдието: *Р. Магжаров*

№ 8

ЗАКОН ЗА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

20 ноември 1926 г.; ДВ, бр. 189

У К А З

№ 33

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXI-то Обикновено народно събрание, през IV-та му редовна сесия, в 6-то заседание, държано на 5 ноември 1926 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН

за Българската народна банка

Глава I

Характер и цел на Банката

Чл. 1. Българската народна банка е автономен кредитен институт с отделна юридическа личност. Тя има изключителното право да издава банкноти в България.

Седалището и централното управление на Банката са в София. Банката може да открива клонове и агентури във всички градове на Царството, гдето намери за добре.

Чл. 2. Главната задача на Българската народна банка е да по[д]държа, с всички разполагаеми средства, стабилността на златната стойност на издадените от нея банкноти. За тая цел тя трябва да регулира, в рамките на настоящия закон, паричното обращение в пределите на Царството. Тя улеснява също платежите чрез компенсация.

Изплащането на книжните пари (банкноти) в злато ще се уреди със специален закон.

Глава II

Капитал и резерви

Чл. 3. Капиталът на Българската народна банка е два вида:

- а) основен капитал, и
- б) резервни фондове.

Основният капитал на Банката възлиза на един милиард лева.

Резервните фондове включват обикновения резервен фонд, чието предназначение е да покрива евентуалните загуби на Банката.

Освен обикновения резервен фонд Банката може да учредява, по решение на управителния съвет, и други фондове със специални предназначения, като ги попълва със суми, отделяни от чистите годишни печалби на Банката.

Чл. 4. Обикновеният резервен фонд се образува от ежегодни удръжки в размер на 25% от чистата печалба на Банката, докато стигне 100% от основния капитал. Когато обикновеният резервен фонд стигне или надмине 100% от основния капитал, процентът на ежегодните удръжки от чистата печалба може да се намали по решение на управителния съвет.

Чл. 5. Ако обикновеният резервен фонд се окаже недостатъчен да покрие загубите на Банката, остатъкът се взема от основния ѝ капитал. В такъв случай държавата попълва със свои средства основния капитал на Банката, като за целта предвижда необходимите суми най-късно в следния си бюджет.

Чл. 6. След отделяне [на] предвидената сума за обикновения резервен фонд, от чистата печалба на Банката се удържат 5% за пенсионния фонд на служителите при Банката.

Чл. 7. Остатъкът от чистата печалба, получен след тия спадания, както и след удържане на сумите, които управителният съвет би отделил за други фондове, образувани съгласно чл. 3, се внася ежегодно на Държавното съкровище. Докато основният капитал на Банката не бъде напълно внесен, принадлежащата се на Държавното съкровище част от чистите печалби на Банката ще бъде задържана и употребявана за увеличение на основния капитал. Докато капиталът на Банката не стигне до предвидения в чл. 3 от настоящия закон

размер, Минист[с]рът на финансите ще вписва годишно в разходния държавен бюджет сумата 150 000 000 лв., която ще бъде внасяна на Народната банка за погасяване дълга на държавата към нея.

След като основният капитал достигне предвидения размер, годишните вноски от 150 000 000 лева, които ще трябва да бъдат правени на Банката до пълното изплащане на държавния дълг, ще могат да включват и следуюмата се на държавата част от печалбите на Банката.

Чл. 8. Банката ще по[г]държа златна наличност в размер най-малко на $33 \frac{1}{3}\%$ от задълженията си на виждане, като ще се стреми да увеличи и по[г]-държа това отношение на 40%.

При пресмятане на това отношение като златна наличност ще се считат:

- а) златото, в монети или на кюлчета;
- б) среброто, в монети или на кюлчета, пресметнато по неговия златен курс на свободния пазар в дадения момент, и
- в) девизите и чуждестранните банкноти, платими на виждане в злато в центровете, гдето те се държат от Банката.

Чл. 9. Задълженията на виждане на Банката обхващат:

- а) всички банкноти в обращение, и
- б) всички други задължения, платими при поискване.

В седмичните си ведомости и в годишния си баланс Банката трябва да отделя ясно гореизброените категории, като означава и процента на покритието, изчислен съгласно с постановлението на предидущия член.

Народната банка може да влага своите чуждестранни авоари в краткосрочни ценни книжа, ако те във всеки момент могат да се реализират фактически в злато на свободния пазар.

В смисъла на настоящия закон изразът „девизи“ трябва да се разбира като означаващ авоари в стабилизирани по отношение на златото валути, намиращи се при чуждестранни банки с общеизвестна кредитоспособност и платими при поискване, както и менителници в стабилизирани по отношение на златото валути, с падеж най-много до три месеца и платими в големите финансови центрове на Европа и Америка, снабдени най-малко с три подписа и съдържащи задължение за изплащане от страна на някой финансов институт или банкерска къща с общеизвестна кредитоспособност.

Чл. 10. Когато минималното покритие от $33 \frac{1}{3}\%$ не е налице, управителният свиква веднага управителния съвет или управителния комитет на извънредно заседание, в което трябва да предложи увеличаване сконтовия процент на Банката, както и всички други мерки, с които смята, че може незабавно да се възстанови необходимият процент покритие.

Чл. 11. Предвид на неотменяемата привилегия на Народната банка държавата не ще издава банкноти или други платежни средства, които могат да се употребяват като банкноти. Държавата може да пуца в обращение, чрез

Народната банка и по нейно искане, само разменни монети, чиято стойност трябва да бъде по-ниска от тая на най-дребната банкнотна купюра, както и златни монети, обменяеми за номиналната си стойност срещу банкноти.

Чл. 12. Всички печалби, които държавата би имала от издаването на разменни монети, ще се употребяват веднага за намаляване дълга на държавата към Народната банка.

Глава III Управление

А. Управителен съвет

Чл. 13. Управлението на Банката е поверено на управителен съвет, състоящ се от управител, двама подуправители, четирима члена, подбрани измежду директорите при централното управление на Банката, и четирима изборни члена, изходящи от среди избвн Банката, които, в случай на нужда, могат да бъдат представяни и от свои заместници. Последните четирима изборни члена или техните заместници взимат участие във всички пленарни заседания на управителния съвет.

Управителят и подуправителите се назначават с царски указ, по предложение на Минист[т]ра на финансите. Те могат да бъдат уволнявани обаче само по решение на Народното събрание, взето въз основа на мотивиран доклад от Минист[т]ра на финансите, към който трябва да бъдат прибавени писмените обяснения на управителя или подуправителите. Подбраните измежду директорите при централното управление членове се назначават и уволняват от управителния комитет.

Останалите четирима изборни члена, както и техните заместници, трябва да бъдат български поданици. Те се избират за четири години, обаче в края на първите две години след първите избори двама от тях ще излязат по жребие. Изборните членове са преизбираеми. Двама от членовете и по един техен заместник се избират от бюрата на търговските камари в България по инициативата на Софийската търговска камара. Управителният съвет на Фондовата борса в София избира един член и негов заместник. Четвъртият член и заместникът му, които трябва да бъдат лица с общепризнати познания по земледелие, ще бъдат избирани в общо заседание от председателите на окръжните съвети.

Чл. 14. Управителят и подуправителите, при постъпване на служба, дават пред Царя тържествено обещание, че ще спазват строго закона и правилниците на Банката и че във всяко отношение ще служат вярно на нейните интереси.

Останалите членове на управителния съвет дават подобно обещание пред управителя.

Чл. 15. Управителният съвет се свиква от управителя на пленарно заседание най-малко веднъж в месеца.

Кворумът за заседанията на управителния съвет се състои от половината членове плюс един.

Разискванията и решенията на управителния съвет са тайни.

Чл. 16. Управителят, подуправителите и директорите – членове на управителния съвет – имат право на подпис.

Управителният съвет делегира правото на подпис за службите на централното управление, клоновете и агентурите, като служебните лица, на които се делегира това право, се определят от вътрешния правилник на Банката.

Чл. 17. Управителният съвет управлява капитала и актива на Банката и определя общите насоки на нейната политика. Той дава необходимите инструкции по ръководене на цялата банкова дейност и бди за изпълнението на тия инструкции.

По-специално, управителният съвет има следните функции:

- 1) определя, в пленарно заседание, лихвения и сконтовия процент;
- 2) определя, в пленарно заседание, условията и компетентността по разните видове банкови операции, както и пласментните норми за разните клонове и агентури;
- 3) определя, в пленарно заседание, кои ценни книжа и стоки могат да се приемат в залог;
- 4) определя, в пленарно заседание, на кои публични емисии подписката може да става при гишетата на Банката;
- 5) определя максималния размер на кредитите от всякакъв вид, които могат да бъдат отпущани на банковите клиенти;
- 6) определя по какъв начин трябва да се използват в чужбина чуждестранните кредити и авоари на Банката и решава при кои кореспонденти и при какви условия Банката трябва да държи своите авоари в чужда валута;
- 7) решава сключването на съдебни и извънсъдебни спогодби, както и минаването в загуба на съмнителни и несъбираеми вземания;
- 8) определя формата и стойността на банкнотите, както и количеството на отделните купюри, и решава за тяхното емитиране, изтегляне от обращение и унищожаване;
- 9) назначава и уволнява служителите на Банката; определя броя на банковите служители при централното управление, клоновете и агентурите, както и размера на техните заплати; заплатите на управителя и подуправителите обаче трябва да бъдат равни на получаваните от тях заплати през 1925 г., включително тантиемите за същата година, а в бъдеще те могат да бъдат изменявани само по единодушно решение на управителния съвет;
- 10) решава за откриването и закриването на банкови клонове и агентури;
- 11) избира и одобрява членовете на сконтовите комитети;
- 12) съставя годишния отчет и одобрява годишния баланс на Банката;

13) има право да дава мнение по всички законопроекти и наредби, които засягат източниците и операциите на Банката;

14) определя окончателно и неотменяемо срока за обмяна на ония банкноти, които трябва да се изтеглят от обращение поради открита фалшификация;

15) изработва наредба за обмяна на негодни банкноти;

16) определя в специална наредба условията, на които трябва да отговарят кандидатите за служба при Банката.

Б. Централно управление

Чл. 18. Управителят ръководи делата на Банката, бди за спазване на законите и правилниците, представя Банката пред властите и частните лица и свиква управителния съвет на заседание, което той председателствува.

Подуправителите изпълняват част от същите тия функции, които им се делегират от управителя. В случай на отсъствие управителят се замества от един от подуправителите.

Чл. 19. Управителят и подуправителите съставят управителен комитет, който държи протоколи за своите решения. Тоя комитет има право да взема решения по всички въпроси, които попадат в компетенцията на управителния съвет, но тия решения на управителния комитет трябва да се внесат за потвърждение в първото следно заседание на управителния съвет. В спешни случаи управителният комитет може дори да изменя сконтовия процент. За да се вземе такова решение, необходимо е да присъствуват в заседанието всички членове на управителния комитет. С изключение на тоя случай, кворум за заседанията на управителния комитет съставят два члена, от които единият трябва да бъде управителят или посоченият от него заместник подуправител.

Чл. 20. Управителният комитет определя какви служби се извършват в разните отдели на централното управление на Банката и разпределя тия отдели между директорите при управлението. Управителният комитет се свиква на заседание от управителя или от натоварения от него за целта подуправител.

Чл. 21. Управителят разпределя подуправителите и директорите – членове на управителния съвет, на два отделни състава, всеки от които се състои от един подуправител, като председател, и от двама директори. Управителният съвет делегира част от своите функции поотделно на тия два състава.

Управителят има право да председателствува и заседанията на отделните състави.

Когато решенията на тия състави противоречат на мненията на респективните им председатели, тия решения могат да бъдат отнесени по искане на последните до управителния комитет, който се произнася по тях окончателно.

Чл. 22. Юрисконсултът на Банката и неговите помощници могат да бъдат поканени от председателя на управителния съвет и на отделните му състави да присъствуват на заседанията им със съвещателен глас.

В. Клонове и агентури

Чл. 23. Управлението на клоновете и агентурите на Банката се поверява на директори и агенти, които са законни представители на респективните си клонове и агентури.

Чл. 24. По пълномощие от управителя инспекторатът контролира дейността на клоновете и агентурите и бди за изпълняване наредбите на централното управление.

Чл. 25. При всеки клон и агентура има сконтов комитет, членовете на който се избират от списъка на кандидатите, съставян всеки две години от бюрата на търговските камари и одобряван от общите им събрания. Тия списъци съдържат за София имената на 18 кандидати, за другите клонове – на 12 кандидати, и по 9 кандидати за агентурите. Списъците на кандидатите трябва да съдържат само имена на членове, записани в регистрите на търговските камари. В тях не могат да фигурират имена на:

- а) народни представители;
- б) банкери, сарафи или лихвари;
- в) лица, които са съдружници помежду си или имат кръвно родство до трета степен или сватовство до втора степен;
- г) обявени в несъстоятелност и nereабилитирани от надлежния съд търговци и индустриалци, и
- д) лица, осъдени за престъпления от общ характер или деяния, несъвместими с търговската чест.

Чл. 26. От списъците на кандидатите за членове на сконтовите комитети управителният съвет на Банката избира две трети от общия брой за редовни членове на тия комитети и една трета за техни заместници.

Чл. 27. Сконтовите комитети се състоят от 6 члена при Софийския клон, от четири члена при останалите клонове и от 3 члена при агентурите. Съставът на сконтовите комитети се определя за една година, като редовните членове се разделят на две групи. Директорът или агентът или евентуално техните заместници председателствуват заседанията на сконтовите комитети.

Чл. 28. Заместниците заемат местата на редовните членове, в случай че последните бъдат възпрепятствувани да присъствуват или когато някой редовен член бъде уволнен. Членовете на сконтовите комитети изпълняват своите функции, без да получават за това каквото и да е възнаграждение.

Чл. 29. Сконтовите комитети, когато се поиска това от тях, дават своето мнение върху кредита на банковите клиенти, като се основават върху личните си сведения и върху сведенията, събрани от Банката. Представените

за сконтиране ефекти и ценни книжа се проучват безпристрастно и по еднакъв начин във всички клонове и агентури на Банката.

Чл. 30. Членовете на сконтовите комитети са длъжни да пазят професионалната тайна по отношение на всички разглеждани от комитета въпроси и при встъпване в длъжност дават писмено задължение, че ще съблюдават строго тия правила. Те се уволняват от управителния съвет поради някоя от изброените в чл. 25 причини или за нарушение на професионалната тайна.

Чл. 31. Сведения относно кредита на клиенти, които се намират в търговски връзки или в родство (чл. 25, буква „в“) с някой член на сконтовия комитет, се дават в отсъствие на въпросния член, който в такъв случай е длъжен сам да се отведе. Решенията на сконтовите комитети се взимат с мнозинство на гласовете, като председателят гласува само в случай, когато неговият глас е решающ.

Чл. 32. Председателят на сконтовия комитет има право да откаже сконтирането на някой ефект, чието приемане е решено от комитета. В такъв случай мнозинството на членовете може да поиска спорният въпрос да бъде отнесен за разрешение от управителния съвет.

Чл. 33. Решения за окончателно определяне на кредити се взимат от местните сконтови комитети на банковите клонове и агентури, като в известни случаи се отнасят за утвърждение от управителния съвет според изработените от него наредби.

Глава IV

Операции на Банката

Чл. 34. Банката може да извършва следните операции:

1) да сконтира и търгува с менителници и записи на заповед, облигации и купони от държавни и гарантирани от държавата заеми, както и варантни свидетелства;

2) да отпуща заеми и открива текущи сметки срещу залог на изброените в чл. 35 ценни книжа;

3) да отпуща заеми и открива текущи сметки срещу залог на стоки за максимален период от 9 месеца, но само докато се основат специални учреждения за този вид сделки;

4) да приема влогове по текуща сметка или за определен срок в национална или чужда валута;

5) да издава чекове, мандати и акредитивни писма, на заповед или на преносителя, платими на виждане, в национална или чужда валута; да извършва писмени и телеграфни преводи в национална или чужда валута; да по[с]държа в странство необходимите за тая цел авоари и да извършва подходящи операции за доходното пласиране на тия авоари;

6) да приема за събиране менителници, записи на заповед, ценни книжа, спестовни книжки, застрахователни полици и пр., в национална и чужда валута;

7) да инкасира и минава по сметка капитала и купоните с настъпили падежи на приети в залог ценни книжа и да доставя нови купонни листове;

8) да поставя своите гишета на разположение за подписка на народни заеми и евентуално на други емисии;

9) да купува и продава ценни книжа, монети и банкноти за чужда или собствена сметка, като в последния случай сумата на купените ценни книжа не може да надминава 20% от внесенения капитал на Банката и като се спазват ограниченията на чл. 35;

10) да купува и продава девизи и чекове срещу странство в брой или със срок; да търгува с вземания срещу странство и да извършва инкасирания или изплащания в странство за своя или чужда сметка;

11) да купува и продава злато и сребро на кюлчета или в монети;

12) да открива при известни специални случаи текущи сметки на търговци или индустриалци за търговски цели срещу гаранция на най-малко двама солидни поръчители. Качеството на кредитираните по този начин лица и максималният размер на дебитните им салда се определят от управителния съвет. Дължимите по тия сметки суми се събират, в случай на нужда, по реда, предвиден в Закона за заповедното съдопроизводство, въз основа на извлеченията от сметките на Банката и договорните условия за тия сметки;

13) да приема на хранение ценности;

14) да издава гаранционни свидетелства, служащи пред държавните и други обществени учреждения. Тия свидетелства се издават срещу заплащане или срещу записи на заповед на предявление, подписани от длъжника и от един или двама солидни поръчители. Максималните суми на тия кредити и условията за издаване гаранционните свидетелства се определят от управителния съвет. Банката може, ако намира за нужно, да поиска заменяване на един запис на заповед с друга реална гаранция или да налага изплащането на записа на заповед по екзекутивен ред. Гаранционни свидетелства се издават и срещу залог на ценни книжа или на търговски ефекти. Подобни свидетелства могат да се издават също и на чуждестранни фирми срещу кредити на открито, които управителният съвет открива за целта на [чужде]странните кореспонденти на Банката. Записите на заповед на предявление са валидни и за срок по-голям от една година, считан от деня на издаване на записа;

15) да сконтира за временни нужди на държавата и при условията, предвидени в Закона за ограничаване банкнотното обращение и дълга на държавата към Банката от 30 юний 1922 г., съкровищни бонове с падеж 6 месеца на сума до 300 милиона лева, които трябва да се изплатят от държавата преди края на първото шестмесечие от финансовата година, която следва шестмесечието, през което е отпуснат авансът. Лихвата върху авансираните срещу тия бонове суми не може да бъде по-малка от 5%;

16) да отпуща, в изключителни случаи, търговски кредити в чужда валута, но при изрично решение на управителния съвет за всеки отделен случай.

Чл. 35. Само облигациите от българските държавни заеми и от гарантираните от държавата заеми, котирувани на Софийската борса, могат да се приемат от Банката в залог срещу заеми и текущи сметки. Банката може да купува такива облигации и за своя собствена сметка, при спазване на ограниченията, предвидено в чл. 34, т. 9.

Чл. 36. Българската народна банка не може:

1) да отпуща пряко или косвено заеми на държавата, освен в случая и размера, предвидени в чл. 34, т. 15;

2) да отпуща пряко или косвено заеми, при каквито и да са обстоятелства, на окръжия, общини или други подобни административни единици;

3) да се ангажира в търговия или да има по друг начин преки интереси в търговски или индустриални предприятия, освен в размер и за период абсолютно необходими за реализиране [на] някое вземане на Банката;

4) да отпуща негарантирани заеми или аванси, с изключение на предвидения в чл. 34, т. 14 случай;

5) да отпуща ипотечни заеми или да се ангажира в подобни трансакции и изобщо да прави дългосрочни заеми.

Банката ще преустанови по възможност по-скоро своето участие в Българската централна кооперативна банка и в Интернационалната банка на България, както и всички видове операции, които ѝ се забраняват от настоящия член.

А. Сконтови операции

Чл. 37. Банката има право да сконтира менителници и записи на заповед, издадени от трети лица и произхождащи от търговски сделки, в национална или чужда валута и с падеж най-много три месеца, смятан от деня на сконтовата операция.

Чл. 38. Изобщо, ефектите, които Банката сконтира, трябва да носят три подписа, или най-малко подписите на две лица с общеизвестна кредитоспособност.

Само търговци, промишленци, банкери, живущи в България, и банкови учреждения със седалище в България, със регистрирани при надлежния съд фирми, могат да представят на Банката за сконтиране менителници и записи на заповед.

Банката не е длъжна да явява по каква причина отказва сконтирането на даден ефект.

Сконтирането на ефектите се извършва при всички клонове и агентури на Банката по еднакъв сконтов процент, определен от управителния съвет (чл. 16, т. 1). Сконтовият процент трябва да бъде обявен в помещенията на Банката и публикуван в „Държавен вестник“.

Чл. 39. Банката може да сконтира всички ценни книжа, които могат да бъдат приети като гаранция за заеми (чл. 34), както и техните купони, ако тия ценни книжа и купони имат падеж най-много до 3 месеца.

Всяко лице, което е представило за сконтиране ценни книжа или купони, отговаря пред Банката с цялото си състояние, ако те не бъдат изплатени на падеж.

Чл. 40. Банката може да сконтира варантни свидетелства, издадени в лева, ако тия свидетелства носят подписите на две лица с общеизвестна кредитоспособност и ако са платими в България най-много след три месеца.

Складовете, чиито варанти може да се сконтират от Банката, се определят от управителния съвет, който също определя в пленарно заседание, за какви видове стоки може да се отнасят варантите.

Управителният съвет определя също и сумите, които могат да се употребят в скonto на варанти, както и всички други условия за моя вид операции, включително процента от непосредствено реализуемата стойност на стоките, до които могат да се отпускат аванси. Всички разпоредби относно сконтирането на търговските ефекти се отнасят и за сконтирането на варанти.

Чл. 41. Като допълнителна гаранция за съмнителни вземания Банката може да приема и ипотeka до пълната продажна стойност на недвижимите имоти на длъжника. В такива случаи Банката може да приеме като допълнителна гаранция и акции от реномирани дружества и банки, както и всякакви други ценни книжа, одобрени от управителния съвет.

Чл. 42. Присъдените на Банката по нейни взимания имоти се ликвидират чрез публична продажба по най-изгодния за Банката начин и съгласно с подробните наредби, които ще бъдат изработени от управителния съвет. Банката може да задържа за свое употребление само ония имоти, които ѝ са абсолютно необходими за службата.

Старите притежатели имат право в шестмесечен срок от възвода на Банката във владение на имота да го изкупят срещу заплащане в същия срок на всичките банкови вземания от тях, плюс лихвите и разноските до деня на изкупуването.

Чл. 43. Сконтираните ефекти, варанти и пр. не могат да се подновяват.

Б. Заеми и аванси

Чл. 44. Банката може да отпуща заеми срещу залози за период не повече от три месеца.

Могат да бъдат приети следните залози:

- 1) злато и сребро в монети и кюлчета;
- 2) всички видове ефекти, изброени в чл. 34, т. 1;

3) менителници, платими в България или в чужбина, изразени в национална или в чужда валута, с падеж не повече от 6 месеца и отговарящи на предвидените в чл. 38 условия;

4) чуждестранни девизи, банкноти и монети;

5) влогови свидетелства, платими на определена дата, в национална или в чужда валута;

6) известни стоки и варианти, даващи пълно право на собственост върху тях.

Банката може да отпуща и аванси по текущи сметки срещу гореизброените залози.

Ако общата сума на заемите и авансите, отпуснати от Банката срещу залози, надмине общата сума на сконтираните ефекти, лихвеният процент върху заемите и авансите срещу залози трябва да се увеличи.

Чл. 45. Управителният съвет определя какви стоки и документи могат да се приемат в залог.

Чл. 46. Залогът за заемите и авансите се установява с частен акт и в случай на незаплащане дълга на падежа продажбата на залога се извършва направо от Банката по начина и условията, предвидени в правилника.

Залогът на стоки се смята за действителен дори и когато стоките са оставени на пазене у длъжника.

Сумата на заемите и авансите не трябва да надминава в никой случай две трети от пазарната стойност на стоките и четири пети от стойността на ценните книжа.

Никакъв заем или аванс не може да се отпуща на дружества или учреждения срещу издигнати от самите тях ценни книжа.

Чл. 47. По решение на управителния съвет Банката може да открива текущи сметки на търговци, индустриалци, банкери и кредитни институти срещу залог на техния портфейл, ако лицата, на които се откриват тия сметки, имат регистрирана при надлежния съд фирма.

Приетите в залог ефекти трябва да носят най-малко два подписа и падежът им не трябва да надминава шест месеца.

Отпуснатите срещу залог на портфейл аванси не трябва да надминават 80% от номиналната стойност на залога и не могат да бъдат по-големи от определения кредит на залогодателя.

Залагането се извършва чрез бланково джиро.

Банката има право да преглежда книгите и портфейла на длъжника, когато намери това за нужно.

Банката може да приема в залог и портфейла на Българската земеделска банка и на Българската централна кооперативна банка. В такъв случай привилегиите на тия две банки във връзка със заложените ефекти преминават върху

Народната банка. Във всеки случай, падежът на тия ефекти не може да бъде по-дълъг от 9 месеца.

Чл. 48. Банката има право да отказва отпусването на заеми срещу залог, без да явява причината за това.

Чл. 49. Длъжникът, на когото е отпуснат заем, може да го изплати и преди падежа, ала с това той не добива право да иска връщане на всички лихви, които е предплатил.

Чл. 50. Ако стойността на един залог се намали, длъжникът, на когото е отпуснат заемът, трябва да представи допълнителен залог, отговарящ по размер на намалението, или пък трябва да изплати съответната част от заема в определения от Банката срок. В последния случай му се възвръща част от предварително платената лихва.

Ако обаче длъжникът не представи допълнителен залог в искания размер или не изплати съответната част от дълга, Банката има право да продаде залога изцяло или част от него, за да се удовлетвори за дължимата ѝ сума, включително лихвата, евентуалните разноски и комисионата, която се определя от управителния съвет. Остатъкът се държи на разположение на длъжника в безлихвена сметка или може да се депозира при нотариуса за сметка и риск на притежателя. Ако получената от продажбата на залога сума се окаже недостатъчна да покрие дължимите на Банката суми, последната си запазва всички права на иск срещу длъжника.

Чл. 51. Ако заемът не се изплати на падежа, Банката има право да се покрие, като продаде залога изцяло или част от него, без да бъде нужно да получи съдебно решение или да предизвестява длъжника. След като се удовлетвори за цялата дължима сума, Банката може да постъпи с евентуалния остатък по предвидения в предходния член ред.

Чл. 52. Невъзможността да се продаде залогът, който не е бил освободен на падежа на заема, не дава право да се иска увеличаване на заема, нито освобождава длъжника от задължението да изплати напълно дълга си към Банката.

Банката може да не продаде залога по някой неизплатен дълг, като вместо това може да заведе иск направо срещу длъжника, който е отговорен лично и с цялото си имущество за дължимата сума.

В. Влогове

Чл. 53. Банката има право да приема на пазене, по определени от управителния съвет условия, злато и сребро в монети или на ключета, банкноти, ценности и документи, като може да се ангажира и с тяхното управление.

Чл. 54. Банката приема български и чуждестранни монети и банкноти за определен или неопределен срок срещу касови разписки, влогови свидетелства или по текуща сметка.

Чл. 55. Всички превишения по текущи кредиторни сметки трябва да бъдат гарантирани с краткосрочни менителници или записи на заповед или други лесно реализуеми ценности.

Банката може да откаже откриването на една текуща сметка и може да приключи някоя вече открита текуща сметка, без да явява причината за това.

По общо правило клиентите на Банката трябва да домицилират* своите ефекти при клона или агентурата, гдето се води сметката им.

Глава V

Отчетност и баланс

Чл. 56. Финансовата година на Банката започва на 1 януарий и свършва на 31 декемврий.

Чл. 57. Разходите на Банката се извършват по нареждане на управителния съвет според годишния бюджет, който управителят представя на управителния съвет за одобрение.

Разходите по управлението се извършват според специалния правилник, изработен от управителния съвет.

Чл. 58. В края на финансовата година сметките за общите разноси на Банката, заедно с необходимите оправдателни документи, се представят на Върховната сметна палата за проверка.

Само разходите на Банката по отпечатване и пуцане в обращение на нова банкнотна емисия могат да се разхвърлят върху период от няколко години.

Чл. 59. Когато пуснатите в обращение банкноти се заменят с други, стойността на невъзвърнатите се в Банката в срок от две години, определен от управителния съвет и одобрен от Минист[т]ра на финансите, остава в полза на Банката.

Чл. 60. Банката е длъжна да публикува:

1) вedomости за актива и пасива на 7, 15, 23 и последния ден от всеки месец, и то не по-късно от седмия работен след тия дати ден;

2) годишен баланс на Банката и годишната равнoсметка на печалбите и загубите в продължение на първите четири месеца от следната година.

Чл. 61. Седмичните вedomости на Банката трябва да показват поотделно следните пера:

а) П а с и в н и:

1) основен капитал;

2) обикновен резервен фонд;

3) банкноти в обращение;

* Домицилират (фр.) – определят мястo за изплащане на полица, ако то е различно от местожителството на платеца.

4) други задължения, платими при поискване, като се прави ясна разлика между задължения спрямо държавата и спрямо други кредитори.

б) А к т и в н и:

1) металическа наличност, като се означава поотделно златото, среброто и разменните монети;

2) остатъци по сметки, девици и банкноти в стабилни валути, след спане ангажиментите в същите девици;

3) портфейл, като се прави разлика между търговски ефекти и варанти;

4) сумите на отпуснатите заеми и аванси срещу залог на ценни книжа;

5) сумата на българските държавни облигации;

6) сумата на дълга на държавата спрямо Банката;

7) недвижими имоти, инвентар и пр.

Чл. 62. Златната наличност, чуждестранните монети, банкноти и девици и другият златен актив и пасив на Банката се показват в седмичните ведомости по пазарния им курс в деня, за който се отнасят ведомостите.

Чл. 63. Годишният баланс на Банката се съставя в лева и показва положението на 31 декемврий. Металическата наличност и активните пера в чужда валута се пресмятат по пазарните им курсове на 31 декемврий, а всичките ценни книжа се показват по цени, които не надминават нито коствемите, нито пазарните на 31 декемврий.

Чл. 64. Отделянето на суми за пенсионния фонд, предвидено в чл. 6, ще се преустанови, щом общата сума на този фонд стане достатъчна за осигуряване пенсиите, на които имат право служителите при Банката. Тая сума ще се установи по актуерските правила. Ако в някой момент фондът спадне под въпросната сума, отделянето на суми от чистите годишни печалби на Банката ще се възобнови.

Чл. 65. Пенсионният фонд при Банката се подхранва и с удръжки от месечните заплати на банковите служители, размерът на които се определя от управителния съвет.

Чл. 66. Пенсионният фонд представ[л]я[ва] отделна юридическа личност и се управлява от управителния съвет. Чиновниците на Банката участвуват в неговата управа по определения в специалния правилник за фонда начин. Сметките на пенсионния фонд се водят отделно от другите банков фондове. Сумите на пенсионния фонд могат да бъдат вложени в държавни ценни книжа.

Чл. 67. Пенсиите на пенсионираните вече бивши служители на Народната банка ще бъдат и занапред изплащани от общия пенсионен фонд на държавните служители.

Въпросът за внесените досега в общия пенсионен фонд на държавните служители удръжки от заплатите на служителите при Народната банка, чиито

пенсии в бѡд[е]ще ще се управляват по начина, показан в предшествующите членове, ще бѡде предмет на специално споразумение между държавата и Банката.

Глава VI

Отношения между Банката и държавата

Чл. 68. Банката извършва безплатно касовата служба на държавата. Всички държавни приходи се внасят в Банката, която ги изразходва по нареждане на правителството. За тая цел Банката открива текущи сметки на Държавно-то съкровище.

Чл. 69. Всички сметки на държавата, включително тия на разните фондове, пощенските спестовни каси и държавните предприятия, ще се водят при Българската народна банка.

Чл. 70. Банката ще изплаща за сметка на държавата и от авоарите на последната аниунетите на консолидираните вътрешни и външни държавни дългове.

Чл. 71. Условиата за дълга на държавата към Банката, както по отношение на капитала, тъй и по отношение на лихвите, са определени от закона за ограничаване банкното обращение и дълга на държавата спрямо Банката от 30 юний 1922 г. В допълнение на тия условия се предвижда, щото всички платени от държавата суми за намаляване на тоя дълг да се отнесат безвъзвратно за неговото погасяване.

Чл. 72. Банката представя своите седмични ведомости и годишен баланс на Минист[т]ра на финансите. Седмичните ведомости и годишният баланс се публикуват в „Държавен вестник“.

Чл. 73. Заедно с годишния си баланс Банката представя на Минист[т]ра на финансите отчет за дейността си през изтеклата година. За да има възможност да се осветли достатъчно по всички въпроси във връзка с отчета, Минист[т]рът на финансите може да вземе мнението на комисия от три лица, назначени от него и взети от списък на счетоводителите, съставен от дружеството на счетоводителите или от Търговската камара в София. Тая комисия ще ограничава своята проверка изключително в това, дали годишният баланс и сметката „печалби и загуби“ са съставени в съгласие с книгите на Банката.

Всички въпроси, които не могат да се уяснят в съгласие с Банката, ще се отнесат до Върховната сметна палата, която трябва да произнесе своето решение в срок от 6 месеца, смятан от датата, когато Банката е представила отчета си на Минист[т]ра на финансите.

Най-късно след 6 месеца от получаване отчета на Банката Минист[т]рът на финансите освобождава нейния управителен съвет от всяка по-нататъшна отговорност за управлението му през въпросната година. Ако в 6-месечен срок не последва това освобождение, управителният съвет се счита по право освободен.

Чл. 74. Интересите на държавата при Банката са застъпени от правителствен делегат или негов заместник, назначавани от Минист[т]ра на финансите, който делегат има право да присъства на всички заседания на управителния съвет и управителния комитет, но без право на глас.

Чл. 75. Правителственият делегат бди, щото всички операции на Банката да се извършват съгласно със законите и правилниците, и за тая цел той има право да поиска от Банката, когато намери за нужно, да му се представят всички книжа, документи и др., които му са потребни за изпълнение на неговите функции.

Чл. 76. Правителственият делегат има право да се противопоставя на всяко решение на управителния съвет или на управителния комитет, което той смята за противно на закона или правилниците. Всяко такова негово възражение има сила на преустановително вето, докато спорният въпрос бъде разрешен от Върховния административен съд, който трябва да се произнесе по него в срок от 3 дни, след като е бил сезиран.

Чл. 77. Българската народна банка не подлежи на наредбите на правителството и неговите органи, освен доколкото те са предвидени в настоящия закон. Вътрешните правилници на Банката, съставени от управителния съвет съгласно с настоящия закон, имат пълна законна сила, както ако бяха съставяли неразделна част от тоя закон.

Чл. 78. Служителите при Банката имат всички други права на държавни служители и изобщо подлежат на същите задължения и дисциплина.

Глава VII

Последни наредби

Чл. 79. Книгите на Българската народна банка, извлеченията и другите документи, носящи необходимите подписи на чиновници, които имат право да подписват за Банката, имат същата доказателствена сила, както документите на държавните учреждения.

Чл. 80. Всички операции, извършени въз основа на досегашния закон за Българската народна банка, които трябва да се преустановят по силата на настоящия закон, остават в сила до окончателното им ликвидирание по реда, предвиден в досегашния закон.

Чл. 81. Законът за Българската народна банка от 1924 г., както и всички други закони, правилници и наредби, които противоречат на настоящия закон, се отменяват.

Чл. 82. Настоящият закон влиза в сила от 1 януарий 1927 година.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 13 ноемврий 1926 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[ѿ]р-председател и

Минист[ѿ]р на вътрешните работи и народното здраве: *А. Ляпчев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1850 на 18 ноемврий 1926 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ѿ]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

№ 8.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ СЪГЛАСНО ПРОТОКОЛА НА ОБЩЕСТВОТО НА НАРОДИТЕ ОТ 10 МАРТ 1928 г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

4 октомври 1928 г.; ДВ, бр. 151

УКАЗ

№ 21

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXII-то Обикновено Народно събрание, през първата му редовна сесия, в 122-то заседание, държано на 19 септемврий 1928 год., вотира и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

Закон

за изменение закона за Българската народна банка

I. Чл. 2. Да се премахнат думите: „Изплащането на книжните пари (банкноти) в злато ще се уреди със специален закон.“

II. Да се вмъкне, след чл. 2, следующият член:

„Член А

За да осигури заменяването на своите банкноти:

1) ако едно лице направи искане или предложение при главното седалище на Банката в София, Банката е длъжна да продаде на това лице или да му откупи срещу българската монета по курсове, установени в алинеи 2 и 3 респектив-

но на настоящия член, девизи, издадени в законна монета на чуждата (чуждите) страна (страни) със златен еталон, чиято монета, според закона и на практика, е заменяема на виждане в тая (тия) чужда (чужди) страна (страни) в злато, което може да бъде веднага изнесено и чийто списък (на страните) ще бъде публикуван в „Държавен вестник“.

На всякой случай, никой не може да иска или да предлага сума в чужди девизи на стойност по-малка от 50 000 лева на българска законна монета;

2) за да се установи курсът, който ще се прилага при продажбата на чужди девизи, приема се, съгласно постановленията на настоящия член, че сумата в лева, която представлява 1000 грама чисто злато, по стабилизационния курс, отговаря на сумата в чуждата монета, нужна за купуването на 1000 грама чисто злато в чуждата страна, по курса, по който главната монетна власт в казаната страна е длъжна, според закона, да продава злато срещу девизи, като се приспадне известна сума, която ще се определи от Банката, представляваща нормалната цена на транспорта на 1000 грама злато в кюлчета от София до тая чужда страна, както и лихвата и осигуровката на стойността на пратката през време на транспорта;

3) за да се определи курсът, който ще се прилага при покупката на чужди девизи, приема се съгласно постановленията на настоящия член, че сумата в лева, която представлява 1000 грама чисто злато, по стабилизационния курс, отговаря на сумата в чуждата монета, придобита от продажбата на 1000 грама чисто злато, в тая чужда страна, по курса, по който главната монетна власт е длъжна, според закона, да купува злато срещу чужди девизи, след като се прибави една сума, която ще се определи от Банката, представляваща нормалната цена на транспорта на 1000 грама злато в кюлчета от чуждата страна до София, както и лихвата и осигуровката на стойността на пратката през време на транспорта;

4) в деня, в който постановленията на настоящия закон ще влязат в сила, Банката ще публикува в „Държавен вестник“ името на една поне чужда държава със златен еталон, за да се съобрази с алинея 1-ва на настоящия член. Банката ще публикува тоже всички прибавки и изменения, внесени в листата на чуждите държави със златен еталон, спрямо които ще трябва да се прилага алинея 1-ва на настоящия член. Банката ще трябва да определя така също, от време на време, съответните курсове, съгласно постановленията на алинея 2 и 3 и тъй установените курсове ще публикува в „Държавен вестник“.

III. Втората алинея на чл. 3: „Основният капитал на Банката възлиза на един милиард лева“, се заменя с: „Капиталът на Банката възлиза на 500 милиона лева. Сумата, с която се надвишава тоя капитал в момента, когато това изменение влезе в сила, ще бъде отнесена към резервния капитал.“

IV. Второто и третото изречения от първата алинея на чл. 7, както и втората алинея от същия член се изменят, както следва: „Докато дългът на държавата към банката не бъде изплатен изцяло, следующата се на държавата

част от печалбите на Банката се задържа и употребява за погасяване на същия дълг. Освен това за същата цел Минист[т]ра на финансите предвижда ежегодно в държавния разходен бюджет една сума от 100 милиона лева, а също за тая цел ще се употребяват и всички печалби на държавата, произхождащи от насичането на разменни монети.“

V. Членовете 8, 9 и 10 се заменяват със следните членове:

„Член Б

Банката ще поддържа една резерва, отговаряща най-малко на $33 \frac{1}{3} \%$ от сумата на нейните банкноти в обръщение и на другите ѝ задължения на виждане. Под банкноти в обръщение трябва да се разбират всичките банкноти, дадени на публиката, които не са се върнали в касите на Банката, или анулирани по наредбите на чл. 59.

Член В

Под наименованието „резерва“, в смисъл на предидущия член, трябва да се разбира само:

а) злато в монети и не в монети*, пълна собственост на банката, което се намира или в самата Банка, или е вложено в някоя друга централна банка, или се намира в някой монетен двор или пък на път;

б) чистото производство на чуждите златни девизи, абсолютна собственост на банката, стига тия девизи да бъдат:

(и) девизи на страна, чиято монета според закона и на практика, е обменяема при предявление, при един установен курс, в злато, което може да бъде изнесено; или

(иц) девизи на страна, чиято монета, според закона и на практика, е обменяема при предявление, при един установен курс, в чужди девизи, принадлежащи на категорията, определена в алинея „и“.

В смисъл на настоящия член изразът „чистото производство на чуждите златни девизи“ трябва да се разбира като обхващащ долуозначените категории на вземания в монетата на една страна, тъй както тя е определена в предшестващия параграф „б“:

1) салдото в кредит на Банката при централната банка на някоя чужда държава, влизаща в горната дефиниция;

2) менителниците, теглени срещу някоя чужда държава от тая категория и платими в монетата на същата тая държава, чийто падеж настъпва в следващите три месеци и са снабдени най-малко с два добри подписа;

3) съкровищните бонове, признания за задължения на съкровището и други подобни задължения на правителството на някоя чужда страна от тая категория, чийто падеж настъпва в следващите три месеци: след като се прис-

* Виж тоже предходния член С за среброто. (Член С следва по-нататък.)

паднат всичките задължения в чужди девизи. Всички тия задължения трябва да бъдат включени в сумите на седмичните положения.

Ако при изчислението на сумата на резервата се констатира, че задълженията в чужди девизи надминават сбора на авоарите, изброени в алинеи 1, 2 и 3 на настоящия член, разликата ще бъде приспазната от сбора на другите авоари на резервата.

Член Г

При поискване от страна на Банката правителството може да преустанови действията на чл. Б, при условие Банката да внесе една такса на държавата.

Това преустановяване може да бъде дадено за един период не по-голям от 30 дена първия път и може да бъде продължен с допълнителни периоди, всеки един от които да не надминава 15 дена. Таксата ще се пресмята върху горницата от банкотното обръщение и другите задължения на виждане на Банката по отношение на максимум, разрешен съгласно постановленията на чл. Б.

Таксата ще се пресмята върху ежедневната стойност на тая горница по следните проценти:

Едно и половина на сто годишно повече от минималния текущ сконтов процент, публикуван от Банката за тримесечните ефекти, ако резервата, без да достига 33 1/3%, не е по-долу от 30%.

Две на сто годишно повече от същия минимален текущ сконтов процент, ако резервата, макар и да не достига 30%, не е обаче по-долу от 25%.

Три на сто годишно повече от този минимален текущ сконтов процент, ако резервата е по-долу от 25%.

Член Д

Когато резервата, спомената в чл. Б, спадне под 33 1/3%, банката веднага ще увеличи минималния си текущ сконтов процент най-малко с процентна такса, изискуема съгласно горния член Г.

VI. В член 11 се премахва всичко след думите „платежни средства“ и се прибавят думите „освен ония, предвидени в чл. Н“.

VII. Премахва се целият член 12.

VIII. Параграф 2 на член 13 се замества със следните параграфи:

Управителят и подуправителите се назначават с Царски указ по предложение на Минист[т]ра на финансите: управителят за 7 години, подуправителите за 5 години. Техният мандат може да бъде подновен.

В случай че управителят, един подуправител или един администратор се провини в нарушение на нарежданията на настоящите статутни или злоупотреби със своето положение за лични или търговски цели, той може да бъде уволнен от служба по решение на Народното събрание, на което Минист[т]ра на финансите ще представи мотивиран доклад, придружен от един доклад на

въпросния управител, подуправител или администратор, в който заинтересованият ще даде писмено обясненията си.“

В края на член 13 се прибавя следната нова алинея:

„Лицата, спадащи в категориите, споменати в чл. 25, не могат да бъдат избирани за директори.“

IX. В първата алинея на чл. 15 се премахват думите „на пленарно заседание“.

X. Първата алинея на чл. 17 се изменя, както следва: „Управителният съвет управлява делата на банката и определя общите принципи на политиката ѝ.“

В пункт 1, 2, 3 и 4 на същия член се премахват думите „в пленарно заседание“.

XI. Първата алинея на чл. 18 се изменя, както следва:

„Управителят ръководи делата на Банката.“

XII. Второто изречение на чл. 28 се изменя, както следва: „Членовете на сконтовите комитети могат да получават възнаграждение, размерът на което се определя от управителния съвет.“

XIII. Второто изречение на чл. 29 се изменя, както следва: „Сконтовите комитети определят общите кредити, които могат да бъдат отпуснати в каквато и да било форма на банковите клиенти и периодически ревизират тия кредити.“

XIV. Първото изречение на чл. 32 се изменя, както следва: „Председателят на сконтовия комитет има право на вето по всички решения на същия комитет.“

XV. Премахват се членовете 34 до 37 включително, параграф 1 на чл. 38, член 39, член 40, членовете 43 до 45 включително, параграфите 2, 3 и 4 на член 46, членове 47, 53 и 54 и параграф 1 на член 55.

Вмъкват се след член 33 следните членове:

„Член Е

Дейността на Банката се ограничава в следните операции.

Банката може:

- 1) да отпечатва и издава банкноти;
- 2) да издава бонове на виждане, платими при главното седалище или при клоновете на банката. Боновете, теглени от банката срещу самата нея, не могат в никой случай да бъдат издадени платими на приносителя;
- 3) да продава или купува злато в монети и не в монети;
- 4) да издава чекове, мандати и акредитивни писма, на заповед или на приносителя, платими на виждане в лева, и да извършва писмени, телеграфни или по друг начин вирменти;
- 5) да приема влогове по текуща сметка, на виждане или за определен срок;
- 6) да сконтира, купува или продава менителници срещу вътрешността на страната и записи на заповед, издадени при реални търговски сделки, скрепе-

ни с подписа на най-малко двама кредитоспособни лица и платими най-много в три месеца;

7) да сконтира облигации и купони от държавни заеми или от заеми, гарантирани от държавата, при условие че тия облигации и купони са с падеж в следващите три месеца;

8) да сконтира, купува или продава реален земеделчески вътрешен портфейл, скрепен с подписите на най-малко две кредитоспособни лица и с падеж в следващите 9 месеца, при условие че в момента на сконтирането или купуването тая категория от ефекти не представлява повече от $\frac{1}{3}$ от портфейла на банката, съставен от вътрешни ефекти и записи на заповед, придобити чрез сконтиране или откупуване.

В случай на сконтиране [на] земеделчески портфейл на Българската земеделска банка и Българската централна кооперативна банка, върху Българската народна банка преминават, спрямо задължените по портфейла лица, същите ония привилегии, които имат спрямо тях Българската земеделска банка и Българската централна кооперативна банка;

9) да сконтира за временни нужди на държавата, с оглед на разрешените в годишния ѝ бюджет разходи, съкровищни бонове с падеж максимум 3 месеца до размера на 400 милиона лева, при условие глобалната сума да бъде изплатена най-късно до края на тримесечието, което идва след приключването на финансовото упражнение, за което тия аванси са били отпуснати. Сконтовият процент за тия съкровищни бонове ще бъде по-низък с две на сто от практикувания текущ процент на Банката при сконтирането на тримесечни ефекти с максимум 7%;

10) да сконтира, купува и продава съкровищни бонове на българската държава с падеж най-много до 3 месеца, джиросани от банка, лице или търговска къща, името на които трябва да бъде одобрено от управителния съвет. Общата сума, във всеки случай, на съкровищните бонове, придобити съгласно настоящата алинея или приети от Банката като гаранция, при условията, предвидени в следващата алинея 14в, не може в никой случай да надмине общо 200 милиона лева;

11) да извършва емисията и изпълнява службата по държавните облигационни заеми, а също и на заеми от обществена полза, както и да извършва службите, предвидени в членовете 68, 69 и К;

12) да купува и продава, както в страната, така и в странство, в брой или със срок, чужди монети, стабилизирани върху базата на златото, телеграфни преводи, чекове, ефекти (включително съкровищни бонове) и трати, теглени срещу който и да било пункт и което и да е място на някоя страна, чиято монета е стабилизирана върху базата на златото, с падеж в следващите 3 месеци; тя може да има сметки в банки, открити в тия монети;

13) да бъде агент или кореспондент на всяка друга банка в България или странство;

14) да отпуща аванси за определени срокове, които да не надминават три месеца, срещу следните гаранции:

а) монетно и немонетно злато;

б) български държавни облигации или облигации, гарантирани от държавата, котирувани на Софийската борса, при условие че никой аванс не може да надминава 80% от пазарния курс на тия облигации;

в) български държавни съкровищни бонове, в границите, определени в ал. 10 на настоящия член;

г) антрепозитни свидетелства (*warrants*), издадени в българска монета, при условие тия свидетелства да са скрепени с подписите на две лица с общезвестна кредитоспособност и да са платими в България най-много след 3 месеца. Антрепозитите, чиито свидетелства могат да се приемат от Банката за гарантиране на един аванс, се определят от управителния съвет, който определя също стоките, които могат да бъдат варантирани. Управителният съвет определя същевременно и сумите, които могат да бъдат отпуснати срещу залог. Във всеки случай, никой аванс не може да надмине 60% от търговската цена на възпросните стоки. Всичките по-раншни нареждания относително търговските ефекти се прилагат също, *mutatis mutandis*, по отношение на вариантите;

д) менителници и записи на заповед, платими в България или в странство, в националната монета или в чужди златни девизи, когато не остават да текат повече от 3 месеца до падежа им и когато отговарят на постановленията на горните алинеи б и 12. Във всеки случай, отпуснатите аванси не могат да надминат 80% от номиналната сума на казаните менителници.

Лихвата за всички тия аванси ще бъде по-висока с най-малко 1% от официалния сконтов процент, практикуван от Банката за ефекти със срок от 3 месеца;

15) да приема на хранение и управление фондове, титри и други ценности;

16) да извършва за сметка на трети лица покупка и продажба, инкасиране и изплащане на титри, девизи и кредитни ефекти, в страната и странство, както и покупка и продажба на злато и сребро;

17) да пласира в държавни и гарантирани от държавата облигации, котирувани на борсата в София, сума, която да не надминава 20% от внесените капитал и резервите;

18) да издава гаранционни свидетелства за използване при различните обществени учреждения. Тия свидетелства се издават било срещу заплащането в брой, било срещу записи на заповед и на предявление, подписани от длъжника и от двама състоятелни поръчители. Максималната сума на тия свидетелства и условията, при които те ще се издават, ще се определят от управителния съвет. Банката може, когато намери това за нужно, да изисква заменяването на един запис на заповед с реализируема гаранция или пък да изис-

ка изплащането на записа чрез принудително изпълнение. Гаранционни свидетелства могат също да бъдат издавани срещу залог на титри или търговски ефекти;

19) да извършва всички сделки, които биха били необходими за водене законните операции на Банката, тъй както те са определени в настоящите статутни.

Член Ж

В случай на аванси срещу менителници Банката има правото да преглежда книгите, както и портфейла на депозанта, когато намери това за нужно.

Член З

Банката не може:

1. Да издава банкноти на номинална стойност, по-ниска от 200 лева.
2. Да отпуща пряко или косвено аванси на държавата, освен при условията, предвидени в чл. Е, както и да извършва за сметка на държавата сделки, непредвидени изрично в член Е.
3. Да отпуща в някой случай, пряко или косвено, аванси на окръзи, общини или други организации от същия вид.
4. Да върши търговия или изобщо да се интересува пряко в търговски или индустриални предприятия.
5. Да отпуща заеми или аванси без гаранции.
6. Да отпуща аванси в брой срещу ипотeka, да върши сделки от този род или да отпуща аванси за срокове по-дълги от тия, означени в член Е.
7. Да придобива недвижими имоти, освен дотолкова, доколкото тия имоти са нужни за функционирането на Банката и под резерва на изключенията, предвидени в чл. 42.
8. Да откупува акциите на всяка банка или дружество.
9. Да плаща лихва на пласираните у нея суми на влог или текуща сметка, освен при условията, предвидени в член И; годишна лихва максимум от 1% може да плаща по влоговете и текущи сметки на другите банки.
10. Да тегли или приема ефекти, които не са платими на виждане.
11. Да сконтирова или да приема само от едно лице (освен от правителството, съгласно чл. Е) като гаранция, без специално решение на управителния съвет, взето с болшинство от 3/4, ефекти, представляващи повече от една десета от внесенния капитал на Банката, като се вземат под внимание задълженията на казаното лице към Банката в качеството му на приемател, теглител или джирант на ефекти.
12. Да разрешава подновяването на просрочени ефекти, купени или сконтирани от Банката.“

Последната алинея на чл. 38 се изменя, както следва:

„Минималният текущ банков сконтов процент, който трябва да бъде публично обявен в помещението на Банката и публикуван в „Държавен вестник“, трябва да бъде еднакъв за всички банкови клонове и агентури.“

XVI. Чл. 58 се изменя, както следва:

„След изтичане на финансовата година отчетите по бюджетните разходи на Банката, заедно с надлежните оправдателни документи, се проверяват от една комисия, назначена със заповед на Министр[т]ра на финансите, в състав: един съветник от Върховната сметна палата, назначен от председателя на същата палата, един счетоводител, назначен от Софийската търговска камара, и един представител на Министерството на Финансите. Тази комисия съставя специален доклад до Върховната сметна палата по бюджетните разходи на Банката.“

XVII. В чл. 59 думите „две години“ се заменят с думите „пет години“.

XVIII. След алинея 1 на чл. 60 се прибавя:

„Тия положения ще бъдат съставени според нарежданията, съдържащи се в приложението към настоящите статутни, и ще включват всички задължения в чуждестранни девизи, оценени по пазарния им курс в деня на съставяне на положението.“

Чл. 61 се премахва.

XIX. В чл. 62 думите „другият златен актив и пасив“ се заменят с думите „другия актив“.

XX. След чл. 69 се вмъкват следните членове:

„Член И

Банката не плаща лихви по тия сметки; при все това тя може да одобрява на сумите, които се намират в странство, годишна лихва поне с 1% по-долу от средната лихва, получавана от нея за всички авоари, държани в чужбина.

Член К

Правителството ще повери на Банката всички парични операции, преводи, девизни и банкови операции, които то извършва в България и другаде.“

XXI. След чл. 71 се вмъква следният член:

„Член Л

Банката няма да дава средства на разположение на държавата, на държавните предприятия или на публичните власти, било пряко, било косвено, под формата на сконт, на заеми, аванси или на открито, освен при условията, предвидени в чл. Е. Банката не може също да гарантира съкровищните бонове или други задължения на държавата, на държавните предприятия или на публичните власти и ѝ се забранява да извършва за сметка на държавата, на държавните предприятия или на публичните власти изплащания, за които не съществуват в Банката суми, принадлежащи на държавата, с които тя има

право да разполага веднага, както и да сключва за тяхна сметка договори от името на Банката.“

XXII. Първата алинея на чл. 73 се изменя, както следва:

„Заедно с годишния си баланс Банката представя на Минист[т]ра на финансите отчет за дейността си през изтеклата година. За да има възможност да се осветли по всички въпроси в свръзка с отчета, Минист[т]ра на финансите може да вземе мнението на комисията, назначена съгласно чл. 58, но само по въпроса дали балансът или сметката „печалби и загуби“ са в съгласие с книгите на Банката.“

Във втората алинея на същия член началните думи „Всички въпроси“ се заместват с „Всички подобни въпроси“.

XXIII. Прибавя се към чл. 74 следната фраза:

„Правителственият делегат ще спазва строга тайна по отношение работите на Банката“.

XXIV. Чл. 76 се изменя, както следва:

„Правителственият делегат има право да протестира против всяко решение на управителния съвет или на управителния комитет, което той счита противно на тия статутите.

Всяко такова негово възражение има сила на преустановително вето, докато спорният въпрос бъде разрешен от една комисия от трима членове, която ще се определи в срок от 7 дена, по искане било на Банката, било на правителствения делегат и която ще представи доклад в срок от 7 дена след датата на нейното учредяване. Комисията се състои от един член, определен от правителството, от един член, посочен от управителния съвет, и от един председател, избран от правителството и управителния съвет; в случай на несъгласие председателството на комисията се упражнява от председателя на Върховния административен съд.“

XXV. След чл. 76 се прибавя следният член:

„Член М

Всички спорове между правителството и Банката, освен ония, които биха били предизвикани от преустановителното вето на правителствения делегат, се разрешават чрез арбитраж при условията, предвидени в член 76.“

XXVI. Чл. 77 се изменя, както следва:

„Народната банка не подлежи на никакви наредби на правителството или на подведомствените му органи, освен доколкото те са предвидени в настоящите статутите. Вътрешните правила на Банката, съставени от управителния съвет съгласно с тоя закон, имат пълна законна сила, както ако бяха съставяли неразделна част от тия статутите.“

XXVII. След чл. 77 се прибавя следният член:

„Член Н

Българското правителство се задължава да не издава или преиздава монета, каквато и да било тя, освен разменни монети с номинална стойност, не надминаваща 100 лева, и то само за Банката, по нейно искане и съгласно закона.“

XXVIII. След чл. 78 се прибавя следният член:

„Член О

Управителят, подуправителите и директорите представят гаранции, размерът на които се определя от Минист[т]ра на финансите. Тия гаранции се държат и освобождават от Министерството на финансите.

Чиновниците на Банката представят гаранции, видът и размерът на които се определят от управителния съвет. Тези гаранции се държат и освобождават от управителния съвет.

Всички съществуващи гаранции на сегашните и бивши чиновници ще се прехвърлят в Народната банка.

Един специален правилник, одобрен от управителния съвет, ще уреди службата на гаранциите.“

XXIX. След чл. 79 се вмъква следният член:

„Член П

Банката се освобождава от всякакви данъци или права, събирани от държавата, и особено от заплащане на всякакви такси или права върху нейните емисии на банкноти, освен таксата, която ще се плаща в някои случаи, както това е предвидено в чл. Г.“

Преходни членове:

XXX. Към чл. 80 се прибавя следната алинея:

„При все това Банката ще направи всички усилия, за да прекрати колкото се може по-скоро своите ипотечарни операции и в срок от 3 години след влизането в сила на настоящите статутни ще трябва да се освободи от всяка друга дейност, несъвместима с разпорежданията на статутите.“

XXXI. След чл. 80 да се прибавят следните членове:

„Член Р

За един срок, ненадминаващ две години от влизането в сила на настоящите изменения, Банката може да отпуща заеми и да открива текущи сметки срещу залог на стоки за един период, ненадминаващ девет месеца.

Член С

В срок, ненадминаващ 3 години, начиная от датата на подписване на протокола, към който са приложени настоящите изменения на статутите, Банката трябва да продает среброто, което притежава; обаче в промеждутъка това сребро може да фигурира в резервите на Банката по неговата пазарна стойност (чл. В).

Преди да се освободи от среброто, което притежава, Банката ще предложи на българското правителство да откупи количеството, от което то би имало нужда за издаването на сребърни монети; на Банката ще се позволи от страна на българското правителство да изнесе остатък от среброто, което тя пожелае да продаде на свободния пазар.

Член Т

През течение на първите три години, смятани от деня на влизането в сила на настоящите статутути, Банката може да издава банкноти с номинална стойност, по-ниска от 200 лева, независимо от разпореджанията на чл. 3.“

XXXII. На края на статутите се прибавя следната глава:

„Назначаване на съветник

Член У

Един съветник на Българската народна банка, посочен от съвета на Обществото на народите, ще бъде назначен от правителството.

Съветникът ще се задължи писмено, с встъпването си на служба, да изпълнява вярно своята задача, в интересите на Банката и съгласно нейните статутути, както и да пази тайна по отношение [на] операциите на Банката.

Член Ф

В изпълнението на своята служба съветникът ще действа доколкото е възможно чрез посредничеството на управителя и в съвещание с него. Управителите, директорите и всички чиновници на банката, както в централното управление, така и в клоновете, са длъжни да оказват на съветника всяка помощ и да му доставят всичките сведения или документи, които той би поискал.

Член Х

Съветникът има право да присъствува със съвещателен глас на всичките заседания на управителния съвет, на управителния комитет и на отделните съвети, съставени съгласно чл. 21 на статутите. В случай, когато взетото решение от управителя, управителния комитет или от отделните съвети, съставени съгласно чл. 21 от статутите, според него е противно на настоящите статутути, той може да изисква, щото въпросът да бъде внесен веднага на разглеждане от управителния съвет.

В случай, когато той намери, че решението, взето от управителния съвет, е противно на разпореджанията на настоящите статутути, той ще упражни правото си на преустановително вето и казаното решение няма да влезе в изпълнение дотогава, докогато не се постигне споразумение между управителния съвет и съветника по този въпрос, или пък докато тоя въпрос не бъде разрешен било от едно трето лице, което двете страни ще изберат по взаимно съгласие, било, при липсата на такова съгласие, от председателя на Върховния административен съд.

Член Ъ

Всяко изменение на настоящия закон трябва да бъде изрично одобрено от съветника, докато трае службата му.“

Член 10:

В нумериране членовете по закона за Българската народна банка и настоящето изменение стават следните промени:

„Член А става член 3; членове 3–7 стават членове 4–8, член Б става чл. 9; член В става чл. 10; член Г става член 11; член Д става член 12; член 11 става член 13; членове 13–33 стават членове 14–34; член Е става член 35; член Ж става член 36; член З става член 37; членове 41–42 стават членове 39–40; член 46 става член 41; членове 48–52 стават членове 42–46; член 55 става член 47; членове 56–60 стават членове 48–52; членове 62–69 стават членове 53–60; член И става член 61; член К става член 62; членове 70 и 71 стават членове 63 и 64; член Л става член 65; членове 72–76 стават членове 66–70; член М става член 71; член 77 става член 72; член Н става член 73; член 78 става член 7[4]; член О става член 75; член 79 става член 76; член П става член 77; член 80 става член 78; член Р става член 79; член С става член 80; член Т става член 81; членове У, Ф, Х и Ъ стават респективно членове 82, 83, 84 и 85; членове 81 и 82 стават членове 86 и 87“.

XXXIII. Накрая на статутите да се прибави следното приложение:

„П Р И Л О Ж Е Н И Е

Българска народна банка – седмично положение

А к т и в:

1. Злато в монети и не в монети.
 - 1а. Сребро*.
2. Златни чуждестранни девизи (член В на статутите).
3. Други чуждестранни девизи.
4. Разменни български монети.
5. Менителници и записи на заповед (вътрешни):
 - а) търговски записи и ефекти,
 - б) съкровищни бонове.
6. Аванси:
 - 1-о. Платими в лева:
 - а) държавата,
 - б) други
 - 2-о. Платими в чужди девизи.
7. Дълг на държавата.
8. Пласменти.
9. Имоти и материали на банката.
10. Други авоари.

* Виж член С.

П а с и в:

11. Внесен капитал.
12. Резервни фондове:
 - а) общ резервен фонд,
 - б) други резервни фондове.
13. Банкноти в обръщение.
14. Други задължения на виждане в лева:
 - 1-о. Текущи и депозитни сметки:
 - а) сметки на държавата;
 - б) сметки на банки;
 - в) други сметки.
 - 2-о. Полици на виждане.
15. Срочни депозити в лева:
 - а) сметки на държавата;
 - б) сметки на банки;
 - в) други сметки.
16. Задължения в чужди девизи:
 - а) чуждестранни златни девизи (чл. В на статутите);
 - б) други чуждестранни девизи.
17. Други задължения.

Пропорция на златото, среброто и чистата сума на чуждестранните златни девизи по отношение на задълженията на виждане.

Злато	
Сребро	
Чиста сума на чуждестранните златни девизи (№ 2 без № 16)	_____
Резерва (както е предписано в чл. В на статутите)	Всичко а)
Банкноти:	
Други задължения на виждане в лева	_____
	<u>Всичко б)</u>

Пропорция на сбора а) по отношение на сбор б) = %“

Настоящият закон да се облече в държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия закон възлагаме на Нашия Министр[ъ]р на финансите.

Издаден в Крчим на 27 септември 1928 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[т]р-председател: *А. Ляпчев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 2212 на 1 октомври 1928 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

№ 8.2

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

20 март 1931 г.; ДВ, бр. 282

УКАЗ

№ 8

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXII-то обикновено Народно събрание, през четвъртата му редовна сесия, в 50-то заседание, държано на 27 февруарий 1931 г., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърдяваме следния

Закон

за допълнение и изменение закона за Българската народна банка

§ 1. Внасят се следните изменения в член 10 на същия закон:

1. Втората алинея се допълня по следния начин:

„а) злато в монети и не в монети, пълна собственост на Банката, което се намира или в самата банка, или е вложено в някоя друга централна банка, или в Банката за международни плащания, или се намира в някой монетен двор, или пък на път.“

2. Седмата алинея се допълня по следния начин:

„1. Салдото в кредит на Банката при централната банка на някоя чужда държава или при Банката за международни плащания, влизащи в горната дефициция.“

§ 2. 1. Да се прибави към точка 16 на член 35 следната алинея:

„Да гарантира своевременното изплащане на търговските ефекти, купени за сметка на други емисионни банки и на Банката за международни плащания, както и при случай да ги реесконтрира, въз основа на решение на управителния съвет, срещу една комисиона, която ще се определя от същия съвет.“

2. Да се прибави на края на член 35 следната точка 20:

„Да сключва с Банката за международни плащания всички видове сделки, които тя е властна да предприема с цел да насърчи сътрудничеството между централните банки, сделки, които, макар и непредвидени в настоящия закон, биха били съобразни с девизната политика на Народната банка.“

§ 3. Да се прибави към точка 4 на член 37 следната алинея:

„Тя може обаче да участва в капитала на Банката за международни плащания.“

Заповядаваме настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 6 март 1931 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Припописал,

Минист[ъ]р на финансите: *Вл. Моллов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 2745 на 10 март 1931 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *К. Миланов*

№ 8.3

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

25 ноември 1931 г.; ДВ, бр. 196

УКАЗ

№ 40

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през I-та му редовна сесия, в 5-то заседание, държано на 5 ноември 1931 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

Закон***за допълнение закона за Българската народна банка**

Параграф единствен: към точка 12 на чл. 35 се прибавя следната нова алинея:

„По изключение Българската народна банка може да купува и продава за реални нужди чужди девизи, неотговарящи на гореизложените изисквания, при условие да се вземат едновременно всички мерки за предпазване от евентуални загуби. Решенията за тия покупки и продажби, както и за предпазителните мерки, ще бъдат вземани от управителния съвет или управителния комитет по реда, предвиден в чл. 84 на настоящия закон.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 14 ноември 1931 година.

Съгласно съобщението на Негово Величество Царя от 18 октомври 1931 година и по решение на Министерския съвет, в качеството му на Царски Наместник,

Председател на Министерския съвет: *Н. Мушианов*

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 2950 от 20 ноември 1931 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д. Върбенюв*

* Вж. Стенографските дневници на XXIII ОНС, I ред[овна] сесия, за приемането на закона: на първо и второ четене – с. 40, на трето четене – с. 57.

№ 8.4

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА
ЦАР БОРИС III

4 юли 1933 г.; ДВ, бр. 73

УКАЗ

№ 28

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през II-та му редовна сесия, в 121-то заседание, държано на 19 юний 1933 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

Закон***за изменение на Закона за Българската народна банка**

Параграф единствен. В чл. 35, п[ункт] 10 цифрата „200“ става „500“.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 23 юний 1933 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[ъ]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 3397 на 28 юний 1933 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

* Вж. Стенографските дневници на XXIII О[бикновено] Н[ародно] С[ъбрание], II р[едовна] с[есия], за приемането на закона: на първо и второ четене – зас[едание] 120, на трето четене – зас[едание] 121.

№ 8.5

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

25 май 1935 г.; ДВ, бр. 115

УКАЗ

№ 162

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

ЦАР НА БЪЛГАРИТЕ

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, представено Нам с доклада му под № 927 от 22 май 1935 година,

Постановихме и постановяваме:

I. Одобряваме V-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 21 май 1935 г., протокол № 91, с което се утвърждава, на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за допълнение закона за Българската народна банка

§ 1. Към т. 9 от член 35 се прибавя алинея II със следното съдържание:

„Банката може да сконтира при горните условия една допълнителна сума от съкровищни бонове за 300 милиона лева през финансовата 1935 и да ги продължава през 1936 и 1937 години, като тая сума ще се намалява всеки три месеци, начина от 31 март 1936 година, с 37.5 милиона лева, с разчет на 31 декември 1937 г. тя да бъде напълно издължена. Банката ще удържа тримесечно сумата 37.5 милиона лева от текущите приходи на държавата, без специално за това нареждане от страна на съкровището.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 22 май 1935 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет: *А. Тошев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 4004 на 23 май 1935 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 8.6**НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***19 октомври 1935 г.; ДВ, бр. 236***УКАЗ**

№ 408

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, представено Нам с доклада му под № 2221 от 12 октомври 1935 година,

Постановихме и постановяваме:

I. Одобряваме IX-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 октомври 1935 година, протокол № 169, с което се одобрява, на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН**за допълнение закона за Българската народна банка**

§1. Към чл. 24 се прибавя алинея II със следното съдържание:

„Пред съдилищата и другите учреждения централното управление на банката, също клоновете и агентурите, могат, освен [от] титулярите, да се представляват и от един или повече банкови служители: това им се възлага с писмени съобщения до съдилищата и учрежденията. Тези писмени съобщения важат без разлика на това на кой клон или агентура са делата.“

§ 2. Към чл. 35, точка 9 се добавя алинея III със следното съдържание:

„Банката може да сконтира при същите условия допълнително още една сума от съкровищни бонове за 300 милиона лева до края на бюджетната 1935 година. Плащането на тия бонове ще се извърши в течение на четири години при шестмесечни платежи, начиная от 30 юний 1936 година, а именно: 50 милиона лева първата година, 50 милиона лева втората година и по 100 милиона лева третата и четвъртата години.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 12 октомври 1935 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет: *А. Тошев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 4278 на 16 октомври 1935 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 8.7

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 58, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 януари 1936 г.; ДВ, бр. 7

УКАЗ

№ 539

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет и Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 2826 от 27 декември 1935 година,

Постановихме и постановяваме:

I. Одобряваме X-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 20 декември 1935 г., протокол № 201, с което се одобрява, на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение алинея първа на чл. 58 от закона за Българската народна банка

Член единствен. Алинея I на чл. 58 от закона за Българската народна банка се изменя така:

„Пенсиите на пенсионерите до 31 декември 1927 година, бивши служители при Българската народна банка с преобладаваща действителна държавна служба, ще се изплащат и занапред от общия пенсионен фонд на държавните служители, а на тия с преобладаваща действителна служба при Българската народна банка, ще се изплащат начиная от 1 януари 1936 г., от банката, като необходимата за тази цел сума се предвижда ежегодно в бюджета на банката.

Определянето размера на пенсиите на пенсионерите – бивши банкови служители, които според пре[г]ходната алинея се прехвърлят към банката, ще стане само по реда, предвиден в чл.чл. 11 и 12 от правилника за пенсиите на служителите при Българската народна банка, съответно в чл.чл. 15–27 от същия правилник.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия министър на финансите.

Издаден в София на 28 декември 1935 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет и

Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 4438 на 4 януари 1936 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Д. Пешев*

№ 8.8

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, ОДОБРЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 януари 1936 г.; ДВ, бр. 7

УКАЗ

№ 543

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет и Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 2730 от 27 декември 1935 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. ОДОБРЯВАМЕ I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 24 декември 1935 година, протокол № 202, с което се одобрява, на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за Българската народна банка

§ 1. В чл. 9 цифрата 33 $\frac{1}{3}$ става 25.

§ 2. Ал.ал. II, III, IV, V и VI на чл. 11 се премахват.

§ 3. Чл. 12 се изменя така: „Когато резервата, спомената в чл. 9, спадне под 25%, Банката може да увеличи сконтовия си процент.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 28 декември 1935 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество рѣка написано:

Борис III

Приподписал:

Председател на Министерския съвет

и Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 4439 на 4 януарий 1936 година.

Пазител на държавния Печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д. Пешев*

№ 8.9

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

4 юни 1936 г.; ДВ, бр. 121

УКАЗ

№ 207

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет и Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 1259 от 23 май т. година,

Постановихме и постановяваме:

I. Да утвърдим I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 май 1936 год., протокол № 81, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за допълнение на закона за Българската народна банка

Параграф единствен. Към т. 9 на чл. 35 от закона за Българската народна банка се прибавя нова алинея четвърта:

„Предвидените в предшестващите втора и трета алинеи плащания се отлагат с по една година, а платеният вече на 31 март 1936 година бон от 37.5 милиона лева се заменява с нов бон за същата сума.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ѣ]р на финансите.

Издаден в София на 23 май 1936 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Председател на Министерския съвет и

Минист[ѣ]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 4671 на 27 май 1936 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[ѣ]р на правосъдието: *Д. Пешев*

№ 8.10

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

8 февруари 1937 г.; ДВ, бр. 27

УКАЗ

№ 19

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[ѣ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 117 от 28 януарий 1937 година,

Постановихме и постановяваме:

I. Да утвърдим I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 януарий 1937 год., протокол № 8, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за Българската народна банка

§ 1. Член 8 получава следната редакция:

„Остатъкът от чистата печалба, получен след спадане на сумите, които управителният съвет би отделил за образуване на други фондове, съгласно с горния член 4, ще се внася ежегодно на държавното съкровище за текущите нужди на редовния бюджет.

До пълното погасяване на дълга на държавата към банката Минист[т]рът на финансите ще предвижда ежегодно, в разходния бюджет на държавата, един кредит от 100 милиона лева, предназначен за изплащане на този дълг.“

§ 2. Алинеи II, III и IV от точка 9 на член 35 се заличават.

§ 3. В точка 10 на член 35 сумата „500“ става „200“.

§ 4. Към член 64 се прибавя следната нова алинея:

„На 31 декемврий 1936 год. сумата на този дълг се увеличава в размер, ненадвишаващ 1 000 000 000 лева, чрез унищожаване на една равностойна сума съкровищни бонове, сконтирани или реесконтирани към тази дата от държавата или за нейна сметка при Българската народна банка.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 29 януарий 1937 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет и

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 5067 на 2 февруарий 1937 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 8.11

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

2 февруари 1939 г.; ДВ, бр. 24

УКАЗ

№ 1

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXIV-то обикновено Народно събрание, през първата му редовна сесия, в 47-то заседание от 25 януарий 1939 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**за изменение закона за Българската народна банка**

Параграф единствен. Последното изречение на алинея пета от чл. 14 се изменява така:

„Четвъртият член и заместникът му, които трябва да бъдат лица с общоризнати познания по земеделието, се избират от председателите на земеделските камари, свикани на общо събрание от Софийската земеделска камара.“

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Министр[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 27 януарий 1939 год.

Съгласно съобщението на Негово Величество Царя от 19 януарий 1939 година и по решение на Министерския съвет, в качеството му на Царски Наместник,

Председател на Министерския съвет: *Г. Кьосеванов*

Приподписал,

Министр[ъ]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 5691 на 31 януарий 1939 г.

Пазител на държавния печат,

Министр[ъ]р на правосъдието: *Н. Йотов*

№ 8.12**ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 35, Т. 17 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

9 март 1940 г.; ДВ, бр. 55

УКАЗ

№ 4

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през първата му редовна сесия, в 5-то заседание, държано на 5 март 1940 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за допълнение на чл. 35, т. 17 от закона за Българската народна банка

Параграф единствен. Към чл. 35, т. 17 от закона за Българската народна банка се прибавя следната:

Забележка. Банката може да пласира допълнително една сума, ненадминаваща 140% от внесенения ѝ капитал и резерви, в съкровищни бонове, издадени на чуждестранни фирми за заплащане на държавни дотавки и платими в срок не повече от седем години.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 7 март 1940 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 5888 на 8 март 1940 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *В. Мутаков*

№ 8.13

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

30 май 1941 г.; ДВ, бр. 116

УКАЗ

№ 34

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през втората му редовна сесия, в 87-то заседание, държано на 20 май 1941 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за Българската народна банка

§ 1. Накрая на чл. 10 се прибавя следната нова алинея:

„Всички други девизи, след приспагане [на] задълженията в същия вид девизи, заедно с обявената от банката премия служат за резерва в размер [на] 100% от сумата на банкнотите в обращение и другите задължения на виждане.“

§ 2. Алинея последна от п. 14 на чл. 35 се изменя така:

„Лихвата на тия аванси ще бъде по-висока с най-малко 1% от официалния сконтов процент, практикуван от банката за ефекти със срок от 3 месеца. Когато обаче тия аванси се отпускат на Българската земеделска и кооперативна банка, лихвата ще е равна на официалния сконтов процент на Българската народна банка.“

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 23 май 1941 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 6550 на 26 май 1941 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *В. Митакъв*

№ 8.14

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

27 март 1942 г.; ДВ, бр. 67

УКАЗ

№ 21

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през третата му редовна сесия, в 57-то заседание, държано на 20 март 1942 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение на закона за Българската народна банка

§ 1. Чл. 7 се изменя така:

„След отделяне [на] предвидената сума за обикновения резервен фонд, начиная от 1 януарий 1942 година, от чистата печалба на банката се удържат 2% за пенсионния фонд на служителите при банката.“

§ 2. Чл. 35, т. 17 се изменя така:

„да пласира в държавни и гарантирани от държавата облигации и държавни съкровищни бонове суми до размери, определяни от управителния съвет на банката.“

§ 3. Глава VIII, с изключение на чл.чл. 86 и 87, които стават чл.чл. 82 и 83, се отменява.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 24 март 1942 година.

Съгласно писменото съобщение на Негово Величество Царя от 22 март 1942 година и по решение на Министерския съвет, в качеството му на Царски Наместник,
Председател на Министерския съвет: *Б. Филев*

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 6984 на 25 март 1942 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *В. Мутаков*

№ 8.15

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

10 февруари 1943 г.; ДВ, бр. 30

УКАЗ

№ 26

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през четвъртата му редовна сесия, в 40-то заседание, държано на 3 февруарий 1943 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение закона за Българската народна банка

§ 1. Член 14 се изменя така: „Управлението на банката е поверено на управителя, двама подуправители и четирима директори.

Управителят, подуправителите и директорите съставляват управителният съвет на банката.

Горният състав, заедно с управителя на Българската земеделска и кооперативна банка и четирима изборни члена, изходящи от среди извън банката, които в случай на нужда могат да бъдат представлявани и от свои заместници, съставлява пленарният съвет на банката.

Пленарният съвет определя общите принципи в политиката на банката и се произнася по годишния отчет и равносметката.

Управителят и подуправителите се назначават с Царски указ по предложение на Минист[т]ра на финансите, одобрено от Минист[т]р-Председателя.

Същите могат да бъдат уволнени с Царски указ в следните случаи: по болест, по собствено желание, по пределна възраст 65 години и по решение на Министерския съвет, въз основа [на] предложение на Минист[т]ра на финансите, одобрено от Минист[т]р-Председателя и след като бъдат разгледани писмените обяснения на заинтересуваните.

Директорите се назначават и уволняват по представление на управителния комитет от Минист[т]ра на финансите след одобрение на Минист[т]р-Председателя.

Четиримата изборни члена се избират за четири години и са преизбираеми. Двама от членовете и по един техен заместник се избират от бюрата на търговските камари в страната по почин на Софийската търговска камара. Управителният съвет на фондовата борса в София избира третия член и заместника му. Четвъртият член и заместникът му, които трябва да бъдат лица с общопризнати познания по земеделието, се избират от председателите на земеделските камари, свикани на общо събрание от Софийската земеделска камара.

Лицата, спадащи в категориите, споменати в чл. 26, не могат да бъдат избирани за членове на пленарния съвет.“

§ 2. Член 15 се изменя така:

„Управителят и подуправителите, при постъпване на служба, дават пред председателя на Министерския съвет тържествено обещание, имащо сила на служебна клетва, че ще спазват строго закона и правилниците на банката и че във всяко отношение ще служат вярно на нейните интереси.

Останалите членове на управителния съвет дават такова обещание пред управителя.“

§ 3. Към чл. 35, след точка 20, се прибавя следната нова алинея втора:

„Освен това, със специално решение на пленарния съвет, одобрено от Министерския съвет, по предложение на Минист[т]ра на финансите, банката може да върши и други операции.“

§ 4. Член 49 се изменя така: „Заплатите на служителите при банката се определят с отделен щат, който се изработва от управителния съвет и се одобрява от Министерския съвет по доклад на Минист[т]ра на финансите.

Разходите за личния състав и всички други разходи, включително размерът на пътните и дневни пари, се предвиждат в годишния бюджет на банката, който се съставя от управителния съвет и се одобрява от Министерския съвет по предложение на Минист[т]ра на финансите.

Извънбюджетни веществени разходи могат да се правят само в изключителни случаи по мотивирано решение на управителния съвет на банката, одобрено от Министерския съвет по предложение на Минист[т]ра на финансите.

Произвеждането и оправдаването на бюджетните разходи и извършването на доставките става съгласно особен правилник, приет от управителния съвет и одобрен от Министерския съвет по предложение на Минист[т]ра на финансите.“

§ 5. Член 51 се изменя така: „Когато пуснатите в обращение банкноти се заменят с други, стойността на непредставените за замяна в банката в срок, определен от управителния съвет и одобрен от Министерския съвет, остава в полза на банката.“

§ 6. Член 66 се изменя така: „Върховният надзор на банката принадлежи на Министерския съвет и се упражнява чрез Минист[т]р-Председателя и

Минист[т]ра на финансите. Банката представя своите седмични вedomости и годишна равнометка на Минист[т]ра на финансите. Седмичните вedomости и годишната равнометка се обнародват в „Държавен вестник“.

§ 7. Член 67 се изменя така: „Заедно с годишната равнометка банката представя на Минист[т]р-Председателя, с копие до Минист[т]ра на финансите, отчет за дейността си през изтеклата година.

Министерският съвет се произнася в продължение на два месеца от деня, в който банката е представила отчета и равнометката. Ако Министерският съвет одобри отчета и равнометката, управителният съвет на банката се освобождава от отговорност за операциите през отчетното упражнение.

Управителният съвет на банката се освобождава от отговорност и в случая, когато Министерският съвет не се произнесе върху отчета и равнометката в предвидения по-горе срок.“

§ 8. Към член 73 се прибавят следните две нови алинеи:

„Министерският съвет, по доклад на Минист[т]ра на финансите, може да разреши изваждането от обращение на металически монети от 100, 50, 20, 10, 5, 2 и 1 лева, като определя сроковете за обменяването им, последствията от непредставянето им в тези срокове и начина на използване на извадените от обращение монети.

Количеството на металическите монети, които може да бъдат пуснати в обращение, се определя от Минист[т]ра на финансите по споразумение с Българската народна банка.“

§ 9. Чл. чл. 79, 80 и 81 се отменяват.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 5 февруарий 1943 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *Д. Божилков*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 7428 на 8 февруарий 1943 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р К. Партов*

№ 8.16

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ
НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ*8 септември 1944 г.; ДВ, бр. 196*

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

1-ВО ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ, ВЗЕТО
В ЗАСЕДАНИЕТО МУ ОТ 2 СЕПТЕМВРИЙ 1944 ГОДИНА, ПРОТОКОЛ № 168.За Министерството на финансите
Дирекция на сѣржавния бюджет и отчетност
Копие: Българска народна банка
– Централно управление

На № 2195/25. VIII. 1944 год.

На основание чл. 31 от закона за гражданската мобилизация одобрява се следното:

„Начиная от 1 януарий 1945 година, процентът в чл. 7 от закона за Българската народна банка от 2% се изменя на 5%.“

Настоящето постановление подлежи на обнародване в „Държавен вестник“ и на одобрение от Народното събрание.

Началник на канцеларията: *М. Стефанов*

№ 8.17

ДОКЛАД ОТ МИНИСТЪРА НА ФИНАНСИТЕ ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ С ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ПРИЕМАНЕ
НА ПОСТАНОВЛЕНИЕ ЗА ВРЕМЕННО ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ
ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 9 ОТ ЗАКОНА ЗА БНБ*

19 септември 1944 г.

СТРОГО ПОВЕРИТЕЛНО

МИНИСТЕРСТВО

НА

ФИНАНСИТЕ

ДИРЕКЦИЯ НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ И ОТЧЕТНОСТ

№ 12959 – 19. IX. [1]944 г.

До Господина Председателя
на Министерския съвет

ДОКЛАД

от Минист[т]ра на Финансите,
г-н Проф. Петко Стоянов.

Относно: Преустановяване действието на чл. 9 от закона за Българската народна банка относно непоказването в балансите на БНБ [на] процентите на банкното покритие.

На основание чл. 31 от закона за гражданската мобилизация.

Господине Председателю,

Българската народна банка – централно управление, с писмото си № 7712, от 1944 година съобщава, че във временния баланс на банката от 7.VIII. т[азу] г[одина] не може да се впише предвиденото в чл. 9 от закона за същата покритие на банкното обръщение и на задълженията на виждане от 25%, тъй като изчисленото такова е 23.87%, поради което моли да се внесе в Министерския съвет доклад за вземане постановление за прекратяване действието на въпросния чл. 9.

Като Ви докладвам горното, моля Ви, Господине Председателю, да заемате почитаемия Министерски съвет с въпроса, който, ако одобри, да приеме следното

* Текстът е възпроизведен по: Българска народна банка. Сборник документи. Т. 4. 1930–1947 г. София, ГУА и БНБ, 1998, с. 100; ЦДА, ф. 136, оп. 1, а.е. 17, л. 18.

ПОВЕРИТЕЛНО

ПОСТАНОВЛЕНИЕ:

На основание чл. 31 от закона за гражданската мобилизация,
Одобрява се следното:

Да се преустанови временно, до края на войната и нормализиране на стопанското положение, действието на чл. 9 от закона за Българската народна банка, като се освободи същата от задължението да изчислява и вписва в общия седмичен баланс процента на покритието.

Настоящото постановление подлежи на одобрение от Народното събрание. Същото да не се обнародва в Държавен вестник.

Засяга: Българската народна банка – централно управление.

МИНИСТ[Ъ]Р НА ФИНАНСИТЕ: П. Стоянов

[Върху доклада – 2 подписа:]

О д о б р е н о

Минист[Ъ]р-Председател: К. Георгиев

28.IX.1944 г.

4 пост[ановление], прот[окол] № 189

Изх[одящ] № - от 28.IX.1944 г.

№ 8.18

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА БНБ,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

10 септември 1945 г.; ДВ, бр. 210

УКАЗ

№ 34

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Ние, Регентите на България

По доклада на временно управляващия Министерството на финансите,
Минист[Ъ]р на народното просвещение, от 27 август 1945 година, под № 5684,

Постановихме и постановяваме:

Да одобрим 7-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 22 август 1945 год., протокол № 134, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, е приета следната

НАРЕДБА-ЗАКОН**за допълнение закона за Българската народна банка**

П а р а г р а ф е д и н с т в е н : Към чл. 35, след точка 20 от закона за Българската народна банка, се прибавя следната точка:

„21. Да отпусна от 9 септември 1944 година аванси на държавата по решение на Министерския съвет за воденето на войната и за изпълнение [на] условията по Съглашението за примирие между България и Съюзените държави.“

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 30 август 1945 година.

На първообразния собственоръчно написано: *В. Ганев*

Цв. П. Бобошевски

Т. Д. Павлов

Припогнисал,

Вр. управляващ Министерството на финансите, Минист[т]р на народното просвещение: *Ст. Чолаков*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 8510 на 1 септември 1945 година.

2

ТЪРГОВСКО-БАНКОВА ФУНКЦИЯ

№ 9

ЗАКОН ЗА ИЗДАВАНЕ ОТ БНБ НА ОБЛИГАЦИИ ЗА 10 000 000 ЛЕВА,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

8 юли 1886 г.; ДВ, бр. 65

УКАЗ

№ 95

НИЙ АЛЕКСАНД[Ъ]Р I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България

Прогласяваме:

I. Народното Събрание прие, Ний утвърдохме и утвърдяваме следующия

ЗАКОН

За издаване облигации за 10 000 000 лева от Българската Народна Банка

Чл. 1. Дозволява се на Българската Народна Банка да вземе назаем чрез публична подписка и постепенно до десет милиона (10 000 000) златни лева за нуждите, предвидени от чл. 32 на нейния устав.

Чл. 2. Срещу този заем Българската Народна Банка ще издаде облигации, количеството, формата и начинът за издаването на които ще се определят от един правилник, обнародван с указ.

II. Заповядваме, щото този закон да се облече с Държавний Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

III. Изпълнението на този указ възлагаме на Наш[ия] Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашата столица в София на 30 юний 1886 год.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ъ]р

Приподписал:

Минист[ъ]р на финансите, *Каравелов*.

На първообразното приложен Държавний Печат и регистриран на 5 юлий 1886 година под № 90.

Минист[ъ]р на правосъдието и пазител на Държавний Печат, *В. Радославов*.

№ 10

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА СКЛЮЧИ ЗАЕМ С ДОЙЧЕ БАНК ПОД ЗАЛОГ НА ЧАСТ ОТ ИПОТЕКАРНИТЕ СИ ОБЛИГАЦИИ*

12 ноември 1890 г.

УКАЗ

№ 182

НИЙ ФЕРДИНАНД I

С Божия милост и народната воля

Княз на България.

По предложение на Нашия Минист[ъ]р на Финансите, представено Нам с доклада му под № 39008 от 10 Ноемврий т[азу] г[одина] и съгласно с I-то постановление на Министерский Съвет от 24 Октомврий с[ъщата] г[одина] (протокол № 61),

Постановихме и постановяваме:

I. Направеният от Българската Народна Банка, на основание указа Ни под № 129 от 18-й Август т[азу] г[одина], заем от 3 000 000 лева с тримесечен срок, разрешаваме да се продължи още за пет месеца с предвидените в същия указ условия, като се издадът на Банката 60 съкровищни бона, по на 50 000 лева.

II. Разрешаваме на Българската Народна Банка да сконтира гореспоменатите бонове на Дойче Банк или гдето намери, със 7% годишна лихва и с право да продължи срока още за шест месеца, ако правителството Ми намери това за нужно.

III. Разрешаваме на Българската Народна Банка да заеме от Дойче Банк 2 000 000 лева под залог на част от ипотекарните си облигации, издадени на основание закона от 30-й Юлий 1886 год., но с означените в ст[атия] II от настоящия указ условия, за сконтирането на съкровищните бонове, като се предостави право на последната Банка в продължение на една година да поеме остатъка

* Документът е възпроизведен по: Българска народна банка. Сборник документи. Т. I. 1879–1900 г. София, ГУА и БНБ, 1998, с. 335–336; ЦДА, ф. 159К, оп. 1, а. е. 166, л. 25–26. Оригинал. Бланка. Ръкопис.

от издадените от първата банка ипотекарни облигации за заема от 10 000 000 лева, по курс: 89 лева за 100 лева номинални, изплатими за шест месеца.

IV. Лихвата на заемът, споменат в ст[атия] I (112 500 лева), на основание чл. 4 от закона за сключване един заем от 50 000 000 лева, утвърден с указа Ни под № 262 от 17 Декемврий 1887 год., да се изплати от резервния фонд и да се впише: принадлежащата се част за текущата 1890 год. в тазгодишния бюджет, а частта, която ще следва да се изплати преди идущата 1891 година, в бюджета за последната (1891) година.

V. Изпълнението на настоящия Указ възлагаме на Нашия министър на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 12 Ноемврий 1890 год.

Фердинанд

Минист[ъ]р на Финансите: *Хр. Белчев*

№ 11

ЗАКОН ЗА ИЗДАВАНЕ ОТ БНБ НА ИПОТЕКАРНИ ОБЛИГАЦИИ ЗА 20 МИЛИОНА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

3 януари 1892 г.; ДВ, бр. 2

УКАЗ

№ 216

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

с Божия милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници:

VI-то Обикновено Народно Събрание, в II-та си редовна сесия прие,

Ний утвърдихме и утвърдяваме следующия

ЗАКОН

за издаване ипотекарни облигации от 20 милиона лева

Чл. 1. Разрешава се на Българската Народна Банка да издаде ипотекарни облигации за двадесет милиона лева номинални максимум.

Чл. 2. Начинът и условията за издаването на поменатите облигации ще се определи с особен правилник от Министерския Съвет и утвърден с указ от Негово Царско Височество.

ЗАПОВЯДВАМЕ:

Настоящият закон да се облече с Държавний Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.

Распорежданията за въвеждане в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашата ст[олица] София на 15 декември 1891 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд.

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *Г. Д. Начович.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистрирован под № 49 на 20 декември 1891 год.

Пазител на Държавния Печат,

Управляющий Министерството на Правосъдието,

Минист[ъ]р на Външните Дела и Исповеданията, *Д. Греков.*

№ 12

ЗАКОН ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

7 март 1907 г.; ДВ, бр. 50

УКАЗ

№ 48

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божа милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIII Обикновено Народно Събрание, четвърта редовна сесия, в LXVI му заседание, държано на 27 януарий 1907 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следующия

ЗАКОН

за ипотечния кредит при Българската народна банка

Глава I.

Операции и резервен фонд

Чл. 1. По ипотечния кредит Българската народна банка върши следните операции:

- а) прави заеми срещу залог на недвижими имоти в градовете;
- б) заеми на общини и окръжия било срещу ипотeka, било срещу залог на даждия и постоянни приходи;
- в) отваря текущи сметки срещу ипотекa, и
- г) издава срещу заемите, означени в точки „а“ и „б“, лихвоносни и заложни облигации.

Чл. 2. Размерът на издадените от банката заложни облигации не може да бъде по-голям от десеторния размер на основния ѝ капитал.

Чл. 3. Общата номинална стойност на пуснатите в обращение заложни облигации не бива да преминава общата сума на дължимите капитали, пласирани в заеми срещу ипотекa и заеми на общини и окръжия.

С разрешение обаче на Министерството на финансите банката може да издаде, преди всяко покриване в такива заеми, заложни облигации до един милион лева. В такъв случай добитите суми от така издадените облигации трябва да се съхраняват до окончателното им пласиране, или в ценни книги, одобрени от същото министерство, или даже в пари.

Чл. 4. Приетите в банката капитали на срочен влог не могат да се пласират в заеми и текущи сметки срещу ипотекa или в заеми срещу залог на даждия и приходи освен до размер на една трета от тяхното общо количество.

Чл. 5. За покриване на загубите от операциите по ипотечния кредит създава се особен ипотечен резервен фонд.

Той се образува от чистите печалби по ипотечните операции на банката, като се отделят ежегодно от тях печалби по 10%, независимо от удръжките, които се правят за общия запасен капитал на банката.

Чл. 6. Удръжките за ипотечния резервен фонд продължават, докато той нарасне на сума, равна на удвоения размер на основния капитал.

Чл. 7. Ипотечният резервен фонд се оползотворява по начин, какъвто управителният съвет определи.

В никой случай обаче той не може да се употреби в операции, предвидени в чл. 1, точки „а“, „б“ и „в“.

Глава II.

Заеми срещу ипотекa

§ 1. Общи условия

Чл. 8. Ипотечните заеми са дългосрочни и краткосрочни.

Дългосрочните заеми се изплащат чрез анuitети, изчислени по начин, щото дългът да се погаси в един срок не по-малък от десет години и не по-голям от четиридесет и пет години.

Краткосрочните заеми се изплащат в десет години най-много, било с погашение, било наведнѣж.

Стойността и на двата вида заеми се предава на заемателя, според както е уговорено, в брой или в заложни облигации по именителната им цена.

Чл. 9. Заемите се правят всякога срещу първа ипотeka. Считат се дадени срещу първа ипотeka заемите, направени с цел да се изплатят записани вече ипотекки, стига само, вследствие на изплащането или на заместването на кредиторите в правата им, банката да до[й]де на първо място в реда на ипотечните вземания.

В този случай банката задържа от заема нуждните суми, за да извърши изплащането.

Чл. 10. Не се правят заеми срещу недвижими имоти, които не могат да дават определен и траен доход.

Чл. 11. Банката не дава заеми срещу:

- а) недвижими имоти по назначение;
- б) фабрики и други индустриални заведения; и
- в) театри, мини и кариери.

Чл. 12. Размерът на заема не може да надминава половината от стойността на залагаемия имот.

Чл. 13. Ануитетът, който предстои да се плаща от заемателя, се определя според чистия доход на имота.

Чл. 14. Сумата на ипотечния заем не може да бъде по-малка от две хиляди, нито по-голяма от триста хиляди лева.

Чл. 15. Имоти, подлежащи на загинване от пожар, трябва да са застраховани от заемателя и застраховката да се поддържа от него през течението на целия срок на заема.

Обезщетението преминава върху банката.

Банката има право да застрахова имотите и от свое име, а платените от нея премии да събира заедно с ануитетите.

§ 2. Отпущане на заемите

Чл. 16. Преди отпущането на заема банката е длъжна, независимо от другите документи, да вземе:

1) декларация от заемоскателя за доходите и разноските на залагаемия имот, и

2) декларация от наемателите, ако има такива, за срока и цената, която плащат, както и за предплатите, които са брили на заемоскателя срещу наема.

Чл. 17. Заемоскателят е длъжен сам да посочи в заявлението, с което иска заем, всички сервитути и тегоби, които лежат върху залагаемия имот, както и всички причини, които дават място за предпочитателно удовлетворение на други кредитори от имота му.

Липсата на удостоверение от страна на Българската Земледелческа Банка не спира сключването на ипотеката.

Чл. 18. Залагаемите имоти се оценяват, на разности на заемоскателя, от вещи лица, назначени от банката, и при участие на банкови представители.

За основи на оценката се вземат продавателната стойност и доходността на имотите, като се държи сметка за всички обстоятелства и условия, които могат да имат влияние върху тия основи.

При оценката на недвижимите имоти стойността на движимите предмети, които са недвижими по назначение, не се взема във внимание.

Чл. 19. Документите за правата на собственост върху залагаемите имоти се изследват и проверяват от юрисконсултите при банката.

Чл. 20. Като се увери в редовността на представените документи за собствеността на залагаемия имот и в достатъчността на обезпечението, управителният съвет на банката определя окончателно размера и условията на заема и се разпорежда да се сключат нужните актове.

§ 3. Задължения на заемателя относително ипотекуираните имоти

Чл. 21. Заемателят има следните задължения към банката относително ипотекуираните имоти:

а) да гледа имота като добър домакин и особено да не извършва върху него действия от естество да намалят стойността или доходността на имота;

б) да не сключва, без разрешението на банката, договори за наем за повече от три години, нито да събира наема или да го прехвърля на трети лица за повече от година;

в) да съобщава на банката за всички повреди на имота, станали не по негова вина, за всички нарушения на владението или правособствеността от страна на трети лица, и то в едномесечен срок от деня на повредите, нарушенията на владението или собствеността;

г) в същия срок да яви на банката за всички нови ипотекы и въобще за всички частични или пълни отчуждения на имота.

Чл. 22. Договорите, сключени въпреки п[ункт] „б“ на предидущия член, не могат да се противопоставят на банката нито от длъжника, нито от третите лица.

Освен това банката може веднага да иска от заемателя изплащането на целия дълг.

Чл. 23. Дългът става изискуем и в случай че заемателят не изпълни в срок задълженията си, поменати в п[унктове] „в“ и „г“ от същия член.

Чл. 24. Ако ипотекуираният имот претърпи повреди, които намаляват неговата стойност или доходност, било поради действията на заемателя, било по други някои причини, банката има право да направи нова оценка на имота и да иска или допълнително обезпечение, или съответно погашение на дълга, или, в противен случай, незабавно изплащане на целия дълг.

§ 4. Изплащане на заема

Чл. 25. Ануитетът се внася в пари или в купони с настъпили падежи от заложените облигации от банката.

Ануитетът се състои от:

а) лихва, и

б) погашение, което се определя от размера на лихвата и срока на заема.

Чл. 26. Ануитетите се изплащат в шестмесечни вноски и на падежи, определени от управителния съвет на банката.

При отпущане на заема банката задържа съответната лихва за времето, което разделя датата на заема от падежа на текущото шестмесечие.

Чл. 27. Длъжникът може да изплаща ануитетите и преди падежа им. В такъв случай той има право на лихви, определени за лихвените текущи сметки.

Чл. 28. Всяка вноска, неплатена на падежа, носи по право и без покана в полза на банката лихва по 1% годишно повече от оная, уговорена в ипотечния договор.

Подобни лихви банката взема за всички разноси, които прави за събиране на вземането си, както и за всички разходи, извършени от нея за сметка на длъжника.

Чл. 29. Неизплащането от страна на длъжника, макар и на една само вноска, поражда за банката право да изиска, един месец след поканата, изплащането на целия дълг.

Никакво отлагане не се допуска след просрочването на две вноски подред.

Чл. 30. Всеки длъжник има право да погаси, напълно или отчасти, дължимия капитал по заема и преди срока на последния.

Предсрочните изплащания стават в пари или в заложни облигации от емисията, определена в договора по заема. Заложените облигации се приемат по именителната им цена.

Чл. 31. Освен в случаите, посочени в чл.чл. 22, 23, 24 и 29, банката има право да иска изплащането на целия дълг преди срока и тогава, когато стане ясно, че при сключването на заема длъжникът не е обявил истинското положение на доходите и разходите по залагаемите имоти или нък е укрил някой сервитут, тежба или някое обстоятелство, което дава основание за оспорване на правата му върху ипотеквания имот.

Чл. 32. В случай на пожар обезщетението се събира направо от банката и се прихваща срещу дълга.

Остатъкът, ако има такъв, се повръща на длъжника.

Чл. 33. Сумите, постъпили от предсрочните изплащания в пари, се употребяват било за погашение или откупване на заложените облигации, било за извършване на нови заеми.

Ако предсрочните изплащания са станали в заложни облигации, последните не могат изново да се пускат в обращение, преди да са покрити в ипотеку

и преди да се визират наново от управителя на банката и правителствения делегат.

Във всеки случай, тия облигации участвуват в тегленията.

Глава III.

Текущи сметки срещу ипотеки и заеми на общини и окръжия

Чл. 34. Вземанията на банката по текущи сметки срещу ипотеки не могат да служат за покриване на пуснатите в обращение заложни облигации.

Чл. 35. Срокът, за който се откриват текущи сметки срещу ипотека, правилата на тегленията и вноските по тия сметки, както и случаите за прекратяването им, се определят от правилниците на банката.

За всички други случаи прилагат се разпорежданията, предвидени в тоя закон относително обикновените ипотечни заеми.

Чл. 36. По заемите, направени на общини и окръжия срещу даждия или постоянни приходи, важат специалните закони за разрешаване на тия заеми, предписанията на тоя закон и условията, уговорени в заемните договори.

Глава IV.

Заложни облигации

Чл. 37. Заложните облигации са на предявителя.

Те се прехвърлят чрез предаване.

Чл. 38. Облигациите са гарантирани:

- 1) от съвокупността на ипотечните задължения и задълженията на общините и окръжията;
- 2) от резервния ипотечен фонд, от основния и запасен капитал на банката и всичкия неин имот, и
- 3) от държавата.

Чл. 39. Заложните облигации не могат да се пуснат в обращение, преди да бъдат визирани от правителствения делегат.

Чл. 40. Заложните облигации, издадени от банката, не подлежат на секвестър.

В случай че се изгубят, прилагат се правилата на част II, глава XII от Закона за гражданското съдопроизводство.

Чл. 41. Облигациите на банката се приемат за гаранция пред всички държавни учреждения, и то на равни условия с държавните ценни книги.

Те се освобождават от всякакви данъци и берии.

Чл. 42. Позволено е да се оползотворят сумите, принадлежащи на лица недееспособни и на общини, чрез купуване на облигации.

Разполагаемите капитали на обществените учреждения и на учрежденията с общеползени цели могат също така да се вложат в заложни облигации във

всички ония случаи, в които е било разрешено на тия учреждения да облекат капиталите си с държавни ценни книги.

Чл. 43. Облигациите се приемат за пазене в хранилицата на банката, срещу поименни депозитни свидетелства, издадени на вложителя.

Чл. 44. Банката отваря текущи сметки и отпуща заеми срещу залог на облигациите до размер на 95% от именителната им цена.

Чл. 45. Носителите на облигациите за събиране на капитал и лихвата не могат да повдигат друг иск освен оня, който имат право да упражняват непосредствено против банката.

Чл. 46. Облигациите носят лихва, чийто размер, падеж и начин на изплащане се определят от управителния съвет.

Чл. 47. Облигациите нямат определен срок за изплащане на капитала.

Погашението на облигациите става чрез тегления по жребие всеки шест месеци съразмерно със сумите, които постъпват срещу изплащането на капитала от заемателите.

Всяко теглене трябва да обхваща толкова облигации, щото числото на ония, които остават в обращение, да не превишава границата, посочена в алинея първа на чл. 3.

Глава V.

Права и привилегии по събиране на заемите

Чл. 48. Съдът не може да дава никакъв срок за изплащане на ануитетите.

Чл. 49. За събиране на закъсенелите ануитети и на целия дълг, станал изискуем, банката може да обърне взискането си срещу доходите на ипотекираниите имоти и срещу стойността на самите имоти, като се ползува с всички права и привилегии, предвидени в тая глава.

Тя може също така да се удовлетвори, без намесата на съда, и от длъжниковите ценни книги и движими вещи, които се намират в нейно владение вследствие операциите ѝ с длъжника.

§ 1. Взискане срещу доходите

Чл. 50. В случаи на закъсняване в изплащанието на ануитетите банката има право да тури ръка върху доходите от ипотекираниите имоти на разности и отговорност на длъжника.

Чл. 51. Встъпването в ползуването от доходите на имота става по силата на една заповед, издадена от председателя на окръжния съд, в чийто район се намират имотите.

Чл. 52. Преди да поиска заповедта, банката е длъжна да покани закъснелия или неизправния длъжник да уреди задълженията си под страх на взискане срещу доходите.

Тая покана става чрез препоръчано писмо с обратна разписка или чрез нотариално съобщение.

Между поканата и заявлението за издаване на заповедта трябва да са изтекли най-малко десет дена.

Чл. 53. Докле трае ползуването от дохода, банката събира, въпреки всякакъв секвестър или запор, доходите и произведенията от имота и ги прихваща по привилегия срещу изискуемите ануитети и срещу разноските.

Привилегията на банката иде след привилегията на гържавата за данъци и ония за разноските по съхранението и управлението на имота.

Чл. 54. Управляемите от банката имоти могат да се дават под наем за срок до три години.

Чл. 55. В случай на спор по сметката за управлението делото се гледа по съкратен ред.

Чл. 56. Ползуването се прекратява:

- 1) с изплащането на пресрочените ануитети и разноските;
- 2) с отказването на банката, и
- 3) с продаването на имота.

§ 2. Взыскане срещу имотите

Чл. 57. Във всичките случаи, когато целият дълг стане изискуем, банката може да пристъпи към принудителната продажба на ипотекираните имоти.

Чл. 58. Продажбата се извършва по силата на изпълнителния лист, издаден от окръжния съд на местонахождението на имотите, съгласно чл. 818, п[ункт] 7 от Закона за гражданското съдопроизводство.

Чл. 59. Срокът за доброволното изплащане на дълга е десет дена.

До изтичането на моя срок нотариусът, по запорната призовка на съдебния пристав, е длъжен да запише запора в запретителната книга и да съобщи на пристава за всички запори и ипотекки, станали по запора на банката и записани в същата книга.

Съобщението на нотариуса трябва да съдържа името, презимето, местожителството и вземането на ипотеканите и запорни кредитори.

Чл. 60. Веднага след срока, означен в предидущия член, банката изпраща на съдебния пристав:

- а) заверено от нея извлечение от рапорта на вещите лица относително описанието и оценката на имотите при ипотекването им, и
- б) поемните условия на продажбата.

Чл. 61. Ако имотите от деня на ипотекването им до деня на запора са претърпели някаква промяна, в смисъл на подобрение или обезценение, банката е длъжна да констатира това с нова оценка и да изпрати на пристава първообразния протокол на оценката заедно с извлечението, указано в п[ункт] „а“ на предидущия член.

Чл. 62. Поемните условия на продажбата съдържат:

а) показване на изпълнителния лист, на призовката по доброволното изплащане на дълга, на записаните ипотечи и на постановленията на съда относително изпълнението, произнесени от издаването на изпълнителния лист до депозирването на поемните условия;

б) означение на имотите съгласно описите на банката;

в) условията за продажбата;

г) първоначалната цена, от която трябва да почне продажбата.

Чл. 63. Банката може да предложи като условия за продажбата всички допустими от закона условия по обикновените продажби.

Чл. 64. За постъпването на поемните условия в приставството се известява от съдебния пристав на длъжника и ипотекарните кредитори.

Срокът за възражения против поемните условия е две седмици.

Възраженията се разглеждат от окръжния съд в разпоредително заседание, и то в три дни откак постъпят в съда жалбите на заинтересованите.

Чл. 65. След изтичането на сроковете, указани в предидущия член, съдебният пристав приготвя обявленията според данните в делото и поемните условия.

Обявленията трябва да съдържат сведенията, посочени в чл. 1010 от [Закона за] Гражданското съдопроизводство.

Чл. 66. Независимо от публикациите на съдебния пристав банката може да разгласи продажбата чрез трикратно обявяване в един от разпространените ежедневни вестници.

Чл. 67. Залепването на обявленията на местата, указани в чл. 1011 от [Закона за] Гражданското съдопроизводство, трябва да се констатира с акт, подписан от лицата, натоварени да извършват залепването.

Тоя акт се повръща поне десет дена преди последния ден, определен за продажбата.

Чл. 68. Не могат да участвуват в купуването:

1) лицата, указани в чл. 931 от [Закона за] Гражданското съдопроизводство, и

2) вещите лица и банковите представители, които са участвували в оценката, извършена по чл. 67 от тоя закон.

Чл. 69. В последния ден, определен за продажбата, търгът се продължава до пет часа следобед и имотът се присъжда окончателно на оня наддавач, който е предложил най-висока цена над първоначалната.

Претърг не се прави.

Чл. 70. Цената, за която се присъжда имотът, се внася от купувача в пари или в облигации. В последния случай важи правилото в чл. 30, алинея II.

Чл. 71. Купувачът, който желае да поеме ипотечните задължения на длъжника, трябва да се споразумее с банката в срок, определен за внасянето на цената.

Чл. 72. В случай че първата продан не стане, втората се извършва по горните правила за първата продан, с тая само разлика, че имотът може да се присъди и за цена по-долна от първоначалната.

Чл. 73. Ако е започнато изпълнението по отчуждаването на ипотекурани на банката имоти по възискането на друг някой кредитор, банката има право да встъпи в делото и да замести кредитора, като продължи, по предвидените в тая глава правила, изпълнението на онова действие, на което е бил забавен заместеният кредитор.

Чл. 74. За всяко възискане, насочено против ипотекураните на банката имоти, съдебните пристапи са длъжни да съобщят на банката в срока, даден на длъжника за доброволното изплащане на дълга (чл. 59).

Публичните продажби, извършени без подобно съобщение, са недействителни спрямо банката.

Чл. 75. Определенията на съда, издани по изпълнителното ипотечно производство на банката, не подлежат на въззив.

Сумите, придобити от продажбата, в размер на ипотечните вземания на банката, се внасят в касата на последната веднага след утвърдяването на търга.

Чл. 76. Несъстоятелността на длъжника или неговата смърт не спират нито почнатото изпълнение против длъжника, нито отчуждаването на ипотекураните имоти по реда, предвиден в тоя закон.

Чл. 77. Всички книжа и призовки по изпълнението се изпращат в посоченото в ипотечния договор местожителство на длъжника.

Чл. 78. Действията на изпълнението, почнато против длъжника, са действителни и могат да се продължат спрямо него, докато неговите правоприемници се обаждат на банката и си изберат местожителство в седалището на оня окръжен съд, в чийто район се намират ипотечните имоти.

Чл. 79. Правата и привилегиите на банката, изброени в тая глава, се упражняват и против третите приобретатели на ипотекураните имоти.

Глава VII.*

Общи и преходни разпоредения

Чл. 80. Банковите ипотекки не подлежат на подновение.

Чл. 81. Книгите на ипотечния отдел при банката, както и направените от тях извлечения, имат сила на официални актове.

Чл. 82. Не могат да се издават заложни облигации срещу дължимите капитални по ипотечните заеми, освен за разликата между номиналната сума на

* Печатна грешка, всъщност глава VI.

останалите в обращение ипотечарни облигации и общата сума на дължимите по тия заеми капитали.

Чл. 83. Освобождават се от мита, бери и гербов налог всички ипотечни книжа и актове на ония дължници, които би[ха] се съгласили да подновят ипотеките си, сключени по старите наредби, според разпорежданията на тоя закон.

Чл. 84. В правилниците за прилагането на тоя закон трябва да се предвиди следното:

- а) редът за искане и разрешаване на заемите;
- б) начинът, по който ще става оценката на залагаемите имоти, правата и обязаностите на вещните лица и размерът на възнаграждението им;
- в) таблица за пресмятане на ануитетите;
- г) начинът и условията, по които ще стават предсрочните вноски или предсрочните погашения на капитала;
- д) времето, което трябва да отделия датата за изплащането [на] ануитетите от страна на заемателите от оня за изплащане на купоните по облигациите от страна на банката;
- е) формата и съдържанието на облигациите и стойността на отрезките на облигациите;
- ж) начинът, по който ще се заменят и унищожават облигациите;
- з) формата и съдържанието на ипотечните и заложни регистри;
- и) начинът и редът за управлението и отчуждението на възложените върху банката имоти;
- к) сведенията, които банката трябва да представлява всеки шест месеца в Министерството на Финансите по ипотечните си операции;
- л) сведенията, които трябва да влизат по същите операции в годишния отчет на банката.

Чл. 85. Настоящият закон влиза в сила на 1 юлий 1907 год.

Чл. 86. Членове 19, 39, 42, 43 без последната алинея, 44 и втората алинея на чл. 50 от Закона за банката се отменяват.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 16 февруарий 1907 год.

Съгласно писмото на Негово Царско Височество Княза от 14 февруарий т[ази] г[одина] и по решение на Министерския Съвет, в качеството му на Княжески Наместник.

За Министерския Съвет,

Председател на Министерския Съвет: *Д. Петков.*

Припописал:

Минист[ѿ]р на Финансите: *А. Паяков.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистриран под № 1413 на 3 март 1907 год.

Пазител на Държавния Печат, Минист[ѿ]р на Правосъдието: *К. Панайодов.*

№ 12.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР ФЕРДИНАНД I

17 април 1912 г.; ДВ, бр. 86

УКАЗ

№ 21

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XV Обикновено Народно Събрание, първа редовна сесия, в LXXXVII си заседание, държано на 9 март 1912 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение на Закона за ипотечния кредит при Българската Народна Банка

§ 1. Чл. 3, алинея 11 от Закона за ипотечния кредит при Българската Народна Банка се изменява така:

„С разрешение обаче на Минист[ѿ]ра на Финансите банката може да издаде преди всяко покриване с такива заеми заложни облигации до размер на 10 000 000 лева. В такъв случай добитите суми от така издадените облигации, до окончателното им пласиране, могат да се употребяват в камбиални или сконтови операции.“

§ 2. Член 4 се изменява така:

„Приетите от банката капитални в качеството ѝ на влогова каса могат да се пласират в заеми и текущи сметки срещу ипотечи или заеми срещу залог на даждия и приходи най-много до размер на две пети от тяхното общо количество.“

§ 3. Чл. 11 се изменява така:

„Банката не дава заеми срещу:

- а) недвижими имоти по назначение, и
- б) театри, мини и кариери.

Срещу фабрични или индустриални заведения тя може да дава аванси само във вид на текущи сметки, и то до размер на 40% от стойността на местата и сградите.

Машините и инсталациите влизат по право в ипотеката, но не се вземат във внимание при оценката.

С особен правилник ще се определят условията, по които ще става оценката на имотите и ползуването от тези аванси.“

§ 4. Чл. 37 се изменява така:

„Заложните облигации са на предявител.

Те могат да бъдат снабдени с лозове* и премии.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 6 април 1912 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Фердинанд

Припогнисал,

Минист[т]р на Финансите: *Т. Теодоров.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 2091 на 12 април 1912 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *П. Абрашев.*

* Лоз – лихвен купон по лотарийни облигации.

№ 12.2

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА ИПОТЕЧНИЯ КРЕДИТ ПРИ БНБ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III

21 април 1924 г.; ДВ, бр. 17

УКАЗ

№ 15

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 55-то заседание, държано на 28 март 1924 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение закона за ипотечния кредит
при Българската народна банка

§ 1. Чл. 1, буква „а“ в края се допълня със следните думи: „и населените гари“.

§ 2. Буква „г“ на чл. 1 добива следната редакция: издава срещу заемите, означени в точки „а“ и „б“, лихвоносни заложни облигации и такива, снабдени с лозове и премии.

§ 3. Член 2 добива следната редакция: Размерът на издадените от банка-та заложни облигации се определя периодически по решение на управителния съвет в зависимост от пласментите по точки „а“ и „б“ на член първи.

§ 4. Алинея втора на чл. 3 се изхвърля.

§ 5. В алинея втора на член 5 процентът 10% става 20%.

§ 6. Член 6 добива следната редакция: Одръжките за ипотечния резервен фонд продължават, докато той нарастне на сума, равна на половината от основния капитал на банката.

§ 7. Алинея втора на чл. 7, буква „в“ се изхвърля.

§ 8. Алинея втора на чл. 8 добива следната редакция: дългосрочните и краткосрочните заеми се изплащат: чрез анюитети, начислени по такъв начин, щото дългът (капиталът и лихвите) да се погаси в един срок не по-малък от 3 години и не по-голям от 30 години.

§ 9. Алинея 3 на чл. 8 се изхвърля.

§ 10. Четвъртата алинея на чл. 8 става трета.

§ 11. Член 12 се изменя така: Банката не дава заеми срещу:

- а) недвижими имоти по назначение;
- б) театри, кинематографи, мини и кариери.

Срещу фабрични, индустриални заведения, работилници и складове, които обслужват производството в страната, банката открива текущи сметки срещу ипотека в размер до 40% от стойността на местата, сградите, машините, инсталациите и всички други уреди.

За всяка отделна индустрия специални технически лица определят кои от инвентарните предмети (машини, уреди и инсталации) може да се вземат под внимание при общата оценка.

Управителният съвет определя периодически максималния размер на текущите сметки срещу ипотека.

При кредитиране [на] големи индустриални предприятия банката установява специален контрол, издържан за сметка на индустриалеца.

§ 12. Нов член 12. Идеални части от недвижими имоти не се приемат под ипотека. Като изключение и по преценка на управителния съвет на банката може да се приемат под ипотека самостоятелни, конкретизирани апартаменти и магазини от построени здания на кооперативни или съдружнически начала, ако заемоискателят е изплатил стойността на имота и е снабден вече с акт за собственост.

§ 13. Член 12 става чл. 13, като се прибавят думите: „определено от банковата оценителна комисия“.

§ 14. Член 13 става чл. 14.

§ 15. Член 14 става чл. 15 и се изменя така: Размерът на ипотечния заем не може да бъде по-малък от 5000 лева. Управителният съвет определя максимума и компетентността на банковите органи по отношение [на] отпусчането на ипотечните заеми.

§ 16. Член 15 става чл. 16.

§ 17. Член 16 става чл. 17.

§ 18. Член 17 става чл. 18.

§ 19. Член 18 става чл. 19.

§ 20. Член 19 става чл. 20.

§ 21. Чл. 20 се изхвърля изцяло.

§ 22. В чл. 26 във втората му алинея думите: „от падежа на текущото шестмесечие“, се заменят с думите: „до началото на първото шестмесечие“.

§ 23. В чл. 28 думите „1% годишно“ се заменят с думите „2% годишно“.

§ 24. В чл. 29 в края на втората му алинея се прибавят думите: „освен по крайно уважителни причини, преценени от управителния съвет на банката“.

§ 25. В чл. 30 в края на втората му алинея се прибавят думите: „И то най-много в такъв размер, какъвто заемодателят е получил при реализиране [на] заема“.

§ 26. Член 33 се изхвърля.

§ 27. Чл. 34 става чл. 33, като в края се добавят думите: „нито пък ангажират източниците по ипотечния кредит“.

§ 28. Член 35 става чл. 34.

§ 29. Член 36 става чл. 35.

§ 30. Член 37 става чл. 36.

§ 31. Член 38 става чл. 37.

§ 32. Член 39 става чл. 38.

§ 33. Член 40 става чл. 39.

§ 34. Член 41 става чл. 40.

§ 35. Член 42 става чл. 41.

§ 36. Член 43 става чл. 42, като след думите „облигациите се приемат“ се прибавя думата „безплатно“.

§ 37. Член 44 става чл. 43, като процентът 95% се заменя с процента „80%“.

§ 38. Член 45 става чл. 44.

§ 39. Член 46 става чл. 45 и добива следната редакция: „Управителният съвет определя именителната стойност, размера на лихвата, начина и срока за изплащане [на] заложените облигации.“

§ 40. Чл. 47 се изхвърля.

§ 41. Чл. 48 става чл. 46.

§ 42. Чл. 49 става чл. 47.

§ 43. Чл. 50 става чл. 48.

§ 44. Чл. 51 става чл. 49.

§ 45. Чл. 52 става чл. 50.

§ 46. Чл. 53 става чл. 51.

§ 47. Чл. 54 става чл. 52.

§ 48. Чл. 55 става чл. 53.

§ 49. Чл. 56 става чл. 54.

§ 50. Чл. 57 става чл. 55.

§ 51. Чл. 58 става чл. 56.

§ 52. Чл. 59 става чл. 57.

§ 53. Чл. 60 става чл. 58.

§ 54. Чл. 61 става чл. 59.

§ 55. Чл. 62 става чл. 60.

§ 56. Чл. 63 става чл. 61.

§ 57. Чл. 64 става чл. 62.

§ 58. Чл. 65 става чл. 63.

§ 59. Чл. 66 става чл. 64.

§ 60. Чл. 67 става чл. 65.

§ 61. Чл. 68 става чл. 66.

§ 62. Чл. 69 става чл. 67 и втората му алинея добива следната редакция: „Претърз се допуца по чл. 1025 от [Закона за] гражданското съдопроизводство.“

§ 63. Чл. 70 става чл. 68, като думите в същия член: „или в облигации. В последния случай важи правилото в чл. 30, алинея II“ се изхвърлят.

§ 64. Чл. 71 става чл. 69.

§ 65. Чл. 72 става чл. 70.

§ 66. Чл. 73 става чл. 71.

§ 67. Чл. 74 става чл. 72, като втората му алинея добива следната редакция: „Публичните продажби, извършени без подобно съобщение, не може да бъдат утвърдени от съдилищата и са недействителни спрямо банката.“

§ 68. Член 75 става чл. 73.

§ 69. Член 76 става чл. 74.

§ 70. Член 77 става чл. 75.

§ 71. Член 78 става чл. 76.

§ 72. Член 79 става чл. 77.

§ 73. Член 80 става чл. 78.

§ 74. Нов член 79. По отношение продажбите на ипотеките при банката имоти не се прилагат ограниченията по чл. 979а от закона за гражданското съдопроизводство.

§ 75. Член 81 става чл. 80.

§ 76. Член 82 се изхвърля.

§ 77. Член 83 се изхвърля.

§ 78. Член 84 става чл. 81 и добива следната редакция: „За прилагане [на] настоящия закон се изработва специален правилник“.

§ 79. Член 85 става чл. 82.

§ 80. Член 86 се изхвърля.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 12 април 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 1027 на 16 април 1924 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Р. Маджаров*

3

ЕМИСИОННА ФУНКЦИЯ

№ 13

ЗАКОН ЗА ПРАВОТО НА РЯЗАНЕ НА МОНЕТИ В КНЯЖЕСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

4 юни 1880 г.; ДВ, бр. 49

УКАЗ

№ 229

Ний Александ[ѳ]р I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България

Народното Събрание прие, Ний утвърдихме и утвърждаваме следующият

ЗАКОН:

Чл. 1. Правото за рязане [на] монети принадлежи изключително на гържавата. Народното Събрание, по предложение на Финансовият Минист[ѳ]р, определя колко и какви монети могат да се нарежат.

Чл. 2. Монетната единица в България е Л е в ѳ т, който се погразделя на сто стотинки.

Левът има една тежест от пет грама (5 гр.) и обема в себе си четири грама и сто седемдесет и пет хилядни (4 гр. и 175/1000) чисто сребро.

Чл. 3. Български монети има златни, сребърни и медни.

З л а т н и монети ще има по двадесет лева (20) и ще ся наричат „Александ[ѳ]р“ и по десет лева (10) и ще ся наричат „ПолАлександ[ѳ]р“.

С р е б ѳ р н и монети ще има по пет лева (5 лв.), по 2 лева (2 лв.), по един лев (1 лв.) и по половин лев (50 стотинки).

Медни монети ще има по десет стотинки (10 ст.), по пет стотинки (5 ст.) и по две стотинки (2 ст.).

Чл. 4. Златните монети ще съдържат на хилядата части (1000) девятстотин (900) части чисто злато. [„]Александрите[“] ще имат една тежест от шест (6) грама и $\frac{45161}{100000}$ от грама; техният диаметр ще има една дължина от двадесет и един (21) милимет[ѳ]р. Пол[овинките от] [„]Александрите[“]

ще имат една тежест от три (3) грама и $\frac{22580}{100000}$ от грама; техният диаметър ще има деветнадесят (19) милиметра.

Допуща се за златните монети едно отбиване от гореказанните числа, нагоре или надолу, само две на хилядата части относително до тежестта (0.002) и една на хилядата части относително до съдържанието на чисто злато (0.001). Сиреч, като един килограм. Александ[ѳ]ри ще се смятат хиляда и два грама (1002 гр.) или само деветстотин деветдесят и осем грам (998 гр.). А смесът ще се гледа като законен, когато в хиляда грама Александ[ѳ]ри има деветстотин и един грам (901 гр.) или осемстотин и деветдесят и девет (899) чисто злато.

Чл. 5. Сребърните монети по пет лева ще имат една тежест от двадесет и пет (25) грама, те ще обемат на хиляда части деветстотин части (900) чисто сребро и техният диаметър ще е тридесят и седем милиметра.

Законното отбиване от тия числа за монетите от пет лева е за тежестта само три на хилядата, нагоре или надолу, а за смесът само две на хилядата.

Чл. 6. Другите сребърни монети ще съдържат осемстотин тридесет и пет (835) на хилядата чисто сребро. Двама лева (2) ще има една тежест от десят грама (10) и един диаметър от двадесят и седем (27) милиметра. Единият лев (1) ще има една тежест от пет (5) грама и един диаметър от двадесят и три (23) милиметра. Половиният лев (50 стотинки) ще има една тежест от два и половина (2 ½) грама и един диаметър от осемнадесят (18) милиметра.

Относително до тежестта законното отбиване от тия числа, нагоре или надолу, е за монетите от един и два лева пет на хилядата и за монетите от половин лев седем на хилядата. Относително до смесът законното отбиване, нагоре или надолу, е три на хилядата.

Чл. 7. Медните монети ще обемат на стотях деветдесят и пет (95) части чиста мед, четири части (4) калай и една (1) част цинк: законното отбиване, нагоре или надолу, от тия числа може да е едно на сто от медта и пет на сто от калаята и цинкът.

Монетата десят (10) стотинки ще има една тежест от десят (10) грама, един диаметър от тридесят (30) милиметра и едно отбиване на тежестта от десят на сто. Монетата пет (5) стотинки ще има една тежест от пет (5) грама, един диаметър от двадесят и пет (25) милиметра и едно отбиване от пет на сто. Монетата две (2) стотинки ще има една тежест от два (2) грама, един диаметър от двадесят (20) милиметра и едно отбиване от три (3) на сто.

Чл. 8. Златните монети ще имат от едната страна на лицето образът на Господарят, обиколен с думите: „Александ[ѳ]р I Княз Българский“.

Сребърните монети ще имат от едната страна на лицето Българский герб, всред една мантия с корона, и от двете му страни по един прав лев[ѳв], които държат с единият крак гербът, а с другият по едно Българско знамя; и

на едните, и на другите отгоре ще пише: „България“, а отдоле на една лента ще пише: „Съединението прави силата“. – На другата страна на опакоето те ще показват стойността на монетата и отдолу леточислението, всред един венец от житни класове, розови (трияндафилови) цветове и дафинови листове. – По ръбът на тия монети ще има с испъкнали букви думите: „Боже пази България“, освен на ония от петдесет сантима, на които ръбът ще е нарязан.

Чл. 9. Медните монети ще имат от едната страна – българският герб, всред една мантия с корона, и от двете му страни по един прав лев, които държат с единият крак гербът, а с другият по едно българско знамя. Отгоре ще пише: „България“, а отдоле на една лента ще пише: „Съединението прави силата“. От другата страна те ще показват стойността на монетата и леточислението, посред един венец от житни класове, розови цветя и дафинови листове. Ръбът на медните монети ще е гладък.

Чл. 10. Правителството ся опълномощава да вземе мерки за нарязването, в най-кратко време, следующите количества български монети:

2 000 000 монети сребърни по 2 лв.	4 000 000
4 500 000 „ „ „ 1 „	4 500 000
3 000 000 „ „ „ 50 сант[има]	<u>1 500 000</u>
Всичко 10 000 000	
15 000 000 „ медни по 10 ст.	1 500 000
10 000 000 „ „ „ 5 „	500 000
5 000 000 „ „ „ 2 „	<u>100 000</u>
Всичко лв. 2 100 000	

Забележка. Времето за рязанието на златните монети и петтях лева остава да ся реши в идущата сесия. А количеството ся определява:

10 000 Александ[ѳ]ра злат. по 20 лв.	200 000
20 000 ПолАлександ[ѳ]ра „ 10 „	200 000
500 000 Пят лева сребърни 5 „	<u>2 500 000</u>
Всичко лв. 2 900 000	

Чл. 11. За нарязването на тия монети трябва да ся обяви конкурс, на който да ся допуснат както български, тъй и странни предприематели и делото да ся даде на онай, който представи най-добрите условия.

Чл. 12. Направените разноски за нарязването на българските монети ще ся покриват от рубриката на бюджетът: за непредвидените разходи, а указаната добивка да ся пише в сметките между случайно постъпалите суми.

Чл. 13. Монетите, които от употребуение би ся истръкали или би загубили законната си тежест, ще ся прибират от съкровището, за да ся нарежат отново. Загубата, която ще произлезе от това ново рязание монети, ще ся покрива от сумите: за непредвидени разноски в бюджетът.

Забележка. Очевидно злоупотребените монети, сир. рязани, кезаплии* и др. подобни, не ся приемат от казначействата освен на тегло.

Чл. 14. Правителствените каси ще приемат безразлично златни или сребърни монети Български, освен за ония доходи, за които е определено чрез един закон да ся вземат само златни монети.

Чл. 15. Правителствените каси ще приемат златните и сребърни монети на ония държави, които правят част от Латинската Конвенция, до такива количества, до каквито те приемат българските монети.

Медните монети от [чужде]странни държави са възбранени в Княжеството.

Чл. 16. За ония чуждестранни монети, които не са основани на същата монетна система, както българските, и които вървят в Княжеството, Финансовото Министерство ще издава, всеки път когато го намери за нужно, монетни тарифи, по които те ще се приемат в Правителствените Каси.

Чл. 17. Всеки жител на Княжеството е длъжен да приема чуждестранните монети по цената, която е определена в монетните тарифи за Правителствените Каси.

На всекиго обаче е свободно да ги приема и с по-висока цена, както и да приема и такива монети, които не са обозначени в монетните тарифи за Правителствените Каси.

Чл. 18. От денят на обнародването [на] настоящия закон Правителствените и Общинските заведения, както и частните лица трябва да приемат и да дават задължителни документи и проч[ие] на български монети в левове и стотинки вместо франкове и сантими.

Обнародваме настоящия закон. Заповядваме, щото он да бъде облечен с държавний печат и напечатан в „Държавен вестник“.

Исполнението на тоя закон възлагаме на Наш[ия] Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 27-ий май 1880 година.

На първообразното подписано:

По Височайша заповед наместник на Негово Височество, Минист[ъ]р на Външните работи и Исповеданията и Председател на Министерский Съвет.

Д. Цанков.

Приподписано:

Минист[ъ]р на Финансите: *П. Каравелов*

* Кезаплия – монета, чистена с азотна киселина.

№ 14**ЗАКОН ЗА ЗАБРАНЯВАНЕ НА КУРСА НА РУМЪНСКИТЕ
И СРЪБСКИТЕ СРЕБЪРНИ МОНЕТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I***20 ноември 1884 г.; ДВ, бр. 107***УКАЗ**

№ 140

Ний Александ[ѳ]р I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България

I. Народното събрание прие, Ний утвърдихме и утвърдяваме следующий

ЗАКОН.

Чл. първий и последний. Курсът на Румънските и Срѳбските сребърни монети от 5, 2, 1 лева и 50 ст. се запрѳтява в България.

II. Обнародваме настоящий закон, заповядваме, щото той да бѳде облечен с Дѳржавний печат и напечатан в „Дѳржавен Вестник“.

III. Испълнението на тоя закон възлагаме на Наш[ия] Минист[ѳ]р на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 15 ноемврий 1884 година.

На първообразното със собствената рѳка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:
Александ[ѳ]р

Приподписал:

Минист[ѳ]р на Финансите: *Каравелов.*

№ 15

ЗАКОН ЗА НАМАЛЯВАНЕТО НА КУРСА НА СРЕБЪРНИТЕ
РУБЛИ И ДЕМОНЕТИЗИРАНЕТО ИМ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I

5 февруари 1885 г.; ДВ, бр. 11

Указ

№ 22

НИЙ Александ[ѣ]р I.

С Божия милост и народната воля

Княз на България

I. Народното Събрание прие, Ний утвърдохме и утвърждаваме следующий

ЗАКОН

за намаляването курса на сребренните рубли и демонетизирането им

Чл. 1. Да се намали от 1 май 1885 год. курсът на сребърните рубли в следующий размер:

а) за монетите с надпис „рубль“ на 3 лева и 40 стотинки;

б) за рублите с разни надписи на 3 лева и 30 стотинки.

Чл. 2. След насичанието и пристиганието в Княжеството половината от новите 5-толебови монети (закона от 12 декемврий 1884 г.) да се демонетизират сребърните рубли. Денят, от когато ще престанат да се приемат рублите, ще се определи с Княжески указ, публикуван два месеци по-рано.

През тези два месеци държавните ковчежничества ще приемат рублите по 3 лева и 40 ст. и по 3 лева и 30 стотинки.

II. Заповядваме, щото този закон да се облече с Държавний Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

III. Изпълнението на този указ възлагаме на Наш[ия] Минист[ѣ]р на Финансите.

Издаден в Нашата Столица София на 28 януарий 1885 година.

На първообразното със собствената ръка на НЕГОВО ВИСОЧЕСТВО написано:

Александ[ѣ]р

Припописал:

Минист[ѣ]р на Финансите: *Каравелов.*

На първообразното приложен Държавний Печат, регистрирано на 31 януарий 1885 година под № 53.

Подписал:

Пазител на Държавний Печат и

Минист[ѣ]р на Правосъдието: *В. Рагославов.*

№ 16

УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ ЗА ИЗТЕГЛЯНЕ НА СРЕБЪРНАТА РУБЛА ОТ
ОБРАЩЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ*

13 март 1887 г.

УКАЗ № 63

Ний, Регентите на България,

По предложението на Наш[ия] Управляющий Министерството на Финансите, Президент-Минист[ѳ]р и Минист[ѳ]р на Вътрешните Дела, представено Нам с доклада му от 12 Март т[азу] г[одина] под № 6311, и съгласно постановлението на Министерский Съвет,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

Ст[атия] I. Разрешава се на касите на Държавното Сѳкровище да приемат срещу даждията сребърната рубла по цена три лева.

Ст. II. Ще се приемат, съгласно горната статия, само здравите рубли, такива, каквито са били приемани в сѳкровището преди демонетизирането им.

Ст. III. Срок, до когато ще се приема рублата, се определя три м[есе]ца от денят на обнародването в Държавния Вестник на настоящий Указ.

Ст. IV. След изтичането на трите м[есе]ца да се запрети абсолютно обращението на рублата и в търговските [в]зимание-давания, под строга отговорност на ония, които ги изпуцат, като се допусне само на банкерите и сарафите да ги събират с цел за изнасяние из Княжеството.

Ст. V. Настоящий указ, съгласно член 47 от конституцията, има да се внесе на одобрение в най-близката сесия на Народното Събрание.

Ст. VI. Изпълнението на тоя указ възлагаме на Наш[ия] Управляющий Министерството на Финансите, Президент-Минист[ѳ]р и Минист[ѳ]р на Вътрешните Дела.

Издаден в Ст[олицата] София на 13 март 1887 година.

С. Стамболов
Подполковник Муткуров
Георги Живков

Управляющий Министерството,

Минист[ѳ]р-Председател и Минист[ѳ]р на Вътрешните Дела: В. Радославов

* Документът е възпроизведен по: Българска народна банка. Сборник документи. Т. I. 1879–1900 г. София: ГУА и БНБ, 1998, с. 290; ЦДА, ф. 159К, оп. 1, а. е. 117, л. 171–172. Оригинал. Ръкопис.

№ 17

ЗАКОН ЗА МОНЕТИТЕ В КНЯЖЕСТВОТО, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I

17 април 1897 г.; ДВ, бр. 81

УКАЗ

№ 52

НИЙ ФЕРДИНАНД I.

с Божия милост и народната воля

Княз на България,

Обявяваме на всички Наши верноподаници: IX-то обикновено Народно Събрание, първа редовна сесия, в заседанието си на 4 февруар[и] 1897 г., вотира и прие,

Ний утвърдихме и утвърждаваме следуюция

ЗАКОН

за монетите в княжеството

Чл. 1. Правото за сечение [на] монети принадлежи изключително на държавата. Народното Събрание, по предложението на Финансовия Министр[ъ]р, определя колко и какви монети може да се сечат.

Чл. 2. Монетната единица в България е златният лев, който се подразделя на сто стотинки.

Чл. 3. Български монети има: златни, сребърни, бронзови и никелови.

Чл. 4. Стойността, смесът, законното отклонение от смеса, тежестта, законното отклонение от тежестта и диаметрът на монетите са следующите:

Стойността на един къс	Смесът	Законното отклонение от смеса	Тежестта на монетата	Законното отклонение от тежестта	Диаметр
лева	в хилядни части	в повече или по-малко хилядни	грама	в повече или по-малко хилядни	милиметри
Златни	900 злато	1	100	1	35
			20		21
			10	2	19
Сребърни	900 сребро*	2	5	3	37
			2		27
	835 сребро*	3	1	5	23
			50 ст.		7
Бронзови	950 мед, 40 калай и 10 цинк	10 от медта, 5 от калай и цинка	10 ст.	10	30
			5 ст.		25
			2 ст.	15	20
			1 ст.		15
Никел	чист никел		20 ст.	7	21
			10 ст.		19

* Останалото е мед.

Чл. 5. На лицето златните и сребърните монети ще имат ефижията* на Негово Царско Височество Княза, заобиколена с думите: „Фердинанд I Български Княз“.

На опакото на златните монети има изобразен българският герб. На герба надпис „Княжество България“, от двете страни означена цената, а отгоре годината, в която са сечени монетите.

На опакото на сребърните монети ще се показва цената, а отгоре годината, през която са сечени, заградена с един венец от житни класове, розови цветове и дафинови листа.

На лицето бронзовите и никеловите монети носят българския герб; около герба думите: „Съединението прави силата“, „България“. На опакото те показват стойността на монетата и леточислението, окръжени с венец от житни класове, розови цветове и дафинови листа. Само монетите от 2 и 1 стотинки имат, вместо венец, една окръжност от точки.

Ръбът на златните монети от 10 лв. и сребърните от $\frac{1}{2}$ лев е нарезкан, а по ръба на всички други златни и сребърни монети има с вдлъбнати букви думите: „Боже, пази България“. Ръбът на бронзовите и никеловите монети е гладък.

Чл. 6. Приеманието на сребърните монети при разни платежи е задължително само за сума максимум шестдесет лева, а за бронзовите и никеловите за сума максимум три лева.

Чл. 7. Чуждите златни монети, сечени на основание на метрическата децимална система, които имат същия смес, същото тегло и същия размер като българските монети, ще се приемат във всички обществени каси като законна монета. Другите чужди златни монети ще се приемат според установена от Финансовия Минист[т]р тарифа.

Обращението на чуждите сребърни, бронзови и никелови монети е запретиено в Княжеството. Разпространителите се наказват от мировите съдии с глоба до 100 лева, освен ако са пътници, които идат от странство и дават чуждите монети срещу съестни припаси за свое употребление.

Чл. 8. За всички издадени, след влизанието на настоящия закон в сила, в чужди монети парични документи, платими в Княжеството и произхождащи от вътрешни сделки, както и за водението [на] търговски книги в други монети, освен лев и стотинки, виновните подлежат на глоба 3% от цялата сума, в случай че тези документи и книги се представят в съдебните учреждения.

Чл. 9. Преобръщанието на книгите и паричните документи в законната монетна единица трябва да стане вътре в една година от влизанието в сила на настоящия закон.

Чл. 10. Минист[т]рът на Финансите се опълномощава, в случай на нужда, да истегли от обращение народни сребърни 5-лебови монети за една сума до

* Ефижия (ефигия, лат.) – триизмерен образ.

20 милиона лева, кошто да преобърне в златна монета и да склучи едн заем за покриване [на] загубите от това преобръщение.

Чл. 11. Съществуващите в Княжеството български монети, кошто не са съобразни с настоящия закон, имат законна сила.

Чл. 12. Всичките съществуващи законни наредби, кошто противоречат на настоящия закон, се отменяват.

Чл. 13. Влизанието в сила на настоящия закон се определя с Княжески указ, по постановлението на Министерския Съвет, когато се намери за удобно.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавния Вестник“ и да се тури в действие от Нашия Минист[ѳ]р на Финансите.

Издаден в Нашия Дворец в ст[олицата] София, на 27 февруарий 1897 година.

На първообразното със собствената на Негово Царско Височество рѳка написано:
Фердинанд.

Приподписал:

Минист[ѳ]р на Финансите: *Ив. Евс. Гешов.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистриран под № 49 на 18 март 1897 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ѳ]р на Правосъдието: *Т. Теодоров.*

№ 18

УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ДОГОВОРА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЪЛГАРСКИ ДЪРЖАВЕН 5% ЗАЕМ В ЗЛАТО ОТ 1902 Г.

4 юли 1902 г.; ДВ, бр. 141

УКАЗ*

№ 105.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници:

XII Обикновено Народно Събрание, в своята си I извънредна сесия, заседание от 25 юний 1902 год., вотира и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следующето

* Указът е обнародван и на френски език.

Решение:

„Одобрява се сключеният договор за издаване на един петпроцентен заем от 106 000 000 лв. златни номинални, наречен „Български 5% държавен заем в злато от 1902 год., обезпечен със залога на данъците върху тютюна“.

**Български 5% заем в злато от 1902 г.,
обезпечен със залог на данъците върху тютюня***

[...]

Чл. 25. С цел да се добие подобрене в разменния курс държавата се отказва да прави през цялото време, докато трае заемът, каквото и да е изменение в сега действующите закони от 27 януарий (8 февруарий) 1885 и 15/27 декемврий 1891 г., които уреждат банкнотното обръщение на Българската Народна Банка, както и всяко ново сечение на сребърни пари, без предварително споразумение с делегата на носителите на титрите.

Държавата се задължава освен това да не издава нито прямо, нито косвено книжни пари.

Горните разпореждания ще бъдат преустановени във време на война.

Законът от 13/25 ноемврий 1899 г. и решението от 31 декемврий/13 януарий 1902 г. ще се изменят, щом обстоятелствата го позволят.

С утвърждението на настоящия контракт Българското правителство придобива веднага следуемото се разрешение.

[...]

[Договорът] съставен в Париж, 20 юний 1902 г.

Заповядаваме настоящето решение да се облече с държавен печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.

Разпорежданията за въвеждане в действие на това решение възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 3 юлий 1902 г.

На първообразното написано:

Съгласно телеграмата на Негово Царско Височество Княза от 3/16 юлий т[азу] г[одина] и по решение на Министерския Съвет, в качеството му на княжески наместник,

Председател на Министерския Съвет: *Ст. Данев*.

Припогнисал:

Минист[т]р на Финансите: *М. К. Сарафов*

Първообразното решение е облечено с държавния печат и зарегистрирано под № 436 на 4 юлий 1902 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *А. П. Радев*

* Заемът е сключен с Руската държавна банка и Парижката и нидерландска банка за ликвидирани и конвертирани на летящия дълг на държавата.

№ 19

**ЗАКОН ЗА КУРСА И ПОКРИТИЕТО НА БАНКНОТИТЕ
В БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III***3 януари 1919 г.; ДВ, бр. 297***УКАЗ**

№ 54.

НИЕ БОРИС III

С Божия милост и народната воля

Цар на българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XVII Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в XVI-то му заседание, държано на 30 ноември 1918 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**за курса и покритието на банкнотите в Българската Народна Банка**

Чл. 1. Банкнотите, издадени от Българската Народна Банка, имат сила на законно платежно средство в страната.

До второ разпореждане тяхното обменяване в злато или сребро се преустановява.

Чл. 2. Банкнотите, които гласят в сребро, могат да бъдат покрити и със злато или вземания срещу странство, облечени в срочно камбио или чуждестранни краткосрочни съкровищни титри.

Покритието в последния случай не бива да бъде по-малко от една трета от стойността на издадените банкноти в сребро.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия министър на финансите.

Издаден в София на 12 декември 1918 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *С. Данев*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистрирован под № 2808 на 21 декември 1918 год.

Пазител на Държавния Печат,
Минист[т]р на Правосъдието: *Д-р П. Джигров*

№ 20

ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

17 август 1922 г.; ДВ, бр. 110

УКАЗ

№ 50

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание, през третата му извънредна сесия, в 26-то заседание, държано на 29 юлий 1922 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за пуцане в обръщение временни парични знаци и затвърдяване курса на лева

Чл. 1. Разрешава се на Българската народна банка да вземе безвъзвратно от Дирекцията на държавните и на гарантираните от държавата дългове следните извадени из обръщение и перфорирани вече държавни съкровищни бонове: 60 000 000 лева в купюри от по 5000 и 10 000 лева, падеж 10 февруарий 1919 год., 60 000 000 лв. купюри от по 5000 и 10 000 лева, падеж 10 август 1919 год., 77 000 000 лв. в разни купюри, падеж 10 август 1920 год., които да пустне в обръщение със задължителна сила на банкнотите, след като първоначално бъдат снабдени от същата с щемпел със следния текст:

„Настоящия бон има сила на банкнота само за вътрешността на Царството със срок до 31 декемврий 1922 г., и то само в размер на главницата лева“, под който щемпел ще се подпишат саморъчно: един инспектор от управлението на банката, един помощник-касиер и един контрольор от Софийския банков клон.

Чл. 2. В случай за нужда разрешава се на Българската народна банка за големи платежни да пускат вместо банкноти в обръщение, със задължителна

циркулация, чекове, платими с банкноти на 31 декемврий 1922 год., на обща сума максимум до 200 000 000 лева. Циркулацията на тези чекове ще става с джиросване и датирани. След като гърбът на чека се подпълни с джира, чекът може да бъде представен в банката за заменяване с нов или изплащане. Чековете ще бъдат подписани от директора на Софийския клон, един касиер от същия и контролата.

Чл. 3. Забранява се кредитирането в местна валута на чуждестранни банки и фирми от български такива. За всички свои тегления те трябва да разполагат с провизиона в левове. Като изключение се допускат само временни кредити (пощенски кредити), както и такива за гаранции по държавни доставки.

Забранява се отпускането на заеми срещу чужда валута.

Нарушителите на горните разпореждания се наказват с глоба в размер 25% от отпуснатите кредити или заеми.

Контролът по приложението на настоящия закон се възлага на Минист[т]ра на финансите, комуто се предоставят в разположение за целта и органите на Българската народна банка.

Заповедваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в Евксиноград на 10 август 1922 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

Одобрено Борис III.

Приподписал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[т]р на железниците, пощите и телеграфите: *Х. Т. Манолов*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 643 на 14 август 1922 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *П. Янев*

№ 20.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ПУСКАНЕ
В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ
КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

14 декември 1922 г.; ДВ, бр. 207

УКАЗ

№ 76

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание, през третата му редовна сесия, в 19-то заседание, сръжано на 2 декември 1922 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за пуцане в обръщение временни
парични знаци и затвърдяване курса на лева

Чл. 1. В чл. 1, ал. 2 и в чл. 2 от закона за пуцане в обръщение временни парични знаци и затвърдяване курса на лева думите „31 декември 1922 година“ се заменят с думите „до второ нареждане по решение на Българската народна банка, утвърдено от Министерския съвет“.

Чл. 2. Към втората ал. на чл. 3 се прибавят следните думи: „Изключение се допуца само за изплащане на доставени от странство стоки в кредит, подкрепено с документи. Тия изключения се разрешават от Министерството на финансите“.

Заповедваме настоящият закон да се облече с сръжавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 9 декември 1922 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[ъ]р на финансите: *М. Турлаков*

Първообразният закон е облечен с сръжавния печат и регистриран под № 707 на 12 декември 1922 година.

Пазител на сръжавния печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *П. Янев*

№ 20.2

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ОТМЯНА НА ЗАКОНА ЗА ПУСКАНЕ
В ОБРАЩЕНИЕ НА ВРЕМЕННИ ПАРИЧНИ ЗНАЦИ И ЗАТВЪРДЯВАНЕ
КУРСА НА ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

12 април 1938 г.; ДВ, бр. 80

УКАЗ

№ 98

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 629 от 2 април 1938 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 март 1938 година, протокол № 51, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за отменение закона за пуцане в обръщение на временни парични знаци
и затвърдяване курса на лева

П а р а г р а ф е д и н с т в е н. Отменява се законът за пуцане в обръщение на временни парични знаци и затвърдяване курса на лева.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 2 април 1938 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Къосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 5531 на 8 април 1938 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Ил. Кожухаров*

№ 21**ЗАКОН ЗА ПАЗЕНЕ, ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ
НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III***14 декември 1922 г.; ДВ, бр. 207***УКАЗ**

№ 75

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание през III-та му редовна сесия, в 17-то заседание, държано на 30 ноември 1922 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**за пазене, заменяване и изплащане на повредените в обръщение нови банкноти***

Чл. 1. Българската народна банка не плаща никакво обезщетение за банкноти съвършено изчезнали или унищожени по какъвто и да било начин и при каквито и да било обстоятелства, даже и когато се знаят и документално установят номерата и сериите им.

Чл. 2. Банката заменява повредените банкноти само по условията, предвидени в настоящия закон.

Чл. 3. Считат се за повредени банкнотите, които са претърпели, по каквито и да било причини, повреда, произхождаща от подправка, като: скъсване, зацапване, продупчване, прояждане, загаряне, овлажняване и т.н.

Чл. 4. Повредена банкнота, която представлява парче, по-голямо от своята половина, и има запазени двата си номера и буква на серията, изплаща се в размер 75% от стойността ѝ.

Банкнота, равна на половина или повече от половина, но с един цял номер и серия, изплаща се само половината от стойността ѝ.

Три четвърти банкнота, с един цял номер и серия, се плаща за половина.

* Поправка от 3 януари 1923 г.; ДВ, бр. 223:

ПОПРАВКА. – В заглавието на „закона за пазене, заменяване и изплащане на повредените в обръщение нови банкноти“, обнародван в брой 207 от 14 декември 1922 г., думата „нови“ да не се чете, понеже по погрешка е отпечатана.

Чл. 5. Парче, по-малко от половина банкнота, или парчета, сглобени от една и съща банкнота, представляваща площ по-малка от половината банкнота, макар и да носят една или двата номера с буквата на серията, не се изплаща.

Чл. 6. Повредени банкноти, представляващи половици или цели такива, но сглобени от парчета на банкноти от една и съща или разни банкноти, даже и ако са запазени номерата и серията, не се изплащат.

Чл. 7. Цяла банкнота, с повредени двата номера, не се плаща. Ако има само един номер запазен, изплаща се само половината от стойността ѝ, ако и двата номера са повредени, но от цифрите им би могло да се установи целият номер на банкнотата, изплаща се половината от стойността ѝ.

Чл. 8. Банкнота, която носи каквато и да било подправка, не се изплаща, нито се повръща на носителя, а с виновните се постъпва съгласно чл. 183 и следующите от наказателния закон.

Чл. 9. Банкноти, повредени от небрежното им съхранение, укриване, пусане върху тях с мастило или молив на разни думи, цифри, подписи и пр., обгаряне по каквото и да било начин и пр., ако им са запазени двата номера и буквата на серията, изплащат се в размер на 80% от стойността им.

Чл. 10. Заменяването на повредените по каквото и да било от горните начини банкноти и определянето размера на повредата става от комисия при централното управление на Българската народна банка в състав: председател – представител на проверителния съвет при Българската народна банка, и членове: главния касиер при същата, или неговия заместник, и един банков инспектор, а след това в присъствието на същата комисия се изгарят или преобръщат на каша. За всичко това се съставят протоколи.

Чл. 11. Представените в банката за обмяна повредени банкноти по никаква начин не се повръщат комуто и да било.

Чл. 12. Настоящият закон няма приложение за банкнотите, които са в обращение в деня на влизането му в сила.

Заповедваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 9 декемврий 1922 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *М. Турлаков*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 708 на 12 ноемврий 1922 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на правосъдието: *П. Янев*

№ 22

**ЗАКОН ЗА ПРОДЪЛЖАВАНЕ НА СРОКА ЗА ОБМЕНЯНЕ
НА КАСОВИТЕ БОНОВЕ, СРОЧНИТЕ КАСОВИ БОНОВЕ И
ДЪРЖАВНИТЕ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ
КАТО ПАРИЧНИ ЗНАЦИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

7 март 1923 г.; ДВ, бр. 273

УКАЗ

№ 14

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание, през III-та му редовна сесия, в 58-то заседание, държано на 26 февруарий 1923 г., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за продължение срока за обменяване на касовите бонове по 1000 лева с дата 10 май 1916 година, сročните касови бонове по 2500, 5000 и 10 000 лева със срок 31 декемврий 1919 година, по 500, 1000, 2000 и 5000 лева със срок 31 март 1920 година и държавните съкровищни бонове, пуснати в обращение като парични знаци, по 5000 и 10 000 лева, падежу 10 февруарий, 10 август 1919 година и 10 август 1920 година и 500 лева, падеж 10 август 1920 година

Ч л е н е д и н с т в е н. – Продължава се до 31 август 1923 год. срокът за обменяване на касовите бонове по 1000 лева с дата 10 май 1916 год., сročните касови бонове по 2500, 5000 и 10 000 лева със срок 31 декемврий 1919 год., по 500, 1000, 2000 и 5000 лева със срок 31 март 1920 год. и държавните съкровищни бонове, пуснати в обращение като парични знаци, по 5000 и 10 000 лева, падежу 10 февруарий, 10 август 1919 година и 10 август 1920 год. и по 500 лева, падеж 10 август 1920 година.

Тоя срок е последен и със сумата от необменените до тая дата бонове се постъпва съгласно чл. 11 от закона за Българската народна банка.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Министр[т]р на финансите.

Издаден в София на 3 март 1923 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Приподписал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[т]р на правосъдието: *П. Янев*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 812 на 6 март 1923 година.

Пазител на държавния печат:

Минист[т]р на правосъдието: *П. Янев*

№ 23

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ВСИЧКИ КАСОВИ БОНОВЕ И БАНКНОТИ, ПЕЧАТАНИ В ПЕТРОГРАД, БЕРЛИН, ЛАЙПЦИГ, МЮНХЕН И ЛОНДОН, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ ОТ БНБ, ОДОБРЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

8 декември 1923 г.; ДВ, бр. 204

УКАЗ

№ 82

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Минист[т]р на финансите, представено Нам с доклада му под № 7657 от 6 декемврий 1923 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

Одобряваме 42-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 24 ноемврий 1923 год., пр[отокол] № 121, което гласи:

„На основание чл. 47 от Конституцията одобрява се законът за обменяване на всички касови бонове и банкноти, отпечатвани в Петроград, Берлин, Лайпциг, Мюнхен и Лондон, пуцани в обръщение в разни времена от Българската народна банка.

Чл. 1. Обменяват се от Българската народна банка касовите бонове по 1000 лева златни, отпечатвани в Мюнхен и Лондон, и всички банкноти от 5 лева златни, 5 лева сребърни, 10 лева златни, 10 лева сребърни, 20 лева златни, 50 лева златни, 50 лева сребърни, 100 лева златни, 100 лева сребърни, 500 лева златни и 500 лева сребърни, отпечатвани в Петроград, Берлин и Лайпциг, които се заменят с новите банкноти, печатани в Америка, емисия 1922 година.

Чл. 2. Срокът за обмена на касовите бонове и банкноти ще продължи до 15 април 1924 г., в който срок притежателите на такива са длъжни да ги представят в Българската народна банка за заменяване.

С необменените до тая дата касови бонове и банкноти се постъпва съгласно чл. 11 от закона за Българската народна банка, като по тях сумата с вносен лист се внася на приход в държавното съкровище.

Настоящото постановление да се внесе за одобрение в най-близката сесия на Народното събрание.

Изпълнението на тоя указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 6 декември 1923 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 942 на 6 декември 1923 год.

Пазител на държавния печат,

Управляющ Министерството на правосъдието,

Минист[т]р на обществените сгради, пътищата и благоустройството:

Я. Д. Стоянчов

№ 24

НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЯНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ НОВИ БАНКНОТИ, ЕМИСИЯ 1922 Г.

27 март 1924 г.; ДВ, бр. 291

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

НАРЕДБА

за заменяване и изплащане на повредените в обращение нови банкноти,
емисия 1922 год.*

Чл. 1. Българската народна банка не плаща никакво обезщетение за банкноти, свършено изчезнали или унищожени по какъвто и да било начин и при

* Законът за пазене, заменяне и изплащане на повредените в обращение банкноти от 14 декември 1922 г. е отменен с чл. 62 на Закона за Българската народна банка от 14 март 1924 г. (публикуван тук, документ № 7), а чл. 11 на същия закон постановява, че тези въпроси се уреждат с наредби на Управителния съвет на БНБ.

каквито и да било обстоятелства, даже и когато се знае или документално се установят №-рата и буквите на сериите им.

Чл. 2. Считат се за повредени банкнотите, които са претърпели по каквато и да било причина повреда, произхождаща от погравка, като: скъсване, зацапване, прояждане, продупчване, загаряне, овлажняване и т.н., въобще всякакво въздействие върху банкнотата, което я прави негодна за по-нататъшно употребление.

Чл. 3. Повредена банкнота, която представлява парче, равно точно на половин банкнота, и има запазен поне един цял №-р и буквата на серията, изплаща се половината от стойността ѝ. Представлява ли тя парче, по-голямо от своята половина, със запазен поне един цял №-р и буква на серията, изплаща се цялата ѝ стойност.

Чл. 4. Половин банкнота, по-голяма част от половината или цяла такава, но без №-р и буква на серията, не се изплаща.

Чл. 5. Парче, по-малко от половин банкнота, или парчета, сглобени от една и съща банкнота, представляващи площ, по-малка от половината банкнота, макар и да носят единия или двата №-ра с буквата на серията, не се изплаща.

Чл. 6. Повредени банкноти, представляващи половици или цели такива, но сглобени от парчета на разни банкноти, даже и ако са запазени №-рата и сериите, не се изплащат. Ако обаче тия сглобени парчета са от една и съща банкнота и със запазен поне един от №-рата и буквата на серията, изплащат се според случая: половината или цялата стойност на банкнотата, ако сглобеното парче е половина, или по-голяма част от половината, съгласно чл. 3 от тази наредба.

Чл. 7. Цяла банкнота с един само здрав №-р и буква на серията, или ако и двата №-ра са повредени, но от запазените цифри би могъл да се възстанови целият №-р и буквата на серията на банкнотата, изплаща се напълно.

Чл. 8. Банкнота, която носи каквато и да било погравка, не се изплаща, нито се повръща на носителя, а с виновните се постъпва съгласно чл. 183 и следующите от наказателния закон.

Чл. 9. Обвглени остатъци от банкноти, ако те представляват цяла банкнота и ако може да се установи №-рът и серията им, се изплащат срещу пълната им стойност, но след предварително извършен химически анализ на хартията от държавната химическа лаборатория. Анализата трябва да установи, че обвглените банкноти по състава на хартията отговарят на истинските. Разноските и възнаграждението за анализата са за сметка на притежателя на обвглените банкноти, които се внасят предварително.

Чл. 10. Обвглени остатъци от банкноти, представляващи парчета от банкноти, макар и по някои от тях да личи №-рът и серията, не се изплащат.

Чл. 11. Само обвглените остатъци от банкноти се изплащат за заменяване след преглеждането им от комисията при Централното управление на

Българската народна банка в състав: един член от Проверителния съвет, за председател, и членове: главния касиер и един инспектор, обаче заменяването на повредените по какъвто и да било от горните начини банкноти, предвидени в чл.чл. 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на настоящата наредба, се извършва направо от касиерите при клоновете и агентурите на Българската народна банка, и то веднага при представянето им на касите на банката.

Чл. 12. Със заменените по тоя начин негодни банкноти от банковите клонове и агентури се постъпва съгласно окръжното № 27.614/259 от 14 ноември 1922 година.

№ 24.1

НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЕНЯНЕ И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ

7 март 1925 г.; ДВ, бр. 271

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управление.

НАРЕДБА

за заменяване и изплащане на повредените в обращение банкноти

Чл. 1. Българската народна банка не плаща никакво обезщетение за банкноти съвършено изчезнали или унищожени по какъвто и да било начин и при каквито и да било обстоятелства, даже и когато се знае или документално [се] установят номерата и буквите на сериите им.

Чл. 2. Считат се за повредени банкнотите, които са претърпели по какъвто и да било причина повреда, произхождаща от подправка, като: зацапване, скъсване, прояждане, продупчване, загаряне, овлажняване и т.н., въобще всякакви въздействия върху банкнотата, която я прави негодна за по-нататъшно употребление.

Чл. 3. Повредена банкнота, която представлява парче, равно точно на половин банкнота, и има запазен поне един цял № и буквата на серията, изплаща се половината от стойността ѝ. Представлява ли тя парче по-голямо от своята половина със запазен поне 1 цял номер и буквата на серията, изплаща се цялата стойност.

Чл. 4. Половин банкнота, по-голяма част от половината или цяла такава, но без номер и буква на серията, не се изплаща.

Чл. 5. Парче, по-малко от половин банкнота, или парчета, сглобени от една и съща банкнота, представляващи площ по-малка от половината банкнота, макар и да носят единия или двата номера с буквата на серията, не се изплаща.

Чл. 6. Повредени банкноти, представляващи половини или цели такива, но сглобени от парчета на разни банкноти, даже и ако са запазени номерата и сериите, не се изплащат.

Чл. 7. Цяла банкнота, с 1 само номер здрав и буквата на серията, или ако и двата номера са повредени, но от запазените цифри би могло да се възстанови целият номер и буквата на серията на банкнотата, изплаща се напълно.

Чл. 8. Банкнотата, която носи каквато и да било погрешка, не се изплаща, нито се повръща на носителя, а с виновните се постъпва съгласно чл. 183 и следующите от наказателния закон.

Чл. 9. Обвзглени остатъци от банкноти, ако те представляват цяла банкнота и ако може да се установи номерът и серията им, се изплащат срещу пълната им стойност, но след предварителен химически анализ на хартията от държавната химическа лаборатория. Анализата трябва да установи, че обвзглените банкноти по състава на хартията отговарят на истинските. Разноските и възнаградението за анализата са за сметка на притежателя на обвзглените банкноти, които се внасят предварително.

Чл. 10. Обвзглени остатъци от банкноти, представляващи парчета от банкноти, макар и по някои от тях да личи номерът и серията, не се изплащат.

Чл. 11. Само съмнителните повредени банкноти, обвзглени остатъци от банкноти и такива, на които атмосферните влияния биха повлияли да се разрушат или заличат номерата и сериите им и които не могат да се запазят за по-дълго време, се изпращат на главната каса при Централното управление на банката за преглеждането им от комисията при същото управление в състав: един член от проверителния съвет за председател и членове: главния касиер или негов заместник и един инспектор, която комисия, след като прегледа поменатите по-горе банкноти, съставя протокол с означение: номерата и сериите на банкнотите, името, презимето и местожителството на предявителя и размера на обмяната им. Същата комисия да пристъпя веднага към унищожаването на самите повредени банкноти чрез изгаряне, като отбелязва този факт в същия протокол, който да се съставя в два еднообразни екземпляра, единия – за проверителния съвет, а другия за гл. счетоводство на банката.

Заменяването обаче на повредените банкноти, предвидени в чл.чл. 3, 4, 5, 6, 7 и 8 на настоящата наредба, се извършва направо от касиерите при клоновете и агентурите на Б.н.б., и то веднага при представянето им на касите на банката.

Чл. 12. Със заменените по този начин негодни банкноти от банквите клонове и агентури се постъпва съгласно окръжното под № 27614/259 от 14.XI.1922 г.

Чл. 13. Настоящата наредба отменява наредбата, публикувана в „Държавен вестник“, брой № 291 от 27.III.1924 година.

От банката

№ 24.2**НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ЗАМЕНЯНЕ
И ИЗПЛАЩАНЕ НА ПОВРЕДЕНИТЕ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ***18 януари 1936 г.; ДВ, бр. 12*

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Централно управление.

НАРЕДБА**за заменяване и изплащане на повредените в обращение банкноти**

Приета от управителния съвет на банката в заседанието му на 28 декември 1935 година, протокол № 13.

Чл. 1. Българската народна банка не плаща никакво обезщетение за банкноти, свършено изчезнали или унищожени по какъвто и да било начин и при каквито и да било обстоятелства, даже и когато се знаят или документално се установят нумерата и буквите на сериите им.

Чл. 2. Считат се за повредени банкнотите, които са претърпели по какъвто и да било причина повреда, произхождаща от подправка, като: скъсване, зацапване, прояждане, продупчване, обгаряне, овлажняване и т.н., въобще всякакво въздействие върху банкнотата, което я прави негодна за по-нататъшно употребление.

Чл. 3. Заменяването и изплащането на повредени банкноти се извършва въз основа на заявление-опис, след като се установи самоличността на носителя им, подписал заявлението.

Заявленията-описи при постъпването им се завеждат от касиерите в специален регистър със следното начертание:

номер по ред;

входящ номер и дата на заявлението-опис;

име, презиме и адрес на носителя на повредените банкноти;

сведения за самоличността на носителя (легитимация и прочее);

сведения за представените за обмяна банкноти (бройки на купюрите, емисия и др.);

участ на банкнотите (обменени или повърнати);

дата и подпис на лицето, което е получило обменените или върнатите му необменени банкноти, и

графа за забележки.

Заявленията се палят в архивата на клона или агентурата, отделно погредени по входящ номер.

Чл. 4. Срецу повредена банкнота, представляваща цяло (несглобено) парче, което е поне толкова голямо, че по безспорен начин може да се установи, че то е част от истинска банкнота, се заплаща:

- а) ако има запазени и двата нумера с буквите на серията – цялата стойност;
- б) ако има един номер с буквата на серията цели, а вторият номер с буквата не е цял, но е засегнат от повреждането в буквата на серията или в номера – цялата стойност;
- в) ако са запазени и двата нумера, но и двата са повредени, но от запазеното може да се възстановят номерът и буквата на серията – цялата стойност, ако е явно, че липсващите части от банкнотата не може да се употребят за отделна обмяна срещу цяла или половина стойност;
- г) ако има запазен един цял номер с буквата на серията – половината от стойността;
- д) ако няма нито един номер с буквата на серията цели, или и да ги има, те са толкова повредени, че не може да се възстановят номерът и буквата на серията – не се заплаща нищо.

Чл. 5. Сглобени от парчета банкноти, когато техният номер, заедно с буквата на серията, не се намира изцяло върху едно от отделните парчета, а върху две или повече такива, не се изплащат.

Ако обаче се установи, че отделните парчета са от една и съща банкнота, изплащането става съгласно чл. 4.

Установяването става с акт от комисия в състав:

- а) за София – началника на касовия отдел, контрольора и един от помощник-касиерите при главната каса;
- б) за провинциалните клонове – директора, един помощник-контрольор и касиера;
- в) за агентурите – агента, контрольор-счетоводителя и касиера.

Актът се написва върху заявлението на носителя.

Чл. 6. При изплащане на повредена банкнота, сглобена от два или повече кѳса от една и съща банкнота, освен продупчването им съгласно член 126 от наредбата за касовата служба, банковите клонове и агентурите ще слагат върху опаката страна един щемпел с текст:

„Изплатено (дата) лева
заявление вх. № от Българската народна банка
в (сегалището).“

Чл. 7. Обвѳглени остатѳци от банкноти, ако те представляват цели парчета, върху които има запазени единия или и двата нумера заедно с буквата на серията, се изплащат в размер на половината, съответно на цялата стойност, но след предварително извършена химическа анализа на хартията от държавната химическа лаборатория. Анализата трябва да установи еднаквост на състава на обвѳглените банкноти с този на хартията на истинските.

Носителят на такива банкноти трябва да представи общинско удостоверение или друг официален документ, с който да се установява кога, где и при какви обстоятелства е станало овъгвяването на представените за обмяна банкноти.

Разноските и възнаграждението за анализата са за сметка на носителя на банкнотите и се внасят предварително.

Изплащането им става само от главната каса, на която се изпращат овъглените банкноти, заедно със съобщение за внасяне на разноските по анализата.

Главната каса при благоприятен резултат от анализата и след преглеждане на банкнотите от комисия в състав: правителствения делегат за председател и членове: началника на касовия отдел и един инспектор, одобрява следващата се сума.

Чл. 8. Овъгвени остатъци от банкноти, представляващи парчета от такива, ако тия парчета, разглеждани отделно, не съдържат целия номер заедно с буквата на серията – не се изплащат.

Чл. 9. Банкнота, която носи каквато и да било подправка, не се изплаща, нито се връща на носителя, а с виновните се постъпва съгласно член 183 и следващите от наказателния закон.

Чл. 10. Българската народна банка не заменява и не изплаща излезли от обращение банкноти, ако такива се представят след определения от закона срок за обмяната им.

Чл. 11. Заменените (изплатените) повредени банкноти се изпращат от банковите клонове и агентури на главната каса при управлението по реда, посочен в членове 124–126 от наредбата за касовата служба.

Чл. 12. Настоящата наредба отменява досегашната наредба за заменяване и изплащане повредените в обращение банкноти, публикувана в „Държавен вестник“, брой № 291 от 27 март 1924 година.

№ 25**ЗАКОН ЗА ОБМЕНЯНЕ НА ВСИЧКИ КАСОВИ БОНОВЕ И
БАНКНОТИ, ПЕЧАТАНИ В ПЕТРОГРАД, БЕРЛИН, ЛАЙПЦИГ,
МЮНХЕН И ЛОНДОН, ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ ОТ БНБ,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***19 април 1924 г.; ДВ, бр. 16***УКАЗ**

№ 18

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че 21-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 63-то заседание, държано на 11 април 1924 г., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърдяваме,

ЗАКОН

**за обменяване всички касови бонове и банкноти, печатани в Петроград,
Берлин, Лайпциг, Мюнхен и Лондон, пуцани в обращение в разни времена
от Българската народна банка**

Чл. 1. Обменяват се от Българската народна банка касовите бонове по 1000 лева златни, отпечатани в Мюнхен и Лондон, и всички банкноти от 5 лв. златни, 5 лв. сребърни, 10 лв. златни, 10 лв. сребърни, 20 лв. златни, 50 лв. златни, 50 лв. сребърни, 100 лв. златни, 100 лв. сребърни, 500 лв. златни и 500 лв. сребърни, отпечатани в Петроград, Берлин и Лайпциг, които се заменят с новите банкноти, печатани в Америка, емисия 1922 г.

Чл. 2. Срокът за обмяната на касовите бонове и банкноти, започнал да тече съгласно указ № 82 от 6 декември 1923 г., трае до 5 май 1924 г. включително, в който срок притежателите на такива са длъжни да ги представят в Българската народна банка за заменяване, а срокът за приемането им от частни банки, търговци и други лица трае до 1 май 1924 г. включително.

Приложените като веществени доказателства по углавни дела банкноти и касови бонове, нумерата на които са описани и които имат значение по делото, да се обменят, когато се свършат делата по тях, обаче съдилищата в Царството са длъжни до 5 май 1924 година вечерта да представят в най-близкия клон или агентура на Българската народна банка подробен опис с означение на нумерата, серията и сумата на тия банкноти и касови бонове.

Приложените като веществени доказателства по углавни дела банкноти и касови бонове, нумерата на които не са описани като нямащи значение по делото, да се представят в Българската народна банка за обмяна до 5 май 1924 г.

Чл. 3. Стойността на необменените до тая дата касови бонове и банкноти, изброени в чл. 1 от настоящия закон, остава в полза на държавното съкровище.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 16 април 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 1036 на 17 април 1924 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Р. Магжаров*

№ 26

ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ ОТНОВО В ОБРАЩЕНИЕ НА 200 000 000 ЛЕВА МЮНХЕНСКИ И 800 000 000 ЛЕВА ЛОНДОНСКИ КАСОВИ БОНОВЕ ПО 1000 ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

2 май 1924 г.; ДВ, бр. 24

УКАЗ

№ 23

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 74-то заседание, държано на 24 април 1924 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

**за пуцане наново в обръщение на 200 000 000 лв. Мюнхенски и 800 000 000 лв.
Лондонски касови бонове по 1000 лева**

Чл. 1. Българската народна банка пуца наново за вътрешно обръщение 200 000 000 лв. мюнхенски и 800 000 000 лв. лондонски тип касови бонове по 1000 лева, върху лицевата страна на които да се постави щемпел със следния текст: „Настоящият касов бон има сила на банкнота само за вътрешността на царството“. Под текста стоят три контролни подписа: на един банков инспектор, един контрольор и един касиер.

Чл. 2. Касовите бонове мюнхенски и лондонски типове, не носящи щемпела и подписите, предвидени в чл. 1 на настоящия закон, не се изплащат.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 30 април 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1059 на 1 май 1924 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Р. Магжаров*

№ 27

**ЗАКОН ЗА НАСИЧАНЕ НА 100 000 000 РАЗМЕННИ АЛУМИНИЕВИ
МОНЕТИ И ИЗТЕГЛЯНЕ ОТ ОБРАЩЕНИЕ НА ЕДНО- И
ДВУЛЕВОВИТЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

18 юли 1924 г.; ДВ, бр. 85

УКАЗ

№ 33

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 114-то заседание, сръжано на 28 юний 1924 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

**за насичане на 100 милиона разменни алуминиеви монети и изтегляне
от обръщение един- и двулевовете банкноти**

Чл. 1. Разрешава се на Минист[т]ра на финансите да насече и пусне в обръщение следните видове разменни алуминиеви монети: 20 милиона кѳса по 50 стотинки, 40 милиона кѳса по 1 лев и 25 милиона кѳса по 2 лева.

Съставът, тежестта, големината, допустимите отклонения от теглото и състава, както и отпечатъкът на лицевата и опаковата страна се определят в поемните условия.

Чл. 2. Изтеглят се от обръщение банкнотите от по един и по два лева.

Изтеглянето и обмяната да стане до 31 декемврий 1924 г., след която дата непредставените за обмяна банкноти губят всяка стойност.

Заповядваме настоящият закон да се облече с сръжавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 10 юлий 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество рѳка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с сръжавния печат и зарегистрирован под № 1156 на 15 юлий 1924 г.

Пазител на сръжавния печат,

Минист[т]р на правосѳдието: *Р. Магжаров*

№ 28

НАРЕДБА НА БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА ЗА ОБМЕНЯНЕ
НА ЩЕМПЕЛУВАНИТЕ 1000-ЛЕВОВИ КАСОВИ БОНОВЕ

11 ноември 1924 г.; ДВ, бр. 180

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА
Централно управлениеБързо

О К Р Ъ Ж Н О

№ 36670/377

До банковите клонове и агентури

НАРЕДБА

за обменяване на щемпелованите 1000-левови касови бонове. Приготоввяване
на груповите и изпращането им на главната каса в София

Съобщаваме Ви, че с XII-то постановление на Министерския съвет от 24 октомврий 1924 г., протокол № 86, е удобрена наредбата за изтегляване из обращение [на] 1000-левовете щемпеловани касови бонове.

Считаме за нужно да Ви дадем следните упътвания:

1. Находящите се понастоящем в касите Ви щемпеловани касови бонове ще се опишат в два еднообразни описа, по серии и номера, които описи ще се подпишат – за клоновете от: директорите, контрольорите и касиерите, а за агентурите от: агентите, конгр.-счетоводителите и касиерите. От така приготвените описи един екземпляр, заедно със събраните бонове, ще изпращате на главната каса при управлението на банката, а вторият екземпляр ще остане в архивата Ви.

2. Касови бонове, които ще Ви представят за обмяна от публиката, ще ги проверявате най-щателно, за да няма фалшиви, като автентичните ще изплащате и изпращате направо на главната каса. Публиката ще Ви предава автентичните касови бонове с описи, в които ще описват сериите и номерата им. Тия описи ще се подписват саморъчно от предявителите на боновете, с обозначение [на] занятието, местожителството, улица и №-р на жилището. Боновете, заедно с тия описи, ще изпращате също на главната каса с груповите*.

3. Съмнителните касови бонове няма да се обменят. Същите ще се изпращат на главната каса за проверка и след като се получи отговор, че те са действителни, ще се брои сумата по тях.

* Групи (остар.) – пакет, обикновено с пари, запечатан за изпращане.

4. Ще разгласите чрез всички общини на населението, че щемпелованите касови бонове се изтеглят от обращение, че последният срок за обмяната им е 31 януарий 1925 год. и че след тая дата необменените касови бонове остават невалидни.

5. На лицата, които Ви представят фалшиви касови бонове за обмяна, ще съставяте акт, който акт, заедно с боновете, ще предавате на съдебните власти, а управлението ни ще уведомявате за стореното.

6. Приложените като веществени доказателства по углавни дела 1000-левови щемпеловани касови бонове, на които са описани номерата и които номерата имат значение по делото, да се обменят, когато се свършат делата по тях, обаче съдилищата в Царството са длъжни до 30 януарий 1925 год. вечерта да представят в най-близкия клон или агентура на банката ни погробен опис с означение на номерата и серията на касовите бонове. Приложените като веществени доказателства щемпеловани касови бонове, на които номерата не са описани като нямащи значение по делото, да Ви се представят от съдилищата за обмяна най-късно до 31 януарий 1925 г.

7. От деня на публикуване настоящето в „Държавен вестник“ 1000-левовите щемпеловани касови бонове престават да бъдат циркуляционно средство.

8. Относително начина за приготвяването на групите ще съблюдавате окръжното ни № 7282/134 от 23 май 1921 год. и служебната бележка, поместена в брошура № 49/924 година.

София, 3 ноемврий 1924 година.

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

Централно управление

Администратор:

Д-р П. Костов.

Подуправител:

Д. Божилов.

№ 29**ЗАКОН ЗА НАСИЧАНЕ И ДОСТАВЯНЕ НА 150 000 000 РАЗМЕННИ
МЕДНО-НИКЕЛОВИ МОНЕТИ И ИЗТЕГЛЯНЕ ОТ ОБРАЩЕНИЕ
НА ЕДНО- И ДВУЛЕВОВИТЕ БАНКНОТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III***29 януари 1925 г.; ДВ, бр. 241***УКАЗ**

№ 78

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през втората му редовна сесия, в 24-то заседание, държано на 16 декември 1924 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН

**за насичане и доставяне на 150 милиона разменни медно-никелови монети
и изтегляне от обращение един- и двулевовите банкноти**

Чл. 1. Разрешава се на Минист[т]ра на финансите да насече и пусне в обращение следните видове разменни медно-никелови монети: 40 милиона кѳса по 2 лева и 70 милиона кѳса по 1 лев.

Съставът, тежестта, големината, допустимите отклонения от теглото и състава, както и отпечатъкът на лицевата и опаковата страна на монетите се определят в поемните условия.

Чл. 2. Изтеглят се от обращение банкнотите от по 1 и 2 лева. Изтеглянето и обмяната да стане до 31 май 1925 година, след която дата непредставените за обмяна банкноти губят всяка стойност.

Чл. 3. Законът за насичане на 100 милиона разменни алуминиеви монети и изтегляне от обращение един- и двулевовите банкноти се отменява.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 30 декември 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,
Минист[ѿ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 1290 на 5 януарий 1925 год.

Пазител на държавния печат:
Минист[ѿ]р на правосъдието: *Цв. Бобошевски*

№ 30

ЗАКОН ЗА ПУСКАНЕ ВРЕМЕННО ОТНОВО В ОБРАЩЕНИЕ НА КАСОВИ БОНОВЕ ОТ 1000 ЛЕВА, ЛОНДОНСКИ И МЮНХЕНСКИ ТИП, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

2 януари 1926 г.; ДВ, бр. 226

УКАЗ

№ 63

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през третата му редовна сесия, в 22-то заседание от 11 декември 1925 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН

за пуцане временно наново в обръщение касови бонове от по 1000 лева лондонски и мюнхенски тип

Чл. 1. Разрешава се на Българската народна банка да пусне наново, в случай на нужда и само за вътрешно обръщение, лондонски и мюнхенски тип касови бонове по 1000 лв., щемпеловани на лицевата страна и със знак „унищожени“ на опаковата страна, както и нещемпеловани и без знак „унищожени“, но всички със следния нов със синя боя щемпел върху лицевата страна: „Този касов бон има сила на банкнота от 1000 л[в]. само за вътрешността на Царството“. Под тоя щемпел стоят: „София, ноември 1925 г.“, и грифованите подписи на управителя и главния касиер на Българската народна банка, а над щемпеля ще има поставени нови серия и №.

Чл. 2. Касовите бонове лондонски и мюнхенски тип, не носящи предвидения в чл. 1 щемпел, са невалидни.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 23 декември 1925 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1614 на 24 декември 1925 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Цв. Бобошевски*

№ 31

ЗАКОН ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

3 декември 1928 г.; ДВ, бр. 200

УКАЗ

№ 24

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXII-то обикновено Народно събрание, през втората му редовна сесия, в 11-то заседание, от 22 ноември 1928 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за стабилизирането на лева и за монетната циркулация в Царство България

Чл. 1. Монетната единица в Българското Царство е левът. Деветдесет и два лева се равняват на един грам чисто злато.

Левът се дели на 100 стотинки.

Чл. 2. Разрешава се да се насечат и пуснат в обращение в страната следните металически монети:

сребърни монети по 100, 50 и 20 лева;

разменни монети от неблагородни метали (никел, мед и др.) по 10, 5, 2, 1, 0.20 и 0.10 лева.

Чл. 3. Пробата на сребърните монети ще бъде 680 чисто сребро на 1000 части сплав.

Теглото на сребърните монети се определя:

4 грама за двадесетлебовите монети,

10 грама за петдесетлебовите монети, и

20 грама за стоплебовите монети.

За сребърните монети толерансът е $5 \frac{0}{100}$ върху теглото и толкова върху пробата.

Формата на сребърните монети, както и металите за примесване ще се определят със заповед от Минист[т]ра на финансите, публикувана в „Държавен вестник“.

По същия начин ще се определя формата и съставът на предвидените в чл. 2 разменни монети.

Чл. 4. Правото за сечене монети принадлежи изключително на държавата.

Всички насечени монети ще се пуцат в обращение от Българската народна банка съгласно условията, предвидени в чл. 73 от Закона за Българската народна банка.

Насичането на сребърните монети и на разменните монети от неблагородни метали ще става по условията, предвидени в чл. чл. 8 и 73 от закона за Българската народна банка по доклад на Минист[т]ра на финансите с Царски указ, публикуван в „Държавен вестник“.

Българската народна банка има право да върне на държавното съкровище монети в количество, каквото намери за нужно, и съкровището е длъжно да заплати на Банката номиналната стойност на така върнатите монети.

Чл. 5. Номиналната стойност на металическите монети, пуцнати в обращение, не може да надмине 300 лева на жител, според последното преброяване на населението.

Чл. 6. Банкнотите, издавани от Българската народна банка, се приемат в цялата страна задължително в неограничен размер.

За плащанията между частни лица сребърните монети се приемат задължително в размер до 2000 лева, разменните монети от 10, 5, 2 и 1 лева в размер до 200 лева, а ония от 0.20 и 0.10 лева в размер до 20 лева.

Тия ограничения не се отнасят до плащанията в държавните каси, които са длъжни да ги приемат по номиналната им стойност в неограничен размер.

Задължението да се приемат или разменят монетите не се отнася до продупчените, подправените, а също и до ония, чието тегло е намалено по всяка друга причина, освен по тая на тяхното употребуване.

Чл. 7. Сребърните и разменните монети, които по преценка на Българската народна банка биха изгубили значителна част от теглото си или биха станали мъчно узнаваеми вследствие на дълго употребление, ще бъдат изтеглени от обращение от Българската народна банка за сметка на държавното съкровище. Това последното е длъжно да приема от банката тези монети по номиналната им стойност.

Чл. 8. Банкнотите на Българската народна банка от 5, 10, 20, 50 и 100 лева ще бъдат изтеглени от обращение постепенно, чрез заместване с металическите монети, за които се говори в чл. 2 от настоящия закон. Те ще престанат да бъдат законна монета най-късно до 31 декември 1933 година.

Чл. 9. Износът на сребро, сребърни монети, както и на сребро в соли е свободен. Износът на банкноти, на злато в кюлче, на златни монети и на всякакви златни предмети ще бъде свободен веднага след влизане в сила на чл. „А“, анекс 1-ви на протокола на Обществото на народите* от 10 март 1928 година и след като се разреши свободната търговия с външни платежни средства съгласно разпореденията на § 10 от чл. IV на поменатия протокол.

Чл. 10. Отменяват се следующите закони:

1. Закон за правото на рязане монети в Княжество България, „Държавен вестник“, бр. 40 от 4 юни 1880 г.;

2. Закон за монетите в Княжество България, „Държавен вестник“, бр. 81 от 17 април 1897 година;

3. Закон за курса и покритието на банкнотите в циркулация, „Държавен вестник“, бр. 297 от 3 януари 1919 г., както и всички останали закони, които противоречат на настоящия закон;

4. Закон за търговията със злато, „Държавен вестник“, бр. 297 от 3 януари 1919 година.

Отменението на този закон ще влезе в сила, след като се разреши свободната търговия с външни платежни средства.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на този указ възлагаме на Нашия Министр на финансите.

Издаден в София на 28 ноември 1928 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Министр на финансите: *Вл. Моллов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 2234 на 29 ноември 1928 г.

* Протоколът е публикуван тук, документ № 55.

Пазител на държавния печат,
Минист[ѣ]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

№ 31.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЧЛ. 3 ОТ ЗАКОНА ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

15 март 1930 г.; ДВ, бр. 281

УКАЗ

№ 3

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички наши верноподаници, че XXII-то обикновено Народно събрание, през третата му редовна сесия, в 43-то заседание, държано на 21 февруарий 1930 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение на чл. 3 от закона за стабилизирането на лева и за монетната
циркулация в Царство България

Ч л е н е д и н с т в е н. В първата алинея на чл. 3 от закона за стабилизирането на лева и за монетната циркулация в Царство България, обнародван в „Държавен вестник“, брой 200 от 3 декемврий 1928 год., числото 680 се заменя с 500, а в края на третата алинея на същия член след думата „Пробата“ се прибавят думите: „смятано и за двата случая върху 100 грама от всеки вид монети“.

Заповядаваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ѣ]р на финансите.

Издаден в София на 26 февруарий 1930 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Припогнасал,

Минист[ѣ]р на финансите: *Вл. Моллов.*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 2489 на 8 март 1930 год.

Пазител на държавния печат,
Минист[т]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев.*

№ 31.2

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕТО НА ЛЕВА И МОНЕТНАТА ЦИРКУЛАЦИЯ В ЦАРСТВО БЪЛГАРИЯ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

22 януари 1937 г.; ДВ, бр. 14

УКАЗ

№ 3

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 38 от 11 януарий 1937 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 9 януарий 1937 год., протокол № 4, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

**за допълнение на закона за стабилизирането на лева и за монетната
циркулация в Царство България**

Ч л е н е д и н с т в е н. В чл. 2, алинея III и в чл. 6, ал. II пред цифрата 0.20 се прибавя цифрата 0.50.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 12 януарий 1937 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Къосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 5048 на 15 януарий 1937 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Анг. Карагъзов*

№ 32**РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ
НА ПОСТИГНАТОТО СЪГЛАСИЕ МЕЖДУ БНБ И ФИРМАТА
„ГИЗЕКЕ & ДЕВРИЕН“ ЗА ПРИЕМАНЕТО НА ДОСТАВЕНИТЕ
ПЕТСТОТИНЛЕВОВИ БАНКНОТИ, ЗАПАСНА ЕМИСИЯ 1938 Г.,
УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***7 ноември 1942 г.; ДВ, бр. 251***УКАЗ**

№ 60

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народна воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през четвъртата му редовна сесия, в 3-то заседание, държано на 30 октомврий 1942 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобряване постигнатото съгласие между Българската народна банка и фирмата „Гизеке & Девриен“, акц. г-во, Лайпциг, относно приемането на доставените петстотинлевови банкноти, запасна емисия 1938 година

Одобрява се постигнатото съгласие между Българската народна банка и фирмата „Гизеке & Девриен“, акц. г-во, Лайпциг, относно приемането на доставените петстотинлевови банкноти, запасна емисия 1938 год., както следва:

„1. Да се приемат доставените 500-левови банкноти, емисия 1938 година, като вместо да се прави отбив от 10%, фирмата да остави на банката още 400 000 чисти къса от тия банкноти, които тя имала отпечатани, което се равнява на 10% от доставката, с които банкноти банката да замени прочистените негодни банкноти при пускането им в обращение и да се компенсира за разходите по прочистването на банкнотите. В случай че фирмата остави по-малко от 400 000 къса, за разликата до това количество банката да направи съответния отбив. Този отбив да се задържи от увеличената стойност на доставката с 10 000 РМ.* съгласно постигнатото съглашение с фирмата, одобрено с решение на Народното събрание, публикувано в „Държавен вестник“, брой 262 от 20 ноемврий 1940 година.

* РМ – райхсмарка.

Засега изплащането на доставените 500-левови банкноти да стане по фактурираната (договорната) цена.

На доставените 400 000 чисти кѐса банкноти да се поставят следващите по ред серии от букви „X“ и „Ц“.

Тия 400 000 чисти кѐса банкноти следва да се доставят в най-непродължително време.

2. Изплащането на част от негодните банкноти, запасна емисия 1938 год., на фирмата „Гизеке & Дебриен“, акц. д-во, Лайпциг, да става при следните условия:

а) всички разноски по изплащането са за нейна сметка;

б) изплащаните негодни банкноти ще бѐдат застраховани по номиналната стойност за всички рискове, включително военен риск;

в) ако унищожаването на изпратените банкноти стане във фабриката ѝ – Лайпциг, то ще стане в присъствието на банков представител, като разноските по командировката им ще бѐдат за нейна сметка;

г) ако банкнотите се изпратят обратно на Българската народна банка, то ще стане при условието на изплащането, както е казано в п.п. 1 и 2 от настоящето;

д) изгубените банкноти, ако такива се окажат при унищожението им в Лайпциг или при връщането им на банката, ще бѐдат заплатени от фирмата по номиналната им стойност.“

Настоящото решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ѐ]р на финансите.

Издаден в София на 4 ноември 1942 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Припогнисал,

Минист[ѐ]р на финансите: *Д. Божилков*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 7272 на 5 ноември 1942 г.

Пазител на държавния печат:

Минист[ѐ]р на правосѐдието: *Д-р К. Партов*

№ 33**РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ
НА ПОСТИГНАТОТО СЪГЛАСИЕ МЕЖДУ БНБ И ФИРМАТА
„ГИЗЕКЕ & ДЕВРИЕН“ ЗА ПРИЕМАНЕТО НА ДОСТАВЕНИТЕ
ПЕТСТОТИНЛЕВОВИ БАНКНОТИ, ЕМИСИЯ 1942 Г., УТВЪРДЕНО
С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***7 ноември 1942 г.; ДВ, бр. 251***УКАЗ**

№ 61

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народна воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши поданици, че XXV-то обикновено Народно събрание, през четвъртата му редовна сесия, в 3-то заседание, сръжано на 30 октомврий 1942 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобрение постигнатото съглашение между Българската народна банка и фирмата „Гизеке & Девриен“, акц. г-во, Лайпциг, относно приемането на доставените 500-левови банкноти, емисия 1942 година.

Одобрява се постигнатото съглашение между Българската народна банка и фирмата „Гизеке & Девриен“, акц. г-во, Лайпциг, относно приемането на доставените 500-левови банкноти, емисия 1942 год., както следва:

1. Да се приемат, без заплащане на фирмата, изпратените от последната в повече 2 000 000 кѳса банкноти от по 500 лева, емисия 1942 година, с които банката да замени повредените банкноти, когато на части ще почне пускането им в обращение, и да се компенсират за разходите по прочистването на банкнотите.

2. Да се предадат на фирмата 2000 кѳса от повредените 500-левови банкноти, подробно описани.

Тия банкноти, заедно с изпратените вече 10 банкноти от по 500 лева, да бѳдат унищожени вѳв фабриката на доставчика в Лайпциг заедно с останалите там негодни банкноти и хартия, в присѳтствието на представител на Българската народна банка. Ако не се окажат налице тия 2010 кѳса банкноти с означени серии и нумера, доставчикѳт да ги заплати по тяхната номинална стойност, която при липса на други суми да се удѳржи от гаранцията.

3. Изпращането на част от останалите негодни банкноти от по 500 лева, емисия 1942 година, при поискване от фирмата „Гизеке & Дебриен“, акц. г-во – Лайпциг, да става при следните условия:

а) всички разноски по изпращането са за сметка на фирмата;

б) изпращаните негодни банкноти да бъдат застраховани по номиналната стойност за всички рискове, включително военен риск;

в) ако унищожаването на изпратените банкноти стане във фабриката на фирмата в Лайпциг, то ще стане в присъствието на банков представител, като разноските по командировката им бъдат за сметка на фирмата-доставчик;

г) ако банкнотите се изпратят обратно на Българската народна банка, то да стане при условието на изпращането, както е казано в точки „а“ и „б“ от настоящето;

д) изгубените банкноти, ако такива се окажат при унищожаването им в Лайпциг или при връщането им на банката, ще бъдат заплатени от фирмата-доставчик по номиналната стойност.

4. Фирмата-доставчик да изпрати 5 (пет) нови двойни листа хартия за анализ в берлинското бюро „Далем“, което ще изпрати половината от тези 5 листа на Българската народна банка. Само ако при този анализ се установи, че хартията отговаря на качествата, уговорени по договора, Българската народна банка ще изпрати своя специалист-химик в Берлин за установяване качествата на хартията. В противен случай фирмата ще приеме безусловно направения отбив от 45 000 РМ. В случай че се наложи замиването на специалист-химик от София, в бюрото „Далем“ ще се анализира следната хартия:

а) по два листа от изпратените десет листа съгласно чл. 3 от договора от всички купюри (за 500, 1000 и 5000 лева);

б) десет листа от находящите се във фабриката – Лайпциг, взети от различни места от специалиста-химик по отпечатване банкнотите от 1000 и 5000 лева;

в) от негумирани банкноти от всички купюри.

5. До получаване окончателния резултат от анализите на фирмата да се заплатят доставените 16 000 000 кбса банкноти от по 500 лева, емисия 1942 година, като се държи от тая сума отбивът от 26 880 РМ.

Настоящото решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 4 ноември 1942 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Приподписал,
Минист[ѿ]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 7271 на 5 ноемврий 1942 г.

Пазител на държавния печат,
Минист[ѿ]р на правосъдието: *Д-р К. Партов*

№ 34

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА РЕШЕНИЕТО НА УС НА БНБ ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ОБМЯНА НА ВСИЧКИ ПУСНАТИ В ОБРАЩЕНИЕ БАНКНОТИ ОТ 1000 ЛВ. И ОТ 5000 ЛВ. ОТ ВСИЧКИ ЕМИСИИ

22 юни 1943 г.; ДВ, бр. 136

32-ТО ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ, ВЗЕТО В
ЗАСЕДАНИЕТО МУ ОТ 11 ЮНИЙ 1943 ГОДИНА, ПРОТОКОЛ № 86.

За Министерството на финансите.
Дирекция на държавния бюджет и отчетност.

На № 5991/10.VI.1943 година.

Одобрява се постановлението на управителния съвет на Б. н. банка, държано на 9 юний 1943 г., протокол № 100, относно обмяната до 20 септемврий 1943 година на 5000-левовите и 1000-левовите банкноти от всички кюпюри, така както е поправено в заседание на Министерския съвет.

Секретар на Мин. съвет: *М. Стефанов*

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

№ 7264

На основание член 51 от закона за Българската народна банка и решението на Управителния съвет на Банката от 9 юний 1943 год., протокол № 100, надлежно одобрен от Министерския съвет с 32-то постановление, взето в заседанието му от 11 юний 1943 год., протокол № 86, Българската народна банка – Централно управление, съобщава следното:

1. До 20 септемврий 1943 год. включително подлежат на задължително обмяна всички пуснати в обращение банкноти от по 5000 и 1000 лева от всички емисии.

2. Срецу така представените банкноти Българската народна банка ще предава на приносителите 60 на сто 500-левови банкноти и 40 на сто държавни 3-процентови съкровищни бонове. При обмяната няма да се изискват никакви формалности, никакви заявления и никакви легитимации. Обмяната става само при касите на клоновете при Българската народна банка.

Забележка. Срецу представени банкноти до 4000 лева Българската народна банка дава банкноти 4000 лева. Срецу представени банкноти над 4000 лева Банката предава банкноти 4000 лева и за разликата бонове, докато се стигне до пропорцията 60 на сто и 40 на сто.

3. Срокът на обмяната няма да бъде продължен в никакъв случай. Банкнотите от 5000 и 1000 лева, които не бъдат представени за обмяна до 20 септември 1943 год. включително, са невалидни и престават да бъдат платежно средство.

Гр. София, 22 юний 1943 година.

От управлението на Б. н. банка.

№ 35

РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ЧЕТИРИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТПЕЧАТВАНЕ И ПУСКАНЕ В ОБРАЩЕНИЕ НА БАНКНОТИ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265

УКАЗ

№ 81

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО

СИМЕОН II

с Божия милост и народна воля

Цар на Българите

Ние, Регентите на България

Обявяваме на всички поданици на Негово Величество, че XXV-то обикновено Народно събрание, през петата му редовна сесия, в 3-то заседание, държано на 2 ноември 1943 г., гласува и прие,

А Ние утвърдихме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобрение постановленията на Министерския съвет: 89-то, взето в заседанието му от 29 юний 1943 година, протокол № 94; 13-то и 11-то, взети в заседанията му от 20 юлий 1943 година, протокол № 105, и от 15 септемврий 1943 година, протокол № 128; 1-то, взето в заседанието му от 8 октомврий 1943 година, протокол № 143

Одобряват се следните постановления на Министерския съвет: 89-то, взето в заседанието му от 29 юний 1943 година, протокол № 94; 13-то и 11-то, взети в заседанията му от 20 юлий 1943 година, протокол № 105, и от 15 септемврий 1943 година, протокол № 128; 1-то, взето в заседанието му от 8 октомврий 1943 година, протокол № 143, които гласят:

I. Одобрява се постановлението на управителния съвет на Българската народна банка, държано на 28 юний 1943 година, протокол № 114, относно отпускането в обращение [на] намиращите се в хранилището на Б. н. банка банкноти от по 50 и 100 лева на обща сума 387 000 000 лв., а именно:

350 000 000 лева банкноти по 100 лева, и

37 000 000 лева банкноти по 50 лева.

II. На основание чл. 31 от закона за гражданската мобилизация одобрява се да се отпечатат банкноти от по 20 лева на обща сума 550 000 000 лева. Тия банкноти Б. н. банка ще отпечата в Берлин или в Държавната печатница в София в зависимост от бързината на отпечатването.

На основание чл. 31 от закона за гражданската мобилизация одобрява се да се възложи на Държавната печатница в София отпечатването допълнително на 20-левови банкноти на обща сума 200 000 000 лева при условията, упоменати в постановлението на управителния съвет на банката, държано на 20 юлий 1943 година, протокол № 132.

III. На основание чл. 18, т. 8 от закона за Българската народна банка одобрява се следното:

1) разрешава се на Българската народна банка да уговори направо с Германската държавна печатница отпечатването на новата емисия банкноти на обща сума 30 милиарда лева съгласно изпратената оферта;

2) разрешава се на Българската народна банка да увеличи доставката на банкноти с още 5 милиарда лева, купюри 1000 лева;

3) цялата доставка да бъде освободена от гербов сбор, мита, берици и всякакви други данъци, и

4) в случай на спор по изпълнението на доставката да се приеме подсъдност Берлинския съд.

I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 11 май 1943 година, протокол № 69, се отменява.

Настоящото решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Председателя на Министерския съвет, Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 11 ноември 1943 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*Кирил Княз Преславски
Б. Филов
Генерал Михов*

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 7772 на 17 ноември 1943 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р К. Партов*

№ 36

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ 1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

25 ноември 1944 г.; ДВ, бр. 262

УКАЗ

№ 48

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Ние, Регентите на България

По доклада на Минист[т]р-председателя от 18 ноември 1944 година, под № 459,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

Да одобрим 6-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 ноември 1944 година, протокол № 213, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, е приет следният

НАРЕДБА-ЗАКОН

**за разрешаване на Българската народна банка да отпечата банкноти
по 20 лева на обща номинална стойност 1 000 000 000 лева**

Чл. 1. Разрешава се на Българската народна банка отпечатването на двадесетлебови банкноти на обща номинална стойност един милиард лева.

Отпечатването на банкнотите се възлага на Държавната печатница по образец, одобрен от Българската народна банка, под контрол на същата банка, а изплащането да стане по представена сметка от Държавната печатница.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 20 ноември 1944 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*В името на Негово Величество Царя
Одобрено
В. Ганев
Цв. П. Бобошевски
Т. Д. Павлов*

Приподписал,

Минист[т]р-председател: *К. Георгиев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 8093 на 21 ноември 1944 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р М. Нейчев*

№ 36.1

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА-ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ 1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

26 май 1945 г.; ДВ, бр. 119

УКАЗ

№ 14

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Ние, Регентите на България

По доклад на Минист[т]ра на финансите от 16 май 1945 година, под № 2661,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

Да одобрим 1-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 14 май 1945 година, протокол № 83, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, е приета следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение и допълнение на наредбата-закон за разрешаване на
Българската народна банка да отпечати банкноти по 20 лева на обща
номинална стойност 1 000 000 000 лева, публикувана в „Държавен вестник“,
брой 262/1944 год.

Ч л е н е г и н с т в е н. След ал. II на чл. 1 се добавя следната нова трета алинея:

„Отпечатването на банкнотите може да се извърши и от частна печатница по реда на чл. 120а от закона за бюджета, отчетността и предприятията, по установения държавен контрол за отпечатването на държавни ценни книжа и под контролата на Българската народна банка, като доставката се освобождава от всякакви данъци, налози, мита, берци, такси, права и др. по който и да било закон, а книжата по същата, включително фактурите и разписките за получаване [на] сумите, се освобождават от гербов налог.“

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 17 май 1945 година.

На първообразния собственоръчно написано:

В. Ганев
Цв. П. Бобошевски
Т. Д. Павлов

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *П. Стоянов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 8378 на 22 май 1945 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р М. Нейчев*

№ 37**ЗАКОН ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА БНБ ДА ОТПЕЧАТА
БАНКНОТИ ОТ 20 ЛЕВА НА ОБЩА НОМИНАЛНА СТОЙНОСТ
1 000 000 000 ЛЕВА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ***7 май 1946 г.; ДВ, бр. 101***Указ**

№ 9

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ**Ние, Регентите на България**

Обявяваме, че XXVI-то обикновено Народно събрание, през първата му редовна сесия, в 53-то заседание, държано на 16 април 1946 година, гласува и прие, А Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

**за разрешаване на Българската народна банка да отпечата банкноти
по 20 лева на обща номинална стойност 1 000 000 000 лева**

Член 1. Разрешава се на Българската народна банка отпечатването на двадесетлебови банкноти на обща номинална стойност един милиард лева.

Отпечатването става по образец, одобрен от Българската народна банка.

Член 2. Отпечатването на банкнотите се възлага на Държавната печатница или на частна печатница по реда на чл. 120а от закона за бюджета, отчетността и предприятията по установения държавен контрол за отпечатването на държавни ценни книжа и под контролата на Българската народна банка, като доставката се освобождава от всякакви данъци, облози*, мита, берици, такси, права и пр. по който и да било закон, а книжата по същата, включително фактурите и разписките за получаване на сумите, се освобождават от гербов налог.

Плащането на Държавната печатница става по представена сметка от нея.

Настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 24 април 1946 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*В. Ганев
Цв. П. Бобошевски
Т. Д. Павлов*

* Облози – вероятно налози.

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *Проф. д-р Ив. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 8740 на 29 април 1946 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Л. Коларов*

МОТИВИ*

към законопроекта за разрешаване на Б. н. банка да отпечати банкноти по 20 лева на обща номинална стойност 1 000 000 000 лева

Господа народни представители,

Управителният съвет на Българската народна банка в заседанието си на 7 март 1946 година, Протокол № 32, като е взел предвид, че от отпечатаните и пуснати в обращение двадесетлевови банкноти едно голямо количество от около 400 000 000 лв. са постъпили обратно в касите на банката като негодни и повредени от употребление, че поради усилената циркулация като разменни монети на тези банкноти трябвало да се предполага, че в близко време цифрата на негодните банкноти бързо щяла да нарасне, е постановил да се отпечатаат нови такива двадесетлевови банкноти на обща номинална стойност 1 000 000 000 лева.

Предвид на това, че Законът за Българската народна банка – чл. 37, т. 1, запрещава отпечатването на банкноти на по-малка стойност от 200 лева и понеже в момента насичането на двадесетлевови металически разменни монети не ще може да стане веднага, за няколко месеци, в какъвто срок може да бъдат приготвени банкнотите от тази стойност, налага се отпечатването на последните да се разреши с отделен закон по приложения проект.

За да не се спъва отпечатването на банкнотите, законопроекът допуска това да се извърши и от частна печатница, ако до произвеждане на спазаряването за отпечатване Държавната печатница не набави необходимите за това машини. Отпечатването в този случай от частна печатница ще се извърши под отговорност на Държавната печатница и под контрол на Българската народна банка.

Като имате предвид изложеното, моля Ви, Господа народни представители, да разгледате и гласувате изготвения за целта законопроект.

Гр. София, април 1946 година.

Минист[ъ]р на финансите: *Проф. д-р Ив. Стефанов*

* Документът е възпроизведен по: Българска народна банка. Сборник документи. Т. 4. 1930–1947. София: ГУА и БНБ, 2004, с. 1037; ЦДА, ф. 117, оп. 3, а. е. 92, л. 8. Оригинал, машинопис.

№ 38

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОДОБРЯВАНЕ
НА НАРЕДБА № 21 НА УС НА БНБ ЗА ИЗТЕГЛЯНЕТО ОТ ОБРАЩЕНИЕ
И ОБМЯНАТА НА БАНКНОТИТЕ ОТ 200, 250, 500, 1000 И 5000 ЛВ. И
НА ВСИЧКИ 3% ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ

8 март 1947 г.; ДВ, бр. 54

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ

За Министерството на финансите

Копие: Централното управление на Б.н.банка

Т У К

I-во постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му на 6 март 1947 год., протокол № 35

На основание чл. чл. 31 и 33 от закона за гражданската мобилизация

ОДОБРЯВА СЕ:

1. Наредба № 21 от 6 март 1947 година на Управителния съвет на Българската народна банка за изтеглянето от обращение и обмяната на банкнотите по 200, 250, 500, 1000 и 5000 лева и на всички 3% държавни съкровищни бонове в срок от 10 март до 16 март 1947 година включително.

2. Членовете на дипломатическото тяло, чуждестранните легации и мисиите по договора за мира и примирието, консулствата и търговските представителства в страната обменят наличните си банкноти и бонове, посочени в т. 1, еднократно, най-късно до 18 часа на 7 март 1947 година, а чуждестранните войскови части до 12 часа на обяд на 8 март същата година.

3. От 10 март т[азу] г[одина] до второ нареждане се спира теглението на суми по всички влогове. В крайно изключителни случаи, като смърт, тежко заболяване, злополука и други подобни, съответните учреждения, фирми и лица се задължават да дават своите услуги и материали на кредит срещу оправдателни разписки и при удостоверяване, че подписалият разписката има влог; разписката ще бъде одобрена за сметка на влога на подписалия след приключване на обмяната.

4. Спира се внасянето на суми по влогове и сметки, както и плащане на дългове към кредитни и влогови институти от 7 до 11 март т[азу] г[одина] включително, с банкноти и бонове, посочени в т. 1.

5. Новите банкноти, емисия 1945 год., са законно платежно средство от 10 март т[азу] г[одина], а банкнотите и боновете, които сега се изтеглят от обращение, престават да бъдат законно платежно средство на 11 март с[ъщата] г[одина] вечерта.

Плащания на задължения от публичноправен характер (данъци, такси, берици, глоби и др.) към държавни, държавно-автономни, автономни и общински учреждения, както и към Погасителната каса, могат да се извършват със стари банкноти и бонове (т. 1) до предпоследния ден на тяхното изтегляне – 15 март т[азу] г[одина] включително. Жп станции издават пътнически билети и събират превозни такси по пратки в стари банкноти и бонове до предпоследния ден на обмяната (15 март т[азу] г[одина]).

6. Дава се отсрочка (мораториум) на частните физически и юридически лица за задълженията, които има да изпълняват за времето от 7 март до 31 март 1947 г. включително. В същия период се спира течението на всички срокове: материални, процесуални и давностни, законни и договорни; спира се и течението на лихвите.

7. Спира се операциите на Фондовата борса до второ нареждане.

8. Мобилизирват се граждански учрежденията и служителите им, натоварени с изтегляне и обмяна на банкноти и бонове. Изтеглянето и обмяната на банкнотите и боновете и другите операции, предвидени в Наредба № 21, се извършват от посочените учреждения безплатно.

При операциите, свързани с изтеглянето и обмяната на банкнотите и боновете, не се събират никакви такси и права, а книжата се освобождават от гербов налог.

9. Датите 9 и 16 март т[азу] г[одина] са присъствени и работни дни за всички учреждения и служителите им, натоварени с провеждане на обмяната.

Работното време с публиката от 10 до 16 март т[азу] г[одина] включително за горните учреждения и служителите им трае от 7 до 16 часа.

10. Всички учреждения и длъжностни лица се задължават да дават пълно съдействие на Българската народна банка по изпълнение на настоящето постановление и одобрената Наредба № 21 от 6 т[ози] м[есец].

11. За нарушение на настоящето постановление, одобрената Наредба № 21 и разпоредбите на Българската народна банка във връзка с изтеглянето и обмяната на банкнотите и боновете нарушителите отговарят по закона за гражданската мобилизация.

Главен секретар на Министерския съвет:

Б[орис] Спасов

НАРЕДБА № 21**за изтегляне от обращение и обмяна на банкноти
и 3% държавни съкровищни бонове***

На основание чл. 51 от Закона за Българската народна банка и решението на управителния съвет на банката от 6 март 1947 година, протокол № 21, Българската народна банка, Централно управление, нарежда следното:

1. Изтеглят се от обращение цялостно и задължително намиращите се сега в обращение:

а) всички банкноти от всички емисии до 1943 год. вкл. от купюри по 200, 250, 500, 1000 и 5000 лева. Същите в настоящата наредба ще се наричат „стари банкноти“;

б) всички 3% държавни съкровищни бонове от всички емисии, купюри и стойности. Същите ще се наричат „бонове“.

2. Не се изтеглят от обращение и остават законно платежно средство:

а) всички банкноти по 20, 50 и 100 лева, които сега са в обращение;

б) всички монети, намиращи се сега в обращение.

3. Начиная от 10 март 1947 г. се пускат в обращение като законно платежно средство нови банкноти от емисия 1945 год. по стойности по 200, 250, 500, 1000 и 5000 лева. По смисъла на настоящата наредба за нови банкноти се считат и платежните средства, неподлежащи на изтегляне от обращение: банкноти от 20, 50 и 100 лв. и всички монети.

4. Срокът за изтегляне от обращение на старите банкноти и бонове (т. 1) започва от 10 март 1947 год. и приключва на 16 март 1947 година включително. Същите престават да бъдат законно платежно средство, начиная от 12 март 1947 година.

Непредставените до 16 март 1947 год. включително стари банкноти и бонове (т. 1) стават невалидни.

5. Срещу представените стари банкноти и бонове за всяко физическо лице могат да се получат най-много до 2000 (две хиляди) лева в нови банкноти и платежни средства, неподлежащи на изтегляне (т. 2).

Обмяна на стари банкноти и бонове с нови банкноти в горния размер се допуска **еднократно** през периода на обмяната.

6. Обменителните пунктове, където ще става представяне на стари банкноти и бонове, както и получаване на нови банкноти, са:

а) всички клонове на Българската народна банка;

* Поправка от 12 март 1947 г.; ДВ, бр. 57:

БЪЛГАРСКА НАРОДНА БАНКА

ПОПРАВКА. – В наредба № 21 на Българската народна банка, публикувана в „Държавен вестник“, от 8 март т[азу] г[одина], бр. 54 ... в точка 20 на втория ред думата „последния“ да се чете „предпоследния“ и на седмия (тук петия) ред думата „същия“ да се чете „следния“.

От банката

б) всички клонове и агенции на Българската земеделска и кооперативна банка;

в) всички популярни банки и Общият съюз на популярните банки в София;

г) централите на всички софийски частни банки и клоновете им;

д) следните провинциални частни банки:

Търговска банка	Казанлък
Спестовна банка	Пловдив
Банка „Азбарес“	Пловдив
Акционерна банка „Юнион“	Ст. Загора
Видинска търговска банка	Видин
Южнобългарска търговска банка	Харманли
Кредитно акц. д-во „Доверие“	Хасково
Новозагорска търговска банка	Н. Загора
Източна банка	Свиленград
Банка „Бъдащност“	Добрич
Банка „Съгласие“	Берковица
Чирпанска търговска банка	Чирпан
Тръмбешка търговска банка	Тръмбеш
Кюстендилска търговска банка	Кюстендил
Павликенска търговска банка	Павликени
Търговска банка	Троян
Българска черноморска банка	Поморие
Търговска кредитна банка	Банско

е) всички телеграфопощенски станции, изпълняващи службата на пощенската спестовна каса;

ж) всички централни общини, където няма клон на Б.н.банка;

з) посочени от Б.н.банка селски кредитни кооперации;

и) всички държавни, държавно-автономни, автономни и общински учреждения, за служебните им суми и за сумите на работящите в тях служители, ако имат повече от 10 служители.

7. Всички обменителни пунктове се задължават да изпълняват даваните им от Централното управление на Б.н.банка направо или чрез нейните клонове всички разпореждания и указания във връзка с провеждането на обмяната и приложението на настоящата наредба.

8. Представяне на стари банкноти и бонове и получаване на нови банкноти в определения в т. 5 размер в отделните обменителни пунктове става при строго спазване на следния ред:

Главата на семейството или негов представител – член от същото семейство, събира всички стари банкноти и бонове от всички членове на това семейство и се явява в един от обменителните пунктове на своето местожителство. Там той попълва два еднакви екземпляри от формуляра ОПИС–БЕЛЕЖКА, в който описва носените от него платежни средства. Описът, заедно със старите банкноти и бонове и ДОМАКИНСКАТА КНИЖКА на семейството се представят на гишето на обменителния пункт. Последният получава банкнотите и боновете и брой на вносителя за всеки член от семейството до 2000 (две хиляди) лева нови банкноти. Остатъкът от представената сума, ако има такъв, се приема на БЛОКИРАН ВЛОГ на името на главата на семейството. Допуска се откриване на блокирани влогове на името на отделен член на семейството, но само дотолкова, доколкото средствата, които образуват блокирания отделен влог, произхождат от негов собствен доход. За целта вносителят отбелязва на гърба на описа-бележка нужните данни: трите имена на члена на семейството, занятието му, адреса и размера на сумата.

Обменителният пункт заверява двата екземпляра опис-бележка за получените стари банкноти и бонове за броената сума в нови банкноти и за сумата, която се отнася на блокиран влог. Единия екземпляр опис-бележка обменителният пункт задържа, а вторият предава на вносителя, за да му послужи за документ. Същевременно в домакинската книжка, непосредствено след последния означен в нея член на домакинството, обменителният пункт прави заверка, каква сума е броена в нови банкноти, като посочва поредния номер в домакинската книжка на лицата, за които е броена тази сума, и че е открит блокиран влог, без да означава размера на влога.

Забележка. Под семейство във всички случаи на настоящата наредба се разбира: съпругът, съпругата, малолетните деца, както и онези пълнолетни неженени деца, които са вписани към същото домакинство.

9. Ако в една домакинска книжка са вписани повече от едно самостоятелни семейства, по смисъла на тази наредба, представянето и обмяната се извършва по реда на т. 8, с отделни за всяко семейство или част от семейство описи-бележки.

10. В случаите, когато лицата нямат домакински книжки, обмяната става по реда на т. 8, като вместо домакинска книжка се представя служебна бележка, издадена безплатно от общинското управление, в което се посочват членовете на семейството и се означава, че е издадена специално за обмяна на банкноти. Служебната бележка се представя в обменителния пункт, придружена с декларация от вносителя, че той и семейството му действително нямат домакинска книжка и че той за невярно дадена декларация носи отговорност по закона за гражданската мобилизация. Върху служебната бележка се прави същата заверка от страна на обменителния пункт, предвидена в т. 8 за домакинската книжка. Такива служебни бележки общините издават под страх на наказателна и дисциплинарна отговорност за всяко семейство само веднъж през периода на обмяната.

Чужди поданици, неснабдени с домакински книжки, представят при обмяната заграничния си паспорт, в който се прави заверка.

Намиращите се в такива лица стари банкноти и бонове, получени от продажба на чуждестранна валута, доказано със съответно бордеро, издадено от Българската народна банка, се заменят изцяло (100%). В противен случай обмяната става съгласно т. 8.

11. Лица, намиращи се през периода на обмяната извън постоянно си местожителство (студенти, сезонни работници и др.), които са временно отчислени от домакинските книжки на семейството си в постоянно им местожителство и зачислени в други домакински книжки във временното им местопребиваване, представят своите стари банкноти и бонове с опис-бележка, както и домакинската книжка, в която са зачислени, и получават следващите им се по т. 5 нови банкноти в обменителния пункт на временното им местопребиваване. Това се отбелязва в домакинската книжка по реда на т. 8. Представянето и обмяната може да стане и от главата на семейството, към чиято домакинска книжка са временно зачислени, едновременно с представянето на платежните средства на това семейство, но с отделен опис-бележка.

12. Старите банкноти и бонове на лица, вписани в колективни домакински книжки при болници, санаториуми, сиропиталища, пансиони, манастири, затвори, трудови общежития, трудови бригади за продължителна работа при пансиони, общежития в минни, индустриални и търговски предприятия и стопанства и други подобни, които лица са отчислени по надлежния ред от семейните си домакински книжки, се представят с общ списък, съдържащ: трите имена, занятието, постоянно местожителство, адреса и сумата на всеки член от колективното домакинство, ако в колективната домакинска книжка са зачислени до 10 души. Когато колективното домакинство се състои от повече от 10 души, вместо списък се попълва взет от съответния обменителен пункт специален контролен лист К.Л.40. В двата случая за всеки член поотделно се попълва опис-бележка в два екземпляра. За всяко отделно лице може да се получат в нови банкноти до 2000 лв. Списъкът или контролен лист, съставен в два еднообразни екземпляра и подписан от отговорните длъжностни лица на колективното домакинство за неговата редовност, се представя заедно с колективната домакинска книжка в обменителния пункт от касиера или управителя на колективното домакинство ведно с описите-бележки. Обменителният пункт заверява описите-бележки и списъците по реда на т. 8, задържа по един екземпляр от същите, а другите връща на вносителя. Надлежната заверка се прави и в колективната домакинска книжка. След това касиерът или управителят на колективното домакинство предава опис-бележка и съответната сума в нови банкноти на всяко лице срещу подпис в списъка. Последният се задържа в колективното домакинство.

Членове на колективното домакинство, които не са отчислени по надлежния ред от семейните си домакински книжки, представят намиращите се

у тях стари банкноти и бонове само за минаване по блокиран влог срещу опис-бележка, без да получават нови банкноти. Полаганите им се по т. 5 нови банкноти могат да се получат в постоянно им местожителство срещу семейната им домакинска книжка по реда на т. 8.

13. Лица, намиращи се на път или отсъстващи по други причини от местожителството си, където са зачислени по домакинска книжка, могат да представят във временното си местопребиваване намиращите се у тях стари банкноти и бонове за минаване само в блокиран влог срещу опис-бележка, без да получат нови банкноти. Полаганите им се по т. 5 нови банкноти могат да се получат в постоянно им местожителство срещу семейната им домакинска книжка по реда на т. 8.

14. Военните лица, неписани в домакинска книжка, представят своите стари банкноти и бонове чрез войсковата си част по списък-контролен лист обр. К.Л.40, получен от обменителния пункт и съставен в два екземпляра от съответния ковчезник на частта и подписан от него и командира на същата, със забележка, под страх от наказателна и дисциплинарна отговорност, че сумите по него са само на военни лица, неписани в домакинска книжка. За всяко лице се брои в нови банкноти до 1000 (хиляда) лева, а остатъкът се отнася на блокиран влог за всяко лице поотделно. За този начин на обмяна Министерството на войната издава съответни разпореждания до войсковите части.

Ковчезниците на военните части представят в обменителния пункт събраната от тях обща сума в стари банкноти и бонове, като попълват по два екземпляра опис-бележка за всяко военно лице, които прилагат към съответния списък – контр. лист обр. К.Л.40. Обменителният пункт заверява списъците, контролните листове и описите-бележки по реда на т. 8, задържа по един екземпляр от тях, а другите връща на ковчезника. Последният предава на отделните военни лица получения от обменителния пункт заверен опис-бележка, която служи за документ на военното лице. Получените в нови банкноти суми той предава на съответните военни лица срещу подпис.

15. В кооперативни и частни предприятия, в които са заети 30 или повече лица, обмяната се улеснява по следния начин:

Попълва се взет от обменителния пункт контролен лист обр. К.Л.40 със зетите в предприятието лица в два екземпляра. За верността на данните този контролен лист се подписва от отговорните правоимащи лица от управлението на предприятието. За всяко семейство се попълва отделен опис-бележка в два екземпляра. Описите-бележки, контролните листа, домакинските книжки и сумите в стари банкноти и бонове се представят в съответния обменителен пункт. Последният заверява описите-бележки, домакинските книжки по реда на т. 8 и брои сумата в нови банкноти. След това касиерът или отчетникът на предприятието връща по един от описите-бележки, домакинските книжки и съответната сума в нови банкноти на всяко лице срещу подпис във върнатия му един екземпляр, заверен от обменителния пункт, кон-

тролен лист. Другият екземпляр от контролния лист заедно с приложените към него описи-бележки остава в обменителния пункт.

16. Дружествените и едноличните предприятия представят собствените на предприятието стари банкноти и бонове с отделен опис-бележка в два екземпляра, приложени към специално писмо, подписано от правоимащите отговорни лица на управлението на същото, в което посочва[т] размера на наличността в стари банкноти и бонове за представяне и обмяна. Тази наличност трябва да отговаря на записванията в касовата им книга към съответната дата на обмяната. Забранява се да се представят като средства на предприятието стари банкноти и бонове, които са собственост на трети лица – било лични средства на собствениците на предприятието, било на които и да е други лица.

Срещу представените от такива предприятия стари банкноти и бонове обменителният пункт брои в нови банкноти за текущи нужди на предприятието една сума, стигаща най-много до 50% (петдесет на сто) от размера на платените от предприятието за м. февруари 1947 г. надници и заплати. Този размер се определя с представяне в обменителния пункт [на] ведомостта за заплатите и надничните листове за същия месец, надлежно скрепена със заверка от отговорните управляващи лица на предприятието за редовността и верността на данните в тях под страх от наказателна отговорност.

Тези 50% в нови банкноти могат да се употребят само за необходими текущи разходи на предприятието: дребни покупки на материали, малки разходи за превоз, хамалие и др. подобни, поправки на съоръжения и изобщо за разходи, чието плащане в брой е неизбежно. Забранява се употребяването на тези суми за изплащане на заплати, надници и аванси срещу тях на постоянно заети в предприятието лица. В този смисъл получените 50% в нови банкноти подлежат на отчитане пред обменителния пункт.

Заплатите и надниците на отделни лица за м. февруари 1947 г., които ще служат за изчисление на предвидените в първата алинея за получаване на нови банкноти до 50%, не могат да бъдат повече от 35 000 (тридесет и пет хиляди) лева месечно едному. Заплати и надници над този размер се свеждат до него и след това се образува сумата до 50%. В заплатите и надниците не се включват теглените суми от собственици на предприятието за домашни нужди или други възнаграждения (заседателни, тантиеми и др.).

Остатъкът от общата представена сума, след броенето на горните 50%, се отнася по блокиран влог на името на предприятието.

В представените ведомости и наднични листове обменителният пункт прави заверка по реда на т. 8, след което задържа единия екземпляр опис-бележка, а другия връща на предприятието.

17. Държавните, държавно-автономните, автономните, общински и обществени учреждения и държавните, общински и обществени фондове приключват касовите си книги на 8 март 1947 г. и установяват касовата си на-

личност в стари банкноти и бонове с протокол в два екземпляра, подписан от началника на учреждението, касиера и още едно отговорно длъжностно лице.

Така установената наличност в стари банкноти и бонове, заедно с два екземпляра от протокола и един опис-бележка в два екземпляра, касиерът или отчетникът ги представя в обменителния пункт. Последният обменя напълно (100%) старите банкноти и бонове с нови банкноти и заверява протоколите и описите-бележки по реда на т. 8, от които по един екземпляр задържа, а другите връща на касиера или отчетника на учреждението. Това представяне и заменяване на старите банкноти и бонове с нови банкноти е задължително да стане само на първия ден на обмяната.

18. Членовете на дипломатическото тяло на чуждестранните мисии по договора за мира и примирието, както и канцелариите на тези мисии и чуждестранните легации, консулства и търговски представителства, обменят наличните си стари банкноти и бонове напълно (сто на сто) с нови банкноти, доколкото са получени по ред, установен по закона за търговията с външни платежни средства, а останалите суми се приемат на задължителен влог. Представянето ще става с официално писмо до обменителния пункт, подписано от съответните лица, членове на дипломатическото тяло, за личните им средства, или от шефовете на съответните служби в легациите, мисиите, консулствата и търговските представителства, за техните наличности, с означение, че тези представени суми са тяхна лична или на учрежденията им собственост. Тази обмяна се извършва еднократно в петък, на 7 март 1947 г., до 18 часа включително.

Чуждестранните войскови части в страната обменят наличните си стари банкноти и бонове напълно (100%) с нови банкноти. Представянето ще става с официално писмо до обменителния пункт, подписано от командира на частта, с означение, че тези представени суми са собствена наличност на частта или лични суми на чиновите при нея.

Тази обмяна се извършва еднократно най-късно до 12 часа на 8 март 1947 г.

19. С излизащите от обращение стари банкноти и бонове могат да се извършват плащания по задължения от публичноправен характер (данъци, такси, берици, глоби и пр.) към държавата, държавно-автономните и общински учреждения и държавните и общински фондове, както и задължения към Погасителната каса, през периода на обмяната от първия до шестия ден включително, т.е. от 10 март до 15 март 1947 година включително, въпреки че начина от третия ден на обмяната (12 март 1947 г.) съгласно т. 4 от настоящата наредба тия стари банкноти и бонове престават да бъдат законно платежно средство.

Плащанията могат да стават или в брой направо в съответното учреждение, или чрез преводи с пощенски записи, или чрез пощенската чекова служба, както и чрез Българската народна банка, Българската земеделска и кооператив-

на банка и Банка „Български кредит“. Плащания на задължения към Погасителната каса стават само чрез Българската земеделска и кооперативна банка.

Горните плащания чрез преводи или вирменти се допускат само ако нарежданята за тях и извършването им от изходното учреждение (пощата или банката) са направени най-късно на предпоследния ден на обмяната, 15 март 1947 г.

Също така и жп станции издават пътнически билети и събират превозни такси по пратки в стари банкноти и бонове до предпоследния ден на обмяната.

Никое от изброените в алинея първа учреждения не може да отказва приемането на стари банкноти и бонове за посочените в същата алинея цели до предпоследния ден на обмяната, 15 март 1947 г. вкл.

20. Предвидените в т. 19 учреждения и фондове приключват касовите си книги наново в събота, на последния ден на обмяната, 15 март 1947 г., установяват наличността си в стари банкноти и бонове и с протокол в два екземпляра, подписан от началника на учреждението, касиера (отчетника) и още едно отговорно длъжностно лице, я внасят същия ден на влог или за пълна (100%) обмяна с нови банкноти по реда на т. 17.

21. Забранява се най-строго, под страх на наказателна и дисциплинарна отговорност, на изброените в т. 17 учреждения да обменят в брой стари банкноти и бонове с нови за услуга или по какъвто и да е друг повод. Ако при плащане на задължения съгласно т. 19 старите банкноти и бонове се окажат в повече от задълженията, остатъкът за връщане се минава на блокиран влог при самото учреждение или в посочен от вносителя кредитен или влогов институт.

22. Всички заварени парични права от застраховки за живот или от внесени премии по такива застраховки се считат блокирани.

23. Лихвите по купони от облигации и дивидентите от акции и дялове се отнасят към блокирани влогове.

24. Преводите, извършени до 6 март 1947 година включително, могат да се изплащат до 11 март включително, но само със стари банкноти.

Тегления от влогове може да се извършват най-късно до 8 март 1947 г. включително, но само със стари банкноти.

Вирменти и преводи между блокирани влогове може да се извършват само след приключване на обмяната – начиная от 17 март 1947 г., с изключение на тия по т. 19, алинея III.

25. Всички вземания на физически и юридически лица от държавни, държавно-автономни, автономни, общински и обществени учреждения и от държавни, общински и обществени фондове се считат блокирани. Изплащане по тях може да става само чрез прехвърлянето им по блокиран влог на името на кредитора или посоченото от него лице с посочване основанията за това,

като това прехвърляне се допуска най-рано след последния ден на обмяната, т.е. начиная от 17 март 1947 година.

26. Приложените като веществени доказателства стари банкноти и бонове по съдебни дела ще се обменят по реда на тази наредба след свършването на делата.

Съдилищата са длъжни до 16 часа на последния ден на обмяната, 16 март 1947 г., да представят в най-близкия клон на Българската народна банка подробен опис с обозначение: емисията, серията, номера и сумата на старите банкноти, и с номера, падежа, сумата на боновете и № на делото.

27. Старите банкноти и бонове, изпратени или внесени от чужбина, не подлежат на обмяна.

28. Работното време с публиката през дните на обмяната трае от 7 до 16 часа, след което започва вътрешното приключване, което трябва да се извършва ежедневно.

Съгласно постановлението на Министерския съвет № 1 от 6 март 1947 година дните 9 и 16 март 1947 година са присъствени дни за всички обменителни пунктове и за служителите им за работата, свързана с обмяната.

29. Забранява се на всички служители при обменителните пунктове, независимо от заеманата от тях длъжност, да представят и обменят за услуга и по какъвто и да е друг повод стари банкноти и бонове за сметка на трети лица. Нарушителите се наказват най-строго по закона за гражданската мобилизация. Допускат се изключения с разрешение на шефа на обменителния пункт за телесно болни, недъгави, старци, които са дали довереност на свои близки.

30. За уреждане положението и начина, по който блокираните влогове ще се движат, ще се издаде допълнително нареджане.

31. От петък, 7 март, до неделя, 16 март 1947 год., е строго забранено да се разменят стари банкноти и бонове с неизтеглящите се от обращение банкноти от 20, 50 и 100 лева, както и с монети, освен за неизбежно връщане на дребни остатъци. Служебните лица, които се провинят в това отношение, ще бъдат държани отговорни.

32. Забранява се продажбата на всички държавни ценни материали за времето от 7 до 11 март 1947 год. включително, освен на държавни, държавно-автономни, общински и обществени учреждения, но само за текущите им нужди.

Частните физически и юридически лица могат да се снабдяват с такива ценни материали само от горните учреждения или с тяхно писмено разрешение – от Б[ългарската] н[ародна] банка.

Учрежденията издават такива разрешения само за неотложни и реални нужди и с оглед за задоволяване нуждите до 11 март 1947 год. включително.

От 12 март 1947 година насетне продажбата на държавни ценни материали е свободна, но само срещу нови банкноти и платежни средства, неизлизащи от обращение (т. 2).

Настоящата наредба следва да бъде одобрена от Министерския съвет.

От Б[ългарската] н[ародна] банка

4

ФУНКЦИЯ ПО ПРОВЕЖДАНЕ НА ПАРИЧНАТА ПОЛИТИКА

№ 39

ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, ВЗЕМАНИЯ И КРЕДИТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

19 декември 1918 г.; ДВ, бр. 286

УКАЗ

№ 53

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XVII Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в XV-то му заседание, държано на 29 ноември 1918 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за търговията с външни платежни средства, вземания и кредити

Глава I.

Общи разпореждания

Чл. 1. Търговията с чуждестранни платежни средства, вземания и кредити, както и търговията с местни парични средства, насочени към чужбина, се ограничава занапред и докле трае положението, създадено от войната, съгласно предписанията на тоя закон.

Тя ще се извършва чрез едно централно банково учреждение и принадлежащите към него банки, наречено централа на девизите и учредено при Българската народна банка в София.

Чл. 2. Могат да бъдат членове на централата на девизите банки и банкери, които до влизането в сила на тоя закон са се занимавали с камбиални сделки и са завързали или могат да завържат за тая цел трайни сношения със странство.

Българската земеделска и Българската централна кооперативна банки са по право членове на централата на девизите.

Останалите членове се приемат от Управителния съвет на Българската народна банка.

Списъкът на членовете на централата, както и всяка промяна в него, се публикува в „Държавния вестник“.

Чл. 3. Работите на централата на девизите се водят от едно настоятелство от трима членове, чийто председател по право е управителят на Българската народна банка или посоченият от него член от управителния съвет на банката.

Останалите двама членове се вземат, по указание на председателя, от списъка на членовете на централата и се менят по ред всяка седмица.

Чл. 4. Под платежни средства се разбират:

- 1) разни видове пари, банкноти, книжни пари, касови бонове, съкровищни бонове и други подобни парични разменни средства, и
- 2) писмени нареждания за плащане, асигнации, чекове, менителници, записи на заповед.

Вземания са парични искания, които не принадлежат:

- 1) към платежните средства или ценни книги, смятани в обращението за търговски ефекти, и
- 2) към лихвените или дивидендните купони.

За кредит трябва да се счита оная парична сума, до размер на която едно лице или фирма е готово да отговаря или в действителност отговаря по нареждане на друго лице или фирма.

Чл. 5. Всички банки и банкери са длъжни, в един срок от две седмици след обнародването на този закон в „Държавен вестник“, да обявят пред Българската народна банка както техните собствени, тъй и ония на техните клиенти:

- 1) платежни средства в чужда валута;
- 2) вземания срещу неутралните или съюзни държави в чужда или българска валута, и
- 3) кредити в българска валута на лица и фирми, живущи в чужбина.

Банковите чиновници, натоварени с приемането на тия обявявания, са длъжни да пазят мълчание върху всички сведения, които те съдържат.

Обявените платежни средства и вземания в чужда валута могат, по нареждане на Министерския съвет, да се прехвърлят, в определен ред и срок, върху Българската народна банка по курса на деня.

Чл. 6. Платежните средства, вземания и кредити в чужда валута се добиват, разменяват, заемат или залагат само чрез централата на девизите и нейните членове.

Чрез същите става и събирането на вземания в чужда валута.

Чл. 7. Операциите с членовете на централата могат да се извършат и чрез комисионери.

Комисионери могат да бъдат лица и фирми, които до този закон са се занимавали с камбиални сделки.

Те са длъжни да се снабдят с разрешително, издадено от Министерството на финансите.

В никой случай те не бива да посредничат по операциите, предвидени в чл. 5, за своя собствена сметка.

Чл. 8. Членовете на централата на девизите трябва да съблюдават предписанията на този закон и основаните на него наредби на централата на девизите.

Те са длъжни особено да турят на разположение на централата на девизите находящите се у тях или добити чрез тяхната дейност платежни средства, вземания и кредити в чужди валути и да удовлетворят всички свои нужди от такива с искания, отправени към централата на девизите.

Вътрешни прихващания между добити и разходвани платежни средства, вземания и кредити не се допускат.

Централата на девизите определя и размера на платежните средства в чужда валута, които могат да се оставят на разположение на членовете или комисионерите за операции с клиентите им.

Чл. 9. Надзорът върху дейността на комисионерите, снабдени с право на посредничество по силата на чл. 6, се упражнява от Минист[т]ра на финансите.

Той може да издаде подходящи за тази цел наредби. Той е властен, по съображения от публичен интерес, да лишава някои от комисионерите от право на посредничество.

Чл. 10. Поемането на задължения към странство в чужда или българска валута срещу внос на стоки, ценни книги, скъпоценни, художествени и луксозни предмети от всякакъв вид се допуска само след предварително разрешение от страна на Българската народна банка.

Това разрешение е необходимо и тогава, когато придобиването на изброените вносни предмети става срещу лихвения и дивидендни купони.

Централните места, натоварени да контролират и разрешават поемане на такива задължения от страна на държавни и обществени учреждения, са длъжни веднага да съобщават на банката поетите или разрешените задължения срещу странство.

Чл. 11. Износът на български произведения за чужбина, доколкото той не е забранен с особени закони, се допуска, ако износвачът представи на надлежните власти и едно удостоверение, издадено от Българската народна банка, в смисъл, че той е отстъпил на централата на девизите стойността на изнасяните предмети във валутата на страната, за която става износът, или в друга иностранна валута.

Чл. 12. Изпращането или изнасянето на платежни средства в българска валута; отпущането на кредити в българска валута на лица и фирми, устано-

вени в чужбина, и разполагане с вземания в българска валута от страна на лица и фирми, установени в чужбина, се допуска само след предварително разрешение от страна на Българската народна банка.

За пътници нужди обаче могат да се изнасят зад пределите на царството, без предварително разрешение, български банкноти до петстотин лева.

Общата сума на такива изнесени български банкноти от един и същи пътник не бива да надминава в течение на един месец две хиляди лева.

За износа на златни и сребърни монети и предмети важат съответните предписания на закона за търговията със злато.

Чл. 13. Износът на чуждестранни ценни книги и купони от тях се допуска след предварително разрешение, дадено от Българската народна банка.

Произведението в чужда валута от залагането или продаването на тия ценни книги се отстъпва по курса на деня на централата на девизите.

Чл. 14. Не може да се изнесат в чужбина и ценни книги, издадени в страната, които са станали платими или за които е известно, че ще станат платими в една година време, поради теглене, предсрочно изплащане чрез известие, настъпване на заемния срок или други някои основания за плащане.

Същата забрана важи и за купоните от тия ценни книжа, станали платими или които ще станат платими след една година.

Във всеки случай, тия ценни книжа или купони от тях може да се изнесат само ако Българската народна банка даде съгласието си за това.

Ценните книги или купони от тях, представляващи български държавни, общински и обществени заеми, сключени в странство, но находящи се във владение на лица и учреждения, установени в страната, се приравняват, относно условията за износа им, към ценните книги, издадени в страната.

Чл. 15. Който иска да добие платежни средства, вземания и кредити в чужда валута, е длъжен да даде на централата на девизите достатъчни и достоверни сведения за съдържанието и целта на сделката, както и да подкрепи искането си с доказателства.

Такива сведения и доказателства са нуждни и тогава, когато се иска разрешението от Българската народна банка в случаите, указани в чл. чл. 10, 11, 12, 13 и 14 от този закон.

Същите сведения и доказателства трябва да представляват и комисионерите за сделките, по които им е разрешено да посредничат (чл. 6).

Нуждите на държавата и публичните учреждения от платежни средства, вземания и кредити в чужда или българска валута се удовлетворяват с искания, отправени до Българската народна банка.

Чл. 16. Придобитите от централата на девизите или нейните членове платежни средства, вземания и кредити трябва да се употребят от приобретателя за целите, за които е допуснато придобиването или доставянето им.

Ако придобитите по този начин платежни средства, вземания и кредити не могат да се използват за целта, по каквато и да била причина, приобретателят е длъжен незабавно да ги върне на централата на девизите по курса на деня.

Чл. 17. Курсовете, по които девизите се продават и купуват, се определят от централата на девизите със съгласието на Българската народна банка.

Централата на девизите прилага винаги средния курс, било като купувач (чл. чл. 6, 8, ал. II, 11, 13, ал. II), било като продавач (чл. чл. 6 и 8, ал. II).

Комисионерите могат обаче да увеличат или намалят тия курсове до размер на две на хилядата, като провизиона в тяхна полза.

Глава II.

Наказателни разпоредби

Чл. 18. С глоба от сто до двадесет [и] пет хиляди лева и със затвор до една година, или, при смеччаващи вината обстоятелства, само с глобата, доколкото не се предвиждат по-големи наказания в други закони, се наказва:

1) който се е опитал да наруши предписанията на чл. чл. 5, 6, 8, ал. II и III, 10, 11, 12, 13 и 14 от този закон;

2) който, за да добие платежни средства, вземания или кредити от централата на девизите или нейните членове, или за да се снабди с предвидено в чл. чл. 10, 11, 12, 13 и 14 разрешение, дава неверни сведения върху съдържанието и целта на сделката;

3) който употреби дадените му платежни средства, вземания и кредити за цели, противни на обявените (чл. 16);

4) който се опита да продава или да купува девизи на цени по-високи от определените (чл. 17).

Покрай наказанието имотните ценности или надвзетата цена, за които се отнася наказуемото деяние, може да се обявят в присъдата за конфискувани.

Половината от стойността на конфискуваните ценности се предава на оногова, който е заловил или открил на властите наказуемото деяние.

Извърши ли се престъплението при упражнене на едно занятие, виновният може да бъде лишен и от правото да упражнява занятието си съгласно чл. 30, п[ункт] 5 от Наказателния закон.

Чл. 19. С глоба до пет хиляди лева или със затвор до шест месеца се наказва:

1) който не изпълни в срок предписанието на чл. 5 относително обявяването или прехвърлянето;

2) който при писмено или устно обявление, което трябва да направи съгласно чл. 5, предяви непълни и неверни показания;

3) който противно на предписанието на чл. 5, ал. V, не пази мълчание.

В последния случай преследването се предприема само по частна молба.

Глава III.

Преходни разпоредби

Чл. 20. Сключените до влизане в сила на този закон сделки в чужда или в българска валута се запазват доколкото, доколкото те не противоречат на действащите в момента на сключването им закони и наредби.

Нужните платежни средства, вземания и кредити за тяхното изпълнение се дават обаче от централата на девизите само след щателна проверка относно действителността и датата на тия задължения.

Чл. 21. Дагениите от Българската народна банка по този закон платежни средства и кредити в чужда валута срещу внос от странство подлежат на оправдание относно употреблението им за целта, за която са дадени.

Неупотребените от тях платежни средства и кредити трябва да се повърнат съгласно чл. 16, ал. 2.

Чл. 22. Преводите и пратките на платежни средства или ценни книжа и купони от тях чрез телеграфопощенските станции се уреждат съгласно предписанията на този закон с наредби, изработени от Минист[т]ра на пощите и телеграфите в съгласие с Минист[т]ра на финансите.

Чл. 23. Изключения от предписанията на този закон могат да се допускат само с изричното разрешение на Минист[т]ра на финансите.

Чл. 24. Разпорежданията на този закон важат и за ония местни кредитни учреждения, които са основани от чуждестрани фирми.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 12 декемврий 1918 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

„БОРИС III.“

Приподписал.

Минист[т]р на Финансите: *С. Данев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 2805 на 17 декемврий 1918 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *Д-р П. Джигров.*

№ 39.1

ЗАКОН ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ДА ОТМЕНИ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ
СРЕДСТВА, ВЗЕМАНИЯ И КРЕДИТИ, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III

14 май 1919 г.; ДВ, бр. 32

УКАЗ

№ 43.

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XVII-то Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в LXIV-то заседание, сдържано на 12 април 1919 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за даване право на Министерския Съвет да отмени Закона за търговията с външни платежни средства, вземания и кредити

Ч л е н е д и н с т в е н. Предоставя се на Министерския Съвет да спре действието на Закона за търговията с външни платежни средства, вземания и кредити, когато той намери това за нужно.

Заповядваме горният закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне настоящия Закон в изпълнение възлагаме на Нашия Минист[т]р на Финансите.

Издаден в София на 7 май 1919 г.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

„БОРИС III.“

Приподписал.

Минист[т]р на Финансите: *С. Данев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 2880 на 9 май 1919 година.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[т]р на Правосъдието: *В. Ганев.*

№ 40**ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО, УТВЪРДЕН С УКАЗ
НА ЦАР БОРИС III***3 януари 1919 г.; ДВ, бр. 297***УКАЗ**

№ 55.

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XVII-то Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в XVI-то му заседание, държано на 30 ноемврий 1918 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**за търговията със злато****Глава I.****Износ и транзит на злато.**

Чл. 1. Забранява се износът и транзитът на златото:

- 1) в самородно състояние;
- 2) в монети, местни или чуждестранни;
- 3) в чист и несмесен вид или в сплав от всякаква проба, особено във форма на пръчки, зърна, тел, пластинки, сърма и варак, и
- 4) във вид на разни златарски стоки и изделия, приготвени изцяло или отчасти от злато или покрити по механически начин със златен пласт.

Чл. 2. Изключават се от забрана за транзит:

- 1) обикновеният сплавен варак в книжни обвивки;
- 2) течното гланцово злато, и
- 3) просто позлатените изделия.

Чл. 3. Счита се за износ или транзит пренасянето, без позволение от Министерството на финансите, на златни монети, злато или златни предмети, посочени в чл. 1, във вътрешността на царството по посока към граничните или износните градове и места.

Чл. 4. Износ или транзит на злато може да се разреши за отделни случаи само от Министр[т]ра на финансите в съгласие с Българската народна банка.

Глава II.

Вътрешна търговия със злато.

Чл. 5. Не може да се купуват и продават в царството златни български монети на цени, които превишават тяхната номинална стойност.

Не може така също да се продават и купуват чуждестранни златни монети на цена по-висока от паритетната.

Чл. 6. Цената на необработеното злато, както и на златните отпадъци и парчета не бива да надминава 3444 лв. и 44 ст. за килограм чисто злато.

Под златни парчета се разбират счупени, отрязани, разрязани или станали негодни от разни златни неща части и късове.

Чл. 7. Забранява се претопяването, без разрешение от Минист[т]ра на финансите, на предмети или парчета от предмети, включително монети и медали, изработени изцяло или отчасти от злато или пък по механически начин покрити със злато.

Простите поправки на златни предмети не подпадат под тая възбрана.

Чл. 8. Минист[т]рът на финансите, в съгласие с Българската народна банка, може да установи най-високите цени за стоки, които са приготвени изцяло или отчасти от злато или по механически начин са покрити със злато и могат да служат, според вида си, за по-нататъшно преработване.

Нарушенията на издадените по силата на тоя член наредби могат да бъдат санкционирани със затвор до една година и глоба до десет хиляди лева, както и с конфискация на предметите на наказуемото деяние и на уговорената свърх установената цена сума.

Чл. 9. Държавните и обществените стопанства могат, с разрешение на Минист[т]ра на финансите, да продават срещу злато произведени или добити от тях предмети.

Добитото по тоя начин злато се внася в Българската народна банка.

Също така Министерският съвет може да издаде насърчителни мероприятия или да нареди отличия за ония, които би[ха] обменили в Българската народна банка по номиналната им стойност златни монети срещу банкноти.

Чл. 10. Разпоредбите на тая глава относно ограниченията на вътрешната търговия със златото не се прилагат спрямо Българската народна банка.

Изключение от тях могат да се допуснат само с разрешение от Минист[т]ра на финансите.

Глава III.

Наказателни разпоредби.

Чл. 11. Който се опита без разрешение да изнася или транзитира златни монети, злато и златни сплави (чл. 1, точки 1, 2 и 3 и чл. 2), се наказва, доколкото в други закони не се предвижда по-голямо наказание, със затвор до три

години и глоба в двоен размер от стойността на предметите, с които е извършено наказуемото деяние.

Глобата в никой случай не бива да бъде по-малка от петдесет лева.

В случай на смекчаващи вината обстоятелства може да се наложи само глобата.

Предметите, за които се отнася наказуемото деяние, се конфискуват, ако принадлежат на дееца или неговите съучастници.

Чл. 12. За опит на непозволен износ или транзит на златарски стоки (чл. 1, точка 4 и чл. 2) наказанието е глоба в двоен размер от стойността на предметите, с които е извършено наказуемото деяние.

Предметите, за които се отнася наказуемото деяние, се конфискуват, ако принадлежат на дееца или неговите съучастници.

Чл. 13. Който се опита без разрешение да придобие златни монети на цена, която превишава номиналната или паритетната, да продаде такива на същите цени или да посредничи за подобрени* сделки с тях, или пък който подканва към това или си предлага услугите, наказва се, доколкото в други закони не се предвиждат по-тежки наказания, със затвор до една година и едновременно с глоба до пет хиляди лева. Ако има смекчаващи вината обстоятелства, може да се наложи само глобата.

Златните монети, за които се отнася наказуемото деяние, се конфискуват, ако принадлежат на дееца или неговите съучастници. Конфискува се и уговорената свърх установената цена сума.

Чл. 14. Със затвор до една година и с глоба до пет хиляди лева се наказва оня, който без разрешение претопи или преработи, или поръча на другиго да претопи или преработи предмети или парчета от предмети, включително монети и медали, приготвени изцяло или отчасти от злато или пък по механичен начин покрити със злато.

Опитът е наказуем.

Предметите, за които се отнася наказуемото деяние, се конфискуват, ако те принадлежат на дееца или неговите съучастници.

Глава IV.

Преходни разпоредби.

Чл. 15. Задържаните и неповърнати съгласно наредбата на Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливост от 1 август 1917 [г.] златни монети остават на хранение в Българската народна банка.

Чл. 16. Всички конфискувани по силата на този закон златни монети се внасят в Българската народна банка, която ги обменя с банкноти по цена, предвидена в чл. 5.

* ... подобрени... – вероятно „подобни“.

Конфискуваните предмети от злато или покрити със злато се обменяват в банката с банкноти на цена, установена в чл.чл. 6 и 7.

В приход на държавното съкровище се внасят само сумите, добити от тая обмяна.

Чл. 17. Разпорежданията на този закон могат изцяло или отчасти по решение на Министерския съвет да се разширят и върху търговията със сребро.

Чл. 18. Министерският съвет е властен да преустанови действието на този закон, когато обстоятелствата се променят.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагам на Нашия Министр[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 12 декември 1918 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

Борис III.

Припогнисал,

Министр[ъ]р на Финансите: *С. Данев.*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 2809 на 24 декември 1918 год.

Пазител на Държавния Печат,

Министр[ъ]р на Правосъдието: *Д-р П. Джигров.*

№ 40.1

ОКРЪЖНО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ФИНАНСИТЕ ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО

3 юли 1919 г.; ДВ, бр. 71

Министерството на финансите

Отделение за бюджета и отчетността

ОКРЪЖНО

№ 2465.

До отделенията на Министерството на Финансите.

До окръжните и околийските финансови началници.

На основание чл. 18 от Закона за търговията със злато и вследствие доклада на Министерството на Финансите № 2412 от 25 юний т[азу] г[одина], протокол № 80, Министерският Съвет преустановява действието на чл. 7 от Закона за търговията със злато, според който се забранява претопяването, без разрешение от Министр[ъ]ра на Финансите, на предмети или парчета от

предмети, включително монети и медали, изработени изцяло или отчасти от злато или пък по механически начин покрити със злато.

Така щото за в бъд[е]ще претопяването и преработването на златните предмети остава свободно, несвързано с никакви предварителни разрешения, при спазване Закона за маркирането златни и сребърни предмети, обнародван в „Държавен вестник“, брой 99 от 10 май 1907 година.

Умолява се настоящето да се оповести до всички частни и длъжностни лица, заинтересовани да го знаят.

София, 28.VI.1919 год.

За Минист[ъ]ра,

Главен секретар: *Г. Николов*.

За началник на отделението: *Д-р Д. Калинов*.

№ 40.2

ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА ОТМЕНЯНЕ НА ЧЛ. 5, 6, 13 И 16 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО

25 юни 1923 г.; ДВ, бр. 67

№ 841

За Министерството на финансите Отделение за бюджета

На № 1189 от 18 март 1919 година.

I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 8 май 1919 година, протокол № 58.

„На основание чл. 18 от закона за търговията със злато одобрява се да се отменят ония постановления на последния, свързващи се в чл.чл. 5, 6 и 13 от същия закон, с които се ограничава вътрешната търговия на златни монети, а също и чл. 16 от същия закон.“

София, 9 май 1919 година

Секретар: *Стоилов*

№ 40.3**ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ЗА ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7
ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС ЗЛАТО**

25 юни 1923 г.; ДВ, бр. 67

№ 1186**За Министерството на финансите
Отдел за бюджетът и отчетността**

На № 2412 от 25 юний 1919 година.

II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 25 юний 1919 година, протокол № 80.

„Одобрява се да се преустанови действието на чл. 7 от закона за търговията със злато.“

София, 26 юний 1919 година.

Секретар: Стоилов

№ 40.4**ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ЗА СЧИТАНЕ
НА ОТМЕНЯНЕТО НА ЧЛ. 5, 6, 13 И 16 И ПРЕУСТАНОВЯВАНЕ
НА ДЕЙСТВИЕТО НА ЧЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА СЪС
ЗЛАТО ОТ ДАТАТА НА ПРИЕМАНЕ НА ПОСТАНОВЛЕНИЯТА, А НЕ
ОТ ДАТАТА НА ОБНАРОДВАНЕТО ИМ В ДЪРЖАВЕН ВЕСТНИК**

6 октомври 1923 г.; ДВ, бр. 153

№ 2756**За Министерството на финансите
Отделение за бюджета и отчетността**

На № 5957 от 14 септември 1923 година.

V-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 26 септември 1923 год., протокол № 104.

„Одобрява се, щото I-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 8 май 1919 год., протокол № 58, с което се отменяват чл.чл. 5, 6 и 13 от закона за търговията със злато, и II-то постановление на същия съвет, взето в заседанието му от 25 юний 1919 год., протокол № 80, с което се отменява чл. 7 от същия закон, да се считат влезли в сила от датата на вземането им, а не от датата на обнародването им в „Държавен вестник“, брой 67 от 25 юний 1923 год.“

София, 29 септември 1923 година.

Секретар: Д-р К. М. Сарафов

№ 41**ЗАКОН ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНОСТРАННА ВАЛУТА ОТ ИЗНОС
НА СТОКИ ЗА ЧУЖБИНА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***22 януари 1921 г., ДВ, бр. 236***УКАЗ**

№ 2

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIX-о Обикновено Народно Събрание, първа редовна сесия в XXXIII-то му заседание, държано на 27 декември 1920 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**За събиране на иностранна валута от износ на стоки за чужбина****Глава I.****Общи разпоредения**

Чл. 1. Всякой, който изнася български произведения за чужбина, е длъжен да отстъпи на Българската народна банка третата част от стойността им в иностранна валута по изключителен курс, благоприятен за Държавното съкровище.

Отстъпването на иностранната валута срещу изнасяните произведения се удостоверява пред митническите власти с писмено разрешение от Българската народна банка.

Чл. 2. Курсовете, по които ще става отстъпването на иностранните валути срещу изнасяните стоки, се определят от управителния съвет на Българската народна банка с участието, с право на глас, на председателя на поверителния съвет при същата или неговия заместник, като представител на Минист[т]ра на Финансите и се публикуват в „Държавен вестник“.

Тия курсове се определят въз основа на средните камбиални курсове на чуждестранните борси в страни, валутите на които са най-малко обезценени, предимно Швейцария.

Покупните курсове се изчисляват по паритета на горе[с]поменатите курсове, като се вземе предвид курсът на лева предимно в Швейцария с един до два пункта над средния такъв в швейцарски франкове или друга необезпечена

валута по начин, щото разликата между действителния курс и оня, по който става изземването, да не превишава 20%.

Комисия в състав: един представител на Българската народна банка, един представител на Финансовото Министерство, отделение за митниците, и един представител на Софийската търговско-индустриална камара определя периодически стойността на разрешените за износ стоки по видове и категории.

Чл. 3. Освобождават се от изземване на чужд[естранн]а валута изпращаните в чужбина мостри, ненадминаващи лева хиляда, както и необходимите съществни припаси най-много за десет дни на пътници, заминаващи за странство, и багажните им и други обичайни за носене върху [себе] си вещи, и то в рамките и духа на чл. 181 от Закона за митниците.

Чл. 4. Забранява се износът на Български банкноти, облигации и купони от Българските държавни, окръжни и общински заеми и тия на Българската народна и Българска[та] земеделска банки, както и златни и сребърни монети.

За пътнишки нужди, обаче, зад пределите на Царството без предварително разрешение може да се изнасят Български банкноти до хиляда лева.

Глава II.

Наказателни разпореждания.

Чл. 5. Който не се съобразява с разпоредбите на настоящия закон, наказва се с глоба от хиляда до сто хиляди лева и с тъмничен затвор до една година, или при смекчаващи вината обстоятелства, само с глобата, доколкото не се предвиждат по-големи наказания в други закони.

Чл. 6. Заловените изнасяни без разрешение от Българската народна банка произведения и ценности, износът на които се подлага на режима на настоящия закон, се конфискуват в полза на Държавното съкровище.

Глава III.

Преходни правила

Чл. 7. Настоящият закон отменя всички разпоредби на Закона за търговията с външни платежни средства, вземания и кредити от 1918 година, с изключение на ония разпоредби, които се запазват в сила с настоящия закон.

Чл. 8. Всички включени сделки и поети задължения по Закона за търговията с външни платежни средства, вземания и кредити от 1918 г. се уреждат и разрешават от управителния съвет на Българската народна банка по същия закон и издадените за приложението му наредаби.

Чл. 9. Изключения от предписанията на този закон се допускат по решение на управителния съвет на Българската народна банка, одобрено от Минист[т]ра на Финансите.

Чл. 10. Настоящият закон влиза в сила от деня на публикуването му в „Държавен вестник“.

Заповядаваме, настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на тоя закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 4 януарий 1921 година.

На първообразния с[ъс] собствената на Негово Величество рѣка написано:

„БОРИСЪ III“

Припогнисал,

Минист[ъ]р на Финансите: *М. Турако*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистрирован под № 160 на 17 януарий 1921 г.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *Ал. Радолов*

На първообразния с[ъс] собствената на Негово Величество Царя рѣка написано:

„Одобрено БОРИСЪ III“

№ 41.1

ЗАКОН ЗА ДАВАНЕ ПРАВО НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ДА СПРЕ ДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНА ЗА СЪБИРАНЕ НА ИНОСТРАННА ВАЛУТА ОТ ИЗНОС НА СТОКИ ЗА ЧУЖБИНА

23 юли 1921 г.; ДВ, бр. 89

УКАЗ

№ 53

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено Народно Събрание, през втората му извънредна сесия, в 19-то заседание, държано на 29 юний 1921 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за даване право на Министерския Съвет да спре действието на Закона за събиране на иностранны валути от износ на стоки за чужбина

Ч л е н е д и н с т в е н. Дава се право на Министерския Съвет, по доклад на Минист[ъ]ра на Финансите, да спре действието на Закона за събиране на

инострани валути от износ на стоки за чужбина, когато стопанските и икономически условия на страната наложат това.

Заповядаме горният закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Министр на Финансите.

Издаден в София на 6 юлий 1921 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество рѣка написано:

Борис III.

Припогнисал,

Министр на Финансите: *М. Турлаков*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и зарегистриран под № 305 на 15 юлий 1921 година.

Пазител на Държавния Печат,

Министр на Правосъдието: *Ал. Раголов*

№ 42

ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

2 май 1924 г.; ДВ, бр. 24

УКАЗ

№ 19

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 66-то заседание, държано на 15 април 1924 год., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за търговията с външни платежни средства (девизи и банкноти)

Чл. 1. Всички сделки с външни платежни средства (девизи и банкноти) се извършват изключително от Българската народна банка.

Чл. 2. Курсовете за всички външни платежни средства се определят от Българската народна банка и всички покупки и продажби на такива могат да се извършват само по тези курсове.

Чл. 3. Банките и банкерите могат да извършват покупки и продажби на външни платежни средства за сметка на своите клиенти за доказани техни реални нужди само чрез Българската народна банка и по определени от нея курсове, а всички други сделки (заеми, сконто, арбитражи и пр.) с такива платежни средства те могат да извършват само с предварително разрешение от Българската народна банка, и то след проверка реалността на нуждата. Същите могат да купуват и продават чужди банкноти по определенияте от Българската народна банка курсове, като задържат такива в салдо най-много до 20 000 лева дневно.

Сарафите могат да купуват и продават чужди банкноти може по определенияте от Българската народна банка курсове, но с дневно салдо най-много до 5000 лева. Както банките и банкерите, така и сарафите са длъжни да водят специална нотариално заверена книга (монетарна, в която вписват още в присъствието на клиента покупката или продажбата с означение количеството и вида на банкнотите и курса) и да издават веднага от кочан бордеро или меморандум за всяко купено или продадено количество банкноти.

Чл. 4. Забранява се износът на български банкноти, облигации и купони от българските държавни, окръжни и общински заеми и тия на Българската народна и Българската земеделска банки, както и златни и сребърни монети.

За пътници нужди обаче зад пределите на царството без предварително разрешение може да се изнасят български банкноти само до хиляда лева.

Чл. 5. Авоарите в лева на чуждестранните банки и фирми, образувани до 12 декември 1923 г., може да бъдат преобърнати в чужда валута във всяко време.

Преобръщането на подобни авоари, образувани след 12 декември 1923 г., може да става само ако това разреши Българската народна банка.

Продажби на левове в странство се забраняват под каквато и да е форма.

Чл. 6. Всеки експортър на стоки от България е длъжен да предаде на Българската народна банка получените от продажбата на изнесените стоки чужди валути в срок най-късно 10 дни от получаването [на] съобщението за разполагане с девизите.

Това се отнася и до забарените в деня на публикуването на настоящия закон девизи, получени от износ и непредадени още на банката.

Търговците импортъори при поръчката на стоки са длъжни да декларират на Българската народна банка количество[то], вида и стойността на поръчаната стока и датата на изплащането, ако е с акцепт, или приблизителната дата, ако е срещу коносамент или акредитив.

Чл. 7. Всеки, който изнася български произведения, е длъжен да отстъпи за нуждите на държавата една разлика от 9% от банковите курсове върху 1/3

от стойността на изнасяните стоки направо на митниците при изнасянето на стоките.

Чл. 8. Освобождават се от плащане на курсовата разлика по чл. 7 изпращаните в чужбина мостри, ненадминаващи лева хиляда, както и необходимите съестни припаси най-много за десет дни на пътници, заминаващи за странство, и багажите им и други обичайни за носене вещи, и то в рамките и духа на чл. 181 от закона за митниците.

При изселване може да се освобождава също покъщината и инвентаря със специално разрешение от Минист[т]ра на финансите.

Чл. 9. При износ на тютюни и розово масло Българската народна банка, срещу гаранция, може да разреши тримесечна отсрочка на плащанията по чл. 7.

Чл. 10. Комисията в състав: един представител на Българската народна банка, един представител на финансовото министерство, отделение за митниците, и един представител на Софийската търговско-индустриална камара, определя периодически стойността на разрешените за износ стоки по видове и категории.

Чл. 11. Нарушителите на настоящия закон се наказват с глоба до 1 000 000 лв. и със затвор до 1 година. От присъдените и събрани глоби на откривателите на нарушенията се плаща 10% възнаграждение.

Нарушенията се констатирават с акт от инспектори или други натоварени за тази цел чиновници на Българската народна банка.

Банката има право да предприема [по] всяко време ревизии по отношение [на] търговията с външни платежни средства.

Актовете имат пълна доказателна сила, докато съдържанието им не се обори. Актовете веднага се изпращат на минист[т]ра на финансите, който е длъжен да ги изпрати в петдневен срок на прокурора при окръжния съд за повдигане преследване против нарушителите.

Прокурорът е длъжен да внесе делото в съда в срок от пет дни, а съдът е длъжен да го насрочи в срок най-късно от две седмици. Ако поради уважителни причини делото бъде отложено, то трябва да се насрочи отново най-късно след две седмици. Неявяването на нарушителите в съда, след като са били редовно призовани, не спира разглеждането на делото. Ако нарушителите не се намерят на постоянното си местожителство или са в чужбина, делото се гледа задочно.

Против присъдата на окръжния съд се допуца само касационно обжалване в срок от една седмица от произнасяне [на] резолюцията: присъдата трябва да бъде приготвена най-късно три дена след резолюцията.

Върховният касационен съд трябва да разгледа делото най-късно в едномесечен срок след постъпването му.

Окръжният съд след произнасяне [на] осъдителна присъда има право, при по-важни нарушения, да постанови задържането на осъдените до представяне определената от него гаранция.

Прокурорът също има право, след постъпването на акта у него, да разпредели, при по-важни нарушения, задържането на нарушителите до представяне на определената от него гаранция.

Чл. 12. Одобряват се наредбата № 7840 на Министерството на финансите от 12 декемврий 1923 год. и допълнението № 8064 от 20 декемврий с[ъщата] г[одина], които имат действие до влизане на настоящия закон в сила.

Чл. 13. За прилагане настоящия закон ще се издават от Българската народна банка наредби, одобрени от минист[ъ]ра на финансите, а също и правилник, който трябва да бъде изработен най-късно в едномесечен срок след публикуването на закона.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 23 април 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[ъ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1054 на 1 май 1924 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Р. Магжаров*

№ 42.1

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

26 януари 1925 г.; ДВ, бр. 238

УКАЗ

№ 79

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през втората му редовна сесия, в 24-то заседание, държано на 16 декемврий 1924 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за допълнение чл. 5 от закона за търговията с външни платежни средства

Ч л е н е д и н с т в е н. Одобрява се да се считат всички чекове до размер на 20 000 лева всеки един, издадени в България до 31 май 1924 година и изпратени в странство, за редовно изпратени и се разрешава осребряването им в България за сметка на чуждестранните банки – покупатели на същите.

Заповядаваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на този указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 30 декември 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 1300 на 5 януари 1925 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Цв. Бобошевски*

№ 42.2

**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА
С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКОТИ),
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

11 юли 1925 г.; ДВ, бр. 81

УКАЗ

№ 34

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, втората му редовна сесия, в 110-то си заседание, държано на 1 юлий 1925 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за изменение закона за търговията с външни платежни средства

§ 1. АLINEЯ трета на чл. 6 от закона за търговията с външни платежни средства се изменя така:

„Търговците импортьори са длъжни да предизвестяват Българската народна банка за нужната им чужда валута за изплащането на внесените от тях стоки 30 дни преди да я поискат.

На несторилите това Българската народна банка отказва даването на чужда валута преди изтичането на тридесетдневния срок.“

§ 2. Към чл. 11 на същия закон се прибавя следната тълкувателна

Забележка. Наказанията, предвидени в моя член, не се отнасят за досега извършените нарушения по алинея трета на чл. 6.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпореждането за туряне в действие на закона възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 4 юлий 1925 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Минист[т]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1486 на 7 юлий 1925 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Цв. Бобошевски*

№ 43**ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА ТАРИФАТА НА ИЗНОСНИТЕ СТОКИ, УТВЪРДЕН
С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***12 май 1926 г.; ДВ, бр. 31***УКАЗ**

№ 10

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, през III-та му редовна сесия, в 87-то заседание, държано на 23 април 1926 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следния

ЗАКОН**за изменение и допълнение на закона за тарифата на износните стоки**

[...]

Чл. 4. Забранява се износът на злато, сребро и други благородни метали във всяка форма (монети, линготи*, соли и пр.).

Заповядваме настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 28 април 1926 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *Вл. Моллов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1716 на 5 май 1926 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

* Лингот – златно кюлче с тегло 400 унци.

№ 44**ЗАКОН ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА
(ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***1 юли 1929 г.; ДВ, бр. 72***УКАЗ**

№ 18

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на България

Обявяваме на всички Наши поданици, [че] XXII-то обикновено Народно събрание, през II-та си редовна сесия, в 108-то си заседание, държано на 4 юний 1929 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН**за търговията с външни платежни средства (девизи и банкноти)**

Чл. 1. Всички сделки с външни платежни средства (девизи и банкноти) се извършват под контрола на Българската народна банка, с изключение на тези с нестабилизираните по отношение на златото девизи.

Чл. 2. Курсовете на всички външни платежни средства се определят от Българската народна банка на базата на чл. 3 от закона за същата и всички покупки и продажби се извършват в границите на тия курсове.

Чл. 3. Банките и банкерите могат да извършват покупки и продажби на външни платежни средства за сметка на своите клиенти за техни реални нужди само чрез Българската народна банка и по определени от нея курсове, а всички други сделки (заеми, сконто и пр.) с такива платежни средства те могат да извършват под контрола на Българската народна банка, и то след проверка на реалността на нуждата. Размерите на самите сделки, както и останалите подробности, ще се определят с правилника.

Същите, както и сарафите, могат да купуват и продават чужди банкноти по определените от Българската народна банка курсове, но до размери и по начин, определени в правилника, като са длъжни да водят специална, нотариално заверена книга (монетарна), в която вписват още в присъствието на клиента покупката или продажбата, с означение количеството и вида на банкнотите и курса, и да издават веднага от кочан бордери или меморандум за всяко купено или продадено количество банкноти.

Чл. 4. Забранява се износът на български банкноти, златни монети или злато на кюлче, освен на Българската народна банка, която за такъв внос или износ се освобождава от всякакви мита, такси и бери.

За пътнишки нужди обаче зад пределите на Царството без предварително разрешение може да се изнасят български банкноти само до размера, определен от правилника.

Чл. 5. Всеки експортър на стоки от България е длъжен да предаде на Българската народна банка получените от продажбата на изнесените стоки чужди валути в срок най-късно 10 дни от получаването съобщението за разполагане с девизите.

Чл. 6. Нарушителите на постановленията на настоящия закон, издадения за прилагането му правилник и наредбите на Българската народна банка, се наказват с глоба до 1 000 000 лева или със затвор до шест месеца.

Нарушенията се констатирават с акт от инспектори или други натоварени за тази цел чиновници на Българската народна банка.

Банката има право да предприема [по] всяко време ревизии по отношение [на] търговията с външни платежни средства.

Актовете имат пълна доказателна сила, докато съдържанието им не се обори. Актовете веднага се изпращат на минист[ъ]ра на финансите, който е длъжен да ги изпрати в 5-дневен срок на прокурора при окръжния съд за повдигане [на] преследване против нарушителите.

Прокурорът е длъжен да внесе делото в съда в срок от 5 дни, а съдът е длъжен да го насрочи в срок най-късно от две седмици. Ако поради уважителни причини делото бъде отложено, то трябва да се насрочи отново най-късно след две седмици. Неявяването на нарушителите в съда, след като са били редовно призовани, не спира разглеждането на делото. Ако нарушителите не се намерят на постоянното си местожителство или са в чужбина, делото се разглежда задочно.

Против присъдата на окръжния съд се допуска само касационно обжалване в срок от една седмица от произнасяне [на] резолюцията; присъдата трябва да бъде приготвена най-късно 3 дена след резолюцията.

Върховният касационен съд трябва да разгледа делото най-късно в едномесечен срок след постъпването му.

Окръжният съд, след произнасяне [на] осъдителната присъда, има право при по-важни нарушения да постанови задържането на осъдените до представяне [на] определената от него гаранция.

Прокурорът също има право, след постъпването на акта у него, да разпреди при по-важни нарушения задържането на нарушителите до представяне на определената от него гаранция.

Чл. 7. За прилагане [на] настоящия закон ще се издават от Българската народна банка наредби, одобрени от минист[ъ]ра на финансите, а също и пра-

вилник, който трябва да бъде изработен най-късно в едномесечен срок след публикуването на закона.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 8 юний 1929 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[ъ]р-председател: *А. Ляпчев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 2359 на 17 юний 1929 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

№ 44.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

15 октомври 1931 г.; ДВ, бр. 161

УКАЗ

№ 37

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през I-та му извънредна сесия, в 24-то заседание, държано на 8 октомврий 1931 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН***за изменение и допълнение на закона за търговията с външни платежни средства**

§ 1. В чл. 1 думите „с изключение на тези с нестабилизираните по отношение на златото девизи“ се премахват.

§ 2. Към чл. 1 се прибавя следната нова алинея:

„В случай на ограничения в някоя държава относно търговията с нейната валута Българската народна банка може да преустанови операциите си с тази валута.“

§ 3. Към чл. 2 се прибавят следните нови алинеи:

„За нестабилизираните валути Българската народна банка може да се отклонява от разпорежданията на чл. 3 от закона за същата.

Българската народна банка не носи отговорност, в случай че откаже да даде някому чужди девизи.“

§ 4. Чл. 4 се изменя така:

„Забранява се износът на български банкноти, облигации и купони от българските държавни, окръжни и общински заеми и тия на Българската народна и Българската земеделска банки, както и златни монети или злато на ключе, освен на Българската народна банка, която за такъв износ или внос се освобождава от всякакви мита, такси и бери. По изключение Дирекцията на държавните дългове, след като вземе мнението на Българската народна банка, може писмено да разреши износа на държавни и гарантирани от държавата облигации, ако износителят установи, че за целта е отстъпил равноценната чужда валута на Българската народна банка.

За пътнишки нужди обаче зад пределите на Царството без предварително разрешение може да се изнасят български банкноти само до размера, определен от правилника за прилагане на настоящия закон.“

§ 5. Нов чл. 6. „Никое държавно, окръжно, общинско или обществено и автономно учреждение, включително мината „Перник“, няма право да сключва договори за предприятия и доставки или да поема други ангажементи, които могат да породят задължения към странство, без предварително разрешение на Министерството на финансите. Последното се произнася, след като вземе мнението на Българската народна банка.“

§ 6. Първата алинея на чл. 6, който става чл. 7, се изменя така:

„Нарушителите на постановленията на настоящия закон, както и [на] издадените въз основа на него наредби, се наказват с глоба до 1 000 000 лева и с тъмничен затвор от три месеци до три години.“

§ 7. След алинея първа на новия чл. 7 се вмъква следната нова алинея:

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, I извънредна [сесия, за приемането на закона: на първо четене – с. 400, на второ четене – с. 409, на трето четене – с. 415.

„Същите наказания се налагат и на длъжностните лица за нарушение на чл. 6 от настоящия закон.“

§ 8. Чл. 7 става чл. 8 и се изменя така:

„В духа на настоящия закон Българската народна банка може да издава наредби, одобрявани от Минист[т]ра на финансите, а за приложението на закона – да издаде и правилник.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 12 октомври 1931 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Д-р Ал. Гиргинов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 2942 на 14 октомври 1931 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д. Върбенов*

№ 44.2

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 май 1932 г.; ДВ, бр. 32

УКАЗ

№ 28

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през I-та му редовна сесия, в 80-то заседание, държано на 26 април 1932 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

Закон*

за изменение на закона за изменение и допълнение на закона за търговията с външни платежни средства.

Ч л е н е д и н с т в е н. Чл. 2 от закона за изменение и допълнение на закона за търговията с външни платежни средства се изменя така:

„Одобрява се наредбата на Българската народна банка под № 5, публикувана в „Държавен вестник“, брой 269 от 26 февруарий 1932 година, както и съобщението ѝ № 7182 за продължение срока по тая наредба, обнародвано в „Държавен вестник“, брой 282 от 14 март с[ъщата] г[одина], като към точка 4 от наредбата се прибавят думите: „след като вземе мнението на учреждението за държавен контрол върху частните застрахователни предприятия“.

Разрешава се на лицата, които са пропуснали срока за деклариране и представяне на Българската народна банка за изкупуване [на] притежаваната от тях чужда валута, да сторят това в двенеделен срок от обнародване на настоящия закон в „Държавен вестник“.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагам на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 3 май 1932 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[ъ]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 3101 на 7 май 1932 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Д. Върбенев*

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, I р[едовна] сесия, за приемането на закона на първо и второ четене – с. 1631, на трето четене – с. 1638.

№ 44.3

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА
С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ),
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 май 1932 г.; ДВ, Притурка, бр. 32

УКАЗ

№ 29

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през I-та му редовна сесия, в 66-то заседание, държано на 30 март 1932 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН*

за изменение и допълнение на закона за търговията
с външни платежни средства

Чл. 1. Член 3 от закона за търговията с външни платежни средства се изменя и допълва, както следва:

§ 1. В алинея 1-ва думите „и банкерите“ се премахват.

§ 2. В алинея 2-ра думите „както и сарафите“ се премахват.

§ 3. Добавя се нова алинея 3-та:

„Забранено е на сарафите и банкерите да купуват и продават чуждестранни банкноти и чекове в стабилна или нестабилна валута, за които банката не обявява курс. Българската народна банка може с наредба да разреши на банкерите и сарафите да търгуват с нестабилни чуждестранни банкноти, за които банката не афишира курс.“

Чл. 2. Одобрява се наредбата на Българската народна банка под № 5, публикувана в „Държавен вестник“, брой 269 от 26 февруарий 1932 г., както и съобщението ѝ № 7182 за продължение срока по тая наредба, обнародвано в „Държавен вестник“, брой 282 от 14 март с [вщата] г [одина]

Разрешава се на лицата, които са пропуснали срока за деклариране и представяне на Българската народна банка за изкупуване [на] притежаваната от

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, I р[едовна] сесия, за приемането на закона: на първо и второ четене – с. 1283, на трето четене – с. 1369.

тях чужда валута, да сторят това в двенеделен срок от обнародване настоящия закон в „Държавен вестник“.

Математическите резерви за застрахователните дружества за изземване се определят от Българската народна банка под контролата на застрахователните дружества.

Заповядаваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпореждането за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Министр на финансите.

Издаден в София на 12 май 1932 г.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Министр на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 3106 на 12 май 1932 г.

Пазител на държавния печат,

Министр на правосъдието: *Д. Върбенов*

№ 44.4

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ), УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 юни 1932 г.; ДВ, бр. 56

УКАЗ

№ 32

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през I-та му редовна сесия, в 97-то заседание, държано на 28 май 1932 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН***за допълнение на чл. 2 от закона за търговията с външни платежни средства**

§ 1. Към чл. 2 от закона за търговията с външни платежни средства се прибавят следните две алинеи:

„Само при одобрен писмен отказ пълното или частично плащане на менителници и записи на заповед, издадени в чужда валута, става в лева по курса на деня. Левобете и разноските за издаване [на] чек в чужда валута се депозират в местния нотариус или на мировия съдия, който извършва нотариални дела, или за негова сметка в клона на Българската земеделска банка и остават в разположението на кредитора, без да има право той последният на каквито и да било вреди и загуби, произхождащи от колебанията в курса на валутата. След като на нотариуса се представи горепоменатият писмен отказ и му се удостовери пълното изплащане на търговския ефект, нотариусът повръща същия на платеца, без да го протестира, с което задължението се счита за погасено. Настоящите разпореждания се прилагат и за задълженията по записи на заповед и менителници в чужда валута с падежи, настъпили до влизането в сила на настоящия закон и изплатени по този ред.

Домицилираните в странство и протестираните там менителници и записи на заповед на български длъжници, поради това, че Българската народна банка не ги е снабдила с достатъчно чужда валута, не произвеждат никакво правно действие вътре в пределите на Царството и се уреждат съгласно режима за отпущане девизи от Българската народна банка.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 1 юний 1932 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 3127 на 6 юний 1932 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д. Върбенов*

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, I р[еговна] сесия, за приемането на закона: на трето четене – с. 2030.

№ 44.5

ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА
С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА (ДЕВИЗИ И БАНКНОТИ),
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

31 януари 1933 г.; ДВ, Притурка, бр. 244

УКАЗ

№ 7

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през II-та му редовна сесия, в 40-то заседание, държано на 26 януарий 1933 г., гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следния

ЗАКОН*

за допълнение закона за търговията с външни платежни средства

П а р а г р а ф е д и н с т в е н. Към чл. 5 се прибавя следната нова алинея:

„Специално разрешение от Българската народна банка, издадено съгласно одобренията от Минист[т]ра на финансите нейни девизни наредби и решения, ще се изисква от митническите власти при вноса на стоки от странство.

Без такова разрешение вносът на стоки, натоварени от странство след 1 януарий 1933 год., не се допуца.“

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на настоящия закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 31 януарий 1933 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистрирован под № 3263 на 31 януарий 1933 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, II р[едовна] сесия, за приемането на закона: на първо и второ четене – зас[едание] 39, на трето четене – зас[едание] 40.

№ 44.6

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

14 март 1934 г.; ДВ, бр. 279

УКАЗ

№ 1

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през III-та му редовна сесия, в 47-то заседание, държано на 2 март 1934 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН*

за изменение и допълнение на закона за търговията
с външни платежни средства

§ 1. АLINEЯ I от чл. 7 се изменя така:

На края се прибавят думите: „с изключението, предвидено в чл. 7а“.

§ 2. Нов чл. 7а:

„Ако нарушението по настоящия закон има за предмет външни платежни средства до размер на 10 000 лв., наказанието е само глоба в двойния размер на тия средства.

Глобата се налага с постановление на Министр[т]ра на финансите въз основа на акт, съставен съгласно чл. 7. Със същото постановление се присъжда и причинената на банката щета, установена в акта.

Постановлението на Министр[т]ра на финансите подлежи на апелативно обжалване пред съответните съдилища, чиито присъди не подлежат на обжалване. Препис от апелативната жалба се връчва на съответния клон или аген-тура на Българската народна банка по мястото, гдето е съставен актът.

В делата, образувани по обжалваните постановления, участва Българската народна банка със свой представител.

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, III [редовна] сесия, за приемането на закона: на първо и второ четене – зас[едание] 46, на трето четене – зас[едание] 47.

Доколкото не противоречи на настоящите разпореждания, приложимо е производството, предвидено в кн. VI, гл. V от закона за углавното съдопроизводство.“

§ 3. След алинея IV на чл. 2 се добавя следната нова алинея:

„Лихвите на така депозирани лева текаат в полза на кредитора. Това разпореждане има тълкувателен характер.“

Алинея 5 става алинея 6.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ възлагам на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 7 март 1934 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Минист[т]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 3525 на 9 март 1934 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

№ 44.7

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

14 юни 1935 г.; ДВ, бр. 131

УКАЗ

№ 187

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, представено Нам с доклада му под № 1042 от 3 юний 1935 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Одобряваме IV-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 31 май 1935 година, протокол № 99, с което се утвърждава, на основание чл. 47 от Конституцията, следната

НАРЕДБА-ЗАКОН**за допълнение на закона за търговията с външни платежни средства**

П а р а г р а ф е г и н с т в е н. След думата „девизите“ в първата алинея на чл. 5 от закона за търговията с външни платежни средства точката става запетая и се прибавя следното изречение:

„С изключение на разрешените за компенсирани чужди валути по предварително одобрение от банката условия и премии както по отношение на всички неотчетени досега компенсации, така и по отношение на тия, които ще бъдат разрешени в бъдеще.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 3 юни 1935 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет: *А. Тошев*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 4039 на 5 юни 1935 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 44.8

**НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III**

29 май 1936 г.; ДВ, бр. 117

УКАЗ

№ 212

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет и Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 1279 от 25 май т[азу] година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим IV-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 18 май 1936 година, протокол № 80, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за допълнение на закона за търговията с външни платежни средства

§ 1. Към чл. 5 се прибавят нови алинеи със следното съдържание:

„Българската народна банка определя максималната компенсационна премия, която тя обявява с наредба, издадена въз основа на чл. 8 от закона за търговията с външни платежни средства.

Банката може да купува девизите, произхождащи от износ на стоки за чужбина, при определен от нея размер на компенсационната премия, която впоследствие ще продава на нуждаещите се от девизи вносителите на стоки от чужбина съгласно с нейните разпоредби и определена от нея премия.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 26 май 1936 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет и Минист[ъ]р
на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 4669 на 27 май 1936 год.

Пазител на държавния печат,
Минист[ъ]р на правосъдието: *Д. Пешев*

№ 44.9

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЧЛ. 7
ОТ ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

30 август 1937 г.; ДВ, бр. 188

УКАЗ

№ 227

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 1593 от 18 август 1937 год.,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 16 август 1937 год., протокол № 135, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за допълнение на чл. 7 от закона за търговията с външни платежни средства

Ч л е н е д и н с т в е н. Към чл. 7 от закона за търговията с външни платежни средства се прибавя следната нова алинея:

„Българската народна банка се смята упълномощена да предявява пред съдилищата, от името на държавното съкровище, искове за дължимия си камбиален данък и камбиален гербов налог.

Настоящата алинея е тълкувателна.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия министър на финансите.

Издаден в София на 19 август 1937 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет, Минист[ъ]р
на външните работи и на изповеданията: *Г. Къосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 5303 на 24 август 1937 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Ал. Огнянов*

№ 44.10

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ
НА ЗАКОНА ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

26 януари 1938 г.; ДВ, бр. 17

УКАЗ

№ 20

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[ъ]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 57 от 14 януарий 1938 година,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 януарий 1938 год., протокол № 4, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за търговията с външни платежни средства

§ 1. След чл. 7а се поставят нови:

„Член 7б. В издадените съгласно чл. 7 осъдителни присъди, независимо от предвиденото в алинея първа на същия член наказание, присъжда се и конфискация в полза на държавата:

а) на външните платежни средства или на съхраняваната в Българската народна банка по блокирана сметка тяхна равностойност в лева;

б) на българските банкноти или монети;

в) на облигациите и купоните от български държавни и гарантирани от държавата заеми, и

г) на златните монети или злато на слитъци (кюлчета), които са били предмет на нарушението.

Изчислението на равностойността на външните платежни средства по точка „а“ се прави по официалния курс „купува“ в деня на минаването по блокираната сметка, когато такъв е обявен, а ако такъв няма обявен, по курс, определен от Българската народна банка. Това разпореждане има приложение и в случая, посочен в чл. 7в.

Алинея 2 на чл. 37 от наказателния закон се прилага и тук само при случай на освобождаване от наказание.

Член 7б. Когато при установяване на нарушения по настоящия закон се намерят външни платежни средства и ценности, посочени в чл. 7б, без да е открит притежателят им, те се конфискуват без оглед на стойността им с постановление на Минист[т]ра на финансите, издадено въз основа на акт, съставен от органите на Българската народна банка.

Член 7г. Действията, извършени от банковите органи срещу лицето, на което е съставен след това акт за установяване нарушенията, наказуеми по членове 7 и 7а на този закон, както и самият акт, прекъсват течението на давността по чл. 72 от наказателния закон.

Разпоредбата на този член има тълкувателен характер, колкото се отнася до прекъсването на давността чрез съставянето на акта.

Член 7д. По отношение на глобата, наложена по този закон, член 1 от закона за условното осъждане няма приложение.“

§ 2. Навсякъде в закона думите „окръжния съд“ се заменят с думите „областния съд“ и „Българска земеделска банка“ с думите „Българска земеделска и кооперативна банка“.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 16 януарий 1938 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припописал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 5439 на 20 януарий 1938 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Ал. Огнянов*

№ 44.11

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА ТЪРГОВИЯТА С ВЪНШНИ ПЛАТЕЖНИ СРЕДСТВА,
УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

12 април 1938 г.; ДВ, бр. 80

УКАЗ

№ 99

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 630 от 2 април 1938 год.,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдиме II-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 30 март 1938 год., протокол № 51, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за допълнение на закона за търговията с външни платежни средства

П а р а г р а ф е г и н с т в е н. На края на чл. 5 се добавя следната нова алинея:
„Банката може да разрешава на местни кредитни учреждения да откриват кредити в лева на местни фирми срещу външни платежни средства, включително и такива, подлежащи на компенсации, които още не са сключени, както и срещу вземания по клирингови сметки. Срокът на тия кредити не може да бъде по-голям от шест месеци. Тоя срок може да бъде продължен само по крайно уважителни причини.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 2 април 1938 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосевиданов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 5532 на 8 април 1938 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Ил. Кожухаров*

№ 45

УКАЗ НА ЦАР БОРИС III ЗА ЗАБРАНА НА ИЗНОСА НА
СРЕБРО И ИЗДЕЛИЯ ОТ НЕГО, КАКТО И НА БЪЛГАРСКИТЕ И
ЧУЖДЕСТРАННИТЕ СРЕБЪРНИ МОНЕТИ

28 март 1933 г.; ДВ, бр. 291

УКАЗ

№ 2

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Минист[т]р на финансите, изложено в докладта му от 14 март 1933 година под № 3376, и на основание чл.чл. 11 и 13 от закона за митниците

Постановихме и постановяваме:

Забранява се износът от пределите на Царството на среброто и изделията от него, както и на българските и чужди сребърни монети.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 16 март 1933 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 3302 на 18 март 1933 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

№ 46

УКАЗ НА ЦАР БОРИС III ЗА ОТМЯНА НА ЗАБРАНАТА НА ИЗНОСА
НА БЪЛГАРСКИ СРЕБЪРНИ И ДРУГИ МОНЕТИ

25 юли 1933 г.; ДВ, бр. 90

УКАЗ

№ 9

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Минист[т]р на финансите, изложено в докладу му от 20 юлий 1933 г. под № 9024, и на основание чл.чл. 11 и 13 от закона за митниците,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да се отмени Височайшият указ № 2 от 16 март 1933 год., с който се забранява износът от пределите на Царството на среброто и изделията от него, както и на българските и чуждестранни сребърни монети.

II. Да се забрани износът на българските сребърни и др. монети.

III. Дава се право на Българската народна банка да разрешава износа на чуждестранни сребърни и др. монети и на изделията от сребро.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 22 юлий 1933 година.

Съгласно съобщението на Негово Величество Царя от 3 юлий 1933 г. и по решение на Министерския съвет, в качеството му на Царски Наместник.

Председател на Министерския съвет: *Н. Мушианов*

Припогнисал,

Минист[т]р на Финансите: *Ст. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 3452 на 24 юлий 1933 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

№ 47**ЗАКОН ЗА БЕЗКАСОВИТЕ ПЛАЩАНИЯ И ПОЛЗВАНЕТО
НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО
НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ***8 април 1947 г.; ДВ, бр. 80***УКАЗ**

№ 3

В ИМЕТО НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА

Председателството на Народната Република България

Обявяваме, че великото Народно събрание, в 56 заседание, държано на 29 март 1947 година, гласува и прие,

А Ние утвърдихме и утвърждаваме следния:

ЗАКОН**за безкасовите плащания и ползването на влоговете**

Глава I.

Средства за размяна и плащания

Чл. 1. Банкнотите, издавани от Българската народна банка, и българските монети са вътрешно разменно и платежно средство. Вместо платежно средство във вътрешността на страната служат и банкните и обикновени чекове.

Глава II.

Наличност в банкноти

Чл. 2. Всяко семейство, включително и семейството със земеделско стопанство, може да държи банкноти и монети в размер на средния си едномесечен разход, но не повече от 40 000 лева.

За извънредни и сезонни нужди всяко земеделско стопанство за определен срок може да държи и по-големи суми, изтеглени от кредитен или влогови институт, за което същият институт му издава бордеро.

Забележка. Под семейство се разбира: съпругът, съпругата, непълнолетните и пълнолетните деца, образуващи едно домакинство.

Чл. 3. Частните предприятия, с изключение на кредитните и влогови институти, могат да държат наличност в банкноти и монети на сума най-много в размер на средните парични разходи на предприятието за 7 дни, а ако предприятието е много отдалечено от кредитен или влогови институт – за 10 дни. В тази сума не се включват разходите за заплати, надници и възнаграж-

дения на постоянно зетите в предприятието лица, които се изтеглят най-рано три дена преди изплащането им.

Разпорежданията на горната аLINEя се отнасят и за самоиздържащите се държавни, държавно-автономни и общински предприятия.

Чл. 4. Всички сдружения с идеална цел, включително политическите организации и комитетите на Отечествения фронт, обществените столове и други подобни, и поделенията им, могат да държат наличност в банкноти и монети на сума най-много в размер на средните им парични разходи за 15 дни. В тази сума не се включват разходите за заплати, надници и възнаграждения на постоянно зетите в сдружението лица, които се изтеглят най-рано три дена преди изплащането им.

Чл. 5. Всички суми в банкноти и монети над определените в чл.чл. 2, 3 4 размери се внасят най-късно до края на седмицата задължително по лихвена сметка (на влог или по текуща дебиторна или кредиторна сметка) в избран от притежателя ѝ влоговец или кредитен институт.

Чл. 6. Държавните, държавно-автономните, автономните и общински учреждения могат да държат като наличност банкноти и монети в размер, определен със заповед на Минист[т]ра на финансите.

Глава III.

Чекове и прехвърления по сметка

Чл. 7. Влоговете и кредитни институти, определени от Българската народна банка, издават специални чекове, наречени „банкови чекове“. Платецу по тия чекове е банката-издател. Същите се предават на лица, които разполагат със средства по влоговец или кредит по дебиторна сметка, само за кръгли суми, предварително отпечатани върху самия чек. При предаването на тия чекове банката задължава сметката на лицето, получаващо чековете, със стойността от деня на предаването им, без да отбелязва върху същите датата на издаването.

Всеки банков чек може да се използва от получило го от банката лице еднократно, като същото лице при плащането с него написва името на лицето, на което се плаща (бенефициента), и поставя дата на издаването на чека. От тази дата, в срок от един месец, вписаното лице в чека (бенефициентът) трябва да представи същия в банка, където има сметка или желае да му се открие такава. Ако бенефициентът е непознато лице, банката отбелязва на гърба на чека номера, датата и местоиздаването на личната му карта.

Влоговец и кредитни институти, неопределени от Българската народна банка да издават банкови чекове, се снабдяват с банкови чекове за нуждите на клиентите им от влоговец и кредитни институти, издаващи такива чекове, при които имат кредиторна или дебиторна сметка.

За банковите чекове се прилагат всички разпореждания, дадени в следващите членове за чековете.

Банковите чекове се издават по образец, изработен от Българската народна банка. Освен банкови чекове могат да се издават и обикновени чекове, за които важат и постановленията на последващите членове.

Чл. 8. Всички чекове, издавани и платими в Републиката (банкови и обикновени) не могат да бъдат изплащани в брой, а се издават „само за минаване по сметка“ (чл. 643б от търговския закон).

Същите не могат да се прехвърлят на трети лица с джиро или по друг начин, освен върху банка, върху влогов институт и между тях.

Чекове могат да се теглят само срещу банка или влогов институт, а се издават от банка или от лицето, което ще си служи с чека за изплащане, но в последния случай чекът става задължително платежно средство само ако е приет за плащане от банката, срещу която е теглен.

Не се допуска издаването на чекове на приносителя.

При издаване на чек задължително се написват напреки върху текста на чека, между две успоредни линии, думите:

„Само за минаване по сметка.
Без право на прехвърляне.“

В противен случай чекът е недействителен.

Срокът за предявяване за плащане на небанков чек е 30 дни от датирането му, ако е издаден в местоплащането, и 45 дни, ако е издаден от едно място и платим в друго.

Чл. 9. Във всички случаи, в които по настоящия закон е предвидено плащането да става с чек или с прехвърляне по сметка, приемането на банковия или приет от банката чек и на банковото прехвърляне по сметка е задължително за всички лица и учреждения.

При плащането с банков чек също се вписва задължително в него името на лицето, на което се плаща (бенефициента).

Ако чекът, който не е издаден от банка, не е предварително приет за плащане от банката или влоговия институт, срещу които е теглен, приемането му в плащане не е задължително.

Глава IV.

Плащания

Чл. 10. Плащанията от лица, посочени в чл. 2, на сума до 10 000 лв., могат да се извършват в банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка, а над този размер се извършват задължително само с чек или прехвърляне по сметка, като само разликите до 1000 лв. се уравняват в банкноти и монети.

Чл. 11. Плащанията, вършени от предприятия, учреждения, сдружения и организации, посочени в чл.чл. 3, 4, 6, могат да се извършват с банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка до размер на 20 000 лв., а над този размер

се извършват задължително само с чек или прехвърляне по сметка, като само разликите до 1000 лв. се уравниават в банкноти и монети.

Чл. 12. Селскостопанските произведения, закупувани направо от производителите, както и обезщетенията за застрахованите от последните животни и земеделски култури могат по искането на земеделския стопанин да се заплащат изцяло с банкноти и монети. Разплащанията между земеделци-стопани може да стават без ограничение с банкноти и монети. По същия начин земеделските стопани могат да изплащат премиите си по всички застраховки.

Банките могат да отпускат на търговски фирми, за закупване на селскостопански произведения, необходими за това парични средства при задължение за отчитане в определен срок на фирмите към банката-платец.

Чл. 13. Всякакви наеми до 5000 лв. месечно могат да се изплащат с банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка, а над 5000 лв. – само с чек или прехвърляне по сметка.

Чл. 14. Заплатите и възнагражденията на постоянно заетите в работа служители и работници, надниците на постоянните и временни надничари, а също и пенсиите, се изплащат с банкноти и монети.

Чл. 15. Плащанията при покупка на недвижими имоти стават само с чекове или прехвърляния по сметка.

Чл. 16. Във всички случаи, когато се издават фактури, разписки, квитанции и др. подобни, се отбелязва задължително начинът на плащането.

Глава V.

Ползуване от влогови и дебиторни сметки

Чл. 17. Тегленията от влогови и дебиторни сметки чрез банков чекове, обикновени чекове и прехвърляния по сметка е свободно.

Тегления в брой от влогови и дебиторни сметки при влогови и кредитни институти е свободно, но само за ония нужди, изплащането на които не може да се извърши с чек или прехвърляне по сметка. При подобни тегления влоговият или кредитен институт запитва за целта на тегленето и ако се установи, че цялата сума или част от нея може да бъде издължена чрез чек или прехвърляне по сметка, издава чек (чекове) или извършва прехвърлянето, а остатъка изплаща в брой.

Когато предприятията теглят суми в брой, те трябва винаги да държат на разположение за проверка документите за оползотворяването на изтеглените суми. Това разпореждане не се отнася до земеделските стопанства, които не водят търговски книги.

Глава VI.

Наказания

Чл. 18. Който не приеме банков чек или чек, приет от банка, или издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка за плащания, предвидени в настоя-

ция закон, се наказва: при пръв случай – с глоба от 1000 лв. до 5000 лв., при втори случай – с глоба от 5000 лв. до 10 000 лв., а при следващи случаи – с тъмничен затвор и глоба от 10 000 до 100 000 лв.

Чл. 19. Които държи банкноти и монети в размери, по-големи от допустимите по този закон, се наказва: при пръв случай – с глоба в размер на 10% от държаната в повече сума, а при втори случай – с глоба в размер на цялата държана в повече сума.

Чл. 20. Които прави или приема плащания с банкноти и монети, които по настоящия закон е трябвало да се извършват с банков чек или чек, приет от банка, или издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка, се наказва с глоба от 1000 до 100 000 лева.

Същото наказание се налага и на онзи, който, с цел да избегне задължителното плащане с банков чек или с чек, приет от банка, или с издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка, разделя плащането по една сделка на части.

Чл. 21. Които наруши постановленията на чл.чл. 7, 8 и 9 от настоящия закон, се наказва с тъмничен затвор и глоба от 10 000 до 500 000 лева.

Чл. 22. Които откаже да даде сведение или даде неверни такива във връзка с приложението на настоящия закон или на издадените във основа на него наредби пред органите, натоварени с контрола и приложението на закона, се наказва с глоба от 1000 до 100 000 лв.

Чл. 23. За нарушение на останалите постановления на настоящия закон виновните се наказват с глоба от 1000 до 100 000 лева.

Чл. 24. За подправка на банков чек или чек, приет от банка, виновните се наказват съгласно чл.чл. 183 и 191 от наказателния закон по общия ред.

Чл. 25. При всички счетоводни операции, засягащи прехвърлянията по сметки, издаването на чекове, изплащането им, правенето на вноски и други, кредитните и влогови институти се задължават да пазят пълна тайна и не дават каквито и да било и по какъвто и да било повод сведения на когото и да било, освен на съдебните власти. Санкциите, предвидени в специалния закон за тайната на влоговете, се прилагат за престъпленията и по настоящия член.

Глава VII.

Процесуални правила

Чл. 26. Нарушенията по този закон, освен тези по чл.чл. 24 и 25 и по издаваните във основа на него наредби, се констатираат с актове от органи на влогови и кредитни институти, определени от Българската народна банка.

Чл. 27. Предвидените по настоящия закон глоби се налагат с постановление, издадени от директора на съответния клон на Българската народна банка във основа на съставен акт. Издадените постановления се обжалват по реда, предвиден в книга VI, гл. V от закона за наказателното съдопроизводство. Наказателните постановления, с които се налага глоба до 5000 лева включително, не подлежат на никакво обжалване.

Актовете за деяния, наказуеми с глоба и затвор или само затвор, се изпращат на прокурора при съответния областен съд.

Чл. 28. Присъдите на околийските и областни съдилища по този закон се обжалват само по касационен ред: първите пред областния съд, а вторите пред Върховния касационен съд в двеседмичен срок от произнасянето им.

Глава VIII.

Особени разпореждания

Чл. 29. В духа на настоящия закон Българската народна банка издава наредби, одобрени от Министерския съвет по доклад на Минист[т]ра на финансите, в които могат да се изменят максималните размери на разплащанията в брой до 50% и да се определят максималните размери на тегленията за консумативни нужди. За приложението на закона Българската народна банка издава правилник.

Чл. 30. Чековете, банковите писма за прехвърляне по сметка и молбите, подавани във връзка с приложението на настоящия закон, се освобождават от герб, такси и бери.

Чл. 31. Настоящият закон отменя всички разпореждания в закони и наредби, които му противоречат.

Настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 29 март 1947 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*За Председателството на Народната Република:
В. П. Коларов*

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *Проф. д-р Ив. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 9071 от 31 март 1947 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Р. Найденов*

№ 47.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА
ЗА БЕЗКАСОВИТЕ ПЛАЩАНИЯ И ПОЛЗВАНЕТО НА ВЛОГОВЕТЕ,
УТВЪРДЕН ОТ ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ

2 юли 1947 г.; ДВ, бр. 150

УКАЗ

№ 12

В ИМЕТО НА НАРОДНАТА РЕПУБЛИКА

Председателството на Народната Република България

Обявяваме, че великото Народно събрание, в 88-то заседание, държано на 19 юни 1947 година, гласува и прие,

А Ние утвърдихме и утвърждаваме следния:

ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за безкасовите плащания
и ползването на влоговете

§ 1. АLINEЯ втора на чл. 7 се изменя така:

„Всеки банков чек може да се използва от получило го от банката лице еднократно, като същото лице при плащането с него написва името на лицето, на което се плаща, и поставя дата на издаването на чека. От тази дата, в срок от един месец, вписаното лице в чека или лицето, върху което чекът бъде прехвърлен (съгласно чл. 9б), трябва да представи същия в банка, където има сметка или желае да му се открие такава. Ако представящият чека е непознато лице, банката отбелязва на гърба на чека номера, датата и местоназначението на личната му карта.“

§ 2. АLINEЯ втора на чл. 8 се изменя така:

„Същите могат да се прехвърлят на трети лица с джиро само в случаите по чл.чл. 9а и 9б или върху банки, върху влогови институти и между тях. Прехвърлянето им с джиро в други случаи, както и прехвърлянето им по друг начин, не се допуска.“

§ 3. Създава се нов член 9а:

„Чл. 9а. Обикновени чекове, издадени от лица срещу влог или кредитен институт, ако не са предварително приети за плащане от последните, срещу които са теглени, могат да се прехвърлят на и от трети лица с джиро, като задължително се написват напреку върху текста на чека, между две успоредни линии, само думите:

„Само за минаване по сметка.“

Разпоредбите на алинеи първа, четвърта, шеста и седма на чл. 8 важат и за тези чекове.

Приемането на такива чекове в плащане не е задължително, а приемането им за плащане от влоговия или кредитен институт-платец става съгласно разпоредбите на търговския закон.“

§ 4. Създава се нов чл. 9б:

„Чл. 9б. Банковите чекове и приетите от банка чекове могат да се прехвърлят по изключение еднократно от поемателя, и то само с пълно джиро, като джиратарят представя чека в банка за минаване по сметка.“

§ 5. В чл. 9, алинея втора думата „бенефициента“ се заличава.

§ 6. Създава се нов чл. 11а:

„Чл. 11а. Плащанията от лица, посочени в чл. 2, и от предприятия, учреждения, сдружения и организации, посочени в чл.чл. 3, 4 и 6, могат да се извършват с банкноти и монети в неограничен размер само: 1) ако плащането е по задължение от публичноправен характер (данъци, акцизи, мита, глоби и др.) и се извърши в съответните учреждения, лица и места; 2) ако плащането се прави във влог или кредитен институт, но не и когато влоговият или кредитен институт прави плащания; и 3) ако се прави вноска по сметка на трети лица във влог или кредитен институт.“

Настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 25 юни 1947 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*За Председателството на Народната Република:
В. П. Коларов*

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *Проф. д-р Ив. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 9138 на 27 юни 1947 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Р. Найденов*

ФУНКЦИЯ НА ФИСКАЛЕН АГЕНТ

№ 48**ЗАКОН ЗА КАСОВАТА СЛУЖБА НА ДЪРЖАВАТА,
УТВЪРДЕН С УКАЗ НА КНЯЗ ФЕРДИНАНД I***18 януари 1907 г.; ДВ, бр. 14***УКАЗ**

№ 3.

НИЕ ФЕРДИНАНД I

С Божя милост и народната воля

Княз на България.

Обявяваме на всички Наши верноподаници: XIII Обикновено Народно Събрание, четвърта редовна сесия, в XLVIII му заседание, държано на 19 декември 1906 год., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следующия

ЗАКОН**за касовата служба на Държавата**

Глава I.*

Чл. 1. На Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури се възлага да приемат държавните приходи и да изплащат държавните разходи без никакво за това възнаграждение. За тая цел банката отваря клонове и агентури във всички окръжни и околийски центрове на Княжеството.

Чл. 2. Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури записват в книгите си държавните приходи и разходи в общи суми, без да водят подробни сметки за тях.

Чл. 3. Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури продават за сметка на държавата: бандероли за тютюн, гербови марки, пощенски марки и други ценни книжа, каквито им се поверят от Министерството на финансите, и водят нужните сметки за тях.

Чл. 4. Държавните контролорства, гдето се централизират държавните приходи и се изплащат държавните разходи, се закриват.

* Главата е без заглавие.

Глава II.

По разхода

Чл. 5. Държавните разходи се изплащат с чекове, издадени от Министерството на финансите на основание на министерски платежни заповеди.

Чл. 6. Платежните заповеди се издават и припогнисват от счетоводителите при министерствата и дирекциите, след като направят предварително пълна проверка на документите, които придружават заповедите. В платежните заповеди се отбелязва точно какви удръжки има да се направят от показаните в заповедите суми; за неправилности и опущения по това отговарят счетоводителите.

Чл. 7. Издадените платежни заповеди се изпращат от счетоводителите заедно с документите в Министерството на Финансите.

За издадените в аванс платежни заповеди счетоводителите водят авансова книга, изискват представянето [на] документите навреме, проверяват ги и ги препращат в Министерството на Финансите.

Чл. 8. На основание на платежните заповеди Министерството на Финансите издава на правоимащите чекове срещу Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури, които ги изплащат по приетия от тях ред. Те не се грижат за оправдаването на самия разход, не получават никакви оправдаващи разхода документи, нито пък стават посредници за обяснения на въпроси въвн от плащането на сумата.

Глава III.

По прихода

Чл. 9. Държавните приходи се внасят в Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури с обявление и срещу квитанции.

Чл. 10. Обявленията, срещу които са постъпили държавни приходи, банката и нейните клонове и агентури ежедневно изпращат в Министерството на Финансите придружени с един опис.

Чл. 11. Никакви оборотни суми не се внасят вече за сметка на държавата. Предписаните от законите и правилниците: депозити на хранение, преводи и пр., чрез начина на оборотните, се извършват занаяпред от Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури и според наредбите на последните.

Глава IV.

Контрол и сметководство

Чл. 12. В отделението за държавната и обществена отчетност при Министерството на Финансите се образува, покрай другите бюра, и едно контролно бюро с нужното число чиновници.

Чл. 13. Платежните заповеди, които се изпращат от другите министерства и дирекции в Министерството на Финансите, предават се в контролното бюро, записват се в книгите на контролата, погнисват се, проверяват се

веднага придружаващите ги документи и се изпращат (платежните заповеди заедно с оправдателните документи) във Върховната Сметна Палата.

За авансите контролното бюро води авансова книга.

Чл. 14. Върховната Сметна Палата, след като запише платежните заповеди в книгите си, задържа в себе си документите за проверка (ако ли заповедта е в аванс, записва я в авансовата си книга), а платежните заповеди, нагледно подписани, веднага повръща в Министерството на Финансите, бюро за сметководство.

Чл. 15. Бюрото за сметководството, щом получи от палатата платежните заповеди, издава и изпраща на правоимащите чекове срещу Българската Народна Банка и нейните клонове и агентури. Чекове се издават само на основание на така получени в бюрото за сметководството платежни заповеди.

Чл. 16. Чековете се подписват от минист[ъ]ра или неговия пълномощник и от началника на сметководното бюро. Подир това началникът на контролното бюро отбелязва върху платежната заповед номера на чека, написва думата „платено“ и се подписва. Номерът на чека се отбелязва също и в книгите на контролата срещу всеки платежна заповед. Банката и нейните клонове и агентури не изплащат чековете, догдето не получат от Министерството на Финансите уведомление за издаването им.

Чл. 17. Чековете се издават до размер на постъпленията от държавни приходи съгласно чл. 49 от Закона за банката.

Чл. 18. Платежните заповеди, срещу които са издадени чекове, се записват в книгите на бюрото за сметководството и ежесечно се изпращат във Върховната Сметна Палата.

Чл. 19. Приходните обявления, които банката и нейните клонове и агентури пращат в Министерството на Финансите (чл. 10), се записват в книгите на бюрото за сметководството, групират се помесечно и се изпращат във Върховната Сметна Палата заедно с платежните заповеди за през същия месец.

Чл. 20. Всички държавни разходи се оправдават с документи. Само минист[ъ]ра на Финансите има право да нарежда способите за оправдание на разходите по всички ведомства, които способности се утвърдяват с указ. Всички други и отдругаде излезли наредби по това са недействителни.

Чл. 21. Особен правилник ще се изработи от Министерството на Финансите и Българската Народна Банка за прилагането на настоящия закон.

Чл. 22. Всички закони и наредби, които противоречат на настоящия закон, се отменяват.

Заповядваме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и тури в действие.

Разпореждането за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на Финансите.

Издаден в София на 8 януарий 1907 год.

На първообразния със собствената на Негово Царско Височество ръка написано:
Фердинанд

Приподписал,
Минист[ѣ]р на Финансите: *Л. Паяков*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистриран под № 1343 на 13 януарий 1907 год.

Пазител на държавния печат,
Минист[ѣ]р на Правосъдието: *К. Панайодов*

№ 49

ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА УС НА БНБ ЗА РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ВЪПРОСА ЗА ИЗИСКВАНЕ НА ОПРАВДАТЕЛНО ПИСМО, ЗА ДА СЕ ПРЕВИШИ ПРЕДВИДЕНАТА В ЗАКОНА ЗА БНБ НОРМА ЗА АВАНСИТЕ НА ДЪРЖАВАТА

6 октомври 1912 г.

Протокол № 132*

Заседание на 6 октомврий 1912 г.

Заседават: Г[осподин] Управителя Христо Чакалов и г.г. Администраторите: Найден Николаев, Петър Чолаков, Тодор Николов, Ив. К. Маринович и Г. Цанев.

Присъствуват: Юрисконсултът г. Георги Попов и членът на Проверителния съвет г. Хр. Ю. Бакалов.

Заседанието се откря на 4 и се закря на 6 часа сл[ег] об[яд].

Дневен рег

I. Разглеждане въпроса за изискване на оправдателно писмо (акт г'ендамните), за да се превии предвидената в Закона за Българската Народна Банка норма за авансите на държавата.

[...]

Г-н Управителят докладва въпроса за изискване на оправдателно писмо (акт г'ендамните) за да се превии предвидената в Закона за Българската Народна Банка норма за авансите на държавата.

Съгласно чл. 49, алинея III-та от Закона за Българската Народна Банка авансите, които последната може да прави на държавата, не бива да надминават двойната сума от номиналния размер на основния капитал на Банката. И понеже тоя капитал е двадесет милиона, то сумата на авансите, които дър-

* Документът е възпроизведен по: Българска народна банка. Сборник документи. Т. 2. 1901–1914. София: ГУА и БНБ, 1999, с. 466; ЦДА, ф. 285К, оп. 1, а.е. 31, л. 1305–1307, 1312. Оригинал. Машинопис.

жавата може да тегли от Банката, не бива да бъдат по-големи от четиридесет милиона лева.

От деня на мобилизацията обаче до днес авансите, давани на държавата, бързо растат: те стигнаха вече законния предел от четиридесет милиона и даже го превишиха.

При всичко това Управителният Съвет на Банката не смята да спре авансите на държавата в момент, когато Отечеството е повикано да води въоръжена борба* и когато върховният закон на всичко трябва да бъде законът за спасението на страната, и когато всички аванси отидат именно за тая цел.

Във всеки случай, това не е Управителният Съвет, който може да нарушава Закона по свои съображения, колкото сериозни и наложителни да бъдат те. Както е ставало и другаде, именно в Англия, Банката като изложи върховната необходимост, която я кара да отстъпи в случая от Закона, трябва да иска от Правителството да ѝ разреши това отстъпление. По тоя начин Правителството ще поеме върху себе си всичката парламентарна отговорност за допуснатото закононарушение. С други думи, Правителството ще трябва да даде оправдателно писмо (акт г'ендамните) на Банката по нарушението на цитирания член, като поиска от своя страна подобен акт или вот от парламента.

Поради всичко това,

СЪВЕТЪТ ПОСТАНОВИ:

Да се иска оправдателно писмо (акт г'ендамните) от г. Министр[о]ра на Финансите, относително надминаването установената в чл. 49, алинея III-та от Закона за Българската Народна Банка норма за авансите на държавата.

[Отстрани бележка:] *Одобрено от М[инистерство]то на Ф[инанси]те [с] писмо от 12.X. т[ази] г[одина] № 14457.*

[...]

Управител: *Хр. Чакалов*

Администратори: *Н. Николаев*

Т. Николаев

П. Чолаков

Ив. Маринович

Г. Цанев

Юрисконсулт: *Г. Попов*

Член на Провер[ителния] съвет: *Х. Ю. Бакалов*

Пом[ощник] секретар: *[К. ...]*

* *Има се предвид Балканската война, обявена на 5 октомври 1912 г.*

№ 50

ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
С ПОСТАНОВЛЕНИЕ ДА СЕ РАЗРЕШИ НА БНБ ДА ОТПУСКА
АВАНСИ НА ДЪРЖАВАТА НАД ПРЕДВИДЕНИТЕ В ЗАКОНА ЗА
БНБ

10 октомври 1912 г.

Протокол*

за
заседанието на Министерския съвет
от 10 октомври 1912 година.

№ 140.

Заседанието се отвори в 6 часа подир пладне.

Присъствувача:

Г. Г. ИВ. ЕВ. ГЕШОВ, Председател на Министерския съвет, Министр[с]р на Външните работи и на изповеданията; ИВ. ПЕЕВ, Министр[с]р на Народното просвещение; Т. ТЕОДОРОВ, Министр[с]р на финансите; П. АБРАШЕВ, Министр[с]р на Правосъдието; Генерал лейтенант Н. НИКИФОРОВ, Министр[с]р на войната; ХР. ТОДОРОВ, Министр[с]р на търговията, промишлеността и труда; ДИМ. ХРИСТОВ, Министр[с]р на земледелието и държавните имоти, и ДИМ. М. ЯБЛАНСКИ, Министр[с]р на обществените сгради, пътищата и благоустройството.

Слушаха:

I. Докладът на Министерството на финансите (Отделение за държавната и обществена отчетност) от 9 октомври 1912 година под № 14,423;

Постановиха:

Разрешава се на Българската народна банка да отпуща през времето, докато трае военното положение, аванси на държавата и над предела, поставен от чл. 49 на закона за банката.

Заседанието се затвори в 8 часа вечерта.

Председател на Министерския съвет, Министр[с]р на Външните работи и на изповеданията: *Ив. Ев. Гешов*

Министр[с]р на Народното просвещение: *Ив. Пеев*

Министр[с]р на финансите: *Т. Теодоров*

Министр[с]р на правосъдието: *П. Абрашев*

Министр[с]р на войната, генерал лейтенант: *Н. Никифоров*

Министр[с]р на търговията, промишлеността и труда: *Хр. Тодоров*

Министр[с]р на земледелието и държавните имоти: *Дим. Христов*

* ЦДА, ф. 284К, оп. 1, а.е. 2777, л. 1. Оригинал. Машинопис.

Минист[ъ]р на обществените сгради, пътищата
и благоустройството: Д. М. Яблански

ВЯРНО,

СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ: Апостолов

№ 51

ЗАКОН ЗА ЗАЕМИТЕ НА ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ ОТ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

4 януари 1919 г.; ДВ, бр. 298

УКАЗ

№ 59

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XVII Обикновено Народно Събрание, четвърта извънредна сесия, в XVI-то му заседание, държано на 30 ноември 1918 год, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за заемите на държавното съкровище от Българската Народна Банка

Чл. 1. Размерът на заемите в банкноти на държавното съкровище от Българската Народна Банка може до ликвидирането на войната да бъде и по-голям от двойния размер на основния капитал на банката, стига само законното покритие на банкнотите в злато, сребро или вземания срещу странство да бъде запазено.

Непокритата част от така издадените банкноти с метал или вземания срещу странство може да се покрие с краткосрочни държавни бонове или вземания от държавата.

Чл. 2. Лихвата на заемите, дадени на държавното съкровище в банкноти, не бива да бъде по-голяма от лихвата, която банката получава от вземанията си срещу странство, облечени в чуждестранно срочно камбио или чуждестранни краткосрочни съкровищни титри.

Заповядаме настоящият закон да се облече с Държавния Печат, да се обнародва в „Държавен Вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия министър на финансите.

Издаден в София на 18 декември 1918 год.

На първообразния със собствената на Негово Величество Царя ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[ъ]р на Финансите: *С. Данев*

Първообразният закон е облечен с Държавния Печат и регистрирован под № 2811 на 24 декември 1918 год.

Пазител на Държавния Печат,

Минист[ъ]р на Правосъдието: *Д-р П. Джидров*

№ 52

ЗАКОН ЗА ОГРАНИЧЕНИЕ НА БАНКНОТНАТА ЕМИСИЯ И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА СЪКРОВИЩЕТО КЪМ БЪЛГАРСКАТА НАРОДНА БАНКА, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

30 юни 1922 г.; ДВ, бр. 70

УКАЗ

№ 36

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание, през третата му извънредна сесия, в 14-то заседание, държано на 20 юни 1922 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за ограничение на банкнотната емисия и задълженията на съкровището към Българската народна банка

Чл. 1. Сумата на банкнотите, издадени от Българската народна банка, не може да превишава сегашната сума на авансите, направени на държавата, т.е. 4 700 000 000 лева, увеличена с една сума, представляваща 12 пети сумата на нейните металически резерви.

Чл. 2. Глобалната сума на авансите, отпуснати от банката на държавата, се определя на сумата 4 700 000 000 лева.

Всеки нов аванс направо или по околени начин ще може да бъде отпуснат от Българската народна банка на държавата само ако този аванс е бил предмет на едно предварително съгласие между Минист[т]ра на финансите и междусъюзническата комисия.

Считат се като аванси не само дебитният остатък на текущата сметка на съкровището, но също и всичките фондове и суми, оставени на разположение на държавата от Народната банка във вид на аванси, сконтирване или под каквато и да е друга форма.

Чл. 3. Начиная от 1 януарий 1923 година, от сумите, които съкровището дължи на Българската народна банка по приложение [на] чл. 32 на закона от 11 април 1922 година, ще бъде иззета една сума, представляваща лихвата 2% от дебитния остатък по текущата сметка на авансите, открити от банката на държавата; тия лихви ще бъдат внесени в една специална сметка, която ще се открие в регистрите на банката и ще бъде озаглавена *Специална текуща сметка за погашение авансите на банката спрямо държавата*.

Всяка година кредитният остатък на тази сметка ще бъде прехвърлян върху текущата дебиторна сметка на съкровището, който ще бъде по този начин постепенно погасяван. Сумата, която така Народната банка отпуща на държавата, ще бъде намалявана всяка година от сумата на погашенията, извършени по текуща сметка на съкровището, съгласно първата алинея на този член.

Заповядваме настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 23 юний 1922 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Минист[т]р на финансите: *М. Турлаков*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 391 на 26 юний 1922 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *П. Янев*

№ 53**РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ
НА ТРИ ПОСТАНОВЛЕНИЯ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ ПОД ГАРАНЦИЯ НА ДЪРЖАВАТА НА
ЗАЕМИ ОТ БНБ НА БЪЛГАРСКАТА ЗЕМЕДЕЛСКА БАНКА ЗА
ПОДПОМАГАНЕ НА БЕЖАНЦИТЕ И НА БЪЛГАРСКАТА ЦЕНТРАЛНА
КООПЕРАТИВНА БАНКА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА ПОСТРАДАЛИТЕ
ОТ ВОЙНАТА ЗАНАЯТЧИИ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III***19 март 1923 г.; ДВ, бр. 283***УКАЗ**

№ 8

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XIX-то Обикновено народно събрание, през III-та му редовна сесия, в 40-то заседание, държано на 24 януарий 1923 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърдяваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобрение и допълнение на VI-то постановление на Министерския съвет от 1 август 1922 год., протокол № 79; XII-то постановление на същия от 7 ноември 1922 год., протокол № 110, и XI-то постановление на същия от 1 септември 1922 г., протокол № 84

I. Одобрява се VI-то постановление на Министерския съвет от 1 август 1922 г., протокол № 79, с което се разреши авансът на Българската земеделска банка в размер на 50 000 000 лв., отпуснат от Дирекцията на държавните дългове съгласно VII-то постановление на Министерския съвет от 13 октомври 1919 г., протокол № 179, да се прехвърли към Българската народна банка под гаранция на държавата във форма на текуща сметка с 5% годишна лихва, капитализирана шестмесечно.

II. Също така одобрява се да се прехвърлят към същата банка и 542 361.10 лв., с която сума горните 50 000 000 лв. са нараснали от лихви до 1 юлий 1922 г.

III. Одобрява се XII-то постановление на Министерския съвет от 7 ноември 1922 год., протокол № 110, с което се разреши Българската народна банка да авансира на Българската земеделска банка под гаранцията на държавата

та допълнително още 50 000 000 лв. за заеми на бежанците под форма на текуща сметка с 5% годишна лихва, капитализирана шестмесечно.

IV. Одобрява се повръщането от Българската земеделческа банка на Българската народна банка на тия аванси на сума 100 000 000 лв. да стане в срок от 20 години.

V. Одобрява се XI-то постановление на Министерския съвет от 1 септември 1922 г., протокол № 84, с което се разреши, щото сумата 20 000 000 лв., отпусната на Българската централна кооперативна банка съгласно чл. 1 от закона за подпомагане на пострадалите от войната занаятчии, находяща се по текуща сметка „Дирекция на държавните дългове“ при Българската народна банка, да се отнесе по една специална сметка при Българската народна банка под гаранция на държавата, като следующата се лихва по нея в същия размер, какъвто плаща държавата по сметката „Държавно съкровище“, се внася на Българската народна банка с платежна заповед от бюджета на държавните дългове до окончателното ѝ издължение.

Заповядваме настоящият закон* да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 2 февруарий 1923 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *М. Турлаков*

Първообразният закон е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 781 на 9 февруарий 1923 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *П. Янев*

* Вероятно печатна грешка и се има предвид указ.

№ 54

ЗАКОН ЗА ДАВНОСТНИЯ СРОК НА ДЪРЖАВНИТЕ СЪКРОВИЩНИ
БОНОВЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

17 октомври 1924 г.; ДВ, бр. 161

УКАЗ

№ 39

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXI-то Обикновено народно събрание, I-ва редовна сесия, в 115-то си заседание, държано на 30 юний 1924 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за давностния срок на държавните съкровищни бонове

Ч л е н е д и н с т в е н . Всички вътрешни български държавни съкровищни бонове, издадени или които ще се издават за в бѣд[е]ще, се покриват с давност в полза на държавното съкровище, ако не се представят за изплащане до пет години след падежа им. Изключение се прави за боновете, на които в специалните закони за издаването им е предвиден друг давностен срок, който в такъв случай се спазва.

Изплатените държавни съкровищни бонове, за които е дума в този член, щом се покриват с давност, се унищожават чрез изгаряне, като за целта се съставя акт, подписан от представител на Контролната парламентарна комисия и на Дирекцията на държавните дългове, към който акт се прилагат номерични листове по падежи на унищожените бонове.

Заповядваме горният закон, приет в настоящата му форма от Народно-то събрание, да се облече с държавния печат и обнародва в „Държавен вестник“.

Изпълнението на тоя указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 15 септемврий 1924 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *П. Тодоров*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 1240 на 23 септемврий 1924 година.

Пазител на държавния печат,
Минист[т]р на правосъдието: *Р. Магжаров*

№ 55

РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ НА ПРОТОКОЛА НА ОБЩЕСТВОТО НА НАРОДИТЕ ОТ 10 МАРТ 1928 Г. ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА БЪЛГАРСКИ ДЪРЖАВЕН СТАБИЛИЗАЦИОНЕН ЗАЕМ, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

12 май 1928 г.; ДВ, бр. 32

УКАЗ

№ 14

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, [че] XXII-то Обикновено народно събрание, през първата му редовна сесия, в 75-то заседание, държано на 13 април 1928 година, гласува и прие,

Ние утвърдохме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобряване протокола от 10 март 1928 г., подписан в Женева от Минист[т]ра на финансите, относно главните условия за сключването, под покровителството на Обществото на народите, на един държавен стабилизационен заем

Ч л е н е д и н с т в е н . – Одобрява се протоколът от 10 март 1928 г., подписан в Женева от г[осподин] Вл. Моллов, Минист[т]р на финансите, в който са уговорени условията, при които Обществото на Народите дава своето покровителство за сключване от Българското правителство на един държавен стабилизационен заем, както и главните условия, които трябва да [за]легнат в емисионния договор на заема, подробностите по неговото изпълняване и начина, по който ще се контролира неговото изразходване, а именно:

Превод от френски

ОБЩЕСТВО НА НАРОДИТЕ

ПРОТОКОЛ *

Подписан в Женева на 10 март 1928 г. от минист[ъ]ра на финансите на България

Предвид на това, че Българското правителство желае да издаде, под покровителството на Обществото на народите, един заем, чието произведение ще бъде предназначено да стабилизира българската монета, да подобри положението на Българската народна банка, на Земледелската банка и на Централната кооперативна банка, да ликвидира бюджетните аршерета на Българската държава, както и за известни други неотложни разходи, които се отнасят до съобщителните средства,

Предвид на това, че Съветът одобри за тая цел постановленията на настоящия протокол,

Долуподписаният, надлежно упълномощен за тая цел, заявява, че приема, от името на България, следующите постановления:

Член I. – Емисия на един заем

1. Българското правителство ще може да издаде един заем, чистото произведение на който ще бъде четири милиона и половина лири стерлинги максимум. Тоя заем ще има за цел да набави средствата за изпълнение на плана за финансовото и монетно възстановяване, изложен в тук приложения доклад на финансовия комитет до Съвета. Гореказаната сума ще бъде всецяло турена на разположение при условията, предвидени по-долу. Разноските по емисията, по уговарянето на заема и по доставката на облигациите на заема ще бъдат прибавени към капитала на заема, така както той е определен по-горе.

2. Капиталът и лихвите на заема, предвиден в параграф 1 по-горе, ще бъдат изплащани от Българското правителство без всякакви удръжки за данъци, права или тежести, сегашни или бъдещи, в полза на държавата или на всяка друга общинска или местна власт.

3. Условията на заема, начинът на издаването, емисионният курс, лихвеният процент, погашението, разноските по емисията, по уговарянето му и по доставка на облигациите ще бъдат подложени на одобрение, от името на финансовия комитет при Обществото на народите, на едно или повече лица, посочени за тая цел от комитета. Размерът на анюитета, нужен за службата за лихви и погашения на заема, ще бъде одобрен по същия начин. Натовареното лице или лицата ще одобрят също така текста във всеки проспект по заема, относящ се до Обществото на народите.

* Протоколът е обнародван и на френски език.

Член II. – Гаранция на заема

1. За гаранция на заема Българското правителство ще определи следую- щите приходи:

а) Получените приходи от всичките вносни и износни мита, включая ми- тата *ad valorem* от таксите за антрепозит, статистика и пломбаж и други митнически такси;

б) При случай, всеки друг или всички други приходи, които биха могли от време на време да бъдат определени за службата на заема съгласно долуозначе- ния параграф 6.

2. Нуждните суми за службата на заема ще съставляват и ще останат като първа привилегия върху изброените в гореказания параграф 1 приходи и Българското правителство признава, че тия приходи ще бъдат следователно обременени с тая привилегия.

3. Означените в предшествующия параграф приходи няма да бъдат из- ползувани като гаранция за един нов заем без съгласието на фидуциерните ко- мисари (*trustees*) по заема.

4. Българското правителство няма да предприема никаква мярка, която, според мнението на фидуциерните комисари, би била от естество да намали глобалната стойност на приходите, изброени в параграф 1, в една такава про- порция, щото дадената гаранция на носителите на титрите да се сметне за- страшена.

5. Всичките решения, взети от фидуциерните комисари по силата на разпорежданията на параграф 3 и 4, ще трябва да бъдат утвърдени от съвета, в случай че в четиринадесетех гена от нотификацията от страна на фидуци- ерните комисари на Българското правителство на едно подобно решение това правителство обжалва пред Съвета казаното решение.

6. Ако глобалната сума на приходите, означени в параграф 1, в даден мо- мент спадне под 150% от нуждната годишна сума за службата на заема, фиду- циерните комисари могат да поискат от Съвета да покани Междусъюзничес- ката комисия, учредена по силата на чл. 130 от Ньойския договор, да освободи от привилегията, означена в чл. 132 от Ньойския договор, такива допълнител- ни приходи, които биха били достатъчни, за да се покачи незабавно постъпле- нието от приходите на гореказания процент и тия допълнителни приходи, така освободени, ще бъдат немедленно отредени за службата на заема.

Член III. – Използуване на заема

Българското правителство се задължава да използвава произведението на заема единствено за предвидените цели и в пълно съгласие с установения начин в следващите по-долу членове IV, V, VI, VII и VIII.

Член IV. – Българска народна банка

1. Българското правителство се задължава да пази независимостта на Българската народна банка от всяко каквото и да било политическо влияние.

За тая цел Българското правителство приема назначаването при Българската народна банка от Съвета на Обществото на народите на един технически съветник, правата на когото са определени в измененията на статутите на Народната банка (приложение I).

Българското правителство, за да консолидира окончателно финансовото положение на България, признава всичката полза от преобразуването на Българската народна банка според плана, установен в приложение II, за да я съгласува с другите централни банки, и се задължава да извърши това преобразуване на датата, определена по взаимно съгласие, от Съвета на Обществото на народите и Българското правителство. Подробностите по това преобразуване ще бъдат уредени в съгласие между Съвета и Българското правителство по съвета на финансовия комитет.

2. Сегашните статуту на Българската народна банка ще бъдат незабавно изменени съгласно разпорежданията на приложение I, като окончателният текст бъде предварително одобрен от финансовия комитет или от ония от неговите членове, които комитетът ще назначи за тази цел. Измененията на статутите ще влязат в сила от датата, на която вноската, упомената в по-долупосочения параграф 5, бъде напълно внесена.

Българската народна банка ще поеме службите, които ще ѝ бъдат възложени от така изменените статуту и особено тя ще осъществи и поддържа стабилитета на българската монета по отношение на златото, както и ще централизира при нея всички приходи и всички плащания на държавата и държавните предприятия.

3. Българското правителство ще назначи за съветник при Българската народна банка, съгласно по-горния параграф 1, лицето, което ще бъде посочено от Съвета на Обществото на народите.

Съветникът ще остане на служба до момента, в който Съветът се увери, че финансовата и монетна стабилност на България е осигурена, и във всеки случай, поне в продължение на две години, след като преобразуването на Българската народна банка бъде привършено по начина, посочен в по-горния параграф 1.

4. За да се стабилизира българската монета, една сума от лири стерлинги 1 500 000 от произведението на заема ще бъде използвана от Българското правителство за засилване положението на Българската народна банка по начина, посочен в по-долния параграф 6.

5. Българското правителство, съгласно по-долния член VIII, ще покани емисионните учреждения да внесат направо казаната сума на Българската народна банка.

6. Тая сума ще бъде употребена:

а) за изплащане на такава част, каквато ще реши, в съгласие със своя съветник, Българската народна банка, от авансите, отпуснати от Българската народна банка на Земледелската банка и на Централната кооперативна банка;

б) за изплащане на всички аванси, отпуснати от Българската народна банка под гаранция на държавата, освен ония, отпуснати на Земледелската банка и на Централната кооперативна банка, като всички тия аванси бъдат незабавно прехвърлени на Земледелската банка, и

в) за изплащане на част от задълженията на държавата към Българската народна банка, като на първо място и незабавно се изплатят тритях съкрупционни бонове от по 50 милиона лева всеки.

7. Държавата ще отделя освен това всяка година следните приходи от долуизброените източници за погасяването на остатъка от дълга ù към Българската народна банка:

а) 100 милиона лева от текущите бюджетни приходи;

б) всички печалби за държавата, произхождащи от правото ù да издава разменни монети;

в) цялата припадаща се на държавата част от печалбите на Народната банка.

8. Българското правителство се задължава да вземе всички необходими мерки, за да извърши законната стабилизация на българската монета по отношение на златото, начиная от деня, в който плащането, за което става дума в горепоменатия параграф 5, бъде напълно извършено.

9. Решенията, определящи максималния размер на разменените монети, които могат да бъдат в циркулация в даден момент, начинът на издаването на тия монети и сумата, за която монетите от тая категория ще имат задължителна платежна сила, ще се вземат от Правителството в съгласие с Българската народна банка; обаче никое от тия решения не трябва да бъде противно на разпорежданията на статутите на Българската народна банка, изменени с настоящия протокол, и казаните монети трябва да се пускат в обращение само чрез Народната банка и по нейно искане.

10. Всички ограничения досежно покупката или продажбата на чужди девици ще бъдат отменени в срок от шест месеци, начиная от датата, посочена в параграф 8 на настоящия член, или в допълнителния срок, който би могъл да бъде одобрен от съветника на Българската народна банка.

Член V. – Земледелска банка и Централна кооперативна банка

1. Централната кооперативна банка ще остане под пряката власт на Минист[т]ра на финансите, а общата финансова политика на Земледелската банка ще се определя в съгласие между Минист[т]ра на Финансите и Минист[т]ра на Земледелието.

2. За да снабди с нови оборотни средства казаните банки, Българското правителство ще внесе от произведението на заема 500 000 лири стерлинги на Земледелската банка и 150 000 лири стерлинги на Централната кооперативна банка.

3. Българското правителство, съгласно чл. 8 по-долу, ще покани емисионните учреждения да внесат направо на Българската народна банка сумите, за които става дума в горния параграф 2. Българската народна банка ще одобри равностойността на казаните суми в български лева на Земледелската банка, респективно на Централната кооперативна банка.

4. Като се изключи една сума от 100 милиона лева, която ще съставлява постоянно участие на държавата в капитала на Централната кооперативна банка, получените от Земледелската банка и от Централната кооперативна банка суми, въз основа член IV, параграф 6, а) и б) и на чл. V, параграфи 2 и 3, ще бъдат изплатени на държавата от тези две банки съгласно споразумението, което ще се постигне между тях и държавата.

Член VI. – Бюджет

1. Българското правителство се задължава да употреби всички усилия и да постоянствува в тия усилия, щото редовният и извънредният бюджет за 1928/29 г. да не надмине 6750 милиона лева и тоя за 1929/30 – 7000 милиона лева, като се изключват в тия два случая разходите, извършени със суми от произведението на заема, както и приходите и разходите за сметка на специалните фондове; то се задължава също така да поддържа след това пълно равновесие между текущите държавни приходи и разходи; под текущи разходи се разбират всички разходи с изключение на разходите на капитал за производителни цели, които разходи се посрещат от други източници, а не с текущи приходи.

2. Българското правителство се задължава да изплати незабавно от произведението на заема бюджетните задължения, определени в приложение III.

3. Българското правителство, съгласно чл. VIII по-долу, ще покани емисионните учреждения да внесат направо на Българската народна банка, за сметка на Българското правителство, частта от заема, посочена в параграф 2 по-горе.

4. Българската народна банка ще държи сумите, които трябва да бъдат изпозувани съгласно параграф 2 по-горе, по една специална сметка на името на Българското правителство. За всички тегления, извършени по тая сметка, приподписването от Комисаря, назначен съгласно член 1 от протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 г., ще бъде необходимо.

Комисарят ще се увери, че тези тегления се отнасят за изплащане на упоменатите в параграф 2 по-горе задължения и са изпозувани за тая цел.

5. Българското правителство се задължава да изпраца на Съвета на Обществото на народите всеки три месеца в продължение на 5 години, начиная от подписването на настоящия протокол, доклад за положението на бюджета

и за задълженията на съкровището, и специално за употреблението на произведеното на заема.

6. Българското правителство се задължава:

а) да пристъпи към създаването на една нова система на държавно счетоводство, отговаряща на принципа за единството на бюджета, и да включи в бюджета всички специални фондове, с изключение на тези, означени в приложение IV;

б) да поддържа сегашната метода на месечни бюджети;

в) да установи една система на пълн и постоянен контрол на съкровището и докато въпросната система бъде установена, да поддържа контрол, упражняван понастоящем от Комисията по бюджета;

г) да публикува редовно всеки месец, под подходящи заглавия, сведения за предвидените в бюджета приходи и разходи, за касовото положение и задълженията на съкровището, както и за положението на държавните дългове.

Формата на тия сведения ще бъде установена в съгласие между Българското правителство и Комисаря на Обществото на народите.

7. Българското правителство ще положи всички усилия, за да намали числото на държавните служители и на служителите в държавните предприятия поне с 10 000 в срок от 2 години, начиная от 1 юлий 1928 година.

8. Минист[т]рът на финансите ще съгласува и одобрява всички заеми, външни или вътрешни, които биха могли да сключат всички обществени учреждения. По тези въпроси, както и по всички законодателни или други от общ характер мерки по монетната и кредитна политика, той ще взема мнението на Управителя на Българската народна банка и на Съветника на същата, докато трае мандатът му.

Член VII. – Съобщителни средства

1. От произведението на заема ще се отдели една сума, ненадминаваща 1 250 000 лири стерлинги, предназначена за съобщителните средства. Целите, за които тази сума ще бъде употребена, и общият план за разходите ще бъдат подложени на одобрението на Съвета на Обществото на народите след получаване [на] доклада на експерта по железните пътища, който трябва да бъде назначен от Българското правителство.

2. Българското правителство, съгласно чл. VIII по-долу, ще покани емисионните учреждения да внесат частта от заема, упомената в параграф 1 по-горе, по една или няколко специални сметки, според указанията на Комисаря, назначен въз основа чл. I от протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 година.

3. Всички тегления по казаната или казаните специални сметки ще стават след приподписване на Комисаря; тия тегления могат да се вършат само за посочените в параграф 1 по-горе цели и съгласно с подробните програми, одобрени от него, влизащи в рамките на общия план, предвиден в параграф 1. Ко-

мисарят ще се увери, че въпросните вноски се използват само за целите, с оглед на които той ги е разрешил.

Член VIII. – Разни

1. Разните части от заема ще бъдат използвани за целите, означени в настоящия протокол, след споразумение с председателя на финансовия комитет, и Българското правителство ще даде съгласно целите на заема нуждните нареждания на емисионните учреждения.

2. В случай че се окаже остатък от предвидените в чл. чл. VI и VII суми, финансовият комитет може да разреши прехвърляне от един отдел в друг.

3. Сумите, които ще се получат от заема и които не ще бъдат използвани, ще бъдат временно задържани по една или няколко сметки, както за това разреши Комисарят, назначен съгласно постановленията на чл. I от протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 година, в съгласие с Българската народна банка. Тази или тези сметки ще бъдат поставени под контрола на казания Комисар.

Член IX. – Издаване на съкровищни бонове

Българското правителство се задължава да не търси краткосрочни аванси или да не издава съкровищни бонове или други подобни краткосрочни облигации за сума по-голяма от 600 милиона лева.

Тоя член не накърнява в нищо съществуващите права на Междусъюзническата комисия, учредена по силата на чл. 130 от Ньойския договор.

Член X. – Фидуциерни комисари (*Trustees*)

1. Съветът на Обществото на народите ще назначи фидуциерни комисари, натоварени да представляват интересите на носителите на титрите от заема; българското правителство приема, щото тия фидуциерни комисари да изпълняват функциите и да взимат мерките, предвидени в настоящия протокол, докато заемът и всяка част от казания заем, както и всяка свързана с него рекламация бъдат напълно ликвидирани.

2. Споменатите в § 1 на чл. II приходи ще се внасят постепенно с тяхното събиране, по една специална сметка, за да се осигури службата на заема. Само комисарят, назначен съгласно чл. 1 от протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 год., и при изтичането на неговия мандат само фидуциерните комисари ще управляват тая сметка.

Всеки остатък по сметка, който не би могъл да се задържи съгласно с долните разпореждания или по условията за емисията на заема, ще бъде върнат на Българското правителство със запазване обаче на правата, дадени на фидуциерните комисари в случай на неустойка съгласно с долния § 3 „б“.

3. Между условията за емисията на заема ще трябва да фигурират:

а) постановленията относно сумите, които през определените в казаните условия интервали ще трябва да се внасят от Комисаря на фидуциерните ко-

мисари по специалната сметка, предвидена в предходния §, и които през периодите, в течение на които фидуциерните комисари ще управляват сметката, ще бъдат запазени от самите фидуциерни комисари и задържани за службата на заема, заедно с лихвата, погашението и всичките разноски, комисионни и други плащания, които са в тежест на Българското правителство по казания заем;

б) правото на Комисаря, по искане на фидуциерните комисари, или правото на самите фидуциерни комисари, ако управляват направо спомената[та] в § 2 от този член сметка, да задържат, да събират или да си набавят по всякакъв друг начин от казаните приходи (включително другите приходи, които биха могли да бъдат дадени в залог по силата на разпорежданията на чл. II) достатъчни суми, за да поправят положението, в случай че Българското правителство не би изпълнило изцяло или отчасти някое от задълженията, които му налагат условията по заема.

Член XI. – Комисар

1. Комисарят, назначен съгласно чл. 1 на протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 год., ще трябва в рапортите, отправяни от него до Съвета на Обществото на народите, съгласно § 3 на чл. 1 на казания протокол, да отбелязва също успехите, постигнати в изпълнението на настоящия протокол, и Българското правителство ще му доставя всички необходими за тая цел сведения.

2. Без да се гледа на постановлението на § 6 от чл. 1 на протокола, подписан в Женева на 8 септември 1926 год., Комисарят ще остане на длъжност, додето Съветът констатира, че неговата служба не е вече нужна за целите, посочени в членове 6 и 7 на настоящия протокол.

Член XII. – Първа привилегия

Задълженията, поети от Българското правителство по силата на постановлението на настоящия протокол, ще станат действителни само в момента, когато Българското правителство бъде в положение да даде първата привилегия, предвидена в чл. II.

Член XIII. – Протоколен член

1. Всяко разногласие по тълкуването на настоящия протокол ще се урежда от Съвета на Обществото на народите.

2. Всички решения, които Съветът би взел по силата на настоящия протокол, ще се вземат по вишегласие.

3. Настоящият протокол, на който френският и английският текст са еднакво автентични, ще бъде утвърден от България, и книгата по ратификацията трябва да се представят в Секретариата на Обществото на народите във възможно най-къс срок, и във всеки случай най-късно три месеца след като го одобри Съветът на Обществото на народите.

За удостоверение на горното подписаният, надлежно упълномощен за тая цел, подписа настоящия протокол.

Съставен в Женева, на 10 март 1928 година, в един екземпляр, който ще бъде депозиран в секретариата на Обществото на народите и незабавно регистриран от моя последния.

Минист[ъ]р на финансите: Вл. Моллов

ПРИЛОЖЕНИЕ I *

[...]

ПРИЛОЖЕНИЕ II**

Реорганизация на Българската народна банка

1. Банката трябва да има един напълно внесен капитал от 500 милиона лева, разделен на 500 000 акции по 1000 лв. едната, носящи ограничен дивидент.

2. Всичките акции ще се предложат на публична подписка посредством Народната банка. Разпределението на акциите ще се извърши от Народната банка и ако исканията надминават предлагането, ще се даде предпочитание на дребните подписчици. Всички акции, останали незаписани, ще бъдат продадени от Народната банка срещу предявени искания за тяхното закупуване.

3. Получените суми от емисията и продажбата на акциите ще се употребят за намаление [на] дълга на държавата към Народната банка.

4. Акциите ще се регистрират на името на техния притежател. Само българските поданици могат да бъдат записани като акционери.

Десет акции дават право на техния притежател на един глас, но акционерите, притежаващи по-малко от десет акции, имат право да се групират, за да се получи тоя брой акции и да се упражни тяхното право на гласуване в общото събрание.

Никои акционер не може да има повече от двадесет и пет гласа за акциите, регистрирани на негово име. Такъв акционер, действующ като пълномощник, не може да има по пълномощие повече от двадесет и пет гласа.

5. Общото събрание на акционерите съставлява върховната власт на Банката и представлява всички акционери.

6. Съветът на Банката се състои от единадесет члена, а именно: от управителя, двамата подуправители и осем други администратори.

Управителят на Банката се назначава от Царя по предложение на Минист[ъ]ра на финансите за един период от 7 години. Подуправителите се

* Приложение I към Протокола съдържа разпоредбите, включени в Закона за изменение на Закона за Българската народна банка от 4 октомври 1928 г., публикуван тук, документ № 8.1.

** Реорганизация на Българската народна банка в акционерно дружество не е извършена.

назначават по същия ред, но всеки по за 5 години. Тия мандати могат да се погновяват за подобни периоди. Управителите трябва да са с общопризната компетенция по финансови и парични въпроси.

Четири от осемте администратори ще се избират свободно от общото събрание на акционерите; останалите четирима ще се избират от общото събрание, и то по един от всяка от четирите листи, съдържащи, всяка една от тях, по три имена. Тия четири листи ще се съставят респективно от организациите, представляващи търговията, индустрията, земледелието и градските кооперативни дружества.

7. След отделянето на една сума за несъбираеми и съмнителни вземания, за обезценяването на авоарите и за всякакви други евентуалности, които се предвиждат въобще от банкерите, и след отделянето на нуждните суми за пенсионната каса на персонала, на акционерите ще се изплаща дивидентът, който няма да надминава известен процент. Половината от излишъкът ще се внася в общия резервен фонд и другата половина – на Държавата. Когато резервният фонд се изравни с капитала, една четвърт от излишъкът ще се внася на акционерите и остатъкът на държавата.

8. В случай на ликвидация на Банката нейният актив и пасив ще се оценят от трима експерти, назначени единия от Правителството, втория – от Банката, и третия – по взаимно съгласие между Правителството и Банката. На акционерите ще се изплати номиналната стойност на акциите, а остатъкът ще се разпредели в размер на една трета за акционерите и две трети за Държавата.

П Р И Л О Ж Е Н И Е П

Таблица на бюджетните задължения, които ще се изплатят от производението на заема

В милиона лева:

1. Сума дължима на Народната банка за 1927/[1]928 г. съгласно статутите на банката, която е останала невнесена от държавата	150
2. Изплащане на заемите от специалните фондове:	
Фонд за обществени осигуровки	56
Фонд, предназначен да отпуса аванси на общините за напоителни работи и за електрически инсталации	40
Фонд за общинските пътища	40
Фонд, предназначен за постройка на къщи, болници, пансионни и други за чиновниците по железниците	12

Фонд за пострадалите от войната и т.н.10	158
3. Вноска срещу дълга към пенсионния фонд, образуван поради неплащане субсидията за предишните години	100
4. Арбитражни съдилища: вътрешни дъгове към предприятията за постройка на железопътни линии	160
5. Закъснели лихви, дължими на Земледелската банка	90
6. Вноска по допълнителната гаранция по бежанския заем.	84.2

Всичко: 742.2

Приблизително лири стерлинги: 1 100 000

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Фондове, които не трябва да бъдат включени в бюджета, съгласно § ба на чл. VI:

1. Специални фондове за гарения;
2. Пенсионен фонд на държавните чиновници;
3. Фонд за обществени осигуровки;
4. Фонд, предназначен за покриване евентуалните загуби за Държавата по бежанските заеми;
5. Фонд, предназначен да се отпускат аванси на общините за напоителни работи и за електрически инсталации;
6. Фонд за общински пътища;
7. Фонд, предназначен за постройка на къщи, болници, пансиони и други за чиновниците по железниците;
8. За постройка и издръжка на санаториум и на летни станции за използване от пощенските чиновници;
9. За постройка на телеграфо-пощенски помещения и набавяне пощенски вагони;
10. Фонд за епизотиите*.

Фондовете, които съставляват само очаквателни сметки, т.е. сметки, чрез посредничеството на които приходите се просто прехвърлят в общия бюджет, не се засягат от член VI.

Заповядваме горното решение, прието в настоящата му форма от Народното събрание, да се облече с държавния печат и обнародва в „Държавен вестник“.

* Епизоотия (гр.) – епидемично заболяване сред животните.

Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 4 май 1928 година.

На първообразния със собствената на Неговото Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Минист[ъ]р на финансите: *Вл. Моллов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 2157 на 9 май 1928 година.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Д-р Т. Кулев*

№ 56

ЗАКОН ЗА БЮДЖЕТА НА ДЪРЖАВАТА ЗА 1933/1934 ФИНАНСОВА ГОДИНА, В ЧИЙТО ЧЛЕН 81 СЕ РАЗРЕШАВА УВЕЛИЧЕНИЕ НА РАЗМЕРА НА СЪКРОВИЩНИТЕ БОНОВЕ, КОИТО ДЪРЖАВАТА МОЖЕ ДА СКОНТИРА СЪГЛАСНО ЧЛ. IX ОТ ЖЕНЕВСКИЯ ПРОТОКОЛ ОТ 10 МАРТ 1928 Г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

28 юни 1933 г.; ДВ, бр. 68

УКАЗ

№ 25

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, [че] ХХIII-то обикновено Народно събрание, през II-та му редовна сесия, в 121-то заседание от 19 юний 1933 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за бюджета на държавата за 1933/1934 финансова година

[...]

Чл. 81. Размерът на съкровищните бонове, които държавата може да сконтира съгласно чл. IX от женевския протокол от 10 март 1928 г. (обнарод-

ван в „Държавен вестник“, бр. 32 от 12 май 1928 г.), се увеличава от 600 милиона лева на 1100 милиона лева.

[...]

№ 57

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ЗАКУПУВАНЕ ОТ ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ И ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРОДАВАНЕ ОТ БНБ НА РАЙХСМАРКИ ПО ГАРАНТИРАН КУРС, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

20 юли 1936 г.; ДВ, бр. 160

УКАЗ

№ 295

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет и Министр[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклада му под № 1752 от 10 юлий 1936 година,

Постановихме и постановяваме:

I. Да утвърдим XI-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 7 юлий 1936 година, протокол № 107, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за задължително закупуване от държавното съкровище и задължително продаване от Българска народна банка на райхсмарки по гарантиран курс

Чл. 1. Начиная от 1 февруарий 1937 година, държавното съкровище ще закупува от Българската народна банка по 532 666.40 германски марки при курс на марката 33 лева за една марка, докато в продължение на пет последователни бюджетни години държавното съкровище изкупи общо 2 663 332 германски марки по определения по-горе курс.

Чл. 2. Българска народна банка се задължава да продаде на държавното съкровище гореказаната сума от райхсмарки по курс 33 лева.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 10 юлий 1936 година.

Съгласно съобщението на Негово Величество Царя от 9 юлий 1936 година и по решение на Министерския съвет, в качеството му на Царски наместник,
Председател на Министерския съвет: *Г. Къосеиванов*

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет и

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Къосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 4766 на 14 юлий 1936 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 58

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ЗАКУПУВАНЕ ОТ ДЪРЖАВНОТО СЪКРОВИЩЕ И ЗАДЪЛЖИТЕЛНО ПРОДАВАНЕ ОТ БНБ НА РАЙХСМАРКИ ПО ГАРАНТИРАН КУРС, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

9 ноември 1936 г.; ДВ, бр. 254

УКАЗ

№ 461

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 2690 от 31 октомврий 1936 г.,

Постановихме и постановяваме:

I. Да утвърдим II постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 29 октомврий 1936 г., протокол № 180, с което на основание чл. 47 от Конституцията се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за задължително закупуване от държавното съкровище и задължително продаване от Българската народна банка на райхсмарки по гарантиран курс

Член 1. Държавното съкровище ще закупи от Българската народна банка по курс 33 лева за една райхсмарка на 5 юний 1937 година 477 095.20 райхсмарки и на всеки 15 май и 1 септември 1938 г., 1939 г., 1940 г. и 1941 година по райхсмарки 238 547.60, докато в продължение на пет последователни бюджетни години държавното съкровище закупи общо 2 385 476 райхсмарки по определения по-горе курс.

Член 2. Българската народна банка се задължава да предаде на държавното съкровище гореказаната сума в райхсмарки по курс 33 лева за една райхсмарка.

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в Евксиноград на 2 ноември 1936 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Припогнисал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Кьосеиванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 4965 на 5 ноември 1936 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Анг. Карагьозов*

№ 59**РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОДОБРЯВАНЕ
НА 6-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
ЗА ОСТАВАНЕ В ТЕЖЕСТ НА БНБ НА РАЗЛИКАТА
МЕЖДУ ОЗНАЧЕНИТЕ КУРСОВЕ В 95-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ
НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ОБЯВЯВАНИТЕ ОТ БНБ КУРСОВЕ,
УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ***23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265***УКАЗ**

№ 85

в името на Негово Величество
СИМЕОН II
с Божия милост и народната воля
Цар на Българите

Ние, Регентите на България

Обявяваме на всички поданици на Негово Величество, че XXV-то обикновено Народно събрание, през петата му редовна сесия, в 7-то заседание, държано на 11 ноември 1943 година, гласува и прие,

А ние утвърдихме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за одобрение на 6-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 29 юлий 1943 година, протокол № 108, относно оставането в тежест на Българската народна банка разликата между означените в т. 2 от 95-то постановление на Министерския съвет от 24 юний 1943 г. курсове и тия, обявявани от банката

Одобрява се 6-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 29 юлий 1943 година, протокол № 108, което гласи:

Точка 2 от 95-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 24 юний 1943 год., протокол № 92, се допълва със следната алинея:

„Разликата между означените по предходната алинея курсове и тия, обявявани от Българската народна банка, остават в тежест на последната само до края на настоящата година. Ако Българската народна банка приключи със загуба сметките си за настоящата година, въпросната разлика ще ѝ се внесе от бюджета на държавата.“

Настоящото решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Председателя на Министерския съвет, Минист[ъ]р на финансите.

Издаден в София на 15 ноември 1943 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*Кирил Княз Преславски
Б. Филов
Генерал Михов*

Припописал,

Председател на Министерския съвет,
Минист[ъ]р на финансите: *Д. Божилков*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 7774 на 17 ноември 1943 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[ъ]р на правосъдието: *Д-р К. Партов*

№ 60

РЕШЕНИЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ ЗА ОСТАВАНЕ В ТЕЖЕСТ НА БНБ НА РАЗЛИКАТА МЕЖДУ ОЗНАЧЕНИЯ КУРС В 8-О ПОСТАНОВЛЕНИЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ И ОБЯВЕНИЯ ОТ БНБ КУРС, УТВЪРДЕНО С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

23 ноември 1943 г.; ДВ, бр. 265

УКАЗ

№ 79

в името на Негово Величество
СИМЕОН II
с Божия милост и народната воля
Цар на Българите

Ние, Регентите на България

Обявяваме на всички поданици на Негово Величество, че XXV-то обикновено Народно събрание, през петата му редовна сесия, в 5-то заседание, държано на 4 ноември 1943 година, гласува и прие,

А Ние утвърдихме и утвърждаваме следното

РЕШЕНИЕ

за оставане в тежест на Българската народна банка разликата между означения в 8-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 септември 1943 г., протокол № 128, курс и тоя, обявяван от същата банка

„Разликата между означения в 8-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 15 септември 1943 година, протокол № 128, курс и тоя, обявяван от Българската народна банка, остава в тежест на последната само до края на настоящата година. Ако Българската народна банка приключи със загуба сметките си за настоящата година, въпросната разлика ще ѝ се внесе от бюджета на държавата.“

Настоящото решение да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Председателя на Министерския съвет, Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 11 ноември 1943 год.

На първообразния собственоръчно написано:

*Кирил Княз Преславски
Б. Филов
Генерал Михов*

Приподписал,
Председател на Министерския съвет,
Минист[т]р на финансите: *Д. Божилов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 7771 на 17 ноември 1943 г.

Пазител на държавния печат,
Минист[т]р на правосъдието: *Д-р К. Партов*

№ 61**НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА РАЗСРОЧВАНЕ НА ПЛАЩАНЕТО НА ДЪЛГА
КЪМ БНБ ПО ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ С ПАДЕЖ
ПРЕЗ 1945 Г., ИЗДАДЕНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ДЪРЖАВНИ
ДОСТАВКИ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ***7 февруари 1945 г.; ДВ, бр. 30***УКАЗ**

№ 2

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Ние, Регентите на България

По доклада на Минист[т]ра на финансите от 23 януарий 1945 година, под № 330,

Постановихме и постановяваме:

Да одобрим 1-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 19 януарий 1945 година, протокол № 12, с което, на основание чл. 47 от Конституцията, е приета следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавните съкровищни бонове с падежи през 1945 година, издадени за изплащане на държавни доставки

Ч л е н е с т в е н. Изплащането на дълга към Българската народна банка, в капитал и лихви по държавните съкровищни бонове с падежи през 1945 година, издадени за изплащане на разни доставки на министерствата и дирекциите, с изключение на тия на Главната дирекция на железниците и пристанищата, се разсрочва в 12 години, при 3% годишна лихва, като дългът се установи към 1 април 1945 година и срещу представяне на боновете с падежи през 1945 година се издадат и предадат на Българската народна банка нови съкровищни бонове, с по 12 купона всеки, съдържащи равно погашение и съответна лихва, платими на 1 април всяка година.

Първият купон ще бъде с падеж 1 април 1946 година.

Забележка: Държавните съкровищни бонове, издадени за доставки на Столичната община, с падежи от 1 декемврий 1944 година до 1 декемврий 1946 година включително, се отсрочват безлихвено съгласно със закона за финансовото подпомагане на пострадалите от въздушни нападения общини. Тези бонове се заменят с други, носещи нови падежи, установени по същия закон.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия указ се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 24 януарий 1945 година.

На първообразния собственоръчно написано:

В. Ганев

Цв. П. Бобошевски

Т. Д. Павлов

Припоподписал,

Минист[т]р на финансите: *П. Стоянов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 8199 на 2 февруарий 1945 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Д-р М. Нейчев*

№ 62

ЗАКОН ЗА ОТСРОЧВАНЕ И РАЗСРОЧВАНЕ ПЛАЩАНЕТО НА ДЪЛГА КЪМ БНБ ПО ДЪРЖАВНИ СЪКРОВИЩНИ БОНОВЕ, ИЗДАДЕНИ ЗА ИЗПЛАЩАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ДОСТАВКИ, С ПАДЕЖ ПРЕЗ 1946 Г., УТВЪРДЕН С УКАЗ НА РЕГЕНТИТЕ

16 август 1946 г.; ДВ, бр. 186

УКАЗ

№ 9

В ИМЕТО НА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ЦАРЯ

Ние, Регентите на България

Обявяваме, че XXVI-то обикновено Народно събрание, през първата му редовна сесия, в 86-то заседание, държано на 30 юли 1946 година, гласува и прие, А Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за отсрочване и разсрочване плащането на дълга към Българската народна банка по държавни съкровищни бонове, издадени за изплащане на държавни доставки с падеж през 1946 година

Чл. 1. Изплащането на дълга към Българската народна банка в капитал и лихви по държавни съкровищни бонове с падежи през 1946 година, издадени за изплащане на разни доставки на министерства и дирекции, с изключение на тия на Главната дирекция на железниците и пристанищата, както и на съкровищни бонове с падеж 1946 година, издадени съгласно закона за разсрочване

плащанията на дълга към Българската народна банка по държавните съкровищни бонове с падеж 1945 година за изплащане на държавните доставки („Държавен вестник“, брой 30 от 1945 година), се разсрочва в 11 години, като дъгът се установи към 1 юни 1946 година и срещу представяне на боновете с падежи през 1946 година се издадат и предадат на Българската народна банка нови съкровищни бонове, с по 11 купона всеки, имащи еднакви суми, платими на 1 юни всяка година.

Първият купон ще бъде с падеж 1 юни 1947 година.

Чл. 2. Вноските за изплащаните от Българската народна банка суми срещу доставки на държавата и Главната дирекция на железниците, които не са изпълнени изцяло или отчасти, се изключват съответно: неизпълнената част при изчислението [им] както по чл. 1 от настоящия закон, така и при изплащането на неразсрочените с този закон задължения към Българската народна банка по съответните съкровищни бонове с последващи падежи.

Тяхното изпълнение ще се уреди, след като стане възможно установяването на правата и задълженията на страните по изпълнените договори.

Настоящият закон да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Изпълнението на настоящия се възлага на Минист[т]ра на финансите.

Издаден в София на 5 август 1946 година.

На първообразния собственоръчно написано:

*В. Ганев
Цв. П. Бобошевски
Т. Д. Павлов*

Приподписал,

Минист[т]р на финансите: *Проф. д-р Ив. Стефанов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 8870 от 9 август 1946 г.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Л. Коларов*

6

РЕГУЛАТОРНА И НАДЗОРНА ФУНКЦИЯ

№ 63

ЗАКОН ЗА ЗАЩИТА НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

12 януари 1931 г.; ДВ, бр. 227

УКАЗ

№ 1

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXII-то обикновено Народно събрание, през четвъртата му редовна сесия, в 27-то заседание, държано на 26 декември 1930 година, гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН

за защита на влоговете*

Отдел I.

Основаване на акционерни банки

Чл. 1. Считат се за банки в смисъла на настоящия закон търговските предприятия, които се занимават с банкерство (банкови операции).

В случай че се появи спор, дали известно предприятие е банка, спорът се разрешава от минист[ъ]ра на финансите след изслушване мнението на Банкерския съвет.

Чл. 2. Постановленията на настоящия закон не се отнасят до Българската народна банка, Българската земеделска банка, Българската централна кооперативна банка и пощенската спестовна каса.

* Поправка от 15 януари 1931 г.; ДВ, бр. 230:

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ПОПРАВКА. – В чл. 32 на закона за защита [на] влоговете, печатан в брой 227 на „Държавен вестник“, в третия (тук втория) ред думите: „забранена от чл. 1 на настоящия закон“, да се четат: „забранена от чл. 12 на настоящия закон“.

Контролът върху кредитните земеделски кооперативни сдружavanja и популярните банки се възлага на Българската земеделска и респективно Българската централна кооперативна банки, които контрол те извършват чрез своите инспектори съгласно специалните им закони. Вътрешният контрол на тия кооперативни сдружavanja се извършва от съответните касиер-деловодители и директори.

Чл. 3. За основаване на банка, както и за откриване на клонове от новоосновани или вече съществуващи банки, без разлика на това, дали те са местни или чуждестранни, трябва да се вземе разрешение от Минист[т]ра на Финансите, който се произнася след изслушване [на] мнението на Банкерския съвет.

Всеки клон или банка трябва да назначат по един местен зачет счетоводител за контролирането им.

Разрешението става невалидно, ако не бъде използвано в продължение на една година от даването му; то не може да бъде отстъпвано другиму.

Чл. 4. Разрешения за основаването на нови банки с право да приемат влогове могат да бъдат давани само на банки под формата на акционерни или командитно-акционерни дружества.

Заварените от настоящия закон съществуващи вече банки под други форми (еднолични, събирателни командитни и събирателни с о. о. дружества) си запазват правото за продължаване съществуването си, при условие да се съобразяват с изискванията, предвидени за тях в преходните разпореджения на настоящия закон.

Чл. 5. Условищата, при които може да се даде разрешение за основаване на банка под формата на акционерно или командитно-акционерно дружество, са следните:

а) внесенят напълно капитал на банката, след като се приспадат разноските по учредяването ѝ, да не бъде по-малък от 30 000 000 лв. за София, 20 000 000 лв. – за Пловдив, Бургас, Варна и Русе, и 10 000 000 лв. – за останалите населени места в страната;

б) номиналната стойност на отделната акция да не бъде по-малка от 1000 лв.

Чл. 6. Всички акции на новооснованата акционерна банка остават блокирани за един двегодишен период.

През тоя период не могат да се издават акциите, а се издават на акционерите привременни поименни разписки, правата по които не могат да се прехвърлят под страх на недействителност.

Отдел II.

Банкови операции

Чл. 7. Банковите операции в смисъл на настоящия закон се делят на обикновени банкови операции и операции, които изискват специално разрешение.

Чл. 8. Разрешението за основаване на банка, ако не съдържа ограничения, дава право да се извършват всички банкови операции, с изключение [на] приемането на влогове, за извършването на което е необходимо да бъде дадено специално разрешение от Минист[т]ра на финансите. Такова може да бъде дадено най-рано след като новооснованата банка е просъществувала поне една година.

При сливане на заварени банки след публикуването на настоящия закон новата банка си запазва придобитите дотогава права на сметите банки.

Чл. 9. Влоговете могат да бъдат срочни (за по-дълъг срок от 30 дена) и безсрочни, платими при поискване или с предизвестие; за влоговете се издават поименни влогови книжки или обикновени заверителни писма.

Настоящият закон има за предмет защитата на спестовните влогове.

Спестовни влогове са ония, титулярите на които не са търговци по смисъла на търговския закон.

Титулярите по спестовните и търговски влогове при откриване на влоговете им сметки подписват декларация с означение [на] качеството на влога и със задължение, че с всяка промяна [на] качеството на влога ще известяват писмено банката, за да направи тя от своя страна нужното прехвърляне в книгите си.

Чл. 10. Общата сума на спестовните влогове, приети от една банка, платими при поискване или с предизвестие до един месец, не може да превишава осморния размер на внесеня основен капитал на банката и резервите ѝ.

Банките са длъжни да държат депозирани и блокирани в Българската народна банка търговски, реален и ликвиден портфейл с максимум тримесечен срок в размер на 10% от общата сума на приетите от тях спестовни влогове и платими при поискване или с предизвестие до един месец. Портфейлът може да бъде заменяван с влог в брой, изцяло или частично. По искане на банките влогът в пари може да бъде изцяло или отчасти обличен в държавни и в гарантирани от държавата ценни книжа и оставени на хранение в Българската народна банка.

Кредитите и търговските влогове се изключват от това нареждане на закона.

В случай на доброволна или съдебна ликвидация спестовните влогове имат предимство за изплащането от 10%, посочени в алинея втора на този член.

Чл. 11. Банките са длъжни да имат пласирани предимно в търговски, реален и ликвиден портфейл (пог формата на сконт или реесконт) с максимум тримесечен срок, в аванси срещу залог на стоки (варант) с максимум тримесечен срок или в държавни и гарантирани от държавата ценни книжа минимум $\frac{2}{3}$ от общата сума на приетите от тях спестовни влогове, платими при поискване или с предизвестие, а така също и срочни.

Чл. 12. Банките не могат да извършват следните сделки:

а) покупко-продажба на стоки за собствена сметка; разрешава се обаче по изключение покупка и продажба на стоки за обезпечаване на собствени вземания;

б) каквито и да било финансови сделки, включително прехвърляния на недвижими имоти, с членовете на управителния и проверителния съвети. С болшинство $\frac{3}{4}$ управителният съвет може да разрешава кредитиране на открито членове на управителния и проверителния съвет, но с максимум, общо за всички, до 7% от основния капитал на банката.

Това запрещение не се отнася до търговски фирми и юридически лица, в които участвуват като членове лица от управителни и проверителни съвети;

в) сделки, включително покупко-продажба на недвижими имоти, с участие в печалбите на членовете на управителния и проверителния съвети или служителите им;

г) покупко-продажба на недвижими имоти, с изключение на покупка на такива за собствени нужди и за обезпечаване на собствени вземания.

Чл. 13. Банките не могат да подписват или купуват дивидендни книжа за собствена сметка за сума, която надминава $\frac{1}{4}$ от собствените им средства. Те могат да правят това след образуването една резерва от 25% от основния капитал.

Чл. 14. От чистата годишна печалба на банката се отделят 10% за запасен капитал, а остатъкът, ако не надвишава 10% от основния капитал, може да се раздаде за дивиденди.

Ако обаче остатъкът надминава 10% от основния капитал, то най-малко 20% от общата чиста печалба се остава за запасен капитал, а остатъкът след това може да се разпредели за дивиденди.

Отделените от чистите годишни печалби суми за запасен капитал се освобождават от данък.

Чл. 15. Запасният капитал на банката е предназначен изключително за покриване [на] евентуалните ѝ загуби. След като запасният капитал достигне размера на основния, може да се преустанови по-нататъшното внасяне към запасния капитал на предвидената в чл. 14 част от печалбите.

Ако вследствие на понесени загуби запасният капитал се намали, постановленията на чл. 14 се прилагат отново.

Независимо от запасния капитал могат да се създадат и други резервни фондове. Такива резервни фондове, както и пенсионният фонд на банковите служители, се освобождават от данък.

Чл. 16. Най-малко $\frac{1}{5}$ част от запасния капитал трябва да бъде облечен и се съхранява в Българската народна банка, в български държавни или гарантирани от държавата ценни книжа, които имат пазар в София или чужбина.

Срещу тъй депозирани ценни книжа банката има право да издава удостоверения за гаранция.

Чл. 17. Годишните баланси на банките ще бъдат съставяни и публикувани по формата на тип баланс, която ще бъде установена от Банкерския съвет.

Тя ще бъде еднакво задължителна както за съществуващите заварени от моя закон банки, така и за ония, които ще се основават за в бъд[е]ще.

Ако при унифицирането на балансите на заварените от моя закон банки се окажат скрити резерви при валоризирането, те също се освобождават от данък.

Чл. 18. При емисиите за увеличаване капитала събираната и отнисана към запасния капитал премия за приравнение се освобождава също така от данък.

Чл. 19. Управителният съвет на всяка банка е длъжен да представя в Банкерския съвет, както и в Българската народна банка, в едномесечен срок, тримесечните пробни баланси за 31 март, 30 юний, 30 септемврий и 31 декемврий и в максимум шестмесечен срок, окончателния годишен баланс, съставени по формата, установена от Банкерския съвет.

Отдел III.

Преходни разпореждания за заварените банки

Чл. 20. Всички съществуващи правно в момента на влизане в сила на настоящия закон банки, под каквато и да било форма, не се нуждаят от разрешение, за да продължават да упражняват досегашната си банкова дейност. Тези банки се считат, че притежават разрешения, включително и правото да приемат влогове.

Чл. 21. Заварените при влизане в сила на настоящия закон акционерни и командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателни, командитни и о. о. дружества са длъжни в един срок от една година да изпълнят изискванията на чл. 10, ал. II, а в срок максимум от две години да изпълнят и се съобразят напълно с всички изисквания по моя закон, като обаче са длъжни в същия срок да удостоверят, че притежават основен и запасен капитал поне 25% от посочените в чл. 5 размери.

Ония от заварените от моя закон акционерни, командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателна, командитни и о. о. дружества, които не могат да удостоверят, че притежават посочения в настоящия член основен и запасен капитал, не могат след изтичането на моя срок да приемат срочни, при предявление и с предизвестие влогове на обща сума, надвишаваща двойния размер, а за банките, които са организирани в съюзи, петорния размер на внесените им основни и запасни капитали.

Чл. 22. Заварените от настоящия закон акционерни и командитно-акционерни банки са длъжни най-късно до две години да съгласуват уставите си с предписанията на настоящия закон, с изключение на изискванията по чл. 5, буква „б“. В противен случай същите банки подлежат на прекратяване и ликвидация.

Чл. 23. Всички постановления на настоящия закон, засягащи акционерните и командитно-акционерните банки, доколкото не се изменят от насто-

ящия отгел, се прилагат и по отношение на всички банки, съществуващи по друга форма.

Отгел IV.

Банкерски съвет

Чл. 24. За прилагане разпорежданията на настоящия закон при Министерството на финансите се създава един институт под название „Банкерски съвет“, чиито длъжности се състоят в следното:

- 1) съставяне формата на баланс-тип;
- 2) преглеждане на пробните и годишни баланси;
- 3) преглеждане на уставите, дали са в съгласие с настоящия закон;
- 4) даване [на] мнение за откриване нови банки или клонове от чуждестранни банки;
- 5) разглеждане [на] извършени нарушения на тоя закон и даване мнение за искане и налагане на евентуални санкции срещу тия нарушения.

Чл. 25. Тоя съвет се състои от 5 члена, от които един представител на Министерството на финансите, двама представители на Българската народна банка, посочени от същата, и две лица, посочени – едното от банковата секция при Съюза на акционерните дружества, а второто – от сдружението на българските провинциални банки.

Членовете на съвета се назначават с Царски указ за тригодишен срок, по доклад на Минист[ъ]ра на финансите. Те се освобождават по същия начин и загубват качеството си на членове в съвета за доказано провинение при изпълнение службата им като такива. След изтичане на мандата им могат да бъдат преназначени.

Българската народна банка посочва за председател един от своите представители, а членовете избират подпредседател.

Членовете на Банкерския съвет се свикват на заседание от председателя винаги когато е нужно, а всички текущи дела на съвета се ръководят от председателя, подпомогнат от един постоянен секретар и нужното число постоянни служители, назначавани и уволнявани от Минист[ъ]ра на финансите по представление на съвета.

Членовете на Банкерския съвет са длъжни да пазят тайна по службата си.

Съветът се издържа от бюджета на Финансовото министерство.

Чл. 26. Съветът е длъжен да дава мнение пред Минист[ъ]ра на финансите по всички въпроси, с които бъде сезиран от последния в свързка с прилагането на настоящия закон, както и да изнася пред същия министър всички ония въпроси, които самият съвет намери за нужно в свързка със закона.

Чл. 27. Всички посочени в този закон банки са длъжни да учредят един вътрешен контролен орган. Членовете на същия могат да се назначават и от персонала на банката, който не участвува във воденето на операцияте.

Освен това общото събрание на акционерите е длъжно да избере за един срок от три години, като член в проверителния съвет, предвиден от търговския закон, един счетоводител експерт, принадлежащ към института на заклетите счетоводители. Функциите на този контролен орган имат за цел да се упражнява един постоянен счетоводен контрол и да се проверява, щото операциите на банката да бъдат съгласни с нейните статутни и действащите закони и правилници, без да се засягат прерогативите на проверителния съвет съгласно търговския закон. Счетоводителят експерт – член на проверителния съвет – може да взема участие в работите на вътрешния контролен орган и ще има като специална задача да посочва пред Банкерския съвет всички нарушения на настоящия закон.

Чл. 28. За подробностите по функционирането на Банкерския съвет и службата на помощния му персонал ще се изработи специален правилник.

Отдел V.

Наказателни разпореждания

Чл. 29. Който основе банка или открие клон от съществуваща банка без разрешение от Минист[т]ра на финансите, се наказва с тъмничен затвор от един месец до една година или с глоба от 5000 до 50 000 лв. Освен това новооснованата банка или новооткритият клон подлежат на прекратяване и ликвидация.

Чл. 30. Който приема парични влогове, без да има за това разрешение, когато такова се изисква, се наказва с тъмничен затвор до една година или с глоба от 50 000 до 100 000 лева.

Който приема парични влогове в размер по-голям от разрешения по настоящия закон, се наказва с тъмничен затвор до една година или [с] глоба от 5000 до 20 000 лева.

Чл. 31. Който съзнателно наруши или не изпълни някое от нарежданията на членове 10, алинея 2, 11, 13, 11, 16 и 19, се наказва с тъмничен затвор до една година или с глоба от 5000 до 20 000 лева.

Чл. 32. Директор или членове на управителния съвет на една банка, които пряко или чрез подставени лица сключат сделка, забранена от чл. 1 на настоящия закон, или предизвикат, щото банката, която представляват или контролират, да гарантира техните задължения, се наказват с тъмничен затвор от една до три години и глоба от 20 000 до 100 000 лева.

Чл. 33. Членове на управителния съвет на една банка или някой неин директор, които, с цел да набавят за себе си или за друго незаконни печалби, разпространяват неверни сведения и новини или прибавят до други измамлив средства и покачат фиктивно цената на акциите на тая банка, се наказват със строг тъмничен затвор до пет години и глоба от 100 000 до 200 000 лв.

Чл. 34. Който, с намерение да причини паника между вложителите, разпространи неверни сведения или новини за положението на кредитни учреждения, наказва се с тъмничен затвор и глоба от 5000 до 100 000 лв.

Чл. 35. Който, в качеството си на заклет счетоводител, на член на управителния съвет, на директор, прокурисл, член на проверителен съвет или ликвидатор на една банка, внесе неверни данни в някой протокол, в баланса, в докладите по дейността ѝ, в тримесечните баланси, или покаже невярно задълженията на банката и с това представлява състоянието на банката по-добро, отколкото е то в действителност, се наказва със строг тъмничен затвор до 5 години.

Чл. 36. Настоящият закон отменява постановленията на другите закони, които му противоречат.

Заповядаваме настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и да се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на този указ възлагаме на Нашия Министър на финансите.

Издаден в София на 4 януарий 1931 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество рѣка написано:

Борис III

Приподписал,

Министър на финансите: *Вл. Моллов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистриран под № 2704 на 5 януарий 1931 г.

Пазител на държавния печат,

Министър на правосъдието: *К. Миланов*

№ 63.1

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА ВЛОГОВЕТЕ, УТВЪРДЕН С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

13 май 1933 г.; ДВ, бр. 32

УКАЗ

№ 18

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

Обявяваме на всички Наши верноподаници, че XXIII-то обикновено Народно събрание, през II-та му редовна сесия, в 86-то заседание, държано на 27 април 1933 г., гласува и прие,

Ние утвърдихме и утвърждаваме следния

ЗАКОН***за изменение и допълнение на закона за защита на влоговете**

§ 1. Заглавието на закона се изменя, както следва:

Закон за защита на спестовните влогове при частните банки.

§ 2. Ал.ал. II, III и IV на чл. 9 стават чл. 1 на закона и добиват следната редакция:

Настоящият закон има за предмет защита на спестовните влогове при частните банки и контрола на банките в свръзка с тия влогове.

Спестовни влогове са ония, титулярите на които не са търговци по смисъла на търговския закон.

Титулярите на спестовните и търговски влогове, при откриване на влоговете им сметки, подписват декларация с означение [на] качеството на влога и със задължение, че с всяка промяна [на] качествата на влога ще известяват писмено банката, за да направи тя от своя страна нужното прехвърляне по книгите си.

§ 3. Ал. I на чл. 10 става чл. 2 на закона и има следната редакция:

Общата сума на спестовните влогове, приети от една банка, платими при поискване или с предизвестие до един месец, не може да превишава осморния размер на внесенния капитал на банката и резервите ѝ.

§ 4. Ал. I на чл. 9 става чл. 3 на закона и като се изменя, добива следната редакция:

Влоговете могат да бъдат срочни (за по-дълъг срок от 30 дни) и безсрочни, платими при поискване или с предизвестие. Само банките имат право да приемат спестовни влогове, като издават срещу тях поименни влогови книжки, влогови свидетелства или удостоверение.

§ 5. Ал.ал. II и IV на чл. 10 стават чл. 4 на закона и като се допълват и изменят, добиват следната редакция:

Банките, които имат право съгласно с тоя закон да приемат спестовни влогове, са длъжни да държат депозирани и блокирани при Българската народна банка търговски реален и ликвиден портфейл с максимум тримесечен срок в размер на 5% от общата сума на приетите от тях спестовни влогове, а също така и 5% от същата обща сума в пари, депозирани и блокирани в Б.н.банка. Преценката на тоя портфейл става от директора на банката и заветия експерт-счетоводител. Портфейлът може да бъде заменяван с влог в брой, изцяло или частично.

Освен това за ликвидност банките, приемащи спестовни влогове, са длъжни да държат 5% от общата сума на спестовните и търговски влогове

* Вж. стенографските дневници на XXIII ОНС, II р[едовна] сесия, за приемането на закона: на първо четене – зас[едание] 75, на второ четене – зас[едание] 85, на трето четене – зас[едание] 86.

на разполагам влог в Б[ългарската] н[ародна] банка, като изтегляването на този влог може да става само за изплащане на влогове (не и за нови плащания) и винаги под контрола на Б[ългарската] н[ародна] банка. Със съгласието на Банкерския съвет разполагаемият влог от 5% може да бъде заменен изцяло или отчасти с приемлив за сконтиране от Б.н.банка портфейл.

В случай на доброволна или съдебна ликвидация спестовните влогове имат предпочитане за изплащането от 10%, посочени по-горе.

§ 5а. Ал. III на чл. 10 става ал. IV на чл. 4.

§ 6. Чл. 11 става чл. 5 на закона.

§ 7. Чл. 12 става чл. 6 на закона, като към точка „б“ се прибавя следната алинея: максималният размер на личното кредитиране на един клиент не може да надминава една десета от собствените средства на банката.

§ 8. Чл. 13 става чл. 7 на закона и като се изменя, добива следната редакция:

Банките могат да влагат в дивидендни книжа максимум до 25% от собствените средства само ако резервният капитал надвишава 25% от основния.

§ 9. Чл. 14 става чл. 8 на закона.

§ 10. Чл. 15 става чл. 9 на закона, като в алинеи I и II думите: „чл. 14“ се заменят с „чл. 8“.

§ 11. Чл. 16 става чл. 10 на закона.

§ 12. Чл. 17 става чл. 11 на закона.

§ 13. Чл. 18 става чл. 12 на закона.

§ 14. Чл. 19 става чл. 13 на закона.

§ 15. Заглавните думи на отделите I и II се групират в една и образуват отдел I със следната редакция:

Банки и банкови операции.

§ 16. Чл. 1 става чл. 14.

§ 17. Чл. 2 става чл. 15.

§ 18. Чл. 3 става чл. 16.

§ 19. Чл. 4 става чл. 17.

§ 20. Чл. 5 става чл. 18.

§ 21. Чл. 6 става чл. 19.

§ 22. Чл. 7 става чл. 20.

§ 23. Чл. 8 става чл. 21.

§ 23а. Думите „Отдел III“ се заменят с думите „Отдел II“.

§ 24. Чл. 20 става чл. 22.

§ 25. Чл. 21 става чл. 23 и добива следната редакция:

Заварените при влизане в сила на настоящия закон акционерни и командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателни, командитни и [с] о[бединена] о[тговорност] д[ружест]ва са длъжни в един срок от една година да изпълнят изискванията на чл. 4, ал. I, а в срок от 3 години, до 12 януарий

1934 г., да изпълнят и се съобразят напълно с всички изисквания на този закон, като обаче са длъжни в същия срок да удостоверят, че притежават основен и запасен капитал поне 25% от посочените в чл. 18 размери.

Ония от заварените от този закон акционерни, командитно-акционерни банки, еднолични фирми, събирателни, командитни и о. о. д-ва, които не могат да удостоверят, че притежават посочения в настоящия член основен и запасен капитал, не могат след изтичането на този срок да приемат срочни, при предявление и с предизвестие, влогове на обща сума, надвишаваща петорния размер на внесените им основни и запасни капитали.

Крайният срок, в който банките ще трябва да се съобразят с изискванията на чл. 4, ал. II, е деветмесечен от деня на влизане на закона в сила.

Банкерският съвет може, ако обстоятелствата го оправдават, да продължи за банките, упоменати в ал. I на настоящия член, 3-годишен срок.

§ 26. Чл. 22 става чл. 24, като думите „две години“ се заменят с думите „до 12 януарий 1934 г.“, а на края се прибавя следното изречение: „Банкерският съвет може, ако обстоятелствата го оправдават, да продължи за всяка банка тригодишния срок“.

§ 27. Чл. 23 става чл. 25.

§ 28. Думите „Отдел IV“ стават на „Отдел III“.

§ 29. Чл. 24 става чл. 26, като в п[ункт] 5 след думата „мнение“ се прибавят думите: „на минист[ъ]ра на финансите, който прави по-нататъшни разпоредения за налагане [на] законните санкции“.

§ 30. Чл. 25, който става чл. 27, се изменя, както следва:

Този съвет се състои от 7 члена, от които един представител на Министерството на финансите; управителя на Българската народна банка и още двама нейни представители, посочени от управителния съвет на същата; един представител на частните банки, посочен от банковата секция при Съюза на акционерните дружества; един представител на провинциалните частни банки, избран от сдружението на същите, и един зачет експерт-счетоводител, посочен от Банкерския съвет.

Членовете на Банкерския съвет, представител на Министерството на финансите, представителите на Българската народна банка и един от представителите на частните банки, избран от Банкерския съвет, образуват постоянно присъствие на Банкерския съвет и имат за длъжност приложението на п.п. 2 и 3 на чл. 26, а п.п. 1, 4 и 5 на същия член остават в компетенция на Банкерския съвет в пълния му състав.

Членовете на съвета се назначават с Царски указ за тригодишен срок по доклад на минист[ъ]ра на финансите. Те се освобождават по същия начин и загубват качеството си на членове на съвета за доказано провинение при изпълнение [на] службата им като такива. След изтичане на мандата им те могат да бъдат преназначавани.

Управителят на Българската народна банка е по право председател на съвета, а за подпредседател се посочва от управителния съвет на Българската народна банка един от останалите ѝ двама представители.

Членовете на Банкерския съвет се свикват на заседание от председателя винаги когато е нужно, а всички текущи дела на съвета се ръководят от председателя или подпредседателя, подпомогнат от един постоянен секретар и нуждното число постоянни служители, назначавани и уволнявани от минист[ъ]ра на финансите по представление на съвета.

Членовете на Банкерския съвет са длъжни да пазят тайна по службата си.

Съветът се издъръжа от банките, намиращи се под режима на този закон, по начин, определен от минист[ъ]ра на финансите по предложение на Банкерския съвет.

§ 31. Чл. 26 става чл. 28.

§ 32. Чл. 27 става чл. 29 и добива следната редакция:

Всички посочени в този закон банки са длъжни да учредят един вътрешен контролен орган. Членовете на същия могат да се назначават и от персонала на банката, който не участва във воденето на операциите.

Освен това общото събрание на акционерите е длъжно да избере за един срок от една година, като член в проверителния съвет, предвиден в търговския закон, един счетоводител експерт, принадлежащ към Института на заклетите счетоводители, и двама негови заместници. Тоя избор подлежи на одобрение от Банкерския съвет, който само с мотивирано решение може да откаже одобрението [на] избора на титуляря член или заменяването му от един от заместниците. Функциите на този контролен орган имат за цел да се упражнява един постоянен счетоводен контрол и да се проверява, щото операциите на банката да бъдат съгласни с нейните статутни и действащи закони и правилници, без да се засягат прерогативите на проверителния съвет съгласно търговския закон. Счетоводителят-експерт, член на проверителния съвет, може да вземе участие в работите на вътрешния контролен орган и ще има като специална задача да посочва пред Банкерския съвет всички нарушения на настоящия закон.

§ 33. Чл. 28 става чл. 30, а ал. II на чл. 3 от закона става ал. II на чл. 30.

§ 34. Отдел IV.

Ликвидация на банка.

Чл. 31. Когато една банка спре платките си или е изгубила над 5% от капитала си и по преценка на Банкерския съвет, в интереса на банката и нейните кредитори, се налага ликвидирането ѝ, същата се обявява в обществена ликвидация с определение на респективния окръжен съд, взето в разпоредително заседание по мотивирано искане на Банкерския съвет.

Едновременно с искането си Банкерският съвет поисква от респективния окръжен съд да се назначат от един до трима ликвидатори. За целта съ-

ветът представя на съда списък с два пъти повече от необходимия брой лица кандидати, измежду които съдът назначава половината за ликвидатори. Ако бъдат назначени за ликвидатори повече от едно лице, в такъв случай Банкерският съвет представлява двама кандидати от управителния съвет на банката, на която ликвидацията се иска, и съдът е длъжен едного от тия лица да назначи за ликвидатор.

За ликвидатори могат да бъдат назначени и длъжностни лица, ако това се налага и е възможно, за да се намалят разходите по ликвидацията.

Ликвидаторите имат правата и задълженията, предвидени за същите в търговския закон.

Взнагражденията на ликвидаторите, ако са частни лица, се определят от Банкерския съвет по тарифа, утвърдена от минист[ъ]ра на финансите.

Чл. 32. Определението на съда за обявяването на банката в обществена ликвидация с имената на назначените ликвидатори се публикува в „Държавен вестник“ и в поне един местен вестник; правят се и надлежните записвания в търговския регистър за обявяване на банката в обществена ликвидация и за назначаването на ликвидаторите.

Чл. 33. От момента на сезирането на окръжния съд с въпроса за обявяването на една банка в обществена ликвидация никое лице не може да придобие каквито и да било привилегии, залог или ипотeka върху имуществото на банката.

От същия момент банката не може да бъде обявена в несъстоятелност и не може да се иска предпазен конкордат. Ако има наченати такива производства, те се прекратяват.

От същия момент не може да се води никакво изпълнително производство срещу банката, а наченатите такива се преустановяват. Изключение се прави за събиране на привилегироваии вземания, породени преди горния момент.

Чл. 34. С назначаването на ликвидаторите престават по право всички функции на управителния и проверителния съвети на банката. Цялото ѝ управление се поема от ликвидаторите. Членовете на тия съвети обаче са длъжни да подпомагат ликвидаторите, като им дават необходимите сведения.

Чл. 35. С реализиране на активите ликвидаторите правят общи пропорционални плащания на кредиторите в квоти, одобрени от Банкерския съвет.

Ликвидацията се извършва по правилата на търговския закон, доколкото те не са отменени от настоящия закон.

Чл. 36. В случай че през течение на обществената ликвидация се окаже, че вземанията на кредиторите са напълно гарантирани и че от капитала на банката е запазена една част, която е достатъчна, за да може банката да възстанови самостоятелно функциите си, или ако акционерите ѝ успеят да привлекат достатъчно нови капитали, по покана на същите и въз основа [на] мнението на Банкерския съвет окръжният съд може да постанови преустановяването на обществената ликвидация и възстановяване правата на акционерите.

В такъв случай за всички документи, актове, акции и др., съставени и издадени във връзка и по повод увеличение или подписание [на] нов капитал на акционерната банка, последната се освобождава от всякакви мита (включително митото върху капитала, предвидено в чл. 9 „б“ от закона за $\frac{6}{12}$ от бюджета за второто полугодие на 1919/1920 г. и 10% върхнина за фонд „съдебни сгради“), такси, берици, гербов налог и др.

Тази привилегия се прилага и по отношение на акционерни банки, които увеличават или подписват нов капитал за стабилизирането си, макар и да не са обявени в обществена ликвидация, ако е препоръчано от Банкерския съвет.

Новите задължения, които банката би сключила през течение на обществената ликвидация, са по право привилегирани по отношение на създадените до обявяване на банката в обществена ликвидация задължения. За тях сметките се водят отделно от сметките на старите задължения.

Чл. 37. За контролиране [на] дейността на банките, които се намират под режима на този закон и на закона за търговските книги, както и за контролиране [на] дейността на ликвидаторите на банките в обществена ликвидация, Банкерският съвет може да назначава нужното число ревизори измежду членовете на Института на заклетите експерт-счетоводители.

По донесение на ревизорите за недостатъчно проявена дейност, неоправдано закъснение или неправилни действия при ликвидацията Банкерският съвет може да пуска от съда сменяването на ликвидаторите.

На ревизорите могат да се възлагат и конкретни анкети и проучвания във връзка с дейността на банките.

Назначаването на ревизорите става със заповед от минист[ъ]ра на финансите по представление на Банкерския съвет.

Чл. 38. Наказателната отговорност на членовете на управителния и проверителния съвети на банката, налице преди обявяването ѝ в обществена ликвидация или станала известна през течение на последната, не спира обществената ликвидация, която се извършва независимо от наказателното преследване на виновниците.

Чл. 39. За небрежност и злоупотребление в управлението от ликвидаторите, ако деянията им не са по-тежко наказуеми по общия наказателен закон, подлежат на наказанията, предвидени за синдика в чл. 819 от търговския закон.

§ 35. Към чл. 41 се прибавя алинея III със следното съдържание:

На същото наказание подлежи и онзи, който издава влогови поименни книжки, свидетелства или удостоверения, без да има нужното за това право съгласно с настоящия закон.

§ 36. Чл. 29 става чл. 40.

§ 37. Чл. 30 става чл. 41.

§ 38. Чл. 31 става 42 и думите „членове 10, ал. II, 11, 14, 16 и 19“ се заменят с думите „членове 4, ал.ал. I и II, 5, 7, 8, 10 и 13“.

§ 39. Чл. 32 става чл. 43 и думите „чл. 12“ се заменят с думите „чл. 6“.

§ 40. Чл. 33 става чл. 44.

§ 41. Чл. 34 става чл. 45.

§ 42. Чл. 35 става чл. 46.

§ 43. Чл. 36 става чл. 47.

Заповядваме настоящият указ да се облече с държавния печат, да се обнародва в „Държавен вестник“ и се тури в действие.

Разпорежданията за туряне в действие на същия закон възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в София на 18 май 1933 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III.

Приподписал,

Управляющ Министерството на финансите,

Минист[т]ра на вътрешните работи и народното здраве: *Д-р Ал. Гиргинов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и зарегистрирован под № 3357 на 9 май 1933 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Йор. Качаков*

№ 63.2

НАРЕДБА-ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЗАЩИТА НА СПЕСТОВНИТЕ ВЛОГОВЕ ПРИ ЧАСТНИТЕ БАНКИ, УТВЪРДЕНА С УКАЗ НА ЦАР БОРИС III

29 юли 1937 г.; ДВ, бр. 162

УКАЗ

№ 205

НИЕ БОРИС III

с Божия милост и народната воля

Цар на Българите

По предложението на Нашия Председател на Министерския съвет, Минист[т]р на външните работи и на изповеданията, представено Нам с доклад му под № 1388 от 17 юлий 1937 г.,

ПОСТАНОВИХМЕ И ПОСТАНОВЯВАМЕ:

I. Да утвърдим VI-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 8 юлий 1937 г., протокол № 110, с което на основание чл. 47 от Конституцията се приема следната

НАРЕДБА-ЗАКОН

за изменение и допълнение на закона за защита на спестовните влогове при частните банки

§ 1. В края на алинея първа от член 4 се прибавя:

„От това задължение се освобождават банки, намиращи се в доброволна или съдебна ликвидация или в предпазен конкордат, които са изплатили, по ликвидацията или конкордата, 10% на вложителите по спестовни влогове.“

§ 2. В края на алинея втора от член 4 се прибавя:

„От това задължение се освобождават банки, намиращи се в доброволна или съдебна ликвидация или в предпазен конкордат.“

§ 3. В член 4, след алинея втора, се прибавят следните нови алинеи:

„Предвидените в алинея първа и втора депозити могат, по решение на Банкерския съвет, да бъдат внесени в държавни и гарантирани от държавата ценни книжа, които се приемат по борсов курс. Банкерският съвет решава кои държавни и гарантирани от държавата ценни книжа могат да се приемат за тази цел, както и тяхното заменяване. В края на всяко тримесечие, в зависимост от влоговете и курса, банките увеличават или намаляват депозираните ценни книжа.“

Банките, неизпълнили разпоредженията на настоящия член, са длъжни веднага да преустановят приемането на нови влогове и раздаването на нови кредити.

§ 4. Към член 5 се прибавя следната втора алинея:

„В предвидените по-горе $\frac{2}{3}$ се включват и разполагаемите средства, както и блокираните за Българската народна банка суми по член 4 от настоящия закон.“

§ 5. След член 6 се прибавя нов член ба:

„Банките откриват кредити за пряко използване на лица и фирми, които са задължени да водят търговски книги, само след като тия лица и фирми представят последната си окончателна годишна равнометка, придружена с описи на всички вземания и задължения под каквато и да било форма, редовно подписана от отговорните лица. При поискване банките могат да проверяват равнометката с търговските книги, а лицата и фирмите са длъжни да поставят на разположение на банката търговските си книги.

Лицата и фирмите са длъжни всяка година и най-късно шест месеца след изтичане на търговската година да представят на банките, които ги кредитират, годишната си равнометка с посочените по-горе описи.

За преки кредити до 100 000 лева, използвани под формата на заеми по записи на заповед и текущи сметки, както и за преките кредити до 300 000 лева, използвани под форма на скonto или гаранции, не е задължително представянето на баланс.

Не е задължително представянето на баланс и в случаите, когато се искат кредити:

- а) срещу залог стоки и ипотечи на недвижими имоти;
- б) срещу залог пари и ценни книжа, имащи борсов курс, и
- в) от държавни и държавно-автономни учреждения.“

§ 6. В член 7 думата „резервният“ се заменя с думата „запасният“.

§ 7. В третата алинея на член 9 второто изречение се заличава.

§ 8. Член 15 се изменя така:

„Постановленията на настоящия закон не се отнасят до Българската народна банка, Българската земеделска и кооперативна банка и Пощенската спестовна каса.

Контролът върху кредитните земеделски кооперативни сдружавания и популярните банки се възлага на Българската земеделска и кооперативна банка, който контрол тя извършва чрез своите инспектори съгласно специалния ѝ закон. Вътрешният контрол на тия кооперативни сдружавания се извършва от съответните касиер-деловодители и директори.“

§ 9. В края на алинея втора на член 17 се прибавя:

„Същите могат да се обявяват в обществена ликвидация по правилата, предвидени в отдел IV.“

§ 10. Алинея първа на член 27 се изменя така:

„Тоя съвет се състои от 8 члена, от които един представител на Министерството на финансите; управителят на Българската народна банка и още двама нейни представители, посочени от управителния съвет на същата; един представител на частните банки, посочен от банковата секция на съюза на акционерите дружества; един представител на провинциалните частни банки, избран от Минист[т]ра на финансите измежду определените пет лица от посочените от Банкерския съвет пет провинциални банки; един представител на Министерството на правосъдието, посочен от Минист[т]ра на правосъдието и одобрен от Министерския съвет, и един заклеет експерт-счетоводител, посочен от Банкерския съвет.“

§ 11. В член 30 втората алинея се изменя така:

„Всеки клон на банка, централата на която се намира в чужбина, се контролира от заклеет експерт-счетоводител, назначен от управлението на клонна, с одобрението на Банкерския съвет.“

§ 12. Член 31 се изменя така:

„Когато една банка преустанови плащанията си или загуби над 50% от капитала си и по преценка на Банкерския съвет се налага ликвидиранието ѝ, то Банкерският съвет може мотивирано да поиска от съответния областен съд обявяване на банката в обществена ликвидация.

Решението си Банкерският съвет постановява, след като вземе предвид писмените възражения на банката. Тия възражения се искат въз основа решението на Банкерския съвет и се дават в седмодневен срок от поискването им.

Областният съд се произнася в разпоредително заседание въз основа [на] данните, представени от Банкерския съвет, и писмените възражения на банката, които тя може да представи до деня на заседанието. Назначаването на вещи лица от съда за проверка [на] положението на банката не се допуска.

С определението си съдът постановява предаването на ликвидаторите [на] имотите и делата на банката, обявена в обществена ликвидация. Ако това предаване не стане доброволно, ликвидаторите се снабдяват със заповед от съда за принудително изземване чрез съдията-изпълнител на делата и имотите на банката.

Определението на съда е окончателно и подлежи на обжалване само по касационен ред пред Върховния касационен съд. Обжалването не спира изпълнението на определението.

Едновременно с искането си Банкерският съвет поисква от респективния областен съд да се назначат от един до трима ликвидатори. За целта съветът представя на съда списък с два пъти повече от необходимия брой лица кандидати, измежду които съдът назначава половината за ликвидатори.

Ако бъдат назначени за ликвидатори повече от едно лице, в такъв случай Банковият съвет представлява двама кандидати от управителния съвет на банката, на която ликвидацията се иска, и съдът е длъжен едното от тия лица да назначи за ликвидатор.

За ликвидатори могат да бъдат назначени и длъжностни лица, ако това се налага и е възможно, за да се намалят разходите по ликвидацията.

Ликвидаторите имат правата и задълженията, предвидени за същите в търговския закон.

Възнагражденията на ликвидаторите, ако са частни лица, се определят от Банкерския съвет по тарифа, утвърдена от Минист[т]ра на финансите.“

§ 13. След член 32 се прибавя нов член 32а:

„Банкерският съвет се представлява пред съдилищата от длъжностни лица при Банкерския съвет, Българската народна банка, от държавни адвокати, което им се възлага с писмени съобщения до съдилищата, или от адвокати на частна практика, надлежно упълномощени.“

§ 14. Член 33 се изменя така:

„Десет дни преди датата на решението на Банкерския съвет за поискване възражения от банката (член 31, алинея втора от настоящия закон) и след тая дата:

а) никое лице, под страх на недействителност, не може да придобие каквито и да било привилегии, залог или ипотeka върху имуществото на банката;

б) всяко плащане на дългове, било в пари или чрез прехвърляне, продажба, прихващане или другояче, е нищожно по право, освен ако е направено с разрешението на Банкерския съвет;

в) съобщения до банката за прехвърляне на вземания, безразлично каква гата носят документите за прехвърляне, не създават задължения за банката спрямо приемателя на вземането, ако с това прехвърляне се създават условия за прихващане;

г) банката не може да иска предпазен конкордат, нито да бъде обявена в несъстоятелност. Висящите такива производства се прекратяват;

д) срещу банката не може да се води никакво изпълнително производство, а почнатите такива се прекратяват.“

§ 15. Член 34 се изменя така:

„С назначаване на ликвидаторите престават по право всички функции на управителния съвет, проверителния съвет и общото събрание на банката. Управлението на такава банка се поема от ликвидаторите, независимо от обжалването, предвидено в член 31. Членовете на казаните съвети обаче са длъжни да подпомагат ликвидаторите, като им дават необходимите сведения.“

§ 16. Член 35 се изменя така:

„С реализиране на активите ликвидаторите правят общи пропорционални плащания на кредиторите в квоти, одобрени от Банкерския съвет.

Ликвидацията се извършва по правилата на търговския закон, доколкото те не са отменени от настоящия закон. Продажбата на недвижимите имоти се извършва от ликвидаторите по правилата, установени за продаване на имотите на малолетните.

Ликвидаторите публикуват годишните баланси с обозначение, какви общи плащания са правени на кредиторите през годината, в един местен или софийски вестник, ако няма местен.

Съдебните и изпълнителни дела, които се водят от ликвидаторите, се освобождават от предварително плащане на съдебните разноски, ако по мотивирано искане на ликвидаторите Банкерският съвет намери, че за тия дела няма достатъчно наличен актив за плащане на казаните разноски. Държавата има първа привилегия за събиране на тия разноски от актива на банката. Те се плащат от ликвидаторите при първо постъпване на суми.“

§ 17. Алинея първа на член 36 се изменя така:

„Обществената ликвидация може да се прекрати, ако се установи, че вземанията на кредиторите са напълно гарантирани и че от капитала на банката е останала една част, достатъчна, за да може тя да възстанови самостоятелно дейността си, или ако акционерите ѝ успеят да привлекат достатъчно нови капитали.“

§ 18. След алинея първа на член 36 се прибавя следната алинея:

„Искането за прекратяването на обществената ликвидация се отправя от заинтересуваните акционери до Банкерския съвет, който разрешава свикването от ликвидаторите на общо събрание на акционерите, ако това е необходимо. Ако предявеното искане бъде уважено от Банкерския съвет, последният сезира надлежния областен съд, който въз основа на данните, представени от Банкерския съвет, постановява в разпоредително заседание прекратяването на обществената ликвидация и възстановяване [на] правата на акционерите. Определението на съда подлежи на обжалване по реда, предвиден в член 31.“

§ 19. След член 36 се прибавя нов член 36а:

„Обществената ликвидация се приключва, след като се ликвидира с пасива на банката или поради липса на актив. В първия случай, ако остане актив за акционерите, обществената ликвидация се прекратява от областния съд по искане на Банкерския съвет. И в двата случая ликвидаторите представляват на съда, с копие до Банкерския съвет, отчет за всички действия, направени през време на обществената ликвидация.“

§ 20. Член 42 се изменя така:

„Който съзнателно наруши или не изпълни някое от нарежданията на чл.чл. 4, алинеи I и II, 5, 7, 8, 10 и 13, се наказва с тъмничен затвор до една година и с глоба от 5000 до 50 000 лева.

На същото наказание подлежи и онзи, който, като не се е съобразил с разпореденията на чл. 4, приема нови влогове или раздава нови кредити.“

§ 21. След член 42 се прибавя нов член 42а:

„Банка, която без спазване [на] разпореденията на чл. 6а открие кредит, се наказва с глоба до 3% от размера на открития кредит.

Актовете на горните нарушения се съставят от органите на Банкерския съвет, като самите постановления се издават от Банкерския съвет след вземането на писмените обяснения от нарушителите. Постановленията се изпълняват от данъчните изпълнителни органи по реда за събиране преките данъци, след като бъдат одобрени от Минист[т]ра на финансите.“

§ 22. Навсякъде в закона думите „окръжен съд“ се заменят с думите „областен съд“ и „експерт-счетоводител“ с думите „заklet експерт-счетоводител“.

§ 23. След член 47 се прибавя нов член 48:

„Висящите в съдилищата дела по обявяването на банки в обществена ликвидация се разглеждат по реда, установен преди влизане в сила на настоящата наредба-закон за изменение и допълнение на закона за защита на спестовните влогове при частните банки.“

II. Изпълнението на настоящия указ възлагаме на Нашия Минист[т]р на финансите.

Издаден в дв[ореца] Кричим на 19 юлий 1937 година.

На първообразния със собствената на Негово Величество ръка написано:

Борис III

Приподписал,

Председател на Министерския съвет,

Минист[т]р на външните работи и на изповеданията: *Г. Къосеванов*

Първообразният указ е облечен с държавния печат и регистриран под № 5277 на 22 юлий 1937 год.

Пазител на държавния печат,

Минист[т]р на правосъдието: *Ал. Огнянов*

Предпечатна подготовка и печат на книжното тяло:
отдел „Печатни издания“ на БНБ

Печат на корица: *Pulsio Print*

